

RECEP TAYYIP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ ULUSLARARASI ÖĞRENCİ MEMNUNİYET ARAŞTIRMASI

Editör

Dr. Öğr. Üyesi Burcu KARTAL

RECEP TAYYIP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ
ULUSLARARASI ÖĞRENCİ
MEMNUNİYET ARAŞTIRMASI

Editör

Dr. Öğr. Üyesi Burcu KARTAL

RİZE, 2019

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Yayınları: 28

RECEP TAYYIP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ
ULUSLARARASI ÖĞRENCİ MEMNUNİYET ARAŞTIRMASI

EDİTÖR

Dr. Öğr. Üyesi Burcu KARTAL

Kapak-Dizgi-Tasarım

Öznur YILDIRIM

Baskı - Cilt

Ankara Ofset Basım Matbaacılık

Reklam İnş. Turz. Teks. Gıda San. ve Tic. Ltd. Şti.

Büyük Sanayi 1. Cad. Necati Bey İşhanı

No: 93/43-44 İskitler / ANKARA

Tel: (+90) 312 384 50 63 Fax: (+90) 312 384 50 66

www.ankaraofset.com.tr

ANKARA 2019

ISBN: 978-605-9072-20-5

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi

Döner Sermaye İşletme Müdürlüğü

0 (464) 223 61 26 - 1669

donersermaye@erdogan.edu.tr

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Yönetim Kurulu'nun

28.11.2019 Tarih ve 495 Nolu kararı ile basılmıştır.

Bu kitabın basım, yayın ve satış hakları Recep Tayyip Erdoğan

Üniversitesi'ne aittir. Bütün hakları saklıdır. Kaynak gösterilmek suretiyle alıntı yapılabilir.

“Hakemli yayındır.”

Bu kitap Furkan Berent ALTUNALAN'a ithaf edilmiştir.

**RECEP TAYYIP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ
ULUSLARARASI ÖĞRENCİ
MEMNUNİYET ARAŞTIRMASI**

Editör

Dr. Öğr. Üyesi Burcu KARTAL

RİZE, 2019

Bu kitap, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Bilimsel Araştırma Projeleri (BAP) birimince desteklenen ve aşağıda bilgileri verilen proje ile yapılan araştırma sonuçlarını içermektedir.

Proje ID	942
Proje Kodu	SBA-2018-942
Proje Başlığı	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde Eğitim Gören Uluslararası Öğrencilerin Üniversiteye Bakış Açıları ve Memnuniyet Düzeylerinin Ölçülmesi Üzerine Bir Araştırma Projesi
Başlangıç Tarihi	01.08.2018
Bitiş Tarihi	01.08.2019
Proje Yöneticisi	Dr. Öğr. Üyesi Burcu KARTAL
Proje Ekibi	Dr. Öğr. Üyesi Abdülkadir ÖZTÜRK Dr. Öğr. Üyesi Kamer İlgın ÇAKIROĞLU Arş. Gör. Mehmet Fatih SERT Arş. Gör. Mücahit BEKTAŞ Öğr. Gör. Ömer ALTUNALAN Öğr. Gör. Öznur TUZCU İlyas YILMAZ (YLTez Öğrencisi)

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	5
ÖNSÖZ	12
GİRİŞ	14

BİRİNCİ BÖLÜM

ULUSLARARASI ÖĞRENCİLERİN ÜNİVERSİTE MEMNUNİYETLERİ VE KARŞILAŞTIKLARI SORUNLAR ÜZERİNE LİTERATÜR ARAŞTIRMASI.....	21
Arş. Gör. Mehmet Fatih SERT	21
İlyas YILMAZ	21
I. ULUSAL LİTERATÜRDE YER ALAN ÇALIŞMALAR	22
II. ULUSLARARASI LİTERATÜRDE YER ALAN ÇALIŞMALAR.....	32
KAYNAKÇA.....	44

İKİNCİ BÖLÜM

RECEP TAYYİP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ'NDE ÖĞRENİM GÖREN ULUSLARARASI ÖĞRENCİLERE İLİŞKİN ÜNİVERSİTE MEMNUNİYETİNE YÖNELİK NİCEL ARAŞTIRMA.....	53
Dr. Öğr. Üyesi Burcu KARTAL.....	53
Dr. Öğr. Üyesi Abdülkadir ÖZTÜRK	53
I. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ.....	53
II. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI.....	54
III. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ	54
A. Araştırmanın Evren ve Örneklemi	54
B. Araştırmanın Veri Toplama Aracı	54
C. Araştırma Hipotezleri	55
IV. RECEP TAYYİP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ'NDE ÖĞRENİM GÖREN ULUSLARARASI ÖĞRENCİLERE İLİŞKİN ÜNİVERSİTE MEMNUNİYETİNİ ÖLÇMEDE KULLANILACAK ANKET FORMUNUN TASARLANMASI	56

V. RECEP TAYYİP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİNDE ÖĞRENİM GÖREN ULUSLARARASI ÖĞRENCİLERE İLİŞKİN ULUSLARARASI ÖĞRENCİ ÜNİVERSİTE MEMNUNİYETİ ANKETİNİN İSTATİSTİKSEL ANALİZİ.....	61
A. Araştırmanın Betimsel İstatistikleri.....	61
B. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilere İlişkin Üniversite Memnuniyet Anketine Yönelik Bulgular	67
1. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilere İlişkin Üniversite Memnuniyeti Anketi Boyutlarının İki Bağımsız Örneklem T Testi ile Değerlendirilmesi.....	67
1.1. Cinsiyet Değişkeni	67
1.2. Yaş Değişkeni.....	68
2. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilere İlişkin Üniversite Memnuniyeti Anketi Boyutlarının Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile Değerlendirilmesi.....	70
2.1. Kaldığı Yer Değişkeni	70
2.2. Bireysel Gelir Değişkeni.....	73
2.3. Türkiye'de Bulunma Süresi Değişkeni	75
2.4. Ülkesine Gitme Sıklığı Değişkeni	77
2.5. Öğrenim Durumu Değişkeni	80
2.6. Sınıf Değişkeni.....	82
2.7. Alan Değişkeni	85
2.8. Geldikleri Ülke Değişkeni.....	88
VI. RECEP TAYYİP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ'NDE ÖĞRENİM GÖREN ULUSLARARASI ÖĞRENCİLERE İLİŞKİN ULUSLARARASI ÖĞRENCİ ÜNİVERSİTE MEMNUNİYETİ ANKETİNE YÖNELİK GENEL SONUÇLAR	92
KAYNAKÇA	98

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

RECEP TAYYİP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ'NDE ÖĞRENİM GÖREN ULUSLARARASI ÖĞRENCİLERE İLİŞKİN ÖĞRENCİ KALİTE MEMNUNİYETİNE YÖNELİK NİCEL ARAŞTIRMA.....	101
Dr. Öğr. Üyesi Burcu KARTAL	101
Dr. Öğr. Üyesi Kamer İlgin ÇAKIROĞLU	101
I. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ.....	101
II. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI.....	102

III. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ	102
A. Araştırmanın Evren ve Örnekleme	102
B. Araştırmanın Veri Toplama Aracı	102
C. Araştırma Hipotezleri	103
IV. RECEP TAYYİP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ'NDE ÖĞRENİM GÖREN ULUSLARARASI ÖĞRENCİLERE İLİŞKİN ÖĞRENCİ KALİTE MEMNUNİYETİNİ ÖLÇMEDE KULLANILACAK ANKET FORMUNUN TASARLANMASI	104
A. Araştırmanın Betimsel İstatistikleri	109
B. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğren- cilere İlişkin Uluslararası Öğrenci Kalite Memnuniyeti Anketine Yönelik Bulgular.....	115
1. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğren- cilere İlişkin Uluslararası Öğrenci Kalite Memnuniyeti Anketi Boyutlarının İki Bağımsız Örneklem T Testi ile Değerlendirilmesi.....	115
1.1. Cinsiyet Değişkeni	115
1.2. Yaş Değişkeni.....	117
2. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğren- cilere İlişkin Uluslararası Öğrenci Kalite Memnuniyeti Anketi Boyutlarının Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile Değerlendirilmesi	118
2.1. Kaldığı Yer Değişkeni	118
2.2. Bireysel Gelir Değişkeni	121
2.3. Türkiye'de Bulunma Süresi Değişkeni.....	124
2.4. Ülkesine Gitme Sıklığı Değişkeni	127
2.5. Öğrenim Durumu Değişkeni	130
2.6. Sınıf Değişkeni.....	133
2.7. Alan Değişkeni	136
2.8. Geldikleri Ülke Değişkeni.....	139
3. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğren- cilere İlişkin Uluslararası Öğrenci Kalite Memnuniyeti Anketi Boyutlarının Çoklu Doğrusal Regresyon Modeli ile Değerlendirilmesi.....	143
VI. RECEP TAYYİP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ'NDE ÖĞRENİM GÖREN ULUSLARARASI ÖĞRENCİLERE İLİŞKİN ULUSLARARASI ÖĞRENCİ KALİTE MEMNUNİYETİ ANKETİNE YÖNELİK GENEL SONUÇLAR.....	145
KAYNAKÇA	152

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

RECEP TAYYİP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ'NDE ÖĞRENİM GÖREN ULUSLARARASI ÖĞRENCİLERİN KARŞILAŞTIKLARI PROBLEMLERE YÖNELİK NİCEL ARAŞTIRMA.....	155
Dr. Öğr. Üyesi Burcu KARTAL.....	155
I. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ.....	155
II ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI.....	155
III. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ	156
A. Araştırmanın Evren ve Örneklemi	156
B. Araştırmanın Veri Toplama Aracı.....	156
C. Araştırma Hipotezleri.....	157
IV. RECEP TAYYİP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ'NDE ÖĞRENİM GÖREN ULUSLARARASI ÖĞRENCİLERE İLİŞKİN ULUSLARARASI ÖĞRENCİ PROBLEM ALGILARINI ÖLÇMEDE KULLANILACAK ANKET FORMUNUN TASARLANMASI	158
V. RECEP TAYYİP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ'NDE ÖĞRENİM GÖREN ULUSLARARASI ÖĞRENCİLERE İLİŞKİN ULUSLARARASI ÖĞRENCİ PROBLEM ANKETİNİN İSTATİSTİKSEL ANALİZİ.....	164
A. Araştırmanın Betimsel İstatistikleri.....	164
B. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilere İlişkin Uluslararası Öğrenci Problem Anketine Yönelik Bulgular.....	170
1. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilere İlişkin Uluslararası Öğrenci Problem Anketi Boyutlarının İki Bağımsız Örneklem T Testi ile Değerlendirilmesi.....	170
1.1. Cinsiyet Değişkeni	170
1.2. Yaş Değişkeni.....	172
2. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilere İlişkin Uluslararası Öğrenci Problem Anketi Boyutlarının Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile Değerlendirilmesi.....	174
2.1. Kaldığı Yer Değişkeni.....	174
2.2. Bireysel Gelir Değişkeni.....	178
2.3. Türkiye'de Bulunma Süresi Değişkeni.....	181
2.4. Ülkesine Gitme Sıklığı Değişkeni	186
2.5. Öğrenim Durumu Değişkeni	190
2.6. Sınıf Değişkeni.....	195

2.7. Alan Değişkeni	200
2.8. Geldikleri Ülke Değişkeni.....	204
VI. RECEP TAYYİP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ'NDE ÖĞRENİM GÖREN ULUSLARARASI ÖĞRENCİLERE İLİŞKİN ULUSLARARASI ÖĞRENCİ PROBLEM ANKETİNE YÖNELİK GENEL SONUÇLAR	209
KAYNAKÇA.....	219

BEŞİNCİ BÖLÜM

ULUSLARARASI ÖĞRENCİLERİN ÜNİVERSİTEYE İLİŞKİN MEMNUNİYET DÜZEYLERİNİN ANLAŞILMASINA YÖNELİK NİTEL BİR ARAŞTIRMA	223
Dr. Öğr. Üyesi Kamer Ilgın ÇAKIROĞLU	223
Arş. Gör. Mücahit BEKTAŞ	223
GİRİŞ	223
I. YÖNTEM	225
A. Örneklem Seçimi	226
B. Veri Toplama Araçları.....	229
C. Verilerin Toplanması	229
D. Verilerin Analizi	230
E. Geçerlik ve Güvenilirlik.....	230
II. BULGULAR ve TARTIŞMA	231
A. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Denilince Akla Gelenler	243
B. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Nasıl Bir Üniversite	244
C. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde Okumanın Avantajları ve Dezavantajları	245
D. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'ni Tercih Etme Sebepleri	246
E. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde Karşılaşılan Olumlu / Olumsuz Durumlar.....	247
F. Genel Anlamda Karşılaşılan Olumlu / Olumsuz Durumlar	249
G. Türkçe Öğrenme Süreci.....	255
H. Kampüs İçerisinde / Şehirde İnsanların Yaklaşımları	257
I. Akademik Danışmanlık Hizmetleri	260
J. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde Alınan Eğitimin Kalitesi	261
K. Akademik Başarının Artması için Olması Gereken Koşullar	262
L. Kampüsü Sahip Olduğu Olanaklara Göre Değerlendirme	262

M. Üniversite Dışında Geçen Vaktin Değerlendirilmesi	264
N. Türkiye, Rize ve Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi ile ilgili Beklentiler ve Karşılaşılan Durumlar	264
O. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nin Öğrenci Yararına Uygulamalarda Bulunmasına Yönelik Tavsiyeler	266
P. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'ne Gelmek İsteyen Uluslararası Öğrencilere Tavsiyeler.....	266
III. SONUÇ ve ÖNERİLER	268
KAYNAKÇA	275

EKLER

EK-1: Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Uluslararası Öğrenci Memnuniyeti ve Sorunları Anket Formu	279
EK-2: Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrenci Üniversite Memnuniyeti Anketi Sorularının Ortalama ve Standart Sapma Değerleri .	288
EK-3: Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrenci Kalite Memnuniyeti Anketi Sorularının Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	290
EK-4: Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrenci Problem Anketi Sorularının Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	292
EK-5: Uluslararası Öğrencilerin Üniversiteye İlişkin Memnuniyet Düzeylerinin Anlaşılmasına Yönelik Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu	294
EK-6: Uluslararası Öğrencilerinin Üniversite Memnuniyetine İlişkin Oluşturulan Hipotezler ve Sonuçları	296
EK-7: Uluslararası Öğrencilerinin Kalite Memnuniyetine İlişkin Oluşturulan Hipotezler ve Sonuçları	298
EK-8: Uluslararası Öğrencilerin Problemlerine İlişkin Oluşturulan Hipotezler ve Sonuçları	301

ÖNSÖZ

Küreselleşen dünyada öğrencilerin yurtdışında eğitim alma isteklerinin artış gösterdiği görülmektedir. Hem ekonomik hem kurum imajı açısından bu öğrencilerin üniversitelere kazandırılması için üniversite yöneticilerinin kendi kurumlarını istek ve beklentilere göre revize etmesi ve/veya geliştirmesi gerekmektedir. Bu kapsamda Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Rektörümüz Sayın Prof. Dr. Hüseyin KARAMAN'ın isteği üzerine üniversitemizde eğitim öğretim gören uluslararası öğrencilerin memnuniyet düzeylerinin belirlenmesi için gereken araştırmanın tarafımdan yapılması istenmiştir. Sayın Rektörümüz Prof. Dr. Hüseyin KARAMAN ile yaptığımız görüşmeler neticesinde konunun üniversite memnuniyeti, kalite memnuniyeti ve karşılaşılabilecek sorunlar boyutunda hem nicel hem de nitel araştırma ile çözümlenmesi gerektiği konusunda hemfikir olduk. Araştırmanın kapsamlı ve detaylı olması ve araştırma çıktılarının kitaplaştırılabilmesi sebebiyle ilgili konunun Üniversite Bilimsel Araştırma Projeleri (BAP) desteği ile yapılmasının daha uygun olacağına karar verdik.

Bu araştırmayı yapmama vesile olan ve araştırma boyunca desteğini esirgemeyen Sayın Rektörümüz Prof. Dr. Hüseyin KARAMAN'a en içten dileklerle teşekkür ederim.

Araştırma fikri ortaya çıktığından beri benimle aynı heyecanı ve çalışma azmini taşıyan, disiplinine ve detaycılığına hayran olduğum, araştırmanın hem nitel hem de nicel kısımlarındaki katkılarından dolayı, canım arkadaşım, sevgili meslektaşım Dr. Öğr. Üyesi Kamer Ilgın ÇAKIROĞLU'na teşekkürü borç bilirim.

Uluslararası öğrencilerin üniversite memnuniyetlerinin belirlendiği ikinci bölümün yazımında projeye katkı sağlayan canım arkadaşım ve sevgili meslektaşım Dr. Öğr. Üyesi Abdülkadir ÖZTÜRK'e sonsuz teşekkür ederim.

Araştırmanın en önemli ve değerli kısmı olan verilerin elde edilmesi ve girişlerinin tamamlanmasında üstün azim ve fedakarlıklarından dolayı, nicel araştırma kısmında yüksek lisans öğrencim İlyas YILMAZ'a ve nitel araştırma kısmında sevgili meslektaşım Arş. Gör. Mücahit BEKTAŞ'a minnettarım.

Literatür araştırmasının yapılması, çalışmaların gruplandırılması ve yazıya dökülmesi aşamalarında titizlikle çalışan, yeterlilik sınavı olmasına rağmen bir sözümlü iki etmeyen sevgili meslektaşım Arş. Gör. Mehmet Fatih SERT'e teşekkür ederim.

Uluslararası öğrencilerin koordine edilmesinde bir köprü görevi gören başta UDEF Rize şubesi yetkililerine, Uluslararası Öğrenci Ofisi'nde çalışan ekip arkadaşlarım Öğr. Gör. Öznur USTA TUZCU'ya ve Öğr. Gör. Ömer ALTUNALAN'a, uluslararası öğrencilerime ayrıca teşekkür ederim.

Mayıs, 2019

Dr. Öğr. Üyesi Burcu KARTAL

Editör

GİRİŞ

21. yüzyılda küreselleşmenin hız kazanmasıyla birlikte birçok alanda olduğu gibi özellikle eğitim alanında da ülkelerarası sınırlar kalkmıştır. Uluslararası etkileşimin yoğunlaştığı günümüzde öğrenciler kilometrelerce ötedeki eğitim fırsatlarını değerlendirme imkanı bulabilmektedirler. Teknolojinin de gelişimine ek olarak ülkelerin kalkınma isteği, nitelikli insan gücü gereksinimleri, ülkeler arasındaki etkileşimin ve işbirliğinin artması, dünya nüfusundaki genel artış, farklı entelektüel birikimlerden yararlanma arzusu (KB, 2015) gibi pek çok sebep de uluslararası öğrenci hareketliliğinin artmasına neden olarak gösterilebilir. Bunun yanı sıra ülkeler arası ikili antlaşmalar, çeşitli öğrenci değişim programları ve ülkelerin sunduğu burs programları da eğitim alanındaki uluslararasılaşmayı hızlandırmıştır. Bu kadar hızlı büyüyen eğitim pazarından pay alabilmek ülke ekonomisine katkı sağlamada, ülkelerin tanınırlılığının ve prestijinin artırılmasında büyük önem taşımaktadır.

Türkiye’de özellikle son yıllarda yaptığı atılımlarla uluslararası eğitim pazarında pay alma çabasında olan bir ülke konumunda olduğunu göstermektedir. Özellikle Türkiye’nin artan bölgesel etkinliği birçok alanda olduğu gibi eğitim alanında da tercih edilebilir bir ülke olmasını sağlamıştır. Bu anlamda 1981 yılında uluslararası öğrencilerin Türkiye’de eğitim alabilmeleri için Yabancı Uyruklu Öğrenci Sınavı (YÖS) yapılmaya başlatılması, 1992 yılında Türk Cumhuriyetleri’ndeki öğrencilere yönelik Akraba Toplulukları Sınavının (TCS) düzenlenmeye başlanması ve Erasmus, Socrates, Leonardo Da Vinci, Mevlana gibi öğrenci değişim programlarının varlığı, uluslararası öğrenci dolaşımını arttırmıştır. Bunlara ek olarak Yüksek Öğretim Kurumu, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB), İslam Kalkınma Bankası (İDB), Milli Eğitim Bakanlığı, Türkiye Diyanet Vakfı, Türk Silahlı Kuvvetleri ve Emniyet Genel Müdürlüğü gibi kurumların destek verdiği programlar ile birçok ülke vatandaşı

öğrenciler Türkiye'ye eğitim almak için gelmektedir. Ayrıca 2014 yılında YÖK ve YTB'nın ortak çalışması ile "Türkiye Bursluları Koordinasyon Ofisleri" kurulmuştur. Bu sayede burs almaya hak kazanan uluslararası öğrencilere destek sağlama amacıyla danışmanlık hizmetleri verilmeye başlanmıştır. Güvenli ve konforlu konaklama için YURTKUR işbirliği ile yüksek lisans ve doktora eğitim alan Türkiye Burslusu uluslararası öğrencilere konaklama imkanı tanınmıştır. Devlet kurumları dışında yabancı öğrencilere yönelik faaliyetlerde bulunan STK'ların bir araya gelerek kurdukları Uluslararası Öğrenci Dernekleri Federasyonu (UDEP) da uluslararası öğrencilerin her türlü sorunlarıyla yakından ilgilenmektedir (KB, 2015).

Türkiye bu atılımları sayesinde uluslararası öğrenci sayısını giderek artırmaktadır. 2010-2011 eğitim-öğretim yılında Türkiye'de eğitim alan yabancı öğrenci sayısı 25.545, 2011-2012 eğitim-öğretim yılında 31.170, 2012- 2013 eğitim-öğretim yılına 43.251, 2013-2014 eğitim-öğretim yılında 48.183, 2014-2015 eğitim-öğretim yılında 72.178, 2015-2016 eğitim-öğretim yılında 87.903, 2016-2017 eğitim-öğretim yılında 108.076 ve 2017-2018 eğitim-öğretim yılında 125.138 olmuştur (YÖK, 2019). Türkiye'de eğitim almaya gelen uluslararası öğrenci sayısı yıllar bazında artmış olsa da 2016 verilerine göre dünya genelinde Türkiye'nin uluslararası öğrenci dolaşımı payı sadece %1.3'tür (OECD, 2019).

Türkiye'nin de gittikçe büyüyen bu pazardan daha fazla pay alabilmesi, uluslararası öğrencileri ülkeye çekebilmesi, için cezbedici unsurların olması gerekir. Hollanda Yükseköğretimde Uluslararası İşbirliği Kurumunun (NUFFIC- Netherlands Organisation for International Cooperation in Higher Education) yaptığı bir çalışma sonucunda öğrencilerin eğitimlerini ülke dışında devam etme sebeplerini teşvik edici ve çekici faktörler olarak ikiye ayırmışlardır. Teşvik edici faktörleri, kişisel ve çevresel kategorilerde değerlendirmişlerdir. Kişisel faktörler içerisinde aile, sosyoekonomik durum ve akrabaların farklı ülkelerde yaşamaları gibi maddeler yer alırken çevresel faktörlerde kişinin ülkesindeki eğitim olanaklarının kalitesinin düşüklüğü, yurtdışında eğitimin cazibesi ve iş dünyasında prestij sağlaması, din, dil ve ırk gibi farklı ülke bağlılıkları gibi sebepler yer almaktadır. Çekici faktörler olarak da diploma denkliklerinin olması, eğitim kurumlarının kendini iyi tanıtmaları ve kolay ulaşılabilirlik, güvenlik, ders çalışma koşulları, eğitim maliyeti ve kalitesi gibi maddeler sayılabilir (Becker ve Kolster, 2012:13-14).

Öğrencilerin eğitim gördükleri kurumlardan memnuniyet düzeyleri uluslararası öğrenci sayısını ve niteliğini artırma noktasında büyük

önem taşımaktadır. Memnuniyet düzeylerinin artırılması ise öğrencinin eğitim gördüğü kurum hakkındaki düşüncelerinin neler olduğunun bilinmesi, karşılaştığı sorunların tespit edilmesi ve giderilmesi ile mümkün olacaktır. Eğitim hayatı boyunca memnun olan, karşılaştığı sorunları kolaylıkla çözümlayebilen bir öğrencinin ülkesine geri döndüğünde olumlu geri bildirimler yapacağı, eğitim gördüğü ülkeyi, okulu önereceği aşırıdır. Bu sebeple Türkiye'deki eğitim kurumlarının kendi değerlendirmelerini yapması son yıllarda büyük önem ve gereklilik arz etmektedir.

Bu amaç doğrultusunda Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde eğitim öğretim gören uluslararası öğrencilerin üniversite kalite memnuniyet düzeylerinin belirlenmesi ve karşılaştığı sorunların ortaya çıkarılması hedeflenmiştir. Bu kapsamda çalışma, hem nitel hem de nicel araştırma şeklinde çift yönlü olarak yapılmıştır. Nicel araştırmada üniversitenin çeşitli birimlerinde eğitim öğretim gören 171 uluslararası öğrenci ile anket çalışması yapılmıştır. Anketler elden bırakma yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Nitel çalışma ise 20 farklı ülkeden 24 uluslararası öğrenci ile gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın birinci bölümünde; "Uluslararası Öğrencilerin Üniversite Memnuniyetleri ve Karşılaştıkları Sorunlar Üzerine Literatür Araştırması" yer almaktadır. İncelenen çalışmalar uluslararası öğrencilerin üniversite memnuniyetlerini, kalite memnuniyetlerini ve eğitim öğretim hayatında karşılaştıkları sorunları içermektedir. Hem yerli hem de yabancı literatürde yer alan toplam 59 çalışma incelenerek, çalışmaların amacı, uygulandıkları yerler, kullanılan ölçekler ve elde edilen sonuçlar kısa özetler halinde verilmiştir.

Araştırmanın ikinci bölümünde; uluslararası öğrencilerin, eğitim öğretim gördükleri Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi hakkındaki memnuniyet düzeyleri nicel araştırma yöntemi ile belirlenmiştir. Üniversite kampüs alanı, idari ve akademik hizmetler, üniversite fiziki alt yapısı ve üniversite aidiyetliği boyutlarında katılımcı öğrencilerin memnuniyet eğilimleri ortaya çıkarılmıştır. İlgili boyutların, katılımcıların demografik özellikleri açısından farklılık gösterip göstermediği test edilip, analizlere ilişkin sonuçlar sunulmuştur.

Araştırmanın üçüncü bölümünde ise, ikinci bölümden farklı olarak uluslararası öğrencilerin, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi hakkındaki kalite memnuniyetlerinin belirlendiği nicel çalışmaya yer verilmiştir. Çalışma kapsamında öğretim elemanı ve öğrenim kalitesi, öğrenci memnuniyeti, uluslararası ofis memnuniyeti, teknoloji etkin kullanımı, program kalitesi, üniversite imajı ve sosyal yaşam boyutlarında katılımcı öğrenci-

lerin memnuniyet düzeyleri belirlenmiştir. İlgili boyutların katılımcıların demografik özelliklerine göre farklılık gösterip göstermedikleri ortaya çıkartılmıştır. Ayrıca öğrenci memnuniyeti boyutunu etkileyen boyutlar belirlenmiş ve üniversite yönetiminin memnuniyeti arttırmak için hangi boyuta önem vermesi gerektiği konusunda önerilerde bulunulmuştur.

Araştırmanın dördüncü bölümünde, uluslararası öğrencilerin üniversitede ve yaşadıkları çevrede karşılaşılabilecekleri sorunların belirlenmesine ilişkin nicel çalışmaya yer verilmiştir. İlgili sorunlar, dil yetkinliği, arkadaşlık ve iletişim, sağlık hizmetleri, akademik hizmetler, şehir etkileşimi, yemekhane hizmetleri, sağlık sorunları, sosyal yaşam, kültürel sorun, ekonomik sorun, güvenlik ve akademik iletişim boyutları açısından değerlendirilmiştir. İlgili boyutlara ilişkin katılımcıların verdiği cevaplar değerlendirilip, demografik özelliklere göre farklılık gösterip göstermediği belirlenmiştir. Elde edilen sonuçlar neticesinde ana sorun boyutlarının neler olduğu ortaya çıkartılmıştır.

Araştırmanın beşinci bölümünde Uluslararası öğrencilerin Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesine yönelik algı, beklenti ve sorunlarının belirlendiği nitel çalışmaya yer verilmiştir. Elde edilen veriler içerik analizi yardımıyla çözümlenmiştir. Elde edilen sonuçlar neticesinde alt temalar oluşturulmuş ve öne çıkan kelime/kelime grupları belirlenmiştir. Böylece üniversitenin ve sosyal çevrenin uluslararası öğrenciler gözünden serbest bir şekilde değerlendirildiği konuşmalarına yer verilmiştir.

KAYNAKÇA

- Becker, R., Kolster, R. (2012), International student recruitment: policies and developments in selected countries, Netherlands Organisation For International Cooperation In Higher Education.
- KB (T.C. Kalkınma Bakanlığı) (2015), "Yükseköğretimin Uluslararasılaşması Çerçevesinde Türk Üniversitelerinin Uluslararası Öğrenciler İçin Çekim Merkezi Haline Getirilmesi Araştırma Projesi", Kalkınma Araştırma Merkezi.
- OECD, (2019), Students - International student mobility, Retrieved from <https://data.oecd.org/students/international-student-mobility.htm> (E.T. 06.05.2019).
- YÖK (2019), Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi. Retrieved from <https://istatistik.yok.gov.tr/> (E.T. 06.05.2019).

BİRİNCİ BÖLÜM

**ULUSLARARASI ÖĞRENCİLERİN ÜNİVERSİTE
MEMNUNİYETLERİ VE KARŞILAŞTIKLARI SORUNLAR
ÜZERİNE LİTERATÜR ARAŞTIRMASI**

Arş. Gör. Mehmet Fatih SERT
Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi,
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi,
İşletme Bölümü
mehmetfatih.sert@erdogan.edu.tr

İlyas YILMAZ
Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi,
Sosyal Bilimler Enstitüsü,
İşletme Anabilim Dalı, Yüksek Lisans
ylmzilyas1@gmail.com

Teknolojik yenilikler, ulaşım ve iletişim araçlarının hızla gelişmesi gibi birçok faktör ülkeleri birbirine yakınlaştırmış ve neticesinde küresel bazda eğitim hareketliliğinin son yıllarda arttığı gözlenmiştir. Bu duruma kanıt olarak uluslararası öğrencilerle ilgili konularda yapılan çalışmaların sayılarının ve boyutlarının gittikçe artması gösterilebilir. Özellikle gelişmiş veya gelişmekte olan ülkelere eğitim görmek için giden öğrencilerin, o ülkelerin ekonomilerine katkısı ciddi boyutlara ulaştığından, yurtdışı eğitim (özellikle bu ülkelerde) önemli bir sektör olarak görülmeye başlanmıştır. Doğal olarak, konu ile ilgili literatürde yer alan çalışmaların çoğu gelişmiş ya da gelişmekte olan ülkelerde yapılmaktadır. Başlıca; uluslararası öğrencilerin memnuniyetleri, sorunları ve eğitim kalitesi gibi konulara odaklanılmakta ve bunları iyileştirecek çözüm önerileri aranmaktadır.

Literatürde konu ile ilgili genel geçer sonuçlara sıkça rastlansa da her ülkenin, her milletin farklı dinamikleri olduğundan çok boyutlu ve farklı sonuçlara ulaşılan çok sayıda değerli çalışma (Bkz. Perucci ve Hu (1995), Güçlü (1996), Arambewela ve Hall (2001), Tamoaka vd. (2003), Barnes (2007), Mavondo vd. (2008), Kıroğlu vd. (2010), Wang ve Tseng (2011), Erçan (2012), Beltekin ve Radmard (2013), Ahmad (2015), Ngamkamollert ve Ruangkanjanases (2015), Karadağ ve Yücel (2017), Malekısanımaleki ve Altay (2017), Yardımcıoğlu, Beşel ve Savaşan (2017)) vardır.

Küresel eğilime entegre bir şekilde Türkiye’de eğitim gören uluslararası öğrenci sayısının da son yıllarda artışta olduğu görülmektedir. Bu yüzden ulusal literatürde de uluslararası öğrenci ile ilgili konularda çok sayıda çalışmaya rastlanmaktadır. Bu çalışmaların birçoğunun özellikle son on yılda yapılmış olması dikkat çekicidir.

Ulusal ve uluslararası literatürdeki araştırmaların hiçbiri bu çalışmanın kapsamını bütünüyle içermemektedir. Fakat bu çalışmanın çeşitli boyutlarını ele alan ve bu anlamda katkı sunabileceği düşünülen bilimsel çalışmalar bu literatür taraması bölümünde detaylı olarak incelenmiştir. İncelenen çalışmaların çok sayıda olması dolayısıyla bu bölüm “*Ulusal literatürde yer alan çalışmalar*” ve “*Uluslararası literatürde yer alan çalışmalar*” olmak üzere iki alt başlıkta sunulmuştur. Her bir başlık altındaki çalışmalara yapılış yılına göre kronolojik sıra (aynı yılda yapılan çalışmalar için ise alfabetik sıra) gözetilerek yer verilmiştir.

I. ULUSAL LİTERATÜRDE YER ALAN ÇALIŞMALAR

Güçlü (1996) çalışmasında, Pittsburgh Üniversitesi’nde lisansüstü eğitim alan yabancı öğrencilerin uyum problemlerini ve bu problemlerine karşı üretilen çözüm yollarını tespit etmeyi amaçlamıştır. Mali destek, eğitim görülen dile hakimiyet, ikamet süresi, medeni durum, cinsiyet gibi çeşitli etkenlerin uyum problemleriyle olan ilişkisi de araştırma konusu edilmiştir. Araştırmanın evreni Pittsburgh Üniversitesi’ne 90 değişik ülkeden gelen 1033 yabancı uyruklu öğrenciden oluşmaktadır. Örneklem ise 500 yabancı uyruklu öğrenciden oluşup Afrika, Avrupa, Latin Amerika, Orta Doğu ülkelerinden gelen öğrencilerin hepsi örnekleme girerken, Asyalı öğrenciler ülkelere göre tesadüfi örnekleme yöntemi ile seçilerek örnekleme dahil edilmiştir. Verilerin elde edilmesi için “Michigan Yabancı Öğrenci Problem Envanteri” (anket) ve açık uçlu sorulardan oluşan karma bir yöntem kullanılmıştır. Araştırma sonucunda yabancı öğrencilerin yaşadıkları problemlerin başında “İngilizce” ve “mali yardım” alan-

ları gelmektedir. “Yerleştirme hizmetleri” yani barınma ile ilgili yaşanan problemler ise tüm yabancı öğrenciler için ortak bir diğer sorundur. Bunun dışındaki problemlerin ise menşei ülkeye göre farklılık gösterdiği görülmüş. Örneğin Avrupa’dan gelen öğrencilerin diğer bölgelerden gelen öğrencilere göre daha az problem yaşadığı tespit edilmiştir.

Kıroğlu vd. (2010) çalışmalarında, Türkiye’de bulunan bir üniversitenin eğitim fakültesinde öğrenim gören yabancı öğrencilerin sosyo-kültürel ve ekonomik problemlerini tespit etmeyi amaçlamışlardır. Bu amaç ışığında Sosyo-Kültürel ve ekonomik problemler; İnsan ilişkileri, Ekonomik sorunlar, Barınma, Ev özlemi, Yemek, Giyim ve Gelenek-görenek olmak üzere yedi başlık altında incelenmiştir. Çalışmada üniversitenin eğitim fakültesinde öğrenim gören 85 yabancı uyruklu öğrenciler arasından maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi ile seçilmiş 7 farklı ülkeden 15 öğrenciye yarı-yapılandırılmış mülakat yöntemi uygulanmıştır. Yapılan görüşmeler QSR Nvivo 7 adlı nitel analizlerde kullanılan bilgisayar programı aracılığıyla analiz edilmiştir. Analiz sonucunda kültürlerin benzer olması dolayısıyla önyargı veya dışlanmayla karşılaşmadıkları, yalnızca ailelerinden gelen para ile geçinmek zorunda oldukları için ekonomik zorluklar yaşadıkları ve aile özlemi çektikleri tespit edilmiştir.

Traş ve Güngör (2011) nitel araştırma tekniklerinden olan bütüncül tek durum deseni kullandıkları çalışmalarında, üniversite öğrenimleri esnasında algıladıkları sosyal destek ve sosyal bağlılık durumlarını tespit etmek amacıyla Avrupa ülkelerinden gelen Türk asıllı yabancı uyruklu üniversite öğrencileri ile yarı yapılandırılmış görüşme gerçekleştirmişlerdir. Katılımcılardan veri toplamak amacıyla düzenlenen görüşme formu “Sosyal Destek Ölçeği” ve “Sosyal Bağlılık Ölçeği” ile birlikte alan yazındaki çalışmalardan faydalanarak hazırlanmıştır. Çalışmanın örneklemini 2008-2009 yılında Selçuk ve Erciyes Üniversitesi Eğitim Fakültesi’ne kayıtlı 2’si erkek 10’u kız olmak üzere 12 Türk asıllı yabancı uyruklu öğrenci oluşturmaktadır. Çalışma Sonucunda “Öğrencilerin öğrenim gördükleri esnada herhangi bir sorunla karşılaşmadıkları, çevrelerinden yeterli düzeyde sosyal destek algıladıkları ve kendilerini üniversitede öğrenim gören diğer öğrencilerin bir parçası olarak gördükleri ve sosyal bağlılık duygularının yüksek olduğu, bu üniversiteden eğitim almaktan memnun oldukları” belirlenmişlerdir.

Ercan (2012) tez çalışmasında, Türkiye’deki üniversitelerde eğitim alan burslu öğrencilerin “eğitim hayatında ve günlük yaşamlarında karşılaştıkları zorluklar”, “sosyal iletişim becerileri”, “finansal sıkıntılar” ve “Türk kültürüne adaptasyon süreci” gibi konuları incelemiştir. Çalış-

mada, Türkiye’de yükseköğrenim gören öğrenciler arasından tesadüfi örnekleme yöntemi ile belirlenen 490 yabancı uyruklu öğrenciye e-posta yolu ile anketler ulaştırılmış, belirlenen süre içerisinde geri dönüş sağlayan 159 öğrenci ile çalışmaya devam edilmiştir. Katılımcılara uygulanan anket “Problem Tarama Envanteri Y Formu” ve “Porter’ın Problem Tarama Listesinden” faydalanılarak oluşturulmuş ve elde edilen verilerin analizinde ise tanımlayıcı istatistikler kullanılmıştır. Çalışma sonucunda, “dil yeterliliği”, “ekonomik sorunlar” ve “kültürel adaptasyon” gibi konular yabancı uyruklu öğrencilerin uyum sorunu yaşadığı konuların başında geldiği tespit edilmiştir.

Kılıçlar, Sarı ve Seçilmiş (2012) çalışmalarında, Türk devletlerinden gelen ve Türkiye’de turizm ile ilgili fakültelerde eğitim gören yabancı öğrencilerin akademik başarıları ile bölümlerinde yaşadıkları uyum problemleri arasında ilişki olup olmadığını saptanmasını, varsa bu ilişkinin nedenlerinin tespit edilmesini amaçlamışlardır. Türkiye’de toplamda 112 Türk devletlerinden gelip turizm okuyan öğrenci tespit edilmiş ancak 85 öğrenciden oluşan anket verisine ulaşılabilmektedir. Uyum düzeyleri Michigan Yabancı Öğrenci Problem Envanterinden, akademik başarıları ise genel not ortalamalarından tespit edilmiş ve korelasyon analizi yapılmıştır. Sonuç olarak dil uyumu ile akademik başarıları arasında negatif bir ilişki tespit edilirken, mali, sosyo-kültürel, oryantasyon ve kişisel sorunlar ile akademik başarı arasında bir ilişki tespit edilememiştir.

Paksoy vd. (2012), GAP bölgesindeki üniversitelerde eğitim gören yabancı uyruklu öğrencilerin Sosyo-Ekonomik sorunlarını tespit etmek amacı ile Kilis, Gaziantep ve Diyarbakır şehirlerinde YÖS kapsamında lisans düzeyinde eğitim alan 202 yabancı uyruklu öğrenci arasından tesadüfi örnekleme yöntemi ile belirlenen 32 öğrenciye anket uygulamıştır. Araştırmanın analizinde tanımlayıcı istatistikler ve hipotez testi kullanılmıştır. Verilerden elde edilen bulgular ışığında, öğrencilerin ailelerinin gelir seviyesinin çok iyi olmadığı, Türkiye’de eğitim alan yakınlarının veya tanıdıklarının bulunması öğrencilerin başarı durumuna etki ettiği, karşılaştıkları olumsuzluklara rağmen Türkiye’de aldıkları eğitimden genel anlamda memnun oldukları, ülkelerine döndüklerinde çevrelerine Türkiye’de eğitim almayı tavsiye edecekleri belirlenmiştir. Ayrıca “Türkeyi kendi ülkelerinde veya Türkiye’de öğrenmeleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı” saptanmıştır.

İlişkisel tarama modeli ile yabancı uyruklu öğrencilerin temel psikolojik ihtiyaçlarının bazı değişkenler yardımı ile incelenmesini amaçlayan Yiğit (2012), Selçuklu ve Konya üniversitelerinde çeşitli fakültelerde

eğitim alan öğrenciler arasından tesadüfi küme örnekleme yöntemi ile belirlenen 196 yabancı uyruklu öğrenciye “Temel Psikolojik İhtiyaçlar Ölçeğinden” oluşan anket uygulamıştır. Katılımcılar yoluyla elde edilen verilerin incelenmesinde t testi ve varyans analizi kullanılmıştır. Çalışma sonucunda “yabancı uyruklu öğrencilerin temel psikolojik ihtiyacı ile babanın eğitim düzeyi arasında anlamlı bir fark bulunmazken, sadece özerklik psikolojik temel ihtiyaçları bakımından anne eğitim düzeylerine göre anlamlı fark olduğu, yeterlik ve ilişki ihtiyaçları arasında anlamlı bir farkın bulunmadığı” saptanmıştır. Bunun yanı sıra öğrencilerin, özerklik ve yeterlik temel psikolojik ihtiyaçlarının yaşa göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği, temel psikolojik ihtiyaçlarından olan ilişki ihtiyaçları ile okudukları sınıf düzeyleri arasında farklılaşma görülmediği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Beltekin ve Radmard (2013) çalışmalarında, Ankara Üniversitesi’nde okuyan yabancı uyruklu lisansüstü öğrencilerin akademik iklim ve süreçlere, fiziksel ortama ve üniversitenin akademik niteliğine ilişkin görüşlerini belirlemeyi amaçlamışlardır. Verilerin toplanmasında kullanılacak anketin oluşturulmasında hem uzmanların görüşünden hem de “Hacettepe Erasmus Öğrenci Anketinden (HERÖG)” yararlanılmıştır. Ankara Üniversitesi’nde 2010-2011 eğitim-öğretim yılında öğrenim gören uluslararası lisansüstü 550 öğrenci arasından uygunda örnekleme yöntemi ile seçilmiş toplamda 119 öğrenciye Kişisel Bilgiler ve Üniversiteye İlişkin Görüşler olmak üzere iki bölümden oluşan anket uygulanmıştır. Anket sonucunda alt boyutların genelinde öğrencilerin yargısının olumlu olduğu ancak öğretim elemanlarına yönelik “ilgi”, “yardım” ve “iletişim” ile “yeterli materyal kullanma, “etkili öğretim yöntemlerini kullanma, “adil ve tarafsız değerlendirme” konularında öğrencilerin olumsuz yargılara sahip olduğu görülmüştür. Üniversitenin; “kütüphane ve bilgisayar, fotokopi, internet, vb. destek hizmetleri sayı ve hizmetin sürekliliği” açısından yetersiz olduğuna, “mesleki gelişim” ve “eğitimin niteliği” konularında ise öğrencilerin olumsuz algı içerisinde oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Güleç ve İnce (2013) çalışmalarında, Türkçe öğrenmekte olan yabancı öğrencilerin dile ilişkin karşılaştığı sorunları belirlemeyi, yemek, eğlenme ve giyim alışkanlıklarına ilişkin görüşlerini ölçmeyi amaçlamışlardır. Çalışma Sakarya Üniversitesi TÖMER’de öğrenim gören 138 öğrenci arasından maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi ile seçilmiş 18’i Türk soylu 11’i ise yabancı uyruklu olmak üzere 13 farklı ülkeden 29 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Verilerin toplanması için katılımcılara,

8 sorudan (5'li likert) oluşan yapılandırılmış bir anket uygulanmış, elde edilen sonuçların analizi frekans ve yüzde ile gerçekleştirilmiştir. Yabancı öğrencilerin kıyafet konusunda büyük bir sorunla karşılaşmadıkları ancak yemek ve eğlence gibi konularda çok büyük olmasa da orta düzeyli bir problem yaşadıkları belirlenmiştir.

Özçetin (2013), yükseköğrenim için Türkiye'ye gelen yabancı uyruklu öğrencilerin sosyal uyumları ile birlikte eğitim hayatında karşılaştıkları problemleri belirlemek, beklentilerini tespit ve analiz etmek amacıyla çalışma kaleme almıştır. Çalışmanın örnekleme 2011-2012 yılında Bursa ilinde bulunan Uludağ Üniversitesi, Bursa Teknik Üniversitesi ve Ankara Üniversitesi TÖMER Şubesinde öğrenim gören yabancı uyruklu öğrenciler arasından kota örnekleme yöntemi ile seçilmiş 51'i kız 170'i erkek olmak üzere toplam 221 yabancı uyruklu öğrenciden oluşmaktadır. Katılımcılara uzmanlar tarafından hazırlanmış Türkçe ve İngilizce olmak üzere 53 sorudan oluşan anket uygulanmıştır. Elde edilen veriler SPSS 16.0 paket programından yararlanarak bilgisayar ortamına aktarılmış, verilerin analizinde ise Ki-Kare Bağımsızlık Testi kullanılmıştır. Çalışma sonucunda yabancı uyruklu öğrencilerin genel olarak eğitim aldıkları şehirden ve şehrin imkanlarından memnun oldukları ve sosyal uyumlarının yüksek olduğu tespit edilmiştir. Yaşadıkları sıkıntıların başlarında ise "yurt yaşantısı", "Türkçe konuşma", "kültürel farklılıklar" ve "yalnızlık" gibi konuların geldiği belirlenmiştir.

Biçer vd. (2014) çalışmalarında, yabancı uyruklu öğrencilerin Türkçe öğrenirken karşılaştıkları sorunları tespit etmeyi ve bu sorunlara yönelik üretilen çözüm yollarını sunmayı amaçlamışlardır. Araştırmada yabancı öğrencilerin görüşlerine başvurarak belirlenen "Türkçenin dil özelliklerine ilişkin yaşanan sorunlar", "temel dil becerilerine ilişkin sorunlar", "derslerin işleme yöntemiyle ilgili sorunlar", "ölçme-değerlendirmeye ilgili sorunlar", "okutmanlara ilişkin yaşanan sorunlar", "yaşanan çevreyle ilgili sorunlar", "kurumlarla ilgili sorunlar" vb. konular incelenmiştir. Çalışmanın örnekleme Atatürk Üniversitesi Dil Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi'nde 2012-2013 eğitim-öğretim yılında Türkçe öğrenen yabancı uyruklu öğrenciler arasından kolayda örnekleme tekniği ile seçilmiş B1 seviyesindeki dört erkek ve bir kız olmak üzere beş yabancı öğrenciden oluşmaktadır. Katılımcılara uzman görüşü ile hazırlanmış 14 sorudan oluşan yarı-yapılandırılmış mülakat tekniği uygulanmıştır. Elde edilen verilerin çözümlenmesinde nitel analiz tekniklerinden olan içerik analizi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda yabancı uyruklu öğrencilerin başlıca sorun yaşadığı konuların "telaffuz", "alfabe", "yaz-

ma”, “okutmanların hızlı konuşması”, ve “geçim sıkıntısı” olduğu tespit edilmiştir.

Şahin ve Demirtaş (2014), yabancı uyruklu öğrencilerin akademik başarı durumlarını ve karşılaştıkları ekonomik problemleri tespit etmek amacıyla yaptıkları çalışmalarında 2012-2013 eğitim-öğretim yılında İnönü Üniversitesi’nde eğitim gören yabancı uyruklu öğrencilere literatür taraması sonucunda yedi sorudan oluşan ‘Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Akademik Başarı Düzeyleri, Sorunları ve Çözüm Önerileri’ adlı yarı yapılandırılmış mülakat uygulamışlardır. Çalışmanın örneklemini kolayda örnekleme tekniği ile seçilmiş 96 gönüllü yabancı uyruklu öğrenci oluşturmaktadır. Elde edilen verilerin analizinde betimsel analiz yaklaşımı ve içerik analizi kullanılmıştır. Çalışma sonucunda öğrencilerin akademik başarısının genellikle düşük olduğu, başlıca sorunlarının ekonomik nedenlerden kaynaklanmış olup okul harçları, yemek kartı ve yemek, ulaşım, dil ve barınma gibi konularda yoğunluk gösterdiği saptanmıştır.

Aliyev ve Öğülmüş (2015), tarama modelini kullandıkları çalışmalarında yabancı uyruklu öğrencilerin çeşitli değişkenler yardımıyla eğitim ortamlarında birbirleriyle olan ilk etkileşimlerine ilişkin algılarını incelenmeyi amaçlamışlardır. Çalışmada Ankara TÖMER’de eğitim alan veya Erasmus programıyla Ankara’da öğrenim gören yabancı uyruklu öğrenciler arasından amaçlı örnekleme yöntemi ile seçilmiş 220 öğrenciye “Kişisel Bilgi Formu” ve “Kültürlerarası Etkileşim Algısı Ölçeği”nin kullanıldığı anket uygulanmış, verilerin analizinde ise tek yönlü ANOVA ve çoklu regresyon analizi kullanılmıştır. Çalışma sonucunda etkileşim düzeyinde yaşanan güçlüğü 21-22 yaş grubunda azaldığı belirlenmiştir. Ayrıca Kafkasya’dan ülkemize eğitim görmek için gelen öğrencilerin diğer ülkelere kıyasla eğitim alanında daha olumlu etkileşim sağladıkları saptanmıştır.

Özkan ve Acar-Güvendir (2015) çalışmalarında, yabancı öğrencilerin Edirne ve Kırklareli illerinde hem eğitsel hem sosyal hem de yaşamsal deneyimlerinden ne düzeyde memnun olduklarını ortaya koymayı amaçlamıştır. Bu bağlamda Trakya ve Kırklareli üniversitelerinden 38 yabancı öğrenci ile derinlemesine mülakat gerçekleştirilmiş, katılımcılara eğitsel, sosyal ve akademik alanların her birinden üçer toplamda dokuz soru sorulmuştur. Mülakattan elde edilen verilerin çözümlenmesinde içerik analizi ve betimsel analiz kullanılmıştır. Çalışmada elde edilen sonuçlar, uluslararası öğrencilerin genel anlamda üniversite yaşamlarından, arkadaş ve öğretim elemanlarından memnun olduklarını, okudukları üniversitenin akademik beklentilerini karşıladığını; ancak barınma

ve ulaşım için herhangi bir yardım almadıklarını göstermektedir. Ayrıca yabancı öğrencilerin Türkçe ile ilgili de sorunlar yaşadıkları tespit edilmiştir. Üniversite yaşam memnuniyetinin önemli belirleyicileri olduğu görülmüştür.

Kumcağız, vd. (2016) çalışmalarında, Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nde öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin okudukları sınıflara göre yaşadıkları sorunları tespit etmeyi amaçlamışlardır. Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nde 2013-2014 öğretim yılında Üniversitenin farklı birimlerinde eğitim gören 1385 uluslararası öğrenci arasından tesadüfi örnekleme yöntemi ile seçilmiş 112 öğrenciye Kılıçlar, Sarı ve Seçilmiş' in (2012) kullandıkları (Michigan Yabancı Öğrenci Problem Envanteri) anket uygulanmıştır. Anket sonucunda elde edilen veriler Betimsel istatistik testler ve Kruskal Wallis H Testi kullanılarak analiz edilmiştir. Çalışma sonucunda, yabancı öğrencilerin sınıf düzeylerine göre Dil Sorunları, Sosyo-Kültürel Sorunlar, Oryantasyon Sorunları ve Kişisel Sorunlar alt boyutlarında anlamlı bir farklılık görülürken, Mali Sorunlar boyutunda anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Sonuç olarak yabancı öğrencilerin mali sorunlar dışındaki diğer sorunları zamanla halledebildikleri tespit edilmiştir.

Musaoğlu (2016), İstanbul'da bir özel üniversitede eğitim alan uluslararası öğrencilerin adaptasyon sürecini, bu süreçte yaşadıkları problemlerini, bu problemlerle nasıl başa çıktıklarını ve daha sonra gelecek öğrencilere yapacakları tavsiyeleri araştırmak için nitel bir çalışma gerçekleştirmiştir. Çalışmanın örneklemini özel bir üniversitenin Yabancı Diller Yüksek Okulu'nda eğitim alan yabancı uyruklu öğrenciler arasından kolayda örnekleme yöntemi ile seçilmiş 5 kişilik öğrenci grubu oluşturmuştur. Katılımcılarla alan yazın ve uzman görüşünden yararlanılarak oluşturulan, ortalama 30 dakika süren ve ses kaydının tutulduğu görüşme gerçekleştirilmiştir. Görüşmeden elde edilen verilerin çözümlenmesi için içerik analizi kullanılmıştır. Çalışmanın sonucunda "Öğrencilerin problemlerinin başında Türkçe bilmemek olduğu, sıkıntı ile karşılaştıklarında daha çok kendi ülkelerinden olan arkadaşları veya aileleri desteği ile bu sıkıntıları çözüme ulaştırmaya çalıştıkları ve yeni gelecek olan yabancı öğrencilere ilk tavsiyelerinin Türkçe öğrenerek Türkiye'ye gelmek olduğu" tespit edilmiştir.

Sungur vd. (2016) "Düzce Üniversitesinde Yükseköğrenim Gören Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Yaşam Doyumları ve Sosyal Uyumlarını Etkileyen Faktörler" adlı çalışmalarında, yabancı uyruklu öğrencilerin yaşam doyumları, sosyal uyum ve akademik uyumlarını incelenmesi ve bu değişkenleri etkileyen faktörlerin tespit edilmesi amacıyla 2014 - 2015

eğitim yılında Düzce Üniversitesi'nin çeşitli birimlerinde eğitim gören 91 yabancı öğrenciden 72'sine "Üniversite Uyum Ölçeği ve Yaşam Doyum Ölçeğinin" de kullanıldığı 57 soruluk bir anket uygulanmıştır. Elde edilen verilerin analizinde Independent Samples t test, One-Way ANOVA ve Chi-square testleri kullanılmıştır. Bu testler PASW v.18 paket programı ile gerçekleştirilmiştir. Anket sonucunda gelir düzeyi arttıkça yaşam doyumunun da arttığı saptanmış, üniversiteye uyum açısından cinsiyet, Türkiye'de bulunma süresi, önceden Türkçe biliyor olma, kalınan yerden memnuniyet ve diğer insanların arkadaşlıktan çekindiğini düşünmenin etkili faktörler olduğu görülmüştür.

Yıldırın vd. (2016) makalelerinde, öğrencilerin hangi ülkeden geldikleri, yaşam alanlarında zorlandıkları konuları, kültürel alışkanlıkları, dil sorunları, sosyalleşebilme durumları, bölüm tercihleri, eğitim beklentileri, eğitim sonrası hangi şehirde yaşamak ve çalışmak istedikleri gibi belirli alanlardaki durumlarını tespit etmeyi ve bu doğrultuda alınacak önlemlere veri sağlamayı amaçlamışlardır. Çalışmada Karabük Üniversitesi'nde 2015 - 2016 Eğitim-Öğretim yılında bulunan 808 yabancı uyruklu öğrenci arasından tesadüfi örnekleme yöntemi ile belirlenen 213 öğrenciye demografik ve sosyo-ekonomik durumlarını tespit etmeye yönelik çeşitli sorulardan oluşan bir anket uygulanmıştır. Elde edilen verilere frekans analizi uygulanmıştır. Anket sonucunda yabancı öğrencilerin çoğunluğunu başta Türk devletleri olmak üzere Ortadoğu ve Afrika ülkelerinden gelenler oluşturmakta ve buna bağlı olarak da Türkiye'yi seçmelerindeki en büyük nedenin iyi bir eğitim veren İslam ülkesi olmasının etkili olduğu tespit edilmiştir.

Alakbarov vd. (2017) çalışmalarında, Uşak ili ve üniversitesi ile ilgili yabancı öğrencilerin memnuniyetlerini, beklentilerini, yaşadıkları akademik ve sosyo-ekonomik sorunları, tespit ederek hem ili hem de üniversiteyi cazibe merkezi haline getirmeyi amaçlamışlardır. Bu doğrultuda 117 soruluk bir anket, yaklaşık 3000 kişilik bir örneklem (üniversitenin tüm birimlerinde eğitim gören yabancı öğrenciler) içerisinde 570 kişiye uygulanmıştır. Demografik bilgilerin dışında anket yabancı öğrencilerin; akademik, sosyal, dil ve psikolojik uyumları ile üniversite ve ilden memnuniyetlerini ölçecek sorulardan oluşmaktadır. Sorular 5'li likert yöntemine göre hazırlanmıştır. Çalışmada kategorik değişkenlerin analizi için Ki-Kare Bağımsızlık Testi, sürekli değişkenler için ise Hotelling T2, varyans analizi, korelasyon analizi, regresyon analizi ve kanonik korelasyon analizi kullanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda öğrencilerin genel olarak memnuniyet içerisinde oldukları tespit edilmiştir. Bu durum yazarlar

tarafından yabancı öğrencilerin ya Türki devletlerden ya da Müslüman coğrafyadan gelmelerinden dolayı kültürel yakınlık hissetmelerinden kaynaklandığı şeklinde yorumlanmıştır. Sağlık sigortası ve dil yetilerinin yabancı öğrenciler için bir sorun teşkil ettiği görülen çalışmada, şehirden duyulan memnuniyet ile üniversiteden duyulan memnuniyet arasında kuvvetli bir ilişki olduğu da görülmüştür.

Başaran-Alagöz ve Geçkil (2017), Konya'daki üniversitelerde eğitim gören yabancı öğrencilerin sorunlarını incelediği çalışmalarında Selçuk Üniversitesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi ve KTO Karatay Üniversitesi'nde öğrenim gören 109 yabancı uyruklu öğrenciye 28 sorudan oluşan bir anket uygulamıştır. Anket soruları hem literatürden hem de anket öncesinde gerçekleşen odak grup görüşmelerinde elde edilen çıktılarla oluşturulmuştur. Verilerin analizinde sayı, yüzdelik, ortalama ve standart sapma kullanılmıştır. Ortadoğu kökenli öğrencilerin büyük çoğunluğunu oluşturduğu örnekleme yabancı öğrencilerin Türkiye'ye hem kültürel hem de coğrafi olarak yakın bölgelerden geldiği görülmüştür. Anket ve odak grup görüşmeleri sonucunda yabancı öğrencilerin üniversite idari ve akademik personelinden, yerli öğrencilerden memnun oldukları, ancak dil becerileri ile yemek ve sosyal yaşama uyum problemi yaşadıkları tespit edilmiştir.

Ghanbary (2017) yüksek lisans tezi olarak kaleme aldığı çalışmasında, yabancı öğrencilerin ihtiyaçlarını ve sorunlarını Hacettepe Üniversitesi özelinde araştırma konusu yapmıştır. Üniversitedeki lisans ve lisansüstü tüm yabancı öğrencilere elektronik posta yoluyla anketler gönderilmiştir. Anketler Türkçe ve İngilizce iki dilde ve toplamda 58 sorudan oluşacak şekilde yazar tarafından oluşturulmuştur. Bu doğrultuda 1919 öğrenciye belirlenen anket uygulanmıştır. Anket sonuçlarına göre yabancı öğrencilerin çoğunun Endonezya, İran ve Azerbaycan'dan geldiği, sosyal faaliyetlere katılmadıkları, finans, ulaşım, barınma ve Türkçe eğitim alma konusunda zorluklar yaşadıklarını tespit edilmiştir.

Karadağ ve Yücel (2017) tarafından yapılan çalışma, lisans düzeyindeki yabancı öğrencilerin buldukları şehir ve üniversiteye yönelik memnuniyetlerini ölçmektedir. Bu bağlamda yabancı öğrencilerin; genel anlamda şehirden, eğitim ve öğretimden, yerleşkeden ve yerleşkedeki yaşamdan, akademik destek ve ilgiden, üniversite yönetiminden ve işleyişinden, öğrenme imkân ve kaynaklarının yeterliliğinden, üniversitenin kişisel gelişim ve kariyer desteğinden memnun olup olmadıkları tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu faktörlerden yalnızca ilki şehir ile ilgili olup, diğer altısı üniversite ile ilgilidir. Belirli kriterler çerçevesinde seçilen 83

devlet ve 31 vakıf olmak üzere 114 üniversitede öğrenim gören 2,963 yabancı uyruklu öğrenciden kullanılabilir veri toplanmıştır. Araştırmada veriler “Öğrenci Memnuniyeti Ölçeği” ve “Şehir Memnuniyet Ölçeği” ile toplanmıştır. Öğrenci Memnuniyet Ölçeği 6 başlıkta toplam 60 sorudan (10’lu likert) oluşmaktadır. Şehir Memnuniyet Ölçeği ise 10 madde ve tek boyuttan oluşmaktadır. Elde edilen sonuçlara göre üniversiteler sıralanmıştır. Sıralamalar alan/bölüm bazında ve devlet-vakıf üniversitesi bağlamında sunulmuştur.

Malekısanımaleki ve Altay (2017) çalışmalarında, Yabancı uyruklu öğrencilerin sosyal destek ve yalnızlık düzeyleri ile kaygı durumlarının belirlenmesi amacı ile Ondokuz Mayıs Üniversitesi’nde 2015-2016 eğitim yılında öğrenim gören 1240 yabancı öğrenci arasından olasılıksız örneklem yöntemi ile seçilmiş 190 öğrenciye, çok boyutlu algılanan sosyal destek, yalnızlık ve kaygı ölçeklerinden oluşan bir anket uygulanmıştır. Anket sonucunda elde edilen verilerin analizinde Pearson Ki-Kare, Tek Faktör Varyans Analizi (ANOVA), t-testi ve korelasyon gibi tanımlayıcı istatistikler kullanılmıştır. Analizin uygulanmasında SPSS 16 paket programından yararlanılmıştır. Çalışma sonucunda “Yabancı uyruklu öğrencilerin sosyal destek puanları arttıkça yalnızlık puanlarının azalmakta ve sürekli kaygı durumlarının artmakta olduğu” belirlenmiştir. Ayrıca öğrencilerin öğretim elemanları ile iyi bir iletişim sağlaması halinde kendilerine olan güvenlerinin artacağı, eğitimden duydukları memnuniyet durumuna olumlu yansıtacağı ve başarı durumları üzerinde etkili olacağı düşünülmektedir. Bu doğrultuda arkadaşları ve hocaları tarafından yabancı uyruklu öğrencilere yardım edilmesinin önemli olduğu tespit edilmiştir.

Uluslararası öğrencilerin yükseköğretim taleplerini etkileyen faktörleri ortaya koymayı amaçlayan Radmard (2017), Ankara Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, Ortadoğu Teknik Üniversitesi ve Gazi Üniversitesi’nden uygun örnekleme yöntem ile belirlediği toplam 545 yabancı uyruklu öğrenciye uzman görüşleri olarak hazırladığı bir anket uygulamıştır. Elde edilen verilerin çözümlenmesinde yüzde, frekans, aritmetik ortalama ve standart sapma gibi analizler kullanılmıştır. Radmard verilerin analiz edilmesinin ardından; “Yabancı öğrencilerin dil yetersizliğinden dolayı derslerinde başarısızlıklar yaşadıklarını, sosyal uyum sağlamada güçlük çektiklerini ve en önemlisi ekonomik yetersizlik sorunu yaşadıklarını” tespit etmiştir. Devletin veya resmi kurumların ise bu problemleri tespit etmek ve ülke üniversitelerini yabancı öğrenciler için cazip hale getirecek bir politika yürütmediklerini dile getiren yazar, öğrencilerin genel olarak ülkeden ve eğitim sisteminde memnun olduklarını da söylemektedir.

Yardımcıoğlu, Beşel ve Savaşan (2017) 'ın ilgili çalışmalarında, Sakarya Üniversitesinde eğitim alan yabancı uyruklu lisans ve lisansüstü öğrencilerin sosyo-ekonomik problemlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Veri toplama yöntemi olarak anket yönteminden (genelde 5'li likert) ve yarı yapılandırılmış mülakat tekniğinden yararlanılmıştır. Çalışmada öğrencilerin Türkiye'yi tercih nedenleri araştırılmış, sosyo-ekonomik problemleri, arkadaşlık, sağlık, kültürel, ekonomik, psikolojik, akademik ve sosyal sorunlar gibi çeşitli faktörler belirlenmeye çalışılmıştır. Yarı yapılandırılmış mülakat tekniğinde ise anket doğrultusunda sorular sorulmuş ve her iki araştırma birlikte değerlendirilmiştir. Örneklem seçimindeyse Sakarya Üniversitesi'nde 2015 yılında öğrenim gören 110 tanesi ön lisans, 1579 tanesi lisans, 298 tanesi ise yüksek lisans ve 119 tanesi doktora eğitimi alan toplamda 2052 adet uluslararası öğrenci arasından kolayda örnekleme tekniği kullanılarak 250 öğrenciyle anket, 25 öğrenciyle de yarı yapılandırılmış mülakat gerçekleştirilmiştir. Yabancı öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun Türkiye'yi seçme nedenleri arasında "eğitim kalitesi", "aile tavsiyesi", "kültürel ve dini yakınlık" gibi kriterler yer almaktadır. Yaşanan sorunların başında ise "finansal", "ekonomik" ve "dilsel yetersizlikler" gelmektedir.

Bütün bu çalışmaların yanı sıra; Altaş (2006) Marmara Üniversitesi'nde eğitim gören tüm öğrencilerin memnuniyetlerini incelemek, Yağcı vd. (2007) Erasmus ile yurtdışına giden öğrencilerin memnuniyet düzeylerini belirlemek, Tok ve Yiğın (2013) yabancı uyruklu öğrencilerin Türkçe öğrenme nedenlerini ortaya koymak, Babadağ vd. (2014) yabancı uyruklu öğrencilerin sağlık alanında yaşadıkları sorunları belirlemek, Alyılmaz vd. (2015) Kırgız öğrencilerin Türkçe'ye ve Türkiye'ye yönelik görüşlerini ortaya koymak, Yılmaz (2015) Kazakistanlı öğrencilerin Türkçe öğrenirken yaşadıkları sıkıntıları belirlemek, Gürbüz ve Güleç (2016) Türkiye'de eğitim gören yabancı uyruklu öğrencilerin Türkçeye ilişkin görüşlerini tespit etmek amacıyla çalışmalar yapmışlardır.

II. ULUSLARARASI LİTERATÜRDE YER ALAN ÇALIŞMALAR

Perucci ve Hu (1995) bir üniversitede yüksek lisans eğitimi gören uluslararası öğrenciler arasındaki memnuniyet belirleyicilerinin nicel bir analizini yapmışlar ve üç alanda memnuniyet üzerine odaklanmışlardır: akademik program, akademik durum ve akademik olmayan sosyal ilişkiler. Bu amaçla, uluslararası yüksek lisans öğrencilerinin akademik ve sosyal yaşam deneyimleri hakkında bir posta anketi ile veri toplanmıştır.

Memnuniyet belirleyicileri teorik olarak bireysel kaynaklar (örneğin dil becerileri), sosyal kaynaklar (örneğin, eğitim görülen ülke öğrencileriyle iletişim) ve sosyal bağlam (örneğin algılanan ayrımcılık) olarak sınıflandırılmıştır. Çoklu regresyon analizi, akademik doyumun eğitim görülen ülke vatandaşı olan öğrenciler ile temas, dil becerileri ve algılanan ayrımcılıkla en güçlü şekilde ilişkili olduğunu ortaya koymuştur. Sosyal doyumun ise medeni durum, dil becerileri, algılanan ayrımcılık ve eğitim görülen ülke vatandaşı olan öğrenciler ile temas ile bağlantılı olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Öğrencilerin cinsiyetlerinin, notlarının ve finansal durumlarının memnuniyetle ilgisi olamadığı çalışma sonucunda bulunmuştur.

Robertson vd. (2000) Avustralya'daki uluslararası öğrencilerin karşılaştıkları sorunlar hakkında çok sayıda rapor olmasına rağmen, bu öğrencilerin eğitim veren akademik personel ile ilgili algıları hakkında çok az bilgi bulunduğunu saptamışlardır. Bu amaçla tespit edilen sorunların fikir birliği ile daraltıldığı Delphi tekniğini kullanarak, bir Avustralya üniversitesinde araştırma yapmışlardır. Araştırmada beklenen ve bazı beklenmeyen sonuçların altını çizilmiştir. Günlük konuşma dilini anlama zorluğu, öğrenim maliyeti ve ayrımcılık hissi, uluslararası öğrenciler tarafından belirtilen sorunlar arasında en üst sırada yer almaktadır. Akademik personeller, uluslararası öğrencilerin yazma ve eleştirel düşünme becerilerinin zayıf olduğu konusunda eleştirilerde bulunurken aynı zamanda kendi ders verme hızlarını da eleştirdikleri önemli bir bulgu olarak görülmektedir.

Arambewela ve Hall (2001), Victoria bölgesindeki üniversitelerde lisansüstü eğitim gören dört Asya ülkesi (Çin, Hindistan, Endonezya ve Tayland) menşei öğrencilerin beklenti / algılarını ölçmek amacıyla bir anket araştırması gerçekleştirmiştir. Yazarların amacı bu dört ülkeden gelen öğrencilerin üniversite seçiminde dikkat ettikleri kriterler ile eğitim görmekte oldukları üniversitelerden duydukları memnuniyeti ortaya koymaktadır. Araştırmanın örnekleme doğrultusunda 2244 öğrenciye yazarlar tarafından hazırlanan ve büyük ölçüde 7'li likert ölçeğine dayalı anket gönderilmiştir. Ancak gönderilen anketlerin yalnızca 477 tanesi geri dönmüş, ülkeler arası dengenin sağlanması içinse bu sayı 312'ye düşürülmüştür. Araştırma sonucunda, öğrencilerin genel olarak üniversitelerinden nispeten memnun oldukları görülse de öğrencilerin algılarının, araştırılan tüm faktörler ve değişkenler karşısında beklentilerin çok altında kaldığı anlaşılmıştır. Çalışma ayrıca, farklı ülkelerden gelen öğrenciler arasındaki beklenti ve algılarda önemli farklılıklar bulunduğunu ve bu

durumun, kültürün öğrencilerin karar verme davranışları üzerindeki etkisinin daha fazla araştırılmasını gerektirdiğini ortaya koymuştur.

Uluslararası öğrencilerin memnuniyetini araştıran bir diğer çalışma Tamoaka vd. (2003) tarafından yapılmıştır. Japonya'daki Hiroşima Üniversitesi'ne kayıtlı 759 uluslararası öğrenciye kampüsteki idari ofisler aracılığıyla anket formu dağıtılmış ve çalışma için kullanılabilir olan 309 anket üzerinden çalışma yürütülmüştür. Çalışmada kullanılan faktör analizi, "öğrenme ve araştırma", "yaşama ve adaptasyon" ve "Japonca dil yeteneği" olmak üzere üç faktörü ortaya çıkarmıştır. Uluslararası öğrenci memnuniyetini tahmin etmek için on değişken kullanılmış ve bunlardan beşi önemli değişken olarak bulunmuştur. Bunlar; müfredatın uygunluğu, araştırmanın ilerleyişi, iyi bir arkadaşına sahip olmak, kültürel uyum ve yarı zamanlı çalışmadır. Bunlar arasında, müfredatın uygunluğu en önemli olan değişken olarak dikkat çekmektedir. Ayrıca, öğrenme ve araştırmaya yönelik yol (path) analizi, öğrencilerin araştırmalarında ilerlemesi ile danışmanın tavsiyesi arasında önemli karşılıklı nedensel ilişkiler olduğunu göstermiştir. Japonca dil becerileri öğrencilerin derslerin içeriğini anlamalarına yardımcı olmakla birlikte, danışmanlarından tavsiye almak için mutlaka Japonca dil becerilerinin iyi olması gerekmediği de belirtilmiştir.

Hellstén ve Prescott (2004) çalışmalarında, üniversitelerin müfredatlarının uluslararası hale getirilmesi ve bunun uluslararası öğrencileri nasıl etkilediğini araştırmışlardır. Bu çalışmanın ana odağı, öğrencilerin öğretmenleriyle iletişimleri hakkındaki yorumlarını örnek olarak bunun öğrenim kalitesini nasıl etkilediğini vurgulamaktır. Çalışmanın sonucunda, öğretim felsefeleri çerçevesinde uluslararası öğrencilerin ihtiyaçlarının en iyi nasıl karşılayabileceğine ilişkin bazı sorular ortaya koyulmuştur.

Arambewela, Hall ve Zuhair (2005) 'ın bu çalışması Arambewela'nın yazar olarak yer aldığı diğer çalışmalarıyla uyumlu hatta benzer niteliktedir. Fakat bu çalışmanın araştırma kısmında farklılaşmanın olduğu görülmektedir. Anket uygulanmadan önce 5 Çinli, 7 Taylandlı, 7 Hintli, 5 Endonezyalı ve 7'si çeşitli yabancı ülkelerden olmak üzere toplamda 31 uluslararası öğrenci ile odak grup çalışması yapılmıştır. Mülakattan devamında "SERVQUAL" modeline dayalı anket (7'li likert) 12 kişilik test grubunun ardından 573 yabancı öğrenciye uygulanmıştır. Menşei ülkeler arasında dengenin sağlanması için rassal olarak seçilen anketlerin çıkarılması ile sayı 371'e düşürülmüştür. Çalışmada öğrenci memnuniyetini etkileyen baskın faktörlerin eğitim kalitesi, öğrenci tesisleri ve olanakları,

kurumların itibarı, daha iyi kariyer beklentisi için diplomalarının pazarlanabilirliği ve üniversiteler tarafından sağlanan genel müşteri değeri olduğu sonucuna varılmıştır.

Arambewela ve Hall (2007), örneklem olarak Avustralya'nın Victoria bölgesi üniversitelerinde lisansüstü eğitim alan beş Asya ülkesi menşei öğrencileri almış ve konu olarak da öğrencilerin seçimlerinden önceki beklentileri ile şu anki üniversitelerinden memnuniyetlerini araştırmışlardır. Çalışma için 573 anket yapılmıştır. Araştırma teorik olarak Beklenti-Uyuşmazlık paradigması ve "Servqual" (Service Quality) ölçüm modeli üzerine kurulmuştur. Anket sonuçları SPSS ile Yapısal Eşitlik Modeli gibi çeşitli analiz yöntemleri kullanılarak yorumlanmıştır. Araştırmada öğrenci memnuniyetinin önemli belirleyicileri olduğu görülen yedi boyut tespit edilmiştir. Bu boyutlar: eğitim, sosyal, teknoloji, ekonomik, konaklama, güvenlik, prestij ve imajdır.

Barnes (2007) tarafından yayınlanan çalışmada Çinli lisansüstü öğrenciler örneği üzerinden hizmet kalitesi analizi yapılmıştır. Yöntem olarak, hizmet kalitesi beklentilerini ve algılarını araştırmak için yeniden düzenlenmiş "SERVQUAL" aracı kullanılarak bir "eylem araştırması" süreci benimsenmiştir. Örneklem olarak, İngiltere'de önde gelen bir işletme ve yönetim okulundaki lisansüstü eğitim gören Çinli öğrenciler kullanılmıştır. Hizmet kalitesi konusunda yüksek eğitim bağlamında araştırma yapmanın zor olduğuna vurgu yapılan çalışmada sonuç olarak kullanılan yöntemin Çinli lisansüstü öğrenciler bağlamında kullanımının uygun olduğu ve erişilen ifadelerin beş farklı "SERVQUAL" boyutunda ifade edilebileceği görülmüştür. Ayrıca, hizmet kalitesini yükseltmek amacıyla, bazı yönetsel öneriler sunulmuş ve gelecekteki araştırmalar için tavsiyelerde bulunulmuştur.

Diamantis ve Benos (2007) öğrenci memnuniyet düzeyinin ölçülmesi üzerine yayınladıkları makalede, hizmet kalitesi ölçümündeki çeşitli boyutları bir akademik bölümün durumunun belirlenmesi noktasında incelemişlerdir. Çalışmayı Uluslararası ve Avrupa Çalışmaları (IES) Bölümü üzerinde yürütmüşlerdir. 2002 - 2003 akademik yılında bir anket çalışması yapılmıştır. Tabakalı rasgele örneklemeyle seçilen ve öğrenci nüfusunun %27'sine tekabül eden 168 öğrenci ile örneklem oluşturulmuştur. Öğrenci memnuniyetini değerlendirmek için "MUSA" (Multicriteria Satisfaction Analysis - Çok Ölçütlü Memnuniyet Analizi) adlı müşteri memnuniyeti değerlendirme metodolojisi uygulanmıştır. Çalışmaya göre öğrenci memnuniyeti; müfredat, öğretilen akademik derslerin çeşitliliği, akademik personel eğitimi, öğretim materyalleri, kurum tarafından

sağlanan sosyal ve entelektüel deneyimler gibi faktörlere dayanmaktadır. Ayrıca araştırmada, IES bölümünün, üniversitedeki diğer akademik bölümlerle karşılaştırıldığında yüksek oranda öğrenci memnuniyetine sahip olduğu bulunmuştur. Memnuniyet düzeyini daha da artırmak için kullanılan öğretim yöntemlerinde ve öğrenci ile harcanan toplam iletişim süresi gibi konularda bazı iyileştirmeler ve düzeltmeler önerilmektedir.

Lee ve Rice (2007) ABD'nin Güney Batı'sında yer alan bir araştırma üniversitesindeki uluslararası öğrencilerin deneyimlerini araştırmışlardır. Çalışmada 15 ülkeden 24 öğrenciye mülakat yapılarak, eşitsizlik ve konuksever olmamaktan kültürel hoşgörüsüzlük ve toleranssızlığa kadar uzanan çeşitli zorluklar ele alınmıştır. Çalışmada çoğu deneyim için Neo-ırkçılığın kavramsal çerçevesi kullanılmış, analizler ve tartışmalar katılımcıların kullandıkları kelimeler ve karşılaştıkları zorluklar bağlamında yapılmıştır. Uluslararası öğrencilerin karşılaştıkları sorunların hepsinin uyum sorunu olarak sorunsallaştırılmayacağı, daha ciddi zorluklardan bazılarının ev sahibi toplumdaki yetersizliklerden kaynaklandığı sonucuna varılmıştır.

Mavondo vd. (2008) üniversitelerdeki öğrenci memnuniyetini ve öğrencilerin kurumlarını diğer olası öğrencilere önerme olasılığını değerlendirmek için kavramsal bir model geliştirmişleridir. Çalışmada öğrenci memnuniyeti, kaynaklar ve olanaklar ile öneri arasında bir "aracı" olarak kavramsallaştırılmıştır. Öğrenci memnuniyetine katkıda bulunan kaynaklar ve yetenekler; öğretme, öğrenme, teknoloji, kütüphane, öğrenci hizmetleri ve öğrenci yönelimi olarak tanımlanmaktadır. Yerel ve uluslararası öğrencilerin kaynak ihtiyaçları karşılaştırılmıştır. Çalışmada 382 yerli ve 134 yabancı öğrenciye anket uygulanmıştır. Yabancı öğrencilerin çoğunluğu Güney Doğu Asya, Çin, Kore ve Hintli olmasına rağmen Batı Avrupalı öğrencilere de yer verilmiştir. Veriler, ilişkilerin bütünsel bir perspektifiyle sonuçlanan yol modellemesi ile analiz edilmiştir. Bulgular, yerel öğrencileri tatmin etmek için yabancı öğrencilerden daha fazla kaynağa ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir. Yani, yerel öğrenciler daha büyük bir kaynak havuzunu memnuniyetleri için önemli olan algılarken, yabancı öğrenciler daha küçük bir havuza ihtiyaç duyuyor görünmektedir. Bu bulgulara göre çalışmada araştırmanın üniversite yöneticileri için etkileri tartışılmış ve gelecekteki araştırmalar için alanlar önerilmiştir.

Amacı beklenti-uyuşmazlık paradigmasının kuramsal çerçevesine dayanarak, Çin, Endonezya, Tayland ve Hindistan'dan gelen uluslararası yüksek lisans öğrencileri arasındaki eğitim ve eğitim dışı hizmetlerle ilgili memnuniyet düzeylerinde ve algılarındaki farklılıkları incelemek olan

Arambewela ve Hall (2009) tarafından yapılan çalışmada kullanılan veriler, Avustralya'nın Victoria eyaletindeki beş üniversitede okuyan uluslararası lisansüstü işletme öğrencileri arasında yapılan bir posta anketinden elde edilmiştir. Örneklem sayısı 573 olarak belirlenmiştir. Sonuçların yorumlanmasında yapısal eşitlik modellemesi analizi, varyans analizi (ANOVA) ve çok değişkenli varyans analizi (MANOVA) kullanılmıştır. Ayrıca çalışma, uluslararası bir lisansüstü öğrenci memnuniyeti modelini geliştirmekte ve test etmektedir. Bulgular hem eğitim hem de eğitim dışı hizmetlerle ilgili hizmet kalitesi faktörlerinin öneminin milliyet grupları arasında değiştiğini ve bu nedenle, öğrenci memnuniyeti üzerinde farklı bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Çalışmada ayrıca Asya'daki lisansüstü işletme öğrencilerinin memnuniyet durumlarında önemli olarak algılanan eğitim içi ve eğitim dışı hizmetler ile ilgili yedi faktör açıklanmıştır. Üniversitelerin, bu makalede geliştirilen eğitimsel ve eğitimsel olmayan yapılara göre farklı ihtiyaçlar içeren çeşitlendirilmiş bir stratejik pazarlama planı geliştirmesi önerilmiştir.

Ikwaugwu (2010) çalışmasında, öğrenci destek hizmetleri açısından uluslararası öğrencilerin memnuniyeti düzeylerini incelemiştir. Bu amaçla öğrenci memnuniyeti envanterini kullanmıştır. Envanter verileri, 2007 - 2008 yılları arasında DSU Uluslararası Öğrenci Örgütü üyesi olan ve Delaware State Üniversitesi'nde (DSU) eğitim gören 100 uluslararası öğrenciden toplanmıştır. Envanter 13 öğrenci destek hizmeti kategorisine odaklanmıştır. Ayrıca bu veriler ülkedeki dört yıllık kolejlerde ve üniversitelerde yapılan benzer bir anketle karşılaştırılmıştır. Anket maddelerinin her biri için, öğrenci memnuniyetinin 13 alanının kendileri için ne kadar önemli olduğunu belirtmeleri ve ayrıca bu maddelerdeki memnuniyet düzeylerini yedi puanlık bir ölçekte derecelendirmeleri istenmiştir. Çalışmadaki önem düzeyleri ile memnuniyet düzeyleri arasındaki "boşluklar", öğrencilerin gerçek deneyimlerinin beklentilerini ne ölçüde karşıladığını göstermektedir. Çalışmada aynı zamanda DSU uluslararası öğrencilerinin odak grup sonuçları da sunulmuştur. Öğrenci Memnuniyeti Envanteri ve odak grup verileri, Delaware State Üniversitesi'nin uluslararası öğrencilerin hizmet ihtiyaçlarına cevap vererek daha fazla onlara destek verebileceğini ortaya koymaktadır. Uluslararası öğrenciler, akademik danışmanlık ve öğretim etkinliğinden çok memnun olduklarını bildirmişler ancak iş, finansal yardım ve göçmenlik hizmetlerinden daha az memnun olduklarını söylemişlerdir. Ayrıca çalışmada katılımcıların odak grup görüşmelerine verdiği yanıtlar anket bulgularını desteklemektedir.

Hendrickson vd. (2011) tarafından yapılan araştırma bir boyutunda, arkadaşlık oluşumuna, bunun yurtdışı eğitim deneyiminde oynadığı rolün önemine ve yurtdışında eğitim deneyiminin sağladığı özgün arkadaşlık çeşitleri üzerine odaklanmıştır. Önceki araştırmalarda uluslararası öğrencilerin çoğu zaman kendi ülkelerinden daha fazla arkadaşı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte, daha fazla ev sahibi ülkeden arkadaşına sahip olmak ile memnuniyet, mutluluk, vatan özleminin azalması ve sosyal bağlanma arasında da bir ilişki olduğu iddiası araştırılmıştır. Bu amaçla, üç arkadaşlık grubunun arkadaşlık ağı oranlarını, gücünü ve değişkenliğini inceleyerek bir sosyal ağ ölçeği aracılığıyla bu ilişkileri daha da derinlemesine araştırılmıştır. Uluslararası öğrencilerin arkadaşlarının nerede olduğunu ve bu arkadaşlıkların ne kadar güçlü olduğunu değerlendirmek için bir arkadaşlık ağı oluşturulmuştur. 84 uluslararası öğrenci bu çalışmaya dahil edilmiştir. Daha önce yapılan araştırmaların aksine, uluslararası öğrenciler, kendi ülkelerinden bireylerin arkadaşlık ağlarında daha yüksek oranda bulunduğunu bildirmemişlerdir. Bununla birlikte, ev sahibi ülkeden daha fazla arkadaşı olan uluslararası öğrencilerin tatmin düzeyleri daha yüksek, mutlu ve daha az vatan özlemi duydukları bulunmuştur. Ayrıca, ev sahibi ülke bireyleriyle daha fazla arkadaşlık çeşitliliği içinde olduğunu bildiren katılımcılarda kendilerini tatmin düzeyleri yüksek, mutlu ve sosyal anlamda daha aktif olarak tanımlamışlardır. Çalışma sonucunda gelecekteki araştırmalar için çıkarımlara ve yönlendirmelere de özenle yer verilmiştir.

Uluslararası göç teorileri ve öğrenci hareketliliğinin dinamikleri hakkındaki literatür üzerine inşa edilen Kondakçı (2011) tarafından yapılan çalışma, iki boyutlu bir çerçeve çizerek, bunun Türkiye'deki öğrenci hareketliliğini sınırlayan gerekçeleri anlamadaki faydasını incelemektedir. Çalışmanın ampirik kısmı, devlet üniversitelerinde okuyan 331 uluslararası öğrenci ile yapılmıştır. Sonuçlar, Batı ve ekonomik açıdan gelişmiş ülkelere gelen öğrenciler için "özel gerekçelerin" öne çıktığını göstermektedir. Buna karşılık, "ekonomik ve akademik gerekçeler", Doğu ve ekonomik açıdan gelişmekte olan ülkelere gelen öğrenciler için öne çıkmaktadır. Çalışmada, uluslararası öğrenci hareketliliğinin yorumlanmasında etkili olan üç durum olduğunu ortaya konulmuştur; Birincisi, öğrencinin kendi ülkesi ve geldiği ülke arasındaki kültürel, politik ve tarihi yakınlığın niteliği, ekonomik olarak gelişmekte olan ülkelere öğrenci hareketliliğinin boyutunu ve yönünü belirlemektedir. İkincisi, gelişmekte olan ülkelere ayrılma öncesi kişiye özel çekinceler, genel çekincelerden daha çok göze çarpmaktadır. Üçüncüsü ise, öğrenci hare-

ketliliğinin ekonomik olarak daha az gelişmiş ülkelerden ekonomik olarak gelişmiş ülkelere doğru yöneldiği yönündeki genel eğilime rağmen, çevre ülkelerinden öğrencileri çeken bölgesel merkezlerin ortaya çıkması durumudur.

Paswan ve Ganesh (2011) tarafından yayınlanan çalışma, uluslararası öğrenci pazarı bağlamında eğitim hizmeti arttırıcılarından duyulan memnuniyet ile tüketici sadakati arasındaki ilişkiyi ampirik olarak incelemektedir. Örneklem olarak Texas'taki dört büyük üniversitede eğitim gören 1400 öğrenci kullanılmıştır. Çalışmada gelişmiş tüketici memnuniyeti durumu, temel eğitim hizmetinin kapsamı dışına çıkan hizmet arttırıcılara odaklanarak tespit edilmektedir. Sonuçlar, hizmet arttırıcılardan duyulan memnuniyetin tüketici sadakatini belirlediğini göstermektedir. Araştırmada, eğitim kurumlarındaki yöneticiler ve ABD'deki yükseköğrenim ile ilgili politika yapıcılar için yönetsel sonuçlara dikkat çekilmiştir.

Wang ve Tseng (2011), Tayvan'da yüksek öğrenimlerine devam etmeleri için yabancı öğrencileri cezbeden dinamikleri keşfetmeyi amaçlamaktadır. Literatürün önemli bir bölümünün, öğrenci hareketliliğinin arkasındaki dinamiklere odaklandığını ve genel olarak bu araştırmaların öğrenci hareketliliğini açıklamak için pull-push terminolojisini kullandığını vurgulayan yazarlar, gelişmekte olan veya gelişmiş ülkelerden gelen öğrencileri, yükseköğrenim çalışmaları için "gelişmekte olan bir ülkeyi seçme" noktasına odaklanmayı düşünmüşlerdir. Araştırmada, Tabakalı Rastgele Örneklem Yöntemi kullanmış ve örneklem olarak kuzey, güney ve merkezi Tayvan'dan 130 uluslararası öğrenciyi seçilmiştir. Bulanık Önem-Performans Analizi ile uluslararası öğrencilerin memnuniyet ve tatmin dereceleri ortaya çıkarılmıştır. Bulguların, Tayvan'daki üniversitelerde eğitim görmeleri için uluslararası öğrencileri çekmeye yardımcı olabileceği sonucuna varılmıştır.

Min, Khoo ve Tan (2012) tarafından yapılan araştırma, uluslararası öğrencilerin yurtdışında okumaya yönelik nedenlerini ve bu farklı nedenlerin, eğitim gördükleri kurumların hizmet kalitesinin değerlendirilmesindeki etkilerini Singapur özelinde incelemişlerdir. Çalışmada, "SERVQUAL" adı verilen ve akademik yazında kabul görmüş hizmet kalitesi modelini kullanılmıştır. Bu bağlamda Singapur'da özel bir yükseköğrenim kurumunda İşletme alanında öğrenim gören 263 uluslararası öğrenciye anket uygulanmıştır. İlgili model doğrultusunda oluşturulan anket, motivasyon, beklenti ve algıların yanı sıra eğitim görülen kurum tarafından sağlanan eğitim hizmetinden duyulan memnuniyet düzeyi

hakkında da gerekli verileri toplamaya imkân sağlamaktadır. Araştırmada öğrencilerin dört çeşit motivasyon sahibi olduğu saptanmıştır: akademik & eğitim, kariyer & göç, memnuniyet & deneyim ve iş/çalışma. Sonuç olarak makale, eğitim pazarlamacılarının hizmet kalitesinin uluslararası öğrenciler tarafından değerlendirilmesinde motivasyonların rolünü ve etkisini dikkate almaları ve eğitim düzeylerini uluslararası öğrencilere göre daha iyi hale getirecek şekilde eğitim programlarını geliştirmeleri gerektiğini vurgulamaktadır.

Arambewela ve Hall (2013) çalışmalarında, üniversite içi ve dışı öğrenim ortamlarının karşılıklı etkileşimlerini ve kişisel değerlerin Asya'dan gelen uluslararası lisansüstü öğrencilerin "memnuniyet oluşum sürecindeki" etkisini araştırmışlardır. Öğrenci memnuniyeti ile ilgili geçmiş araştırmaların, öğretim, öğrenme ve destek hizmetleri gibi üniversitenin iç çevresinin bazı yönlerine dar bir şekilde odaklandığını iddia eden yazarlar; iç öğrenme ortamının öğrenci memnuniyeti üzerine etkisini kabul ederken, öğrencilerin akademik yaşamlarının çoğunu harcadıkları dış toplum çevresinin, onların memnuniyeti üzerinde çok daha güçlü bir etkiye sahip olduğunu savunmaktadırlar. Ayrıca, öğrencilerin kişisel değerlerinin, iç ve dış öğrenme ortamlarının öğrenci memnuniyeti üzerindeki etkisi bağlamında aracı bir etkiye sahip olduğu ileri sürülmektedir. Çalışmada beş Avustralya Üniversitesinden 411 uluslararası lisansüstü işletme öğrencisi örneği kullanılmış ve toplanan veriler yapısal eşitlik modeliyle analiz edilmiştir. Analiz sonucu üniversiteler için pratik öneriler sunulmuştur.

Genorosa vd.(2013) tarafından hazırlanan ve Yeni Zelanda Eğitim Bakanlığına sunulan çalışmada, Yeni Zelanda'daki teknoloji ve teknik okullarında (ITP'ler) ve üniversitelerde eğitim gören uluslararası öğrencilerin memnuniyet düzeyleri araştırılmıştır. Bu amaçla, 2011 "i-graduate" anketinden elde edilen veri setinin betimsel ve nicel analizindeki bulguları sunulmuştur. 2011 i-graduate anketine 5.886'sı üniversitelerde, 1.143'ü ITP' de öğrenci toplam 7,029 uluslararası öğrenci katılmıştır. Bulgular, Yeni Zelanda ve eğitim sağlayıcılarının uluslararası öğrencilerin ihtiyaçlarını ne ölçüde karşıladığı ve eğitim aldıkları kurumlarda öğrenme, yaşama ve destek hizmeti deneyimlerinden ne kadar memnun oldukları konusunda bilgi sağlamaktadır. Yapılan derinlemesine analiz, Yeni Zelanda'daki uluslararası öğrencilerin genel kurum deneyiminin önemli belirteçleri olarak öğrenme, yaşama ve destek hizmeti deneyimlerinin olduğunu ortaya koymuştur. Hem Yeni Zelanda üniversitelerinde hem de ITP'lerde uluslararası öğrenci memnuniyeti üzerindeki en güçlü etkinin

“öğrenme deneyimleri” üzerinde olduğu vurgulanmıştır. Çalışmada ayrıca “İngilizce yeterliliği” uluslararası öğrencilerin genel kurumsal deneyimini etkileyen bir başka faktör olarak araştırılmıştır. Analiz, İngilizce yeterliliğinin, uluslararası öğrencilerin üniversite veya ITP sektöründeki genel kurum deneyimlerini önemli ölçüde etkilemediğini ortaya koymuştur. IELTS puanları daha yüksek olan öğrenciler genel kurum deneyimlerinden memnuniyetlerini bildirme eğiliminde olsalar da bu ilişki zayıf olarak bulunmuştur.

Li vd (2013) çalışmalarında, Çinli uluslararası öğrenciler arasında kültürel korunma ve kültürel asimilasyon alt ölçeğiyle ölçülen kültürleşme, internet kullanımı ve psikolojik refah ile ilgili ilişkileri incelemiştir. Örneklem olarak 170 Çinli uluslararası öğrenci alınmıştır. Çalışmada korelasyon ve regresyon analizlerinin kullanımı dikkat çekmektedir. İki değişkenli korelasyon analizleri, bir bireyin azınlık ve egemen kültür olan iki farklı kültürle özdeşleşebildiğini ortaya koymaktadır. Çoklu regresyonun sonuçları kültürel korunmanın önemli bir tahmin edici değişken değil iken kültürel asimilasyonun psikolojik refah için önemli bir tahmin edici olduğunu göstermiştir. Çalışma ayrıca, genç Çinli uluslararası öğrencilerin (örneğin, lisans eğitimi alanlar) kültürleşme sürecinde, daha yaşlı öğrencilere göre daha yüksek düzeyde stres ve depresyon yaşadıklarını tespit etmiştir.

Ahmad (2015) öğrencilerin kalite ve deneyim algılarının belirleyicilerini tespit etmeyi amaçlamıştır. Diğer çalışmalardan farklı olarak yabancı öğrenciler değil yabancı okullar ve/veya yabancı okulların ülkedeki şubeleri konu edilmiştir. Birden çok ülkede faaliyet gösteren okullarda (lisans ve lisansüstü düzeyinde) eğitim gören 245 öğrenciye anket uygulanmış, anket sonrasında da 21 öğrenci ile derinlemesine mülakat gerçekleştirilmiştir. Araştırma modeli olarak ise sık kullanılan “SERVQUAL” modeli yerine, ondan daha iyi sonuçlar verdiği iddia edilen “SERVPREF” modeli kullanılmıştır. Üniversitenin itibarı, program kalitesi, öğretim görevlisi ve öğretim kalitesi, öğrenme ortamı, teknolojinin etkin kullanımı, danışmanlık ve akademik destek, sosyal yaşam olanakları boyutlarında öğrencilerin büyük ölçüde beklentilerinin karşılandığı sonucu elde edilmiştir.

Mak, Bodycott ve Ramburuth (2015) çalışmalarında, uluslararası öğrencilerin yaşadıkları sorun ve stresle mücadelede içsel başa çıkma kaynakları (ana dil yeterliliği, benlik saygısı, kültürlerarası sosyal öz-yeterlik ve akademik öz-yeterlilik) ile dışsal başa çıkma kaynaklarının (eğitim görülen ülke vatandaşı olan ve olmayanlardan sosyal destek) etkilerinin ne

yönde olduğunu göstermektedirler. Bu amaç doğrultusunda daha önce uygulanmış araştırmalardan toplanan sorularla bir anket düzenlenmiş ve ankete Avustralya üniversitelerinde eğitim gören 385 Asya doğumlu uluslararası öğrenci katılmıştır. Verilerin analiz edilmesinin ardından, akademik öz-yeterlik ve eğitim görülen ülke vatandaşlarından gelen sosyal desteğin hem kişisel hem de üniversite yaşam memnuniyetinin önemli belirleyicileri olduğu görülmüştür.

Ngamkamollert ve Ruangkanjanases (2015) çalışmalarında uluslararası öğrencilerin Tayland üniversitelerini seçmelerindeki faktörleri, uluslararası programlara yönelik memnuniyetlerini belirleyen faktörleri ve son olarak kamu-özel üniversite ayrımında memnuniyet düzeylerinin farklılık gösterip göstermediğini keşfetmeyi hedeflemişlerdir. 271 yabancı öğrenciye 5'li likert ölçeğine dayalı memnuniyet anketi uygulanmıştır. Yazarlar tarafından literatür taraması sonucunda bir içsel ve yedi dışsal olmak üzere sekiz faktör belirlenmiştir. Bu faktörler; öğrencinin hazırlanması, akademik ve eğitsel kalite, imaj ve üniversitenin itibarı, yönetsel ve idari destek, çevre ve güvenlik, kişisel etkiler, gelecek kariyer, finansal ve ekonomik kaygılardır. Analiz sonucunda akademik ve eğitsel kalite, finansal ve ekonomik kaygılar, yönetsel ve idari destek ile imaj ve üniversitenin itibari faktörlerinde öğrenci memnuniyetlerinin yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Ali vd. (2016) tarafından yapılan çalışmanın amacı, Malezya devlet üniversitelerinin hizmet kalitesinin uluslararası öğrenci memnuniyeti, kurumsal imaj ve sadakat üzerindeki etkisini araştırmaktır. Bu hedef doğrultusunda Kuala Lumpur'daki üç üniversite kampüsünde, uygun örneklem tekniği kullanılarak seçilen uluslararası öğrencilere toplam 400 anket dağıtılmış fakat bununun 241'inin analize uygun olduğu kabul edilmiştir. Çalışmada ölçek olarak yükseköğretim hizmet kalitesini değerlendirmek için uluslararası öğrenci memnuniyetini etkileyebilecek bazı faktörleri hariç tutabilen "HEdPERF" kullanılmakta ve uluslararası öğrencilerin algılarına ilişkin olarak bu ölçeğin kullanımı doğrulanmaktadır. Toplanan verileri analiz etmek, modeli değerlendirmek ve hipotezleri test etmek için Kısmi En Küçük Kareler, Yapısal Eşitlik Modellemesi kullanılmıştır. Bulgular, yükseköğretim hizmet kalitesinin beş boyutunun hepsinin, kurumsal imaj üstünde etkisi olan öğrenci memnuniyetini ve beraberinde öğrenci sadakatini etkilediğini göstermektedir. Çalışma kısıtları olarak, çalışmanın bulgularının sadece üç devlet üniversitesi kampüsündeki uluslararası öğrencilerden elde edilen verilere dayanması ve çalışmanın nispeten küçük bir uluslararası öğrenci örneğine odaklanması olarak gösterilmiştir.

Baklashova ve Kazakov (2016) tarafından yapılan çalışmada, yabancı öğrencilerin Rus eğitim ortamına adapte olmalarındaki gerçek problemler üzerine durulmuş ve yabancı öğrencilere eğitim hizmeti veren eğitim kurumları için öneriler sunmayı ve temel ilkeler geliştirmeyi amaçlamışlardır. Bu hedef doğrultusunda Rusya'daki yabancı öğrencilerin karşılaştığı gerçek günlük durumlar hakkında pratik bilgilere odaklanmayı sağlayan nitel bir yöntem olan vaka çalışması kullanılmıştır. Çalışmada çoğu uluslararası öğrencinin Rus üniversitelerindeki eğitimlerine başladıktan hemen sonra bir dizi adaptasyon güçlüğü ile karşı karşıya kaldığı gerçeği ortaya çıkmıştır. Bu anlamda görülen sorunlar akademik, sosyal ve kültürel yönleri göre sınıflandırılmıştır. Bu sorunların üstesinden gelmek için öğrencilerin ağırlıklı olarak üniversite tarafından sağlanan kaynakları kullandıklarını ve zorluklarının çeşitli stratejiler geliştirmeye noktasında öğrencileri motive ettiği tespit edilmiştir. Çalışma sonucunda, Rusya'daki eğitimlerinin başında uluslararası öğrencilerin karşılaştıkları akademik, sosyal ve kültürel zorlukları zamanında tespit etmek ve ortadan kaldırmak için öğretim üyelerinin ve personelin uygulamalarında kullanılması için çeşitli öneriler sunulmuştur.

Yaycı (2017) tarafından yapılan çalışmanın amacı, hem Türkiye'de okuyan uluslararası öğrencilerin hem de Türkiye'de eğitimine devam eden Türk üniversite öğrencilerinin metaforlarla uluslararası bir öğrenci olma konusundaki algılarını belirlemektir. Çalışma grubu, 2016 - 2017 eğitim - öğretim yılı bahar döneminde Giresun Üniversitesi'nde öğrenim gören 35'i Türk vatandaşı, 44'ü uluslararası öğrenci olmak üzere 79 öğrenciden oluşmaktadır. Çalışma, nitel araştırma desenleri arasındaki fenomenoloji modeline göre yürütülmüştür. Araştırmanın verileri, "uluslararası öğrenci olmak .....ya benzer ..... çünkü ..." gibi cümleleri dolduran üniversite öğrencileri tarafından elde edilmiştir. Çalışma grubundaki uluslararası öğrenciler 43 ve Türk vatandaşı olan öğrenciler 27 farklı geçerli metafor üretmişlerdir. Bu metaforların 59 tanesinin pozitif, 11 tanesinin negatif olduğu görülmüştür. Uluslararası öğrenciler tarafından oluşturulan metaforlar 11 kategoride, Türk vatandaşı olan öğrenciler tarafından oluşturulan metaforlar 9 kategoride yer almaktadır. Ayrıca çalışma sonucunda dört ana başlıkta önerilerde bulunulmuştur.

KAYNAKÇA

- Ahmad, S. Z. (2015). Evaluating student satisfaction of quality at international branch campuses. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 40(4), 488-507.
- Alakbarov, N., Gündüz, M., Gündüz, M., Ertuğrul, C., & Şahinler, S. (2017). *Uluslararası Öğrencilerde Uyum ve Memnuniyet: Uşak Üniversitesi Örneğinde İstatistiksel Analiz*. Konya: Eğitim Yayınevi.
- Ali, F., Zhou, Y., Hussain, K., Nair, P. K., & Ragavan, N. A. (2016). Does higher education service quality effect student satisfaction, image and loyalty? A study of international students in Malaysian public universities. *Quality Assurance in Education*, 24(1), 70-94.
- Aliyev, R., & Öğülmüş, S. (2015). Türkiye'deki yabancı uyruklu öğrencilerin kültürlerarası etkileşim algısının incelenmesi. *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum Eğitim Bilimleri ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(12), 49-71.
- Altas, D. (2006). Üniversite öğrencileri memnuniyet araştırması [University Students' Satisfaction Research]. *Marmara Üniversitesi İİBF Dergisi*, 11(1), 439-458.
- Alyılmaz, S., Biçer, N., & Çoban, İ. (2015). Atatürk Üniversitesinde öğrenim gören Kırgız öğrencilerin Türkçe ve Türkiye'ye yönelik görüşleri. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (Teke) Dergisi*, 4(1), 328-338.
- Arambewela, R. & Hall, J. (2001). Post choice satisfaction among international postgraduate students from Asia studying in Victorian universities. In S. Chetty & B. Collins (Eds.), ANZMAC 2001 : Bridging marketing theory and practice, conference proceedings (pp. 1-7). Auckland: ANZMAC. Erişim: <http://dro.deakin.edu.au/view/DU:30020925>
- Arambewela, R. & Hall, J. (2007). A model of student satisfaction: International postgraduate students from Asia. In S. Borghini, M. A. McGrath, & C. Otnes (Eds.), *E - European Advances in Consumer Research Volume 8* (ss. 129-135). Duluth: Association for Consumer Research. Erişim: <http://www.acrwebsite.org/volumes/13925/eacr/vol8/E-08>
- Arambewela, R., & Hall, J. (2009). An empirical model of international student satisfaction. *Asia Pacific journal of marketing and logistics*, 21(4), 555-569.

- Arambewela, R., & Hall, J. (2013). The interactional effects of the internal and external university environment, and the influence of personal values, on satisfaction among international postgraduate students. *Studies in Higher Education*, 38(7), 972-988.
- Arambewela, R., Hall, J. & Zuhair, S. (2005). Postgraduate international students from Asia: Factors influencing satisfaction. *Journal of Marketing for Higher Education*, 15(2), 105-127.
- Babadağ, B., Çulha, İ., & Köşgöroğlu, N. (2014). Bir sağlık yüksekokulunda öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin sağlık alanında karşılaştığı sorunların belirlenmesi. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 3(1), 622-631.
- Baklashova, T. A., & Kazakov, A. V. (2016). Challenges of international students' adjustment to a higher education institution. *International Journal of Environmental and Science Education*, 11(8), 1821-1832.
- Barnes, B. R. (2007). Analysing service quality: the case of post-graduate Chinese students. *Total Quality Management & Business Excellence*, 18(3), 313-331.
- Başaran-Alagöz, S., & Geçkil, T. (2017). yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin sorunlarının incelenmesi: Konya ili örneği. *Anadolu Hem Sağ Bil Dergisi*, 20(4), 278-284.
- Beltekin, N., & Radmard, S. (2013). Türkiye'de lisansüstü eğitim gören uluslararası öğrencilerinin üniversiteye ilişkin görüşleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(43), 250-269.
- Biçer, N., Çoban, İ., & Bakır, S. (2014). Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin karşılaştığı sorunlar: Atatürk Üniversitesi örneği. *Journal Of International Social Research*, 7(29), 125-135.
- Diamantis, G. V., & Benos, V. K. (2007). Measuring student satisfaction with their studies in an international and European studies department. *Operational Research*, 7(1), 47-59.
- Ercan, M. S. (2012). Uluslararası öğrencilerin uyum sorunlarının incelenmesi ve bu sorunların çözümüne yönelik beklentilerin araştırılması. *Yayımlanmamış Uzmanlık Tezi. Ankara: T.C. Başbakanlık Yurtdışı Türkler Ve Akraba Topluluklar Başkanlığı.*
- Generosa, A., Molano, W., Stokes, F., & Schulze, H. (2013). The satisfaction of international students in New Zealand universities and ITPs. *Berl Economics, Final Report to The Ministry of Education.*

- Ghanbary, R. (2017). *Hacettepe Üniversitesinde Eğitim Gören Uluslararası Öğrencilerin Profili, İhtiyaçları Ve Sorunları*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- Güçlü, N. (1996). Yabancı Öğrencilerin Uyum Problemleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (12), 101-110.
- Güleç, İ., & İnce, B. (2013). Türkçe öğrenen yabancıların günlük yaşama ilişkin kültürel algıları üzerine bir araştırma. *Sakarya University Journal of Education*, 3(3), 95-106.
- Gürbüz, R., & Güleç, İ. (2016). Türkiye’de eğitim gören yabancı öğrencilerin Türkçe’ye ilişkin görüşleri: Sakarya Üniversitesi örneği. *Sakarya University Journal of Education*, 6(2), 141-153.
- Hellstén, M., & Prescott, A. (2004). Learning at University: The international student experience. *International Education Journal*, 5(3), 344-351.
- Hendrickson, B., Rosen, D., & Aune, R. K. (2011). An analysis of friendship networks, social connectedness, homesickness, and satisfaction levels of international students. *International Journal of Intercultural Relations*, 35(3), 281-295.
- Karadağ, E., & Yücel, C. (2017). *Yabancı Uyruklu Öğrenci Memnuniyet Araştırması*. Eskişehir: Üniversite Araştırmaları Laboratuvarı Yayınları.
- Kılıçlar, A., Sarı, Y., & Seçilmiş, C. (2012). Türk dünyasından gelen öğrencilerin yaşadıkları sorunların akademik başarılarına etkisi: Turizm öğrencileri örneği. *Bilig-Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*, (61), 157-172.
- Kıroğlu, K., Kesten, A., & Elma, C. (2010). Türkiye’de öğrenim gören yabancı uyruklu lisans öğrencilerinin sosyo- kültürel ve ekonomik sorunları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 26-39.
- Kondakci, Y. (2011). Student mobility reviewed: attraction and satisfaction of international students in Turkey. *Higher Education*, 62(5), 573.
- Kumcağız, H., Dadashzadeh, R., & Alakuş, K. (2016). Ondokuz Mayıs Üniversitesi’ndeki yabancı uyruklu öğrencilerin sınıf düzeylerine göre yaşadıkları sorunlar. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(2), 37-50.
- Lee, J. J., & Rice, C. (2007). Welcome to America? International student perceptions of discrimination. *Higher education*, 53(3), 381-409.
- Li, J. Q., Liu, X., Wei, T., & Lan, W. (2013). Acculturation, Internet use, and psychological well-being among Chinese international students. *Journal of international students*, 3(2), 155-166.

- Ikwuagwu, V. O. (2011). *International Student Satisfaction Levels with Student Support Services at Delaware State University*. Wilmington University (Delaware).
- Mak, A. S., Bodycott, P., & Ramburuth, P. (2015). Beyond host language proficiency: Coping resources predicting international students' satisfaction. *Journal of Studies in International Education*, 19(5), 460-475.
- Malekisanımaleki, R., & Altay, B. Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Sosyal Destek Ve Yalnızlık Düzeyleri İle Kaygı Durumlarının Belirlenmesi. *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi*, 6(1), 71-96.
- Mavondo, F. T., Tsarenko, Y., & Gabbott, M. (2004). International and local student satisfaction: Resources and capabilities perspective. *Journal of Marketing for Higher Education*, 14(1), 41-60.
- Min, S., Khoon, C. C., & Tan, B. L. (2012). Motives, expectations, perceptions and satisfaction of international students pursuing private higher education in Singapore. *International Journal of Marketing Studies*, 4(6), 122-138.
- Musaoğlu, B. N. (2016). Türkiye'de Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilerin Entegrasyon Süreci. *Türk Dünyası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 12-24.
- Ngamkamollert, T., & Ruangkanjanases, A. (2015). Factors Influencing Foreign Students' Satisfaction toward International Program in Thai Universities. *International Journal of Information and Education Technology*, 5(3), 170.
- Özçetin, S. (2013). Yükseköğrenim Gören Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Sosyal Uyumlarını Etkileyen Etmenler (Yüksek Lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.
- Özkan, G., & Acar-Güvendir, M. (2015). Uluslararası öğrencilerin yaşam durumları: Kırklareli ve Trakya Üniversiteleri örneği. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 174-190.
- Paksoy, H. M., Paksoy, S., & Özçalıcı, M. (2014). Türkiye'de yüksek öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin sosyal sorunları: GAP bölgesi üniversiteleri örneği. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2(2), 85-94.
- Paswan, A. K., & Ganesh, G. (2009). Higher education institutions: Satisfaction and loyalty among international students. *Journal of Marketing for Higher Education*, 19(1), 65-84.

- Perrucci, R., & Hu, H. (1995). Satisfaction with social and educational experiences among international graduate students. *Research in Higher Education*, 36(4), 491-508.
- Radmard, S. (2017). Türk üniversitelerindeki uluslararası öğrencilerin yükseköğretim taleplerini etkileyen etkenlerin incelenmesi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 7(1), 67-77.
- Robertson, M., Line, M., Jones, S., & Thomas, S. (2000). International students, learning environments and perceptions: A case study using the Delphi technique. *Higher education research & development*, 19(1), 89-102.
- Sungur, M. A., Şahin, M., Can, G., Şahin, M. F., Duman, K., Pektaş, B., ... Onuk, H. (2016). Düzce Üniversitesinde yükseköğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin yaşam doyumları ve sosyal uyumlarını etkileyen faktörler. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 6(2), 101-109.
- Şahin, M., & Demirtaş, H. (2014). Üniversitelerde yabancı uyruklu öğrencilerin akademik başarı düzeyleri, yaşadıkları sorunlar ve çözüm önerileri. *Milli Eğitim Dergisi*, 44(204), 88-113.
- Tamaoka, K., Ninomiya, A., & Nakaya, A. (2003). What makes international students satisfied with a Japanese university? *Asia Pacific Education Review*, 4(2), 119-128.
- Tok, M., & Yığın, M. (2013). Yabancı uyruklu öğrencilerin Türkçe öğrenme nedenlerine ilişkin bir durum çalışması. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 2(8), 132-147.
- Traş, Z., & Güngör, H. C. (2011). Avrupa ülkelerinden gelen Türk asıllı üniversite öğrencilerinin sosyal destek ve sosyal bağlılıkları üzerine nitel bir araştırma. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (25), 261-271.
- Wang, R., & Tseng, M. L. (2011). Evaluation of international student satisfaction using fuzzy importance-performance analysis. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 25, 438-446.
- Yağcı, E., Ekinci, C. E., Burgaz, B., Kelecioğlu, H., & Ergene, T. (2007). Yurt dışına giden Hacettepe Üniversitesi erasmus öğrencilerinin memnuniyet düzeyleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(33), 229-239.
- Yardımcıoğlu, F. vd. (2017). Uluslararası öğrencilerin sosyo-ekonomik problemleri ve çözüm önerileri (Sakarya Üniversitesi örneği). *Akademik İncelemeler Dergisi*, 12(1), 203-254.

- Yayci, L. (2017). University students' perception of being an international student: a metaphor analysis study. *European Journal of Education Studies*, 3(10), 379-403.
- Yıldıran, C., Özkan, D., & Büyükyılmaz, O. (2016). Yabancı uyruklu lisans öğrencilerinin durum analizi: Karabük Üniversitesi. *Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi (IBAD)*, 1(1), 20-34.
- Yılmaz, O. (2015). Türkiye Türkçesi öğrenen Kazakistanlıların karşılaştıkları sorunlar. *Tubar*, 37, 257-275.
- Yiğit, R. (2012). Konya ilinde öğrenim gören yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin temel psikolojik ihtiyaçlarının bir kısım değişkenler bakımından incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (27), 317-326.

İKİNCİ BÖLÜM

**RECEP TAYYIP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ'NDE
ÖĞRENİM GÖREN ULUSLARARASI ÖĞRENCİLERE
İLİŞKİN ÜNİVERSİTE MEMNUNİYETİNE YÖNELİK NİCEL
ARAŞTIRMA**

Dr. Öğr. Üyesi Burcu KARTAL
Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi,
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi,
İşletme Bölümü
burcu.kartal@erdogan.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Abdülkadir ÖZTÜRK
Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi,
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi,
İşletme Bölümü
abdulkadir.ozturk@erdogan.edu.tr

I. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Bu çalışmada, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilerin memnuniyet düzeylerinin tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Elde edilen sonuçlar neticesinde uluslararası öğrencilerin üniversite kampüs yaşamı, aidiyetlik duygusu, danışmanlık hizmetleri, akademik gelişim boyutlarındaki memnuniyet düzeyleri belirlenmiş olacaktır. Böylelikle üniversite yönetimine olası memnuniyetsizliklerin düzeltilmesi konusunda fırsat yaratılacaktır. Öğrenci memnuniyet düzeylerinin artırılması, uluslararası öğrencilerin kendi ülkelerinde Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nin tanıtımını yapmasına ve tavsiye etmesine katkı sağlayacaktır.

II. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilerin, memnuniyet düzeylerinin belirleneceği bu çalışmada, bazı sınırlılıklar mevcuttur. Yapılan araştırmaya ilişkin sınırlılıklar aşağıda belirtilmektedir.

1) Araştırmanın örneklem seçiminde, "Tamsayım" yapılması öngörülmüş, ama saha çalışmasında kayıtlı öğrencilerin aktif olarak derslere katılmadıkları tespit edilmiştir. Bu sebeple, araştırmada kolayda örnekleme yöntemi kullanılmıştır.

2) Araştırmada, her ülkeden uluslararası öğrenciye ulaşmak amaçlanmıştır. Fakat bazı ülkelerden gelen uluslararası öğrencilerin tek olması ve anket çalışmasına katılmak istememesi yüzünden, çalışmaya bazı ülkeler dahil edilememiştir.

III. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Çalışmanın bu bölümünde; araştırmanın evren ve örnekleme, araştırmanın veri toplama aracına ve araştırma sorularına yer verilmiştir.

A. Araştırmanın Evren ve Örnekleme

Araştırmanın evreni, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde, 2017-2018 eğitim öğretim yılında, kayıt yenileyen uluslararası öğrencilerden oluşmaktadır. Uluslararası Öğrenci Ofisi'nden elde edilen sayı neticesinde, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nin çeşitli birimlerinde eğitim gören, 465 uluslararası öğrenci bulunmaktadır. Çeşitli nedenlerle kayıt yenilemeyen, TÖMER'de eğitim görüp fiilen RTEÜ öğrencisi olmayan ve Türk olup yurtdışında doğan uluslararası öğrencilerden oluşan 120 kişi, hedef kitlemiz içinde yer almadığından, analizden çıkartılmıştır. Böylelikle araştırmanın ana kütle sayısı, 345 olarak belirlenmiştir. Anket sürecinde, Uluslararası Öğrenci Ofisi'nden, birim amirlerinden ve topluluk başkanlarından, destek alınarak 201 uluslararası öğrenciye anket uygulanmıştır. Anketlerden, sadece 30 tanesi, bazı ölçek sorularının boş olması sebebiyle, analizden çıkartılmıştır. Anket çalışması, 171 uluslararası öğrenciye, 2017-2018 Eğitim Öğretim Yılı Bahar yarıyılıının, son ayı içinde uygulanmıştır.

B. Araştırmanın Veri Toplama Aracı

Uluslararası öğrenciler belirlenirken, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören ve 2017-2018 Öğrenim Yılı Bahar döneminde, kayıt yenileyen uluslararası öğrenci olmasına dikkat edilmiştir. Anket

uygulaması, yüz yüze anketle veri toplama yöntemi çeşitlerinden, elden bırakma yöntemi ile yapılmıştır. Dil seviyesi düşük olan uluslararası öğrencilere, birebir olarak anket uygulanmıştır. Araştırmada uygulanan anket formu Ek-1’de verilmiştir.

C. Araştırma Hipotezleri

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi’nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin, uluslararası öğrenci üniversite memnuniyeti anketi boyutları, farklı değişkenlere göre istatistiksel açıdan, anlamlı farklar gösterip göstermediğine ilişkin, araştırma hipotezleri aşağıda belirtilmiştir:

- 1) Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi’nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin, uluslararası öğrenci üniversite memnuniyeti, cinsiyete göre, istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.
- 2) Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi’nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin, uluslararası öğrenci üniversite memnuniyeti, yaşa göre, istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.
- 3) Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi’nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin, uluslararası öğrenci üniversite memnuniyeti, kaldıkları yere göre, istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.
- 4) Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi’nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin, uluslararası öğrenci üniversite memnuniyeti, bireysel gelire göre, istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.
- 5) Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi’nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin, uluslararası öğrenci üniversite memnuniyeti, Türkiye’de bulunma süresine göre, istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.
- 6) Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi’nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin, uluslararası öğrenci üniversite memnuniyeti, ülkesine gitme sıklığına göre, istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.
- 7) Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi’nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin, uluslararası öğrenci üniversite memnuniyeti, öğrenim durumuna göre, istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.
- 8) Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi’nde öğrenim gören uluslara-

rası öğrencilere ilişkin, uluslararası öğrenci üniversite memnuniyeti, sınıfa göre, istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.

9) Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin, uluslararası öğrenci üniversite memnuniyeti, alanlarına göre, istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.

10) Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin, uluslararası öğrenci üniversite memnuniyeti, geldikleri ülkeye göre, istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.

IV. RECEP TAYYİP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ'NDE ÖĞRENİM GÖREN ULUSLARARASI ÖĞRENCİLERE İLİŞKİN ÜNİVERSİTE MEMNUNİYETİNİ ÖLÇMEDE KULLANILACAK ANKET FORMUNUN TASARLANMASI

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin, üniversite memnuniyetlerini ölçmek için, kullanılacak anketin soru maddeleri, Lewitz'in (2016) çalışmasından uyarlanarak oluşturulmuştur. Tasarlanan anket formu, çalışmada kolaylık sağlaması amacıyla, "Uluslararası Öğrenci Üniversite Memnuniyeti Anketi (UÖÜMA)" olarak adlandırılmıştır.

Açıklayıcı faktör analizi uygulamasından önce, veri setinin yapısının bu analiz için uygun olup olmadığı araştırılmıştır. Örneklem büyüklüğünün faktör analizi, yapabilme uygunluğunu test etmek amacıyla, Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) testi sonuçları incelenmiştir. Analiz sonucunda, KMO değerinin 0.912 olduğu belirlenmiştir. Bu bulgu doğrultusunda, örneklem büyüklüğünün, faktör analizi yapmak için, uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca Bartlett küresellik testi sonuçları incelendiğinde, elde edilen ki-kare değerinin, istatistiksel açıdan anlamlı olduğu görülmüştür. ($\chi^2_{(1225)} = 5039.491$; $p < .00$). Ki-kare değeri sonucu, verilerin çok değişkenli, normal dağılım özelliği göstermektedir. Elde edilen bu sonuçlar, veri setinin açıklayıcı faktör analizine, uygun olduğunu göstermektedir.

Uluslararası Öğrenci Üniversite Memnuniyeti Anketi'nin, faktör yapısını ortaya koymak amacıyla, faktörleştirme yöntemi olarak temel bileşenler analizi; döndürme yöntemi olarak da dik döndürme yöntemlerinden, maksimum değişkenlik (varimax) seçilmiştir. Yapılan analiz sonucunda, analize temel olarak alınan 50 madde için, öz değeri 1'in üzerinde olan 11 faktör olduğu görülmüştür. Bu faktörlerin açıkladıkları

toplam varyans %66.287'dir. Ayrıca, maddelerin ortak varyansa katkısı tablosu incelendiğinde bu değerlerin .508 ile .792 arasında değiştiği görülmektedir.

Faktör sayısı belirlenirken, maddelerin faktör ağırlıklarının .40'ın üstünde olması, ortak varyansların .50'nin üstünde olması ve faktörlerin en az üç madde içermesi istenmektedir (Hair vd., 2014:102). Çeşitli denemeler sonucunda, 62. madde ("Kariyer planlamamda bana yardımcı olabilecek yeterli hizmetler sunulmaktadır."), 66. Madde ("Fakülte akademik sorunlarımla ilgilenir."), 61. Madde (" Fakülte öğrencilerin ders durumlarıyla ilgili bilgilendirme yapmaktadır."), 40. Madde (" Bazı durumlarda biraz sorun yaşasam dahi istediğim dersleri seçebiliyorum."), 69. Madde ("Oryantasyon programı, öğrencilerin üniversiteye uyum sağlamasına yardımcı olur."), 67. Madde ("Üst yönetime (Rektör, Dekan, Müdür ..vb) rahat bir şekilde ulaşabilirim."), 35. Madde ("Ders programlarının öğrenci odaklı olduğunu düşünüyorum."), 77. Madde ("Ders içerikleri eğitimimi destekler niteliktedir."), 56. Madde ("Fakülte yönetimindeki kişiler eğitimidir."), 72. Madde ("Öğrencilerin şikayetlerini bildirecekleri yerler vardır."), 60. Madde ("Bu üniversite Türkiye'de iyi bir üne sahiptir."), 36. Madde ("Eğitim programımda staj/pratik uygulama imkanları sunulmaktadır."), 71. Madde ("Bu kampüste herhangi bir konu hakkında bilgi edinmek için idari engellerle nadiren karşılaşırım."), 53. Madde ("Üniversiteye kayıt için gerekli olan evraklar internet sitesinde açıkça belirtilmektedir."), 48. Madde ("Bu üniversitede öğrenci olmak güzel bir deneyimdir."), 54. madde ("Bu kampüste olmak öğrenciye kendini iyi hissettirir.") ve 76. madde ("Uzaktan eğitim ile aldığım derslerin kalitesinden memnunum.") tek maddeli faktör oluşturdukları ve madde faktör ağırlıklarının .40'ın altında olması nedeniyle analizden çıkartılmıştır. 55. Maddenin ("Fakülte'deki öğretim elemanları ders anlatımında öğrenci farklılıklarını dikkate alır."), 34. Maddenin ("Uluslararası öğrenciler için burs imkanı mevcuttur."), 44. Maddenin ("Fakülte öğrencilerin sahip olduğu kültürel farklılıklara anlayış gösterir."), 70. Maddenin ("Fakülte, mesai saatlerinden sonra da açıktır.") ve 73. maddenin ("Bulduğum kampüs temizdir.") ise ortak varyansa katkısı .50'nin altında olduğu için analizden çıkartılmıştır.

Tablo 1. Faktörlerin Varyansa Katkısı

Faktör	Başlangıç Özdeğerler			Toplam Faktör Yükleri (Döndürülmüş)		
	Toplam	Açıklanan Varyans %	Birikimli %	Toplam	Açıklanan Varyans %	Birikimli %
1	10.799	39.996	39.996	3.829	14.180	14.180
2	2.054	7.608	47.603	3.740	13.851	28.031
3	1.672	6.194	53.798	3.614	13.384	41.415
4	1.273	4.716	58.514	3.610	13.371	54.786
5	1.099	4.069	62.582	2.105	7.796	62.582

27 madde ile analiz tekrarlandığında KMO değerinin .916 olarak bulunmuştur. 5 faktörden oluşan analizde açıklanan varyans 62.582 olarak bulunmuştur. Faktörlerin varyansa katkıları Tablo 1’de ve maddelerin faktörlere dağılımı Tablo 2’te verilmiştir.

Tablo 2. Maddelerin Faktörlere Dağılımı ve Faktör Yük Değerleri

	1	2	3	4	5
s47	0.830				
s32	0.747				
s46	0.698				
s50	0.668				
s31	0.642				
s37	0.527				
s38		0.753			
s45		0.715			
s33		0.695			
s51		0.620			
s41		0.496			
s43		0.495			
s58		0.446			
s52			0.775		
s57			0.748		
s63			0.696		
s75			0.565		
s68			0.511		
s28				0.649	
s29				0.642	

s65	0.634
s30	0.593
s64	0.591
s49	0.503
s42	0.675
s39	0.660
s74	0.609

Yapılan faktör analizi sonucunda maddelerin oluşturdukları faktörlere; birinci faktör için “Kampüste yaşam”, ikinci faktöre “Danışmanlık hizmetleri”, üçüncü faktöre “Teknik Altyapı”, dördüncü faktöre “Üniversiteye Aidiyetlik” ve beşinci faktöre “Akademik Gelişim” isimleri verilmiştir. İlgili maddeler ve faktörler Tablo 3’de yer almaktadır.

Tablo 3. Uluslararası Öğrenci Üniversite Memnuniyeti Anketi Boyut İsimleri ve Soruları

Kampüste Yaşam	
s47	Kampüs çalışanları yardımseverdir.
s32	Üniversite öğrenci işlerindeki personeller yardımseverdir.
s46	Kütüphane çalışanları yardımseverdir.
s50	Kampüs öğrenciler için güvenlidir.
s31	Güvenlik görevlileri yardımseverdir
s37	Acil durumlarda güvenlik görevlileri hemen gelmektedir
Danışmanlık Hizmetleri	
s38	Akademik danışmanım, hedeflerim doğrultusunda çalışmam için bana yardımcı oluyor.
s45	Akademik danışmanım, bireysel başarılarım ile ilgilidir.
s33	Akademik danışmanıma her zaman ulaşabilirim.
s51	Akademik danışmanım beni yönlendirme konusunda bilgilidir.
s41	Üniversitenin bireysel olarak her bir öğrenci ile ilgilendiğini düşünüyorum.
s43	Kampüs içindeki insanlar birbirlerine karşı saygılıdır.
s58	Ders Ekle/Çıkar işlemleri kolay bir şekilde yapılmaktadır.
Teknik Altyapı	
s52	Bilgisayar laboratuvarları yeterlidir.
s57	Laboratuvarlarda son teknolojik araç/gereçler yer almaktadır.
s63	Fakülteadaki uygulamalı ders (bilgisayar, lab.) imkanlarının yeterli olduğunu düşünüyorum.
s75	Üniversitede entelektüel bilgi düzeyimin arttığını düşünüyorum.
s68	Hemen hemen tüm fakülteler alanlarında iyi olduğunu düşünüyorum.

Üniversiteye Aidiyetlik	
s28	Kendimi bu üniversiteye ait hissediyorum
s29	Bir birey olarak fakültemin beni önemseydiğini düşünüyorum.
s65	Ders değerlendirme süreci (sınav, ödev...vb) uygun bir şekilde yapılmaktadır.
s30	Üniversitede aldığım eğitim kalitesinin iyi olduğunu düşünüyorum.
s64	Eğitim hedeflerime ulaşmamda üniversitenin yeterince yardımcı olduğunu düşünüyorum.
s49	Fakülte yönetiminin, tüm öğrencilere adil davrandığını düşünüyorum.
Akademik Gelişim	
s42	Kampüs içinde yeterli sayıda ders çalışma alanı bulunmaktadır.
s39	Kütüphane hizmetlerini yeterli buluyorum.
s74	Bulduğum kampüs içinde çeşitli sertifikalı kurs imkanları vardır.

Ölçeğin iç tutarlık anlamındaki güvenilirliği için Cronbach Alpha güvenilirlik katsayıları hesaplanmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4. Uluslararası Öğrenci Üniversite Memnuniyeti Anketine Ait Güvenilirlik Katsayıları

Faktör	Cronbach Alpha
Kampüste Yaşam	.846
Danışmanlık Hizmetleri	.866
Teknik Altyapı	.847
Üniversiteye Aidiyetlik	.855
Akademik Gelişim	.688
Ölçeğin Tamamı	.941

Ölçeğin geçerliği için, yapılan açıklayıcı faktör analizi sonuçlarına ve güvenilirliği için yapılan güvenilirlik analizleri sonucunda, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesinde eğitim gören uluslararası öğrencilerin, üniversitenin eğitim kalitesinin belirlenmesi amacıyla oluşturulmuştur. Tablo 4 incelendiğinde güvenilirlik katsayısı (Cronbach Alpha) değerleri, 0.80 ve üstünde olan boyutların yüksek derecede güvenilir, 0.60 ile 0.80 arasında olan boyutların ise güvenilir olduğu kabul edilmektedir (Kalaycı,2006:405). Buna sebeple "Uluslararası Öğrenci Üniversite Memnuniyeti Anketinin (UÖÜMA)" geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğuna karar verilmiştir.

V. RECEP TAYYİP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİNDE ÖĞRENİM GÖREN ULUSLARARASI ÖĞRENCİLERE İLİŞKİN ULUSLARARASI ÖĞRENCİ ÜNİVERSİTE MEMNUNİYETİ ANKETİNİN İSTATİSTİKSEL ANALİZİ

A. Araştırmanın Betimsel İstatistikleri

Yapılan bu araştırmaya, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nin çeşitli akademik birimlerinde öğrenim gören, 171 uluslararası öğrenci katılmıştır. Katılım sağlayan uluslararası öğrencilere ilişkin bazı demografik bilgiler Tablo 5'da sunulmuştur.

Tablo 5. Uluslararası Öğrencilerin Demografik Özellikleri

Değişkenler		N	%
Cinsiyet	Kadın	37	21.6
	Erkek	134	78.4
Yaş	18-22	105	61.4
	23-27	59	34.5
	28 ve Üzeri	7	4.1
Kaldığı Yer (İkamet Ettikleri Yer)	KYK Yurdu	55	32.2
	Özel Yurt	27	15.8
	Kiralık Ev	81	47.4
	Diğer	4	2.3
	Kayıp Veri	4	2.3
Bireysel Gelir	0-500	80	46.8
	501-1000	74	43.3
	1001-1500	6	3.5
	1501 ve üssü	10	5.8
	Kayıp Veri	1	0.6
Türkiye'de Bulunma Süresi	1 Yıldan az	11	6.4
	1 Yıl - 2 Yıldan az	18	10.5
	2 Yıl - 3 Yıldan az	22	12.9
	3 Yıl - 4 Yıldan az	29	17.0
	4 Yıl - 5 Yıldan az	37	21.6
	5 Yıl ve Üstü	38	22.2
	Kayıp veri	16	9.4
Ülkesine gitme sıklığı	Ayda Bir	7	4.1
	Üç Ayda Bir	11	6.4
	Altı Ayda Bir	40	23.4

	Yılda Bir	37	21.6
	Bir Yıldan Fazla	75	43.9
	Kayıp Veri	1	0.6
Öğrenim Durumu	Önlisans	11	6.4
	Yükseköğretim	6	3.5
	Lisans	141	82.5
	Lisansüstü	13	7.6
Sınıf	TÖMER	9	5.3
	Birinci Sınıf	41	24.0
	İkinci Sınıf	45	26.3
	Üçüncü Sınıf	35	20.5
	Dördüncü Sınıf	28	16.4
	Lisansüstü	13	7.6
Fakülte	Diş Hekimliği	10	5.8
	Eğitim	11	6.4
	Enstitü	13	7.6
	Fen Edebiyat	10	5.8
	İktisadi ve İdari Bilimler	38	22.2
	İlahiyat	15	8.8
	Mimarlık	4	2.3
	Mühendislik	14	8.2
	MYO	11	6.4
	Tıp	35	20.5
	Yükseköğretim	6	3.5
	Ziraat	1	0.6
	Kayıp Veri	3	1.8
	Alan	Fen	32
Sosyal		87	50.9
Sağlık		49	28.7
Kayıp Veri		3	1.8

Tablo 5 incelendiğinde, uluslararası öğrencilerin %21,6'sının kadın, %78,4'ünün erkek oldukları görülmektedir. Yaş değişkeni incelendiğinde, en fazla 18-22 (%61,4) arası uluslararası öğrencilerin olduğu görülmektedir. Bunu sırasıyla, yaşları 23-27 (%34,5) yaş arası ile 28 yaş ve üzeri (%4,1) uluslararası öğrencilerin takip ettiği görülmektedir.

Uluslararası öğrencilerin, Rize'de kaldıkları (ikamet ettikleri) yerler incelendiğinde, %32,2'sinin KYK yurtlarını, %15,8'inin özel yurtlarını,

%47,4'ünün kiralık evleri tercih ettikleri görülmektedir. Uluslararası öğrencilerin, %2,3'ü diğer seçeneğini işaretlerken, %2,3'ü bu soruya cevap vermemiştir.

Bireysel gelir durumları incelendiğinde, en fazla 0-500TL arasında (%46,8) bireysel gelire sahip uluslararası öğrencilerin olduğu görülmektedir. Bunu, sırasıyla bireysel gelirleri 501-1000TL (%43,3), 1501TL ve üstü (%5,8) ve 1001-1500TL (%3,5) arasında değişen uluslararası öğrenciler takip etmektedir. Bir uluslararası öğrenci, bireysel gelir sorusuna cevap vermemiştir.

Uluslararası öğrencilerin, Türkiye'de bulunma süreleri incelendiğinde, bir yıldan az kalanlar, uluslararası öğrencilerin %6,4'ünü, bir yıl ve iki yıldan az kalanlar %10,5'ini, iki yıl ve üç yıldan az kalanlar %12,9'unu, üç yıl ve dört yıldan az kalanlar %17'sini oluşturmaktadırlar. Uluslararası öğrencilerin, % 21,6'sı dört yıl ve beş yıldan az süre ve %22,2'si ise beş yıl ve üstü süredir Türkiye'de yaşamaktadırlar. Uluslararası öğrencilerin %9,4'ü bu soruya cevap vermemişlerdir.

Uluslararası öğrencilerin, ülkelerine gitme sıklığı incelendiğinde, çoğunluğun bir yıldan fazla (%43,9) sürede ülkelerine gittikleri belirlenmiştir. Bu süreler, sırasıyla ayda bir (%4,1), üç ayda bir (%6,4), altı ayda bir (%23,4), yılda bir (%21,6) olarak sıralanmaktadır. Uluslararası öğrencilerin %0,6'sı, bu soruyu cevaplamamıştır.

Öğrenim durumları incelendiğinde ise uluslararası öğrencilerin %82,5'nin (141 kişi) lisans seviyesinde öğrenim gördüğü belirlenmiştir. Bu çalışmada, ön lisans seviyesinde 11 kişi, yüksekokul seviyesinde 6 kişi ve lisansüstü seviyesinde ise 13 kişi ile anket çalışması yapılmıştır.

Uluslararası öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf seviyesi incelendiğinde %5,3'ü TÖMER hazırlık sınıfında, %24'ü birinci sınıfta, %26,3'ü ikinci sınıfta, %20,5'i üçüncü sınıfta, %16,4'ü dördüncü sınıfta ve %7,6'sı lisansüstü sınıflarda öğrenim gördüğü belirlenmiştir.

Uluslararası öğrencilerin, eğitim gördükleri fakülte/yüksekokul/meslek yüksekokulları incelendiğinde, %5,8'i Diş Hekimliği Fakültesi'nde, %6,4'ü Eğitim Fakültesi'nde, % 7,6'sı Enstitüde, %5,8'i Fen Edebiyat Fakültesi'nde, %22,2'si İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde, %8,8'i İlahiyat Fakültesi'nde, %2,3'ü Mimarlık Fakültesi'nde, %8,2'si Mühendislik Fakültesi'nde, %6,4'ü Meslek Yüksekokulu'nda, %20,5'i Tıp Fakültesi'nde, %3,5'i Yüksekokulda ve %0,6'sı Ziraat ve Doğa Bilimleri Fakültesi'nde öğrenim gördükleri tespit edilmiştir. Uluslararası öğrencilerin %1,8'i bu soruya cevap vermemiştir.

Fakülte değişkeninden türetilen alan değişkeni incelendiğinde, uluslararası öğrencilerin %18.7'si Fen Bilimleri alanında, %50.9'u Sosyal Bilimler alanında ve %28.7'si Sağlık Bilimleri alanında eğitim görmektedir.

Tablo 6. Uluslararası Öğrencilerin Geldikleri Ülkelere İlişkin Frekans Dağılımları

	N	%
AFGANİSTAN	2	1.2
AZERBAYCAN	53	31.0
ENDONEZYA	3	1.8
FİLDİŞİ SAHİLLERİ	1	.6
GANA	2	1.2
GÜRCİSTAN	14	8.2
HİNDİSTAN	1	.6
HOLLANDA	1	.6
İRAN	4	2.3
KAZAKİSTAN	1	.6
LÜBNAN	2	1.2
KENYA	1	.6
MISIR	1	.6
NIJERYA	1	.6
ORTA AFRİKA CUMHURİYETİ	1	.6
SURİYE	36	21.1
TÜRKMENİSTAN	18	10.5
UGANDA	1	.6
ÜRDÜN	1	.6
YEMEN	27	15.8

Tablo 6 incelendiğinde, uluslararası öğrencilerin %31'i Azerbaycan'dan, %21,1'i Suriye'den, %15,8'i Yemen'den, %10,5'i Türkmenistan'dan, %8,2'si Gürcistan'dan gelmektedir. Bu ülkelerin dışında, %2,3 oranında İran'dan, %1,8 oranında Endonezya'dan, %1,2 oranında Afganistan, Gana ve Lübnan'dan, % 0,6 oranında ise Fildişi sahilleri, Hindistan, Hollanda, Kazakistan, Kenya, Mısır, Nijerya, Orta Afrika Cumhuriyeti, Uganda ve Ürdün'den geldikleri belirlenmişlerdir.

Tablo 7. Burs Alma Durumu

	Evet	Hayır
Herhangi bir yerden burs alıyor musunuz?	69 (40.4)	102 (59.6)

Tablo 7 incelendiğinde, uluslararası öğrencilerin %40,4'ü çeşitli bursların en az birinden faydalandıklarını belirtmiş iken, % 59,6'si ise herhangi bir burstan faydalanmadıklarını bildirmişlerdir.

Tablo 8. Maddi Destek Durumu

	Evet	Hayır
RTEÜ'deki eğitiminiz için kendi ülkenizden maddi destek alıyor musunuz?	32 (% 18.7)	139 (%81.3)
RTEÜ'deki eğitiminiz için Türkiye Cumhuriyeti devletinden maddi destek alıyor musunuz?	60 (% 35.1)	111 (%64.9)

Tablo 8 incelendiğinde, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde eğitim görmek için kendi ülkelerinden maddi destek alanların oranı %18,7 iken, maddi destek almayanların oranı ise %81,3'tür. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde eğitim görmek için, Türkiye Cumhuriyeti devletinden maddi destek alanların oranı %35,1 iken, maddi destek almayanların oranı ise %64,9'dür.

Tablo 9. Sağlık Sigortası Durumu

	Evet	Hayır
Sağlık sigortanız var mı?	111 (%64.9)	60 (% 35.1)

Tablo 9 incelendiğinde, uluslararası öğrencilerin %64,9'unun sağlık sigortası var iken, %35,1'nin sağlık sigortası bulunmamaktadır.

Tablo 10. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nin Tercih Edilme Nedenleri

	$\bar{X}$	S
Eğitim Kalitesi	3.68	1.02
Dini Yakınlık	3.79	1.13
Kültürel Yakınlık	3.65	0.97
Bilimsel Başarılar	3.39	1.13
Konumu	3.61	1.04
Aile Tavsiyesi	3.58	1.17
Türk Tanıdıklar	3.47	1.33

Arkadaş Tavsiyesi	3.29	1.21
Coğrafi Yakınlık	3.36	1.23
Burs İmkkanı	2.61	1.46
Hayat pahalılığının olmaması	2.54	1.36
Ülkemde kolay iş bulma fırsatı	3.15	1.25

Tablo 10 incelendiğinde, uluslararası öğrencilerin, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'ni tercih etmelerindeki en önemli neden olarak, "Dini yakınlık" olduğunu belirtmektedirler. Bu nedenleri sırasıyla, eğitim kalitesi, kültürel yakınlık, konumu, aile tavsiyesi, bilimsel başarılar, coğrafi yakınlık, arkadaş tavsiyesi ve ülkemde kolay iş bulma fırsatı takip etmektedir. Burs imkanı ve Hayat pahalılığının olmaması kriterleri ise olumsuz anlamda değerlendirdikleri ve tercih etme nedeni olarak en az değer verdikleri kriterlerdir.

Tablo 11. Eğitimini Yarıda Bırakma Durumu

	Evet	Hayır
Türkiye'deki eğitiminizi yarıda bırakıp ülkenize dönmeyi düşündünüz mü?	35 (% 20.5)	136 (% 79.5)

Tablo 11 incelendiğinde, uluslararası öğrencilerin %79.5'i Türkiye'deki eğitimlerini bırakmayı düşünmezken, %20.5'i Türkiye'deki eğitimlerini yarıda bırakıp ülkelerine geri dönmeyi düşündüklerini belirtmişlerdir.

Tablo 12. Eğitimini Yarıda Bırakmayı Düşündüren Sebepler

	$\bar{X}$	S
Beklediklerimi bulamamak	3.771	1.140
Maddi sıkıntı yaşamak	3.457	1.421
Memleket özlemi	3.543	1.197
Yeterli desteğin verilmemesi	3.686	1.278
Arkadaşlarla anlaşamama	2.486	1.292
Ayrımcılıkla karşılaşma	3.429	1.290
Türkiye'ye uyum sağlamama	2.771	1.190
Türkçe'yi öğrenememe	2.257	1.197
İrkçilikle karşılaşma	3.114	1.530

Tablo 12 incelendiğinde, eğitimlerini yarıda bırakmayı düşündüren sebepler olarak en önemli nedenin, beklediklerini bulamamak seçeneği olurken, bunu sırasıyla yeterli desteğin verilmemesi, memleket özlemi,

maddi sıkıntı yaşamak, ayrımcılıkla karşılaşmak, ırkçılıkla karşılaşmak, Türkiye'ye uyum sağlamamak, arkadaşlarla anlaşamamak seçenekleri takip etmektedir. Eğitimlerini yarıda bırakma konusunda en az etkiye sahip seçeneğin ise Türkçe'yi öğrenememe olduğu belirlenmiştir.

B. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilere İlişkin Üniversite Memnuniyet Anketine Yönelik Bulgular

Çalışmanın bu kısmında, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesinde öğrenim gören uluslararası öğrencilerin, memnuniyetlerine ilişkin boyutların, cinsiyet ve yaşa göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği Bağımsız Örneklem T Testi ile incelenmiş ve belirli ilişkiler tespit edilmiştir. Uluslararası öğrencilerin kaldıkları yer, bireysel gelir, Türkiye'de bulunma süresi, ülkesine gitme sıklığı, öğrenim durumu, sınıf, eğitim gördükleri alan, geldikleri ülke değişkenlerine göre memnuniyetlerine ilişkin boyutların anlamlı farklılık gösterip göstermediği ise ANOVA Testi ile incelenmiş ve belirli ilişkiler tespit edilmiştir. Tüm boyutlara ve sorulara ilişkin ortalama ve standart sapma değerleri EK-2'de gösterilmektedir.

1. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilere İlişkin Üniversite Memnuniyeti Anketi Boyutlarının İki Bağımsız Örneklem T Testi ile Değerlendirilmesi

1.1. Cinsiyet Değişkeni

Araştırmada, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilere İlişkin Üniversite Memnuniyet Anketi boyutlarının, cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı fark gösterip göstermediği belirlenmiştir. UÖÜMA'dan alınan puanlar sürekli, cinsiyet değişkeni iki kategoriden oluşan bir değişken olduğu ve dolayısıyla ortalamaları karşılaştırılacak örneklem bağımsız oldukları için veriler bağımsız örneklem için t testi ile çözümlenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 13'de sunulmuştur.

Tablo 13. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilere İlişkin Üniversite Memnuniyetlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre İki Bağımsız Örneklem T Testi Sonuçları

Faktörler	Gruplar	N	$\bar{X}$	S	t	sd	p
Kampüste Yaşam	Kadın	34	22.21	4.77	-1.076	161	.283
	Erkek	129	23.16	4.52			
Danışmanlık Hizmetleri	Kadın	34	20.71	5.77	-3.856	161	.000*
	Erkek	129	24.84	5.50			
Teknik Altyapı	Kadın	34	14.62	3.67	-2.536	161	.012*
	Erkek	129	16.78	4.60			
Üniversiteye Aidiyetlik	Kadın	34	18.53	5.16	-3.272	161	.001*
	Erkek	129	21.69	4.97			
Akademik Gelişim	Kadın	34	9.00	2.31	-2.594	161	.010*
	Erkek	129	10.33	2.75			
Toplam	Kadın	34	85.06	16.90	-3.275	161	.001*
	Erkek	129	96.80	19.01			

*p<.05

Tablo 13 incelendiğinde, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilerin üniversite memnuniyet düzeyleri; Danışmanlık Hizmeti boyutunda ($t_{(171)}=-3.856$; $p<.05$), Teknik Altyapı boyutunda ($t_{(171)}=-2.536$; $p<.05$), Üniversiteye Aidiyetlik boyutunda ($t_{(171)}=-3.272$; $p<.05$), Akademik Gelişim boyutunda ($t_{(171)}=-2.594$; $p<.05$) ve UÖÜMA'den aldıkları puanların toplamında ($t_{(171)}=-3.275$; $p<.05$) cinsiyete göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılık görülmüştür.

Bununla birlikte, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesinde öğrenim gören uluslararası öğrencilerin, üniversite memnuniyeti düzeyleri, Kampüste Yaşam boyutunda ($t_{(171)}=-1.076$; $p>.05$) cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı fark görülmemiştir.

Buna göre Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesinin uluslararası erkek öğrencilerin üniversite memnuniyetlerine ilişkin Danışmanlık Hizmetlerini ($\bar{X}_e=24.84>\bar{X}_k=20.71$), Teknik Altyapı ($\bar{X}_e=16.78>\bar{X}_k=14.62$), Üniversite Aidiyetliği ($\bar{X}_e=21.69>\bar{X}_k=18.53$) ve Akademik Gelişim ($\bar{X}_e=10.33>\bar{X}_k=9.00$) değerlerini kadın öğrencilere göre daha olumlu değerlendirdikleri görülmüştür.

1. 2. Yaş Değişkeni

Araştırmada, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin, üniversite memnuniyet düzeylerinin,

yaş değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı fark gösterip göstermediği belirlenmiştir. Yaş değişkeni, 18-22, 23-27, 28 ve üzeri olmak üzere üç kategoriden oluşmaktadır. Ancak, 23 ve üzeri seçeneklerini tercih eden uluslararası öğrenciler, diğer seçenekteki uluslararası öğrencilerle karşılaştırıldığında sayıca az olduklarından ve bu durum yaş değişkenine göre ortalamaları karşılaştırmada sorun oluşturacağından bu seçenek, 23-27 seçeneği ile birleştirilerek yaş değişkeni 22 yaş ve altı, 23 yaş ve üzeri olmak üzere iki kategori olarak yeniden düzenlenmiştir. UÖÜMA'den alınan puanlar sürekli, cinsiyet değişkeni iki kategoriden oluşan bir değişken olduğu ve dolayısıyla ortalamaları karşılaştırılacak örneklem bağımsız oldukları için veriler iki bağımsız örneklem T testi ile çözümlenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 14'de sunulmuştur.

Tablo 14. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilere İlişkin Üniversite Memnuniyetlerinin Yaş Değişkenine Göre İki Bağımsız Örneklem T Testi Sonuçları

Faktörler	Gruplar	N	$\bar{X}$	S	t	sd	p																																																								
Kampüste Yaşam	22 ve altı	101	22.86	4.65	-0.340	161	0.735																																																								
	23 ve üstü	62	23.11	4.49				Danışmanlık Hizmetleri	22 ve altı	101	23.32	5.84	-1.868	161	0.064	23 ve üstü	62	25.05	5.59	Teknik Altyapı	22 ve altı	101	16.26	4.50	-0.267	161	0.790	23 ve üstü	62	16.45	4.53	Üniversiteye Aidiyetlik	22 ve altı	101	20.91	5.50	-0.377	161	0.706	23 ve üstü	62	21.23	4.58	Akademik Gelişim	22 ve altı	101	10.08	2.71	0.144	161	0.886	23 ve üstü	62	10.02	2.74	Toplam	22 ve altı	101	93.43	19.67	-0.785	161	0.433
Danışmanlık Hizmetleri	22 ve altı	101	23.32	5.84	-1.868	161	0.064																																																								
	23 ve üstü	62	25.05	5.59				Teknik Altyapı	22 ve altı	101	16.26	4.50	-0.267	161	0.790	23 ve üstü	62	16.45	4.53	Üniversiteye Aidiyetlik	22 ve altı	101	20.91	5.50	-0.377	161	0.706	23 ve üstü	62	21.23	4.58	Akademik Gelişim	22 ve altı	101	10.08	2.71	0.144	161	0.886	23 ve üstü	62	10.02	2.74	Toplam	22 ve altı	101	93.43	19.67	-0.785	161	0.433	23 ve üstü	62	95.85	18.32								
Teknik Altyapı	22 ve altı	101	16.26	4.50	-0.267	161	0.790																																																								
	23 ve üstü	62	16.45	4.53				Üniversiteye Aidiyetlik	22 ve altı	101	20.91	5.50	-0.377	161	0.706	23 ve üstü	62	21.23	4.58	Akademik Gelişim	22 ve altı	101	10.08	2.71	0.144	161	0.886	23 ve üstü	62	10.02	2.74	Toplam	22 ve altı	101	93.43	19.67	-0.785	161	0.433	23 ve üstü	62	95.85	18.32																				
Üniversiteye Aidiyetlik	22 ve altı	101	20.91	5.50	-0.377	161	0.706																																																								
	23 ve üstü	62	21.23	4.58				Akademik Gelişim	22 ve altı	101	10.08	2.71	0.144	161	0.886	23 ve üstü	62	10.02	2.74	Toplam	22 ve altı	101	93.43	19.67	-0.785	161	0.433	23 ve üstü	62	95.85	18.32																																
Akademik Gelişim	22 ve altı	101	10.08	2.71	0.144	161	0.886																																																								
	23 ve üstü	62	10.02	2.74				Toplam	22 ve altı	101	93.43	19.67	-0.785	161	0.433	23 ve üstü	62	95.85	18.32																																												
Toplam	22 ve altı	101	93.43	19.67	-0.785	161	0.433																																																								
	23 ve üstü	62	95.85	18.32																																																											

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesinde öğrenim gören uluslararası öğrencilerin memnuniyetlerine ilişkin değerlendirmede, öğrencilerin yaşlarına göre istatistiksel olarak anlamlı fark gösterip göstermediği Tablo 14'de gösterilmiştir. Buna göre; Kampüste Yaşam boyutunda ($t(171)=-.340$; $p>.05$), Danışmanlık Hizmeti boyutunda ($t(171)=-1.868$; $p>.05$), Teknik Altyapı boyutunda ($t(171)=-.267$; $p>.05$), Üniversiteye Aidiyetlik boyutunda ($t(171)=-.377$; $p>.05$), Akademik Gelişim boyutunda ($t(171)=-.144$; $p>.05$) ve UÖÜMA'den aldıkları puanların toplamında ($t(171)=-.785$; $p>.05$) cinsiyete göre istatistiksel açıdan anlamlı fark göstermemiştir.

Bu doğrultuda farklı yaş gruplarında (22 yaş ve altı ve 23 yaş ve üstü) uluslararası öğrencilerin, Kampüste Yaşam, Danışmanlık Hizmeti, Teknik Altyapı, Üniversiteye Aidiyetlik ve Akademik Gelişim memnuniyetini aynı düzeyde değerlendikleri görülmüştür.

2. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilere İlişkin Üniversite Memnuniyeti Anketi Boyutlarının Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile Değerlendirilmesi

2.1. Kaldığı Yer Değişkeni

Araştırmada, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin üniversite memnuniyetlerinin, Kaldığı Yer değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı fark gösterip göstermediği belirlenmiştir. Kaldığı yer değişkeni KYK yurdu, özel yurt, kiralık ev, diğer olmak üzere dört kategoriden oluşturulmuştur. Buna göre UÖÜMA'dan alınan puanlar sürekli, ortalamaları karşılaştırılacak dört bağımsız örneklem söz konusu olduğu için veriler ANOVA ile çözümlenmiştir. Cevaplar incelendiğinde 4 uluslararası öğrenci bu soruya cevap vermezken, 4 uluslararası öğrenci de diğer seçeneğini işaretlemişlerdir. Bu sayı az olduğundan bu örnekler analize dahil edilmemiştir. İlk olarak Tablo 15'de kaldıkları yere göre UÖÜMA'dan aldıkları puanların ortalaması ve standart sapması verilmiş, daha sonra Tablo 16'da ANOVA sonuçları sunulmuştur.

Tablo 15. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilere İlişkin Üniversite Memnuniyetlerinin Kaldıkları Yer Değişkenine Göre UÖÜMA Puanlarının Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Faktörler	Gruplar	N	$\bar{X}$	S
Kampüste Yaşam	KYK Yurdu	55	23.67	4.14
	Özel Yurt	27	20.89	5.17
	Kiralık Ev	81	23.16	4.51
	Toplam	163	22.96	4.58
Danışmanlık Hizmetleri	KYK Yurdu	55	23.67	5.67
	Özel Yurt	27	21.48	5.06
	Kiralık Ev	81	25.01	5.88
	Toplam	163	23.98	5.79
Teknik Altyapı	KYK Yurdu	55	15.84	3.54
	Özel Yurt	27	15.33	3.98
	Kiralık Ev	81	17.00	5.15
	Toplam	163	16.33	4.50

Üniversite Aidiyetlik	KYK Yurdu	55	21.18	4.47
	Özel Yurt	27	18.56	5.46
	Kiralık Ev	81	21.75	5.30
	Toplam	163	21.03	5.16
Akademik Gelişim	KYK Yurdu	55	10.31	2.40
	Özel Yurt	27	9.48	2.23
	Kiralık Ev	81	10.07	3.04
	Toplam	163	10.06	2.71
Toplam	KYK Yurdu	55	94.67	16.43
	Özel Yurt	27	85.74	18.08
	Kiralık Ev	81	97.00	20.53
	Toplam	163	94.35	19.15

Tablo 15’de verilen puanların, kaldıkları yer değişkenine göre, aralarındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olup olmadığının belirlenmesi için yapılan ANOVA sonuçları Tablo 16’da verilmiştir.

Tablo 16. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi’nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilere İlişkin Üniversite Memnuniyetlerinin Kaldıkları Yere Göre ANOVA Sonuçları

Faktörler	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Kampüste Yaşam	Gruplararası	147.010	2	73.505	3.624	.029*	
	Gruplariçi	3245.689	160	20.286			1-2 (B)
	Toplam	3392.699	162				
Danışmanlık Hizmetleri	Gruplararası	260.064	2	130.032	4.023	.020*	
	Gruplariçi	5171.837	160	32.324			2-3 (B)
	Toplam	5431.902	162				
Teknik Altyapı	Gruplararası	76.583	2	38.292	1.910	.151	
	Gruplariçi	3207.527	160	20.047			-
	Toplam	3284.110	162				
Üniversiteye Aidiyetlik	Gruplararası	208.936	2	104.468	4.075	.019*	
	Gruplariçi	4101.910	160	25.637			2-3 (B)
	Toplam	4310.847	162				
Akademik Gelişim	Gruplararası	12.461	2	6.231	0.845	.432	
	Gruplariçi	1180.042	160	7.375			-
	Toplam	1192.503	162				
Toplam	Gruplararası	2575.773	2	1287.887	3.627	.029*	
	Gruplariçi	56811.294	160	355.071			2-3 (B)
	Toplam	59387.067	162				

*p<0.05

ANOVA testi sonucunda, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin üniversite memnuniyetlerinin, kaldıkları yer değişkenine göre; Kampüste Yaşam boyutunda ($F_{(2-160)}=3.624$; $p<.05$), Danışmanlık Hizmeti boyutunda ($F_{(2-160)}=4.023$; $p<.05$), Üniversiteye Aidiyetlik boyutunda ($F_{(2-160)}=4.075$; $p<.05$) ve UÖÜMA'den elde edilen puanların tamamında ($F_{(2-160)}=3.627$; $p<.05$) istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir.

Var olan bu farklılıkların, hangi gruplarda olduğunu belirlemek için post hoc testlerinden yararlanılmaktadır. Grup varyanslarının homojen olduğu ve örneklem büyüklüklerinin eşit olmadığı durumlarda Bonferroni ve LSD testi, grup varyanslarının homojen olmadığı ve örneklem büyüklüklerinin eşit olmadığı durumlarda ise Tamhane's T2 testi kullanılabilir (Kayri, 2009: 56).

Uluslararası öğrencilerin, Kampüste Yaşam boyutunda kaldıkları yerlere göre değerlendirmeleri, Bonferroni testi sonuçlarıyla KYK Yurtda kalan uluslararası öğrencilerin ($\bar{X}=23.67$), Özel Yurtta kalan uluslararası öğrencilere göre ($\bar{X}=20.89$) daha yüksek olduğu görülmektedir. Başka bir ifade ile kampüste yaşam boyutunda KYK Yurtda kalan öğrenciler, Özel Yurtta kalan öğrencilere göre daha olumlu düşünceye sahiptirler.

Uluslararası öğrencilerin, Danışmanlık Hizmetleri boyutunda kaldıkları yerlere göre değerlendirmeleri, Bonferroni testi sonuçlarıyla Özel Yurtta kalan uluslararası öğrencilerin ($\bar{X}=21.48$) Kiralık Evde kalan uluslararası öğrencilere göre ($\bar{X}=25.01$) daha düşük olduğu görülmüştür. Diğer bir deyişle uluslararası öğrencilerin, Danışmanlık Hizmetleri boyutunda, Özel Yurtta kalan uluslararası öğrenciler, Kiralık Evde kalan öğrencilere göre daha olumsuz görüşe sahiptirler.

Uluslararası öğrencilerin, Üniversiteye Aidiyetlik boyutunda kaldıkları yere göre değerlendirmeleri, Bonferroni testi sonuçlarıyla Özel Yurtta kalan uluslararası öğrencilerin ($\bar{X}=18.56$) Kiralık Evde kalan uluslararası öğrencilere göre ($\bar{X}=21.75$) daha düşük olduğu görülmüştür. Diğer bir deyişle uluslararası öğrencilerin, Üniversiteye Aidiyetlik boyutunda, Özel Yurtta kalan uluslararası öğrenciler, Kiralık Evde kalan öğrencilere göre daha olumsuz görüşe sahiptirler.

Ölçeğin tamamında, uluslararası öğrencilerin kaldıkları yere göre değerlendirmeleri, Bonferroni testi sonuçlarıyla, Özel Yurtta kalan uluslararası öğrencilerin ($\bar{X}=85.74$) Kiralık Evde kalan uluslararası öğrencilere göre ($\bar{X}=97.00$) daha düşük olduğu görülmüştür.

2.2. Bireysel Gelir Değişkeni

Araştırmada, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin üniversite memnuniyetlerinin, Bireysel Gelir değişkenine göre, istatistiksel olarak anlamlı fark gösterip göstermediği belirlenmiştir. Bireysel gelir değişkeni, 0-500, 501-1000, 1001-1500, 1501 ve üstü olmak üzere dört kategoriden oluşmaktadır. Ancak 1001-1500, 1501 ve üstü seçeneklerini tercih eden uluslararası öğrenciler, diğer seçenekteki uluslararası öğrencilerle karşılaştırıldığında, sayıca az olduklarından ve bu durum bireysel gelir değişkenine göre ortalamaları karşılaştırmada sorun oluşturacağından, bu seçenekler birleştirilerek 1001 ve üstü olarak yeniden düzenlenmiştir. Buna göre UÖÜMA'dan alınan puanlar sürekli, ortalamaları karşılaştırılacak altı bağımsız örneklem söz konusu olduğu için veriler ANOVA ile çözümlenmiştir. Cevaplar incelendiğinde 1 uluslararası öğrenci bu soruya cevap vermemiştir. Bu nedenle ilgili uluslararası öğrenciler analize dâhil edilmemiştir. İlk olarak Tablo 17'de bireysel gelire göre üniversite öğrencilerinin UÖÜMA'dan aldıkları puanların ortalaması ve standart sapması verilmiş, daha sonra Tablo 18'de ANOVA sonuçları sunulmuştur.

Tablo 17. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilere İlişkin Üniversite Memnuniyetlerinin Bireysel Gelir Değişkenine Göre UÖÜMA Puanlarının Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Faktörler	Gruplar	N	$\bar{X}$	S
Kampüste Yaşam	0-500	80	23.04	4.84
	501-1000	74	23.04	4.26
	1001 ve üstü	16	23.00	3.92
	Toplam	170	23.04	4.49
Danışmanlık Hizmetleri	0-500	80	23.43	6.63
	501-1000	74	24.32	5.15
	1001 ve üstü	16	23.31	5.22
	Toplam	170	23.81	5.88
Teknik Altyapı	0-500	80	16.69	4.75
	501-1000	74	16.01	4.20
	1001 ve üstü	16	16.25	3.82
	Toplam	170	16.35	4.42
Üniversite Aidiyetlik	0-500	80	20.91	5.57
	501-1000	74	21.23	4.95
	1001 ve üstü	16	20.06	4.58
	Toplam	170	20.97	5.20

Akademik Gelişim	0-500	80	9.86	2.89
	501-1000	74	10.38	2.50
	1001 ve üstü	16	9.75	2.08
	Toplam	170	10.08	2.66
Toplam	0-500	80	93.93	21.34
	501-1000	74	94.99	17.69
	1001 ve üstü	16	92.38	13.69
	Toplam	170	94.24	19.11

Tablo 17’de verilen puanların bireysel gelir değişkenine göre, aralarındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olup olmadığını belirlemesi için yapılan ANOVA sonuçları Tablo 18’de verilmiştir.

Tablo 18. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi’nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilere İlişkin Üniversite Memnuniyetlerinin Bireysel Gelir Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

Faktörler	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı Fark
Kampüste Yaşam	Gruplarasası	0.02	2	0.011	0.001	0.999	
	Gruplariçi	3403.77	167	20.382			-
	Toplam	3403.79	169				
Danışmanlık Hizmetleri	Gruplarasası	35.39	2	17.695	0.508	0.603	
	Gruplariçi	5817.20	167	34.834			-
	Toplam	5852.59	169				
Teknik Altyapı	Gruplarasası	17.65	2	8.825	0.448	0.640	
	Gruplariçi	3289.17	167	19.696			-
	Toplam	3306.82	169				
Üniversiteye Aidiyetlik	Gruplarasası	18.43	2	9.217	0.338	0.714	
	Gruplariçi	4554.42	167	27.272			-
	Toplam	4572.85	169				
Akademik Gelişim	Gruplarasası	12.11	2	6.056	0.854	0.427	
	Gruplariçi	1183.89	167	7.089			-
	Toplam	1196.01	169				
Toplam	Gruplarasası	104.83	2	52.413	0.142	0.868	
	Gruplariçi	61626.29	167	369.020			-
	Toplam	61731.11	169				

ANOVA testi sonucunda, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi’nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin üniversite memnuniyetlerinin, öğrencilerin bireysel gelirlerine göre hiçbir boyutta ve UÖÜMA’dan

elde edilen puanların tamamında, istatistiksel açıdan anlamlı fark göstermemektedir. Diğer bir deyişle Kampüste Yaşam, Danışmanlık Hizmeti, Teknik Altyapı, Üniversiteye Aidiyetlik, Akademik Gelişim boyutlarında UÖÜMA'den elde edilen puanların tamamında, öğrencilerin bireysel gelirlerine göre istatistiksel olarak herhangi bir farklılık görülmemektedir.

2.3. Türkiye'de Bulunma Süresi Değişkeni

Araştırmada, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin üniversite memnuniyetlerinin, Türkiye'de Bulunma Süresi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı fark gösterip göstermediği belirlenmiştir. Türkiye'de Bulunma Süresi değişkeni 1 Yıldan az, 1 Yıl-2 Yıldan az, 2 Yıl-3 Yıldan az, 3 Yıl-4 Yıldan az, 4 Yıl- 5 Yıldan az ve 5 Yıl ve üstü olmak üzere altı kategoriden oluşmaktadır. Buna göre UÖÜMA'dan alınan puanlar sürekli, ortalamaları karşılaştırılacak altı bağımsız örneklem söz konusu olduğu için veriler ANOVA ile çözümlenmiştir. Cevaplar incelendiğinde 1 uluslararası öğrenci bu soruya cevap vermemiştir. Bu nedenle ilgili uluslararası öğrenciler analize dâhil edilmemiştir. İlk olarak Tablo 19'da Türkiye'de Bulunma Süresine göre üniversite öğrencilerinin UÖÜMA'dan aldıkları puanların ortalaması ve standart sapması verilmiş, daha sonra Tablo 20'de ANOVA sonuçları sunulmuştur.

Tablo 19. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilere İlişkin Üniversite Memnuniyetlerinin Türkiye'de Bulunma Süresi Değişkenine Göre UÖÜMA Puanlarının Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Faktörler	Gruplar	N	$\bar{X}$	S
Kampüste Yaşam	1 Yıldan Az	11	22.82	6.57
	1 Yıl-2 Yıldan Az	18	23.89	3.18
	2 Yıl-3 Yıldan Az	22	22.64	3.53
	3 Yıl-4 Yıldan Az	29	23.03	5.90
	4 Yıl-5 Yıldan Az	37	22.97	3.61
	5 Yıl ve Üstü	38	23.50	4.44
	Toplam	155	23.16	4.46

	1 Yıldan Az	11	24.36	8.39
	1 Yıl-2 Yıldan Az	18	25.11	3.97
	2 Yıl-3 Yıldan Az	22	23.91	4.10
Danışmanlık Hizmetleri	3 Yıl-4 Yıldan Az	29	21.69	6.75
	4 Yıl-5 Yıldan Az	37	24.46	5.15
	5 Yıl ve Üstü	38	24.13	7.03
	Toplam	155	23.85	6.01
	1 Yıldan Az	11	16.36	5.50
	1 Yıl-2 Yıldan Az	18	16.78	4.21
	2 Yıl-3 Yıldan Az	22	16.23	3.80
Teknik Altyapı	3 Yıl-4 Yıldan Az	29	14.72	4.85
	4 Yıl-5 Yıldan Az	37	16.92	4.41
	5 Yıl ve Üstü	38	16.89	4.55
	Toplam	155	16.35	4.51
	1 Yıldan Az	11	22.18	6.84
	1 Yıl-2 Yıldan Az	18	22.06	4.25
	2 Yıl-3 Yıldan Az	22	21.09	3.13
Üniversite Aidiyetlik	3 Yıl-4 Yıldan Az	29	18.38	6.14
	4 Yıl-5 Yıldan Az	37	21.19	4.33
	5 Yıl ve Üstü	38	22.08	5.37
	Toplam	155	21.04	5.13
	1 Yıldan Az	11	10.73	3.50
	1 Yıl-2 Yıldan Az	18	9.50	2.68
	2 Yıl-3 Yıldan Az	22	9.73	1.98
Akademik Gelişim	3 Yıl-4 Yıldan Az	29	9.34	3.14
	4 Yıl-5 Yıldan Az	37	10.46	2.49
	5 Yıl ve Üstü	38	10.39	2.75
	Toplam	155	10.04	2.73
	1 Yıldan Az	11	96.45	28.43
	1 Yıl-2 Yıldan Az	18	97.33	13.17
	2 Yıl-3 Yıldan Az	22	93.59	12.74
Toplam	3 Yıl-4 Yıldan Az	29	87.17	22.93
	4 Yıl-5 Yıldan Az	37	96.00	15.47
	5 Yıl ve Üstü	38	97.00	20.82
	Toplam	155	94.44	19.05

Tablo 19’da verilen puanların Türkiye’de Bulunma Süresi değişkenine göre, aralarındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan ANOVA sonuçları Tablo 20’de verilmiştir.

Tablo 20. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilere İlişkin Üniversite Memnuniyetlerinin Türkiye'de Bulunma Süresi Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

Faktörler	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Kampüste Yaşam	Gruplararası	23.02	5	4.60	0.226	0.951	
	Gruplariçi	3037.94	149	20.39			-
	Toplam	3060.97	154				
Danışmanlık Hizmetleri	Gruplararası	183.71	5	36.74	1.017	0.410	
	Gruplariçi	5381.88	149	36.12			-
	Toplam	5565.59	154				
Teknik Altyapı	Gruplararası	103.54	5	20.71	1.018	0.409	
	Gruplariçi	3029.65	149	20.33			-
	Toplam	3133.19	154				
Üniversiteye Aidiyetlik	Gruplararası	280.10	5	56.02	2.208	0.056	
	Gruplariçi	3779.67	149	25.37			-
	Toplam	4059.77	154				
Akademik Gelişim	Gruplararası	37.90	5	7.58	1.021	0.407	
	Gruplariçi	1105.87	149	7.42			-
	Toplam	1143.77	154				
Toplam	Gruplararası	2081.98	5	416.40	1.153	0.335	
	Gruplariçi	53806.18	149	361.12			-
	Toplam	55888.17	154				

ANOVA testi sonucunda, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin üniversite memnuniyetlerinin, Türkiye'de Bulunma Süresi değişkenine göre hiçbir boyutta ve UÖÜMA'dan elde edilen puanların tamamında istatistiksel açıdan anlamlı fark göstermemektedir. Diğer bir deyişle Kampüste Yaşam, Danışmanlık Hizmeti, Teknik Altyapı, Üniversiteye Aidiyetlik, Akademik Gelişim boyutlarında UÖÜMA'dan elde edilen puanların tamamında, öğrencilerin Türkiye'de Bulunma Süresi değişkenine göre istatistiksel olarak herhangi bir farklılık görülmemektedir.

2.4. Ülkesine Gitme Sıklığı Değişkeni

Araştırmada, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin üniversite memnuniyetlerinin, Ülkesine Gitme Sıklığı değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı fark gösterip göstermediği belirlenmiştir. Ülkesine gitme sıklığı değişkeni Ayda Bir, Üç

Ayda Bir, Altı Ayda Bir, Yılda Bir, Bir Yıldan Fazla olmak üzere beş kategoriden oluşturulmuştur. Ancak Ayda Bir, Üç Ayda Bir, Altı Ayda Bir seçeneklerini tercih eden uluslararası öğrenciler, diğer seçenekteki uluslararası öğrencilerle karşılaştırıldığında, sayıca az olduklarından ve bu durum ülkesine gitme sıklığı değişkenine göre, ortalamaları karşılaştırmada sorun oluşturacağından bu seçenekler birleştirilerek Bir Yıldan Az olarak yeniden düzenlenmiştir. Buna göre UÖÜMA'dan alınan puanlar sürekli, ortalamaları karşılaştırılacak altı bağımsız örneklem söz konusu olduğu için veriler ANOVA ile çözümlenmiştir. Cevaplar incelendiğinde 1 uluslararası öğrenci bu soruya cevap vermemiştir. Bu nedenle ilgili uluslararası öğrenciler analize dâhil edilmemiştir. İlk olarak Tablo 21'de Ülkesine Gitme Sıklığına göre üniversite öğrencilerinin UÖÜMA'dan aldıkları puanların ortalaması ve standart sapması verilmiş, daha sonra Tablo 22'de ANOVA sonuçları sunulmuştur.

Tablo 21. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilere İlişkin Üniversite Memnuniyetlerinin Ülkesine Gitme Sıklığı Değişkenine Göre UÖÜMA Puanlarının Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Faktörler	Gruplar	N	$\bar{X}$	S
Kampüste Yaşam	Yılda birden fazla	58	22.48	4.82
	Yılda bir	37	22.51	4.90
	Bir yıldan fazla	75	23.61	4.02
	Toplam	170	22.99	4.51
Danışmanlık Hizmetleri	Yılda birden fazla	58	24.05	6.57
	Yılda bir	37	24.65	5.49
	Bir yıldan fazla	75	23.24	5.57
	Toplam	170	23.82	5.90
Teknik Altyapı	Yılda birden fazla	58	16.60	4.95
	Yılda bir	37	16.89	4.37
	Bir yıldan fazla	75	15.77	4.08
	Toplam	170	16.30	4.46
Üniversiteye Aidiyetlik	Yılda birden fazla	58	20.86	6.05
	Yılda bir	37	21.70	5.26
	Bir yıldan fazla	75	20.56	4.56
	Toplam	170	20.91	5.25
Akademik Gelişim	Yılda birden fazla	58	10.36	2.95
	Yılda bir	37	9.95	2.71
	Bir yıldan fazla	75	9.83	2.46
	Toplam	170	10.04	2.68

Toplam	Yılda birden fazla	58	94.36	22.60
	Yılda bir	37	95.70	19.24
	Bir yıldan fazla	75	93.01	16.16
	Toplam	170	94.06	19.15

Tablo 21’de verilen puanların, Ülkesine Gitme Sıklığı değişkenine göre aralarındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olup olmadığının belirlenmesi için yapılan ANOVA sonuçları Tablo 22’de verilmiştir.

Tablo 22. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi’nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilere İlişkin Üniversite Memnuniyetlerinin Ülkesine Gitme Sıklığı Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

Faktörler	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı Fark
Kampüste Yaşam	Gruplararası	52.46	2	26.23	1.295	0.277	
	Gruplariçi	3383.51	167	20.26			-
	Toplam	3435.98	169				
Danışmanlık Hizmetleri	Gruplararası	53.75	2	26.87	0.769	0.465	
	Gruplariçi	5838.96	167	34.96			-
	Toplam	5892.71	169				
Teknik Altyapı	Gruplararası	39.11	2	19.55	0.984	0.376	
	Gruplariçi	3318.59	167	19.87			-
	Toplam	3357.70	169				
Üniversiteye Aidiyetlik	Gruplararası	32.57	2	16.29	0.589	0.556	
	Gruplariçi	4619.11	167	27.66			-
	Toplam	4651.68	169				
Akademik Gelişim	Gruplararası	9.75	2	4.88	0.674	0.511	
	Gruplariçi	1208.04	167	7.23			-
	Toplam	1217.79	169				
Toplam	Gruplararası	187.30	2	93.65	0.253	0.777	
	Gruplariçi	61770.11	167	369.88			-
	Toplam	61957.41	169				

ANOVA testi sonucunda, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi’nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin üniversite memnuniyetlerinin, Ülkesine Gitme Sıklığı değişkenine göre hiçbir boyutta ve UÖÜ-MA’dan elde edilen puanların tamamında istatistiksel açıdan anlamlı fark göstermemektedir. Diğer bir deyişle Kampüste Yaşam, Danışmanlık Hizmeti, Teknik Altyapı, Üniversiteye Aidiyetlik, Akademik Gelişim boyutlarında UÖÜMA’dan elde edilen puanların tamamında öğrencilerin

Ülkesine Gitme Sıklığı değişkenine göre istatistiksel olarak herhangi bir farklılık görülmemektedir.

2.5. Öğrenim Durumu Değişkeni

Araştırmada, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin üniversite memnuniyetlerinin, Öğrenim Durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı fark gösterip göstermediği belirlenmiştir. Öğrenim Durumu değişkeni Ön Lisans, Yüksekokul, Lisans ve Yüksek Lisans olmak üzere dört kategoriden oluşturulmuştur. Buna göre UÖÜMA'dan alınan puanlar sürekli, ortalamaları karşılaştırılacak altı bağımsız örneklem söz konusu olduğu için veriler ANOVA ile çözümlenmiştir. Bütün uluslararası öğrenciler bu soruya cevap vermiştir. İlk olarak Tablo 23'de Öğrenim Durumuna göre üniversite öğrencilerinin UÖÜMA'dan aldıkları puanların ortalaması ve standart sapması verilmiş, daha sonra Tablo 24'de ANOVA sonuçları sunulmuştur.

Tablo 23. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilere İlişkin Üniversite Memnuniyetlerinin Öğrenim Durumu Değişkenine Göre UÖÜMA Puanlarının Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Faktörler	Gruplar	N	$\bar{X}$	S
Kampüste Yaşam	Önlisans	11	20.82	8.07
	Yüksekokul	6	22.33	3.67
	Lisans	141	23.11	4.18
	Yüksek Lisans	13	24.00	4.18
	Toplam	171	23.00	4.50
Danışmanlık Hizmetleri	Önlisans	11	22.73	8.50
	Yüksekokul	6	23.50	5.28
	Lisans	141	23.71	5.72
	Yüksek Lisans	13	26.54	5.47
	Toplam	171	23.85	5.90
Teknik Altyapı	Önlisans	11	13.36	6.77
	Yüksekokul	6	16.33	3.61
	Lisans	141	16.45	4.22
	Yüksek Lisans	13	17.23	4.46
	Toplam	171	16.31	4.45

Üniversiteye Aidiyetlik	Önlisans	11	19.00	7.62
	Yüksekokul	6	21.50	3.08
	Lisans	141	20.96	5.20
	Yüksek Lisans	13	21.85	3.87
	Toplam	171	20.92	5.23
Akademik Gelişim	Önlisans	11	9.45	3.47
	Yüksekokul	6	9.83	2.71
	Lisans	141	10.03	2.69
	Yüksek Lisans	13	10.85	1.77
	Toplam	171	10.05	2.68
Toplam	Önlisans	11	85.36	32.49
	Yüksekokul	6	93.50	13.63
	Lisans	141	94.26	18.17
	Yüksek Lisans	13	100.46	15.82
	Toplam	171	94.13	19.11

Tablo 23’de verilen puanların, Öğrenim Durumu değişkenine göre aralarındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olup olmadığının belirlenmesi için yapılan ANOVA sonuçları Tablo 24’de verilmiştir.

Tablo 24. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi’nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilere İlişkin Üniversite Memnuniyetlerinin Öğrenim Durumu Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

Faktörler	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı Fark
Kampüste Yaşam	Gruplararası	69.63	3	23.21	1.150	0.331	-
	Gruplariçi	3370.37	167	20.18			
	Toplam	3440.00	170				
Danışmanlık Hizmetleri	Gruplararası	111.35	3	37.12	1.067	0.365	-
	Gruplariçi	5807.99	167	34.78			
	Toplam	5919.35	170				
Teknik Altyapı	Gruplararası	109.44	3	36.48	1.874	0.136	-
	Gruplariçi	3251.14	167	19.47			
	Toplam	3360.57	170				
Üniversiteye Aidiyetlik	Gruplararası	53.92	3	17.97	0.653	0.582	-
	Gruplariçi	4598.94	167	27.54			
	Toplam	4652.85	170				

Akademik Gelişim	Gruplararası	12.49	3	4.16	0.575	0.632
	Gruplariçi	1209.14	167	7.24		-
	Toplam	1221.63	170			
Toplam	Gruplararası	1371.08	3	457.03	1.257	0.291
	Gruplariçi	60728.08	167	363.64		-
	Toplam	62099.17	170			

ANOVA testi sonucunda, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin üniversite memnuniyetlerinin, Öğrenim Durumu değişkenine göre hiçbir boyutta ve UÖÜMA'dan elde edilen puanların tamamında istatistiksel açıdan anlamlı fark göstermemektedir. Diğer bir deyişle Kampüste Yaşam, Danışmanlık Hizmeti, Teknik Altyapı, Üniversiteye Aidiyetlik, Akademik Gelişim boyutlarında UÖÜMA'dan elde edilen puanların tamamında, öğrencilerin Öğrenim Durumu değişkenine göre istatistiksel olarak herhangi bir farklılık görülmemektedir.

2.6. Sınıf Değişkeni

Araştırmada, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin üniversite memnuniyetlerinin, Sınıf değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı fark gösterip göstermediği belirlenmiştir. Sınıf değişkeni TÖMER, Birinci Sınıf, İkinci Sınıf, Üçüncü Sınıf, Dördüncü Sınıf ve Lisansüstü olmak üzere altı kategoriden oluşturulmuştur. Buna göre UÖÜMA'dan alınan puanlar sürekli, ortalamaları karşılaştırılacak altı bağımsız örneklem söz konusu olduğu için veriler ANOVA ile çözümlenmiştir. Bütün uluslararası öğrenciler bu soruya cevap vermiştir. İlk olarak Tablo 25'de sınıfa değişkenine göre uluslararası öğrencilerini UÖÜMA'dan aldıkları puanların ortalaması ve standart sapması verilmiş, daha sonra Tablo 26'de ANOVA sonuçları sunulmuştur.

Tablo 25. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilere İlişkin Üniversite Memnuniyetlerinin Sınıf Değişkenine Göre UÖÜMA Puanlarının Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Faktörler	Gruplar	N	$\bar{X}$	S
Kampüste Yaşam	TÖMER	9	24.00	3.12
	Birinci Sınıf	41	23.44	4.78
	İkinci Sınıf	45	22.76	4.12
	Üçüncü Sınıf	35	21.94	5.15
	Dördüncü Sınıf	28	23.29	4.37
	Lisansüstü	13	24.00	4.18
	Toplam	171	23.00	4.50
Danışmanlık Hizmetleri	TÖMER	9	24.67	5.61
	Birinci Sınıf	41	24.63	5.98
	İkinci Sınıf	45	23.18	5.25
	Üçüncü Sınıf	35	21.94	5.92
	Dördüncü Sınıf	28	24.68	6.62
	Lisansüstü	13	26.54	5.47
	Toplam	171	23.85	5.90
Teknik Altyapı	TÖMER	9	16.78	3.35
	Birinci Sınıf	41	16.02	4.66
	İkinci Sınıf	45	15.76	3.63
	Üçüncü Sınıf	35	15.51	4.75
	Dördüncü Sınıf	28	18.04	5.04
	Lisansüstü	13	17.23	4.46
	Toplam	171	16.31	4.45
Üniversiteye Aidiyetlik	TÖMER	9	22.56	4.53
	Birinci Sınıf	41	21.46	5.42
	İkinci Sınıf	45	19.80	4.64
	Üçüncü Sınıf	35	20.17	5.60
	Dördüncü Sınıf	28	21.89	5.98
	Lisansüstü	13	21.85	3.87
	Toplam	171	20.92	5.23

Akademik Gelişim	TÖMER	9	11.44	2.30
	Birinci Sınıf	41	10.15	2.90
	İkinci Sınıf	45	9.38	1.77
	Üçüncü Sınıf	35	9.26	3.07
	Dördüncü Sınıf	28	11.14	3.00
	Lisansüstü	13	10.85	1.77
	Toplam	171	10.05	2.68
Toplam	TÖMER	9	99.44	13.79
	Birinci Sınıf	41	95.71	20.63
	İkinci Sınıf	45	90.87	15.54
	Üçüncü Sınıf	35	88.83	21.09
	Dördüncü Sınıf	28	99.04	20.88
	Lisansüstü	13	100.46	15.82
	Toplam	171	94.13	19.11

Tablo 25’de verilen puanların, sınıf değişkenine göre aralarındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olup olmadığının belirlenmesi için yapılan ANOVA sonuçları Tablo 26’de verilmiştir.

Tablo 26. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi’nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilere İlişkin Üniversite Memnuniyetlerinin Sınıf Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

Faktörler	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı Fark
Kampüste Yaşam	Gruplarasası	73.99	5	14.80	0.725	0.605	-
	Gruplarıçi	3366.01	165	20.40			
	Toplam	3440.00	170				
Danışmanlık Hizmetleri	Gruplarasası	292.03	5	58.41	1.713	0.134	-
	Gruplarıçi	5627.31	165	34.10			
	Toplam	5919.35	170				
Teknik Altyapı	Gruplarasası	135.72	5	27.14	1.389	0.231	-
	Gruplarıçi	3224.86	165	19.54			
	Toplam	3360.57	170				
Üniversiteye Aidiyetlik	Gruplarasası	149.89	5	29.98	1.099	0.363	-
	Gruplarıçi	4502.96	165	27.29			
	Toplam	4652.85	170				
Akademik Gelişim	Gruplarasası	101.90	5	20.38	3.003	0.013*	1-3,1-4,3-5, 4-5 (LSD)
	Gruplarıçi	1119.73	165	6.79			
	Toplam	1221.63	170				

	Gruplararası	3014.09	5	602.82	1.683	0.141
Toplam	Gruplarıçi	59085.08	165	358.09		-
	Toplam	62099.17	170			

ANOVA testi sonucunda, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin üniversite memnuniyetlerinin, Sınıf değişkenine göre; Akademik Gelişim boyutunda ($F_{(5-165)}=3.003$; $p<.05$) istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir.

Var olan bu farklılıkların, hangi gruplarda olduğunu belirlemek için Post Hoc testlerinden yararlanılmaktadır. Grup varyanslarının homojen olduğu ve örneklem büyüklüklerinin eşit olmadığı durumlarda Bonferroni ve LSD testi, grup varyanslarının homojen olmadığı ve örneklem büyüklüklerinin eşit olmadığı durumlarda ise Tamhane's T2 testi kullanılabilir (Kayri, 2009: 56).

Akademik Gelişim boyutunda, uluslararası öğrencilerin sınıf düzeyindeki değerlendirmeleri incelendiğinde, LSD testi sonuçlarına göre TÖMER'de öğrenim gören uluslararası öğrencilerin ($\bar{X}=11.44$), ikinci sınıftaki ($\bar{X}=9.38$) ve üçüncü sınıftaki ($\bar{X}=9.26$) uluslararası öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Başka bir ifade ile Akademik Gelişim boyutunda TÖMER'de öğrenim gören uluslararası öğrenciler, ikinci ve üçüncü sınıf öğrencilerine göre daha olumlu düşünceye sahiptirler. Ayrıca dördüncü sınıf öğrencileri ($\bar{X}=11.14$), ikinci sınıftaki ($\bar{X}=9.38$) ve üçüncü sınıftaki ($\bar{X}=9.26$) öğrencilere göre, Akademik Gelişim boyutunda daha olumlu düşünceye sahiptirler.

2.7. Alan Değişkeni

Araştırmada, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin üniversite memnuniyetlerinin, Alan değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı fark gösterip göstermediği belirlenmiştir. Alan değişkeni, Okuduğunuz Fakülte değişkeninden türetilmiştir. Buna göre alan değişkeni, Fen, Sosyal ve Sağlık olmak üzere üç kategoriden oluşturulmuştur. Cevaplar incelendiğinde 3 uluslararası öğrenci bu soruya cevap vermemiştir. Bu sebeple ilgili örnekler analize dahil edilmemiştir. UÖÜMA'dan alınan puanlar sürekli, ortalamaları karşılaştırılacak üç bağımsız örneklem söz konusu olduğu için veriler ANOVA ile çözümlenmiştir. İlk olarak Tablo 27'de Alana göre uluslararası öğrencilerin, UÖÜMA'dan aldıkları puanların ortalaması ve standart sapması verilmiş, daha sonra Tablo 28'de ANOVA sonuçları sunulmuştur.

Tablo 27. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilere İlişkin Üniversite Memnuniyetlerinin Alan Değişkenine Göre UÖÜMA Puanlarının Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Faktörler	Gruplar	N	$\bar{X}$	S
Kampüste Yaşam	Fen	32	22.88	4.74
	Sosyal	87	23.09	4.38
	Sağlık	49	22.76	4.70
	Toplam	168	22.95	4.52
Danışmanlık Hizmetleri	Fen	32	25.44	6.24
	Sosyal	87	24.57	5.53
	Sağlık	49	21.73	5.71
	Toplam	168	23.91	5.87
Teknik Altyapı	Fen	32	16.56	5.14
	Sosyal	87	16.64	4.59
	Sağlık	49	15.67	3.72
	Toplam	168	16.35	4.46
Üniversiteye Aidiyetlik	Fen	32	21.41	6.06
	Sosyal	87	21.75	4.68
	Sağlık	49	19.14	5.32
	Toplam	168	20.92	5.25
Akademik Gelişim	Fen	32	9.91	3.00
	Sosyal	87	10.22	2.54
	Sağlık	49	9.84	2.73
	Toplam	168	10.05	2.68
Toplam	Fen	32	96.19	21.92
	Sosyal	87	96.28	17.90
	Sağlık	49	89.14	18.97
	Toplam	168	94.18	19.18

Tablo 27'da verilen puanların, alan değişkenine göre aralarındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olup olmadığının belirlenmesi için yapılan ANOVA sonuçları Tablo 28'de verilmiştir.

Tablo 28. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilere İlişkin Üniversite Memnuniyetlerinin Alan Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

Faktörler	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Kampüste Yaşam	Gruplarasası	3.79	2	1.90	0.092	0.912	
	Gruplariçi	3403.83	165	20.63			-
	Toplam	3407.62	167				
Danışmanlık Hizmetleri	Gruplarasası	344.97	2	172.49	5.268	0.006*	1-3, 2-3(B)
	Gruplariçi	5402.69	165	32.74			
	Toplam	5747.66	167				
Teknik Altyapı	Gruplarasası	31.37	2	15.69	0.786	0.457	
	Gruplariçi	3292.60	165	19.96			-
	Toplam	3323.98	167				
Üniversiteye Aidiyetlik	Gruplarasası	221.84	2	110.92	4.173	0.017*	2-3(B)
	Gruplariçi	4386.16	165	26.58			
	Toplam	4607.99	167				
Akademik Gelişim	Gruplarasası	5.36	2	2.68	0.371	0.690	
	Gruplariçi	1190.26	165	7.21			-
	Toplam	1195.62	167				
Toplam	Gruplarasası	1754.39	2	877.19	2.424	0.092	
	Gruplariçi	59710.25	165	361.88			-
	Toplam	61464.64	167				

ANOVA testi sonucunda, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin üniversite memnuniyetlerinin, Alan değişkenine göre; Danışmanlık Hizmetleri boyutunda ($F_{(2-165)}=5.268$; $p<.05$) ve Üniversiteye Aidiyetlik Boyutunda ($F_{(2-165)}=4.173$; $p<.05$) istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir.

Var olan bu farklılıkların hangi gruplarda olduğunu belirlemek için post hoc testlerinden yararlanılmaktadır. Grup varyanslarının homojen olduğu ve örneklem büyüklüklerinin eşit olmadığı durumlarda Bonferroni ve LSD testi, grup varyanslarının homojen olmadığı ve örneklem büyüklüklerinin eşit olmadığı durumlarda ise Tamhane's T2 testi kullanılabilir (Kayri, 2009: 56).

Danışmanlık Hizmetleri boyutunda, Bonferroni testi sonuçlarına göre Fen Bilimleri alanında eğitim gören uluslararası öğrencilerin ($\bar{X}=25.44$), Sağlık Bilimleri alanında eğitim gören uluslararası öğrencilere göre ($\bar{X}=21.73$) daha olumlu düşünceye sahiptirler. Ayrıca Sosyal Bilimler

alanında eğitim gören uluslararası öğrencilerin ($\bar{X}=24.57$), Sağlık Bilimleri alanında eğitim gören uluslararası öğrencilere göre ($\bar{X}=21.73$) daha olumlu olduğu görülmektedir.

Üniversiteye Aidiyetlik boyutunda, Bonferroni testi sonuçlarına göre, Sosyal Bilimler alanında öğrenim gören uluslararası öğrencilerin memnuniyet düzeylerinin ($\bar{X}=21.75$), Sağlık Bilimleri alanında öğrenim gören uluslararası öğrencilere göre ($\bar{X}=19.14$) daha yüksek çıktığı tespit edilmiştir. Başka bir ifadeyle Sosyal Bilimler alanındaki uluslararası öğrenciler, Sağlık Bilimleri alanındaki uluslararası öğrencilere göre Üniversiteye Aidiyetlik açısından daha olumlu düşünceye sahiptirler.

2.8. Geldikleri Ülke Değişkeni

Araştırmada, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin üniversite memnuniyetlerinin, Geldikleri Ülke değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı fark gösterip göstermediği belirlenmiştir. Geldikleri ülke değişkeni Azerbaycan, Suriye, Yemen, Türkmenistan, Gürcistan, İran, Endonezya, Afganistan, Gana, Lübnan, Fildişi sahilleri, Hindistan, Hollanda, Kazakistan, Kenya, Mısır, Nijerya, Orta Afrika Cumhuriyeti, Uganda ve Ürdün olmak üzere yirmi kategoriden oluşturulmuştur. Ancak İran, Endonezya, Afganistan, Gana, Lübnan, Fildişi sahilleri, Hindistan, Hollanda, Kazakistan, Kenya, Mısır, Nijerya, Orta Afrika Cumhuriyeti, Uganda ve Ürdün seçeneklerini tercih eden uluslararası öğrenciler, diğer uluslararası öğrencilerle karşılaştırıldığında, sayıca az olduklarından ve bu durum geldikleri ülke değişkenine göre, ortalamaları karşılaştırmada sorun oluşturacağından, bu seçenekler birleştirilerek, diğer seçeneği olarak yeniden düzenlenmiştir. Buna göre UÖÜMA'dan alınan puanlar sürekli, ortalamaları karşılaştırılacak altı bağımsız örneklem söz konusu olduğu için veriler ANOVA ile çözümlenmiştir. Bütün uluslararası öğrenciler bu soruya cevap vermiştir. İlk olarak Tablo 29'da Öğrencilerin Geldikleri Ülkeye göre üniversite öğrencilerinin UÖÜMA'dan aldıkları puanların ortalaması ve standart sapması verilmiş, daha sonra Tablo 30'da ANOVA sonuçları sunulmuştur.

Tablo 29. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilere İlişkin Üniversite Memnuniyetlerinin Geldikleri Ülke Değişkenine Göre UÖÜMA Puanlarının Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Faktörler	Gruplar	N	$\bar{X}$	S
Kampüste Yaşam	Azerbaycan	53	23.77	3.98
	Gürcistan	14	20.07	4.60
	Suriye	36	23.11	4.05
	Türkmenistan	18	23.00	6.22
	Yemen	27	23.00	4.89
	Diğer	23	22.83	3.90
	Toplam	171	23.00	4.50
Danışmanlık Hizmetleri	Azerbaycan	53	25.55	5.98
	Gürcistan	14	20.43	5.97
	Suriye	36	23.78	5.93
	Türkmenistan	18	24.83	6.67
	Yemen	27	22.04	4.99
	Diğer	23	23.52	4.95
	Toplam	171	23.85	5.90
Teknik Altyapı	Azerbaycan	53	17.28	5.31
	Gürcistan	14	15.36	3.05
	Suriye	36	15.03	3.78
	Türkmenistan	18	18.67	4.79
	Yemen	27	15.93	3.40
	Diğer	23	15.26	3.88
	Toplam	171	16.31	4.45
Üniversiteye Aidiyetlik	Azerbaycan	53	22.51	5.38
	Gürcistan	14	17.71	6.39
	Suriye	36	20.33	4.57
	Türkmenistan	18	22.11	5.57
	Yemen	27	18.85	4.52
	Diğer	23	21.61	4.20
	Toplam	171	20.92	5.23

Akademik Gelişim	Azerbaycan	53	10.83	3.05
	Gürcistan	14	9.07	1.33
	Suriye	36	9.69	2.42
	Türkmenistan	18	9.11	3.08
	Yemen	27	10.33	2.04
	Diğer	23	9.78	2.78
	Toplam	171	10.05	2.68
Toplam	Azerbaycan	53	99.94	21.08
	Gürcistan	14	82.64	17.23
	Suriye	36	91.94	16.83
	Türkmenistan	18	97.72	23.49
	Yemen	27	90.15	15.36
	Diğer	23	93.00	15.38
	Toplam	171	94.13	19.11

Tablo 29’da verilen puanların, geldikleri ülke değişkenine göre aralarındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olup olmadığının belirlenmesi için yapılan ANOVA sonuçları Tablo 30’da verilmiştir.

Tablo 30. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi’nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilere İlişkin Üniversite Memnuniyetlerinin Geldikleri Ülke Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

Faktörler	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Kampüste Yaşam	Gruplararası	152.93	5	30.59	1.535	0.182	
	Gruplariçi	3287.07	165	19.92			-
	Toplam	3440.00	170				
Danışmanlık Hizmetleri	Gruplararası	425.36	5	85.07	2.555	0.030*	1-2,
	Gruplariçi	5493.98	165	33.30			1-5, 2-4
	Toplam	5919.35	170				(LSD)
Teknik Altyapı	Gruplararası	251.35	5	50.27	2.668	0.024*	1-3, 2-4,
	Gruplariçi	3109.23	165	18.84			3-4,4-5,4-
	Toplam	3360.57	170				6 (LSD)
Üniversiteye Aidiyetlik	Gruplararası	442.09	5	88.42	3.465	0.005*	1-2,1-
	Gruplariçi	4210.77	165	25.52			3,1-5,2-
	Toplam	4652.85	170				4,2-6,4-5
Akademik Gelişim	Gruplararası	69.90	5	13.98	2.003	0.081	
	Gruplariçi	1151.73	165	6.98			-
	Toplam	1221.63	170				

	Gruplararası	4500.22	5	900.04	2.578	0.028*	1-2,1-
Toplam	Gruplarıçi	57598.95	165	349.08			3,1-5,2-4
	Toplam	62099.17	170				(LSD)

ANOVA testi sonucunda, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin üniversite memnuniyetlerinin Geldikleri Ülke değişkenine göre; Danışmanlık Hizmetleri boyutunda ($F_{(5-165)}=2.555$; $p<.05$), Teknik Altyapı boyutunda ($F_{(5-165)}=2.668$; $p<.05$), Üniversiteye Aidiyetlik boyutunda ($F_{(5-165)}=3.465$; $p<.05$) ve UÖÜMA'den elde edilen puanların tamamında ($F_{(5-165)}=2.578$; $p<.05$), istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir.

Var olan bu farklılıkların, hangi gruplarda olduğunu belirlemek için Post Hoc testlerinden yararlanılmaktadır. Grup varyanslarının homojen olduğu ve örneklem büyüklüklerinin eşit olmadığı durumlarda Bonferroni ve LSD testi, grup varyanslarının homojen olmadığı ve örneklem büyüklüklerinin eşit olmadığı durumlarda ise Tamhane's T2 testi kullanılabilir (Kayri, 2009: 56).

Uluslararası öğrencilerin, Danışmanlık Hizmetleri boyutunda öğrencilerin Geldikleri Ülke değişkenine göre değerlendirmeleri LSD testi sonuçlarıyla, Azerbaycan'dan gelen uluslararası öğrencilerin ($\bar{X}=25.55$) Gürcistan'dan ($\bar{X}=20.43$) ve Yemen'den ($\bar{X}=22.04$) gelen uluslararası öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Başka bir ifade ile Danışmanlık Hizmeti boyutunda, Azerbaycan'dan gelen uluslararası öğrenciler Gürcistan'dan ve Yemen'den gelen uluslararası öğrencilere göre daha olumlu düşünceye sahiptirler. Ayrıca Gürcistan'dan gelen uluslararası öğrenciler ($\bar{X}=20.43$) Türkmenistan'dan gelen ($\bar{X}=24.83$) uluslararası öğrencilere göre Danışmanlık Hizmeti boyutunda daha olumsuz düşünceye sahiptirler.

Uluslararası öğrencilerin, Teknik Altyapı boyutunda öğrencilerin, Geldikleri Ülke değişkenine göre değerlendirmeleri, LSD testi sonuçlarıyla Türkmenistan'dan gelen uluslararası öğrencilerin ($\bar{X}=18.67$) Gürcistan'dan ($\bar{X}=15.36$) ve Suriye'den ($\bar{X}=15.03$) gelen uluslararası öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Başka bir ifade ile Teknik Altyapı boyutunda Türkmenistan'dan gelen uluslararası öğrenciler, Gürcistan'dan ve Suriye'den gelen uluslararası öğrencilere göre daha olumlu düşünceye sahiptirler. Buna ek olarak, Teknik Altyapı boyutunda, Türkmenistan'dan gelen uluslararası öğrenciler ($\bar{X}=18.67$) Yemen'den ($\bar{X}=15.93$) ve Diğer Ülkelerden gelen ($\bar{X}=15.26$) uluslararası öğrencilere göre daha olumlu düşünceye sahip oldukları görülmektedir. Ayrıca Azerbaycan'dan gelen

öğrenciler ($\bar{X}=17.28$), Suriye'den gelen ($\bar{X}=15.03$) uluslararası öğrencilere göre, Teknik Altyapı boyutunda daha olumlu düşünceye sahiptirler.

Uluslararası öğrencilerin, Üniversiteye Aidiyetlik boyutunda öğrencilerin Geldikleri Ülke değişkenine göre değerlendirmeleri, LSD testi sonuçlarıyla Azerbaycan'dan gelen uluslararası öğrencilerin ($\bar{X}=22.51$) Gürcistan'dan ($\bar{X}=17.71$), Suriye'den ($\bar{X}=20.33$) ve Yemen'den ($\bar{X}=18.85$) gelen uluslararası öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Başka bir ifade ile Üniversiteye Aidiyetlik boyutunda, Azerbaycan'dan gelen uluslararası öğrenciler Gürcistan, Suriye'den ve Yemen'den gelen uluslararası öğrencilere göre daha olumlu düşünceye sahiptirler. Buna ek olarak, Üniversiteye Aidiyetlik boyutunda Gürcistan'dan ($\bar{X}=17.71$) gelen uluslararası öğrenciler, Türkmenistan'dan ($\bar{X}=22.11$) ve Diğer Ülkelerden ($\bar{X}=21.61$) gelen uluslararası öğrencilere göre daha olumsuz düşünceye sahip oldukları görülmektedir. Ayrıca Türkmenistan'dan gelen uluslararası öğrenciler ($\bar{X}=22.11$) Yemen'den gelen ($\bar{X}=18.85$) uluslararası öğrencilere göre Üniversiteye Aidiyetlik boyutunda, daha olumlu düşünceye sahiptirler.

VI. RECEP TAYYİP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ'NDE ÖĞRENİM GÖREN ULUSLARARASI ÖĞRENCİLERE İLİŞKİN ULUSLARARASI ÖĞRENCİ ÜNİVERSİTE MEMNUNİYETİ ANKETİNE YÖNELİK GENEL SONUÇLAR

Yapılan bu çalışma ile Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin üniversite memnuniyetlerinin araştırılması amaçlanmıştır. Belirlenen amaç doğrultusunda ilgili literatürdeki çalışmalardan yararlanılarak "Uluslararası Öğrenci Üniversite Memnuniyeti Anketi (UÖÜMA)" oluşturulmuştur. Tasarlanan anket; Kampüste Yaşam (6 Soru), Danışmanlık Hizmetleri (7 Soru), Teknik Altyapı (5 Soru), Üniversiteye Aidiyetlik (6 Soru) ve Akademik Gelişim (3 Soru) olmak üzere 5 boyuttan ve 27 maddeden oluşmaktadır.

Psikometrik özellikleri belirlenen ve Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören, uluslararası öğrencilere yönelik, memnuniyet algılarını ölçmek üzere geliştirilen, UÖÜMA, Azerbaycan'dan, Suriye'den, Yemen'den, Türkmenistan'dan, Gürcistan'dan, İran'dan, Endonezya'dan, Afganistan'dan, Gana'dan, Lübnan'dan, Fildişi Sahilleri'nden, Hindistan'dan, Hollanda'dan, Kazakistan'dan, Kenya'dan, Mısır'dan, Nijerya'dan, Orta Afrika Cumhuriyeti'nden, Uganda'dan ve Ürdün'den gelen uluslararası öğrencilere uygulanmıştır.

Anket sürecinde, 201 uluslararası öğrenciye anket uygulanmış, ek-sik doldurulmuş 30 anket analizlere dâhil edilmemiştir. Çeşitli fakülte-

lerde öğrenim gören 171 uluslararası öğrencilerden elde edilen veriler ile analizler gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın uygulama kısmında, uluslararası öğrencilerin cinsiyet, yaş, kaldığı yer, bireysel gelir, Türkiye’de bulunma süresi, ülkesine gitme sıklığı, öğrenim durumu, sınıfı ve fakültesine yönelik bilgiler verilmiştir. Verilen bilgilere göre uluslararası öğrencilerin %21.6’sı kadın, %78.4’ünün erkek oldukları görülmektedir. Ayrıca uluslararası öğrencilerin yaşları incelendiğinde en fazla 18-22 yaş aralığında olduğu, bireysel gelirlerinin de en fazla 0-500TL olduğu, Türkiye’de bulunma sürelerinin, hemen her grupta eşit olmak ile birlikte, 5 yıl ve üstü grubun, diğerlerine göre daha fazla olduğu görülmektedir. Ülkelerine gitme sıklığı incelendiğinde, en fazla bir yıldan fazla seçeneğinin işaretlendiği ve en fazla lisans seviyesinde eğitim gördükleri gözlenmiştir. Söz konusu öğrencilerin, her sınıf seviyesinde, hemen hemen eşit miktarda bulunmalarının yanında, en fazla İktisadi İdari Bilimler Fakültesi ve Tıp Fakültesinde eğitim görmektedirler. Uluslararası öğrenciler, geldikleri ülkeler açısından incelendiğinde, büyük çoğunluğun Azerbaycan’dan geldikleri tespit edilmiştir. Öğrencilerin geldikleri ülkeleri sırasıyla Suriye, Yemen, Türkmenistan, Gürcistan ve diğer ülkeler takip etmektedir. Gürcistan’dan gelen kayıtlı öğrenci sayısı fazla olmasına rağmen, bazı öğrencilerin ankete katılmakta isteksiz olmaları ve dersleri takip etmedikleri için, kendilerine e-mail ya da telefon ile ulaşılamamalarından dolayı, örnekleme dâhil olan öğrenci sayısı, orantısız olarak az olmuştur.

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi’nde öğrenim gören, uluslararası öğrencilerin üniversite memnuniyet düzeylerini belirlemek amacıyla, Burs Alma Durumu, Maddi Destek Durumu, Sağlık Sigortası Durumu, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi’ni Tercih Etme Nedenleri, Eğitimini Yarıda Bırakma Durumu ve Eğitimini Yarıda Bırakmayı Düşündüren Sebepler açısından değerlendirme yapılmıştır.

Değerlendirme sonuçları incelendiğinde;

1. Uluslararası öğrencilerin, burs alma durumu incelendiğinde, çoğunun her hangi bir yerden burs almadığı tespit edilmiştir.

2. Maddi destek durumu incelendiğinde, gelmiş oldukları devletten destek alanların sayısının oldukça az olduğu ve Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nden destek alanların sayısının ise nispeten daha fazla olduğu görülmüştür.

3. Sağlık sigortası durumu incelendiğinde, uluslararası öğrencilerin yaklaşık olarak 2/3’ünün sağlık sigortasına sahip olduğu görülmüştür.

4. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nin tercih edilme nedenleri incelendiğinde, ilk olarak "dini yakınlık" sebebiyle tercih edildiği, buna ek olarak diğer önemli kriterlerin eğitim kalitesi, kültürel yakınlık ve üniversitenin konumu olduğu söylenebilir. Bunun yanında, burs imkânı ve hayat pahalılığı durumu, üniversitenin tercih edilmesinde negatif bir sebep olarak görülmektedir.

5. Eğitimi yarıda bırakma durumu incelendiğinde, uluslararası öğrencilerin hemen hepsinin, eğitimlerini Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde tamamlamayı düşündükleri görülmektedir.

6. Eğitimi yarıda bırakmayı düşünen kişiler, üniversiteden belediklerini bulamadıklarını ve yeterli desteğin sağlanmadığını neden olarak belirtmişlerdir. Buna ek olarak Türkçe'yi öğrenememe ve Türkiye'ye uyum sağlayamama durumları, eğitimlerini yarıda bırakmayı düşünmede etkin olmayan seçeneklerdir.

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin üniversite memnuniyet algılarının söz konusu boyutlar açısından; cinsiyet ve yaşa göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği Bağımsız Örneklemeler T Testi ile kaldığı yer, bireysel gelir, Türkiye'de bulunma süresi, ülkesine gitme sıklığı, öğrenim durumu, sınıf ve alan değişkenlerine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği ise ANOVA Testi ile incelenmiş ve belirli ilişkiler tespit edilmiştir. Bu bölüm kapsamında oluşturulan hipotezler ve sonuçlarına ilişkin bilgi tablosu EK-6'da verilmiştir.

Söz konusu değişkenlere göre Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin üniversite memnuniyet algılarının istatistiksel olarak anlamlı fark gösterip göstermediğine yönelik sonuçlar, faktör analizi sonucunda oluşan boyutlar bazında aşağıda kısaca özetlenmiştir.

Kampüste Yaşam boyutu incelendiğinde;

1. Uluslararası öğrenciler, genel olarak kampüs yaşamını oldukça olumlu değerlendirmişlerdir ($\bar{X}=3.83$). Söz konusu eğilimin üniversite idari ve güvenlik personellerinin yardımsever bir kişiliğe sahip olmasından kaynaklı olduğu söylenebilir.

2. KYK yurdunda kalan uluslararası öğrencilerin, özel yurttan kalan uluslararası öğrencilere göre daha olumlu düşüncelere sahip oldukları görülmektedir.

3. Uluslararası öğrencilerin cinsiyet, yaş, bireysel gelir, Türkiye'de bulunma süreleri, ülkelerine gitme sıklıkları, öğrenim durumları (Önli-

sans, Yüksekokul, Lisans ve Yüksek Lisans), öğrenim gördükleri sınıf düzeyleri, eğitim gördükleri alan ve geldikleri ülke değişkenleri kampüste yaşam boyutu algısı üzerinde anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Danışmanlık Hizmetleri boyutu incelendiğinde;

1. Uluslararası öğrenciler, danışmanlık hizmetlerini genel olarak olumlu değerlendirmişlerdir ($\bar{X}=3.41$). Söz konusu eğilim, akademik danışmanların her zaman ulaşılabilir olmasından kaynaklı olduğu söylenebilir.

2. Uluslararası erkek öğrenciler, uluslararası kadın öğrencilere göre danışmanlık hizmetlerini olumlu düşündükleri söylenebilir.

3. Yaşa göre uluslararası öğrencilerin aynı yönlü düşünceye sahip oldukları ve bu algının olumlu yönde olduğu söylenebilir.

4. Özel yurttan kalan uluslararası öğrencilerin, kiralık evde kalan uluslararası öğrencilere göre danışmanlık hizmeti memnuniyeti açısından, daha olumlu düşüncelere sahip oldukları söylenebilir.

5. Eğitim gördükleri alan incelendiğinde; hem sosyal bilimler hem de fen bilimleri alanında eğitim gören uluslararası öğrenciler, sağlık bilimleri alanında eğitim gören uluslararası öğrencilere göre danışmanlık hizmetlerini daha olumlu algıladıkları görülmüştür. Bir başka deyişle sağlık bilimleri alanında öğrenim gören uluslararası öğrenciler, diğer gruplara kıyasla danışmanlık hizmetlerini daha sorunlu olarak değerlendirmektedir.

6. Uluslararası öğrencilerin geldikleri ülkeler incelendiğinde, Azerbaycan'dan gelen uluslararası öğrencilerin, Gürcistan'dan ve Yemen'den gelen uluslararası öğrencilere göre danışmanlık hizmetleri hakkında daha olumlu düşünceye sahip oldukları görülmektedir. Ayrıca Gürcistan'dan gelen uluslararası öğrenciler, Türkmenistan'dan gelen uluslararası öğrencilere göre danışmanlık hizmetlerini daha olumsuz olarak değerlendirdikleri söylenebilir.

7. Uluslararası öğrencilerin bireysel gelir, Türkiye'de bulunma süreleri, ülkelerine gitme sıklıkları, öğrenim durumları (Önlisans, Yüksekokul, Lisans ve Yüksek Lisans) ve öğrenim gördükleri sınıf düzeyi değişkenleri danışmanlık hizmetleri üzerinde anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Teknik Altyapı boyutu incelendiğinde;

Uluslararası öğrenciler, üniversitenin sahip olduğu teknik alt yapısı hakkında genel olarak ne olumlu ne de olumsuz düşünceye sahiptirler. ($\bar{X}=3.26$).

Uluslararası erkek öğrenciler, uluslararası kadın öğrencilere göre üniversitenin teknik altyapısını daha olumlu bulmaktadırlar.

Uluslararası öğrencilerin geldikleri ülkeler incelendiğinde; Türkmenistan'dan gelen uluslararası öğrencilerin Gürcistan, Suriye, Yemen ve Diğer Ülkeler 'den gelen uluslararası öğrencilere göre teknik altyapı hakkında daha olumlu düşünceye sahip oldukları görülmektedir. Ayrıca Azerbaycan'dan gelen uluslararası öğrenciler, Suriye'den gelen uluslararası öğrencilere göre teknik altyapı konusunda daha olumlu olarak değerlendirilmektedirler.

Uluslararası öğrencilerin yaşları, kaldıkları yer, bireysel gelir, Türkiye'de bulunma süreleri, ülkelerine gitme sıklıkları, öğrenim durumları (Önlisans, Yüksekokul, Lisans ve Yüksek Lisans), öğrenim gördükleri sınıf düzeyi ve eğitim gördükleri alan değişkenleri teknik altyapı üzerinde anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Üniversiteye Aidiyetlik boyutu incelendiğinde;

Uluslararası öğrencilerin, Üniversiteye Aidiyetlik boyutu hakkındaki algılarının olumlu yönde eğilim gösterdiği görülmüştür ($\bar{X}=3.49$). Söz konusu eğilimin üniversitenin, uluslararası öğrencilerin kariyer hedeflerini karşılayan bir eğitim kalitesine sahip olmasından kaynaklı olduğu söylenebilir.

Uluslararası erkek öğrencilerin, uluslararası kadın öğrencilere göre Üniversiteye Aidiyetlik boyutunda daha olumlu düşünceye sahip oldukları söylenebilir.

Kaldıkları yer incelendiğinde özel yurttaki kalan uluslararası öğrencilerin, kiralık evde kalan uluslararası öğrencilere göre Üniversite Aidiyetlik boyutunu olumsuz olarak değerlendirdikleri söylenebilir.

Uluslararası öğrencilerin, eğitim gördükleri alanlar incelendiğinde, sosyal bilimlerdeki uluslararası öğrencilerin, sağlık bilimleri alanında uluslararası öğrencilere göre daha olumlu görüş benimsedikleri söylenebilir.

Geldikleri ülkeler incelendiğinde; Azerbaycan'dan gelen uluslararası öğrencilerin, Gürcistan, Suriye ve Yemen'den gelen uluslararası öğrencilere göre Üniversite Aidiyetlik boyutu hakkında daha olumlu düşünceye sahip oldukları görülmektedir. Ayrıca Türkmenistan'dan gelen uluslararası öğrenciler, Yemen'den gelen uluslararası öğrencilere göre Üniversite Aidiyetlik boyutunu daha olumlu olarak değerlendirmektedirler.

Uluslararası öğrencilerin yaşları, bireysel gelir, Türkiye’de bulunma süreleri, ülkelerine gitme sıklıkları, öğrenim durumları (Önlisans, Yüksekokul, Lisans ve Yüksek Lisans) ve öğrenim gördükleri sınıf düzeyi değişkenleri Üniversiteye Aidiyetlik üzerinde anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Akademik Gelişim boyutu incelendiğinde;

Uluslararası öğrencilerin, akademik gelişim boyutu memnuniyeti hakkında nötr bir düşünceye sahip oldukları söylenebilir. ($\bar{X}$ =3.35).

Uluslararası erkek öğrencilerin, uluslararası kadın öğrencilere göre akademik gelişim boyutunda daha olumlu düşünceye sahip oldukları söylenebilir.

Öğrenim gördükleri sınıf düzeyleri incelendiğinde; TÖMER’deki uluslararası öğrencilerin, ikinci ve üçüncü sınıftaki uluslararası öğrencilere göre, akademik gelişim hakkında daha olumlu görüş eğilimi içinde oldukları söylenebilir. Ayrıca dördüncü sınıfta öğrenim gören uluslararası öğrencilerin, ikinci ve üçüncü sınıfta öğrenim gören uluslararası öğrencilerine göre akademik gelişim boyutunda daha olumlu düşünceye sahip oldukları söylenebilir.

Uluslararası öğrencilerin yaşları, kaldıkları yer, bireysel gelir, Türkiye’de bulunma süreleri, ülkelerine gitme sıklıkları, öğrenim durumları (Önlisans, Yüksekokul, Lisans ve Yüksek Lisans), eğitim gördükleri alanlar ve geldikleri ülke değişkenleri akademik gelişim üzerinde anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Özetle Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi’nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere yönelik üniversite memnuniyet araştırmasında, Lewitz (2016)’ın çalışmasında kullandığı anket kullanılmıştır. İlgili anket soruları, uzman görüşlerden de yararlanılarak Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi için uyarlanmıştır. Şüphesiz ki ülke ve bölge ayrımlarının olması çalışmanın, başka çalışmalarla kıyaslanmasını zorlaştırmaktadır. Boyutlar açısından incelendiğinde ise boyut alt sorularında farklılık olmasına rağmen, hem Lewitz (2016)’ın çalışmasına hem de bu çalışmaya örneklem oluşturan uluslararası öğrencilerin, aynı boyutlar açısından benzer düzeylerde memnuniyet gösterdikleri gözlenmiştir.

KAYNAKÇA

- Hair, J. F. vd. (2014). *Multivariate Data Analysis* (7th ed.). UK: Pearson,
- Kalaycı, Ş. (2006), *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri* (2. Baskı). Ankara: Asil Yayın Dağıtım,.
- Kayri, M. (2009). Araştırmalarda gruplar arası farkın belirlenmesine yönelik çoklu karşılaştırma (Post-Hoc) teknikleri. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(1), 51-64.
- Lewitz, N. (2016), *Noel Levitz Student Satisfaction Inventory*, Independence community College, Office of Institutional Research, Kansas, USA. Erişim: [http://www.indycc.edu/about-us/institutional-research/files/documents/2016 Noel Levitz Student Satisfaction Inventory Report.pdf](http://www.indycc.edu/about-us/institutional-research/files/documents/2016%20Noel%20Levitz%20Student%20Satisfaction%20Inventory%20Report.pdf) (E.T. 26.03.2019).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

**RECEP TAYYİP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ'NDE ÖĞRENİM
GÖREN ULUSLARARASI ÖĞRENCİLERE İLİŞKİN
ÖĞRENCİ KALİTE MEMNUNİYETİNE YÖNELİK NİCEL
ARAŞTIRMA**

Dr. Öğr. Üyesi Burcu KARTAL
Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi,
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi,
İşletme Bölümü
burcu.kartal@erdogan.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Kamer Ilgın ÇAKIROĞLU
Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi,
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi,
İşletme Bölümü
kamerilgin.cakiroglu@erdogan.edu.tr

I. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Bu çalışmada, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilerin, üniversite imajı, idari ve akademik birimlerinin, altyapı servislerinin kalite memnuniyet algılarının tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Elde edilen sonuçlar neticesinde, uluslararası öğrencilerin üniversite kalitesi ve genel memnuniyet alguları belirlenmiş olacaktır. Böylelikle üniversite yönetimine, olası memnuniyetsizliklerin düzeltilmesi konusunda fırsat yaratacaktır. Öğrenci kalite memnuniyetlerinin artırılması, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nin, uluslararası öğrenciler için, kaliteli eğitim alabilecekleri prestijli bir üniversiteye dönüştürülmesine katkı sağlayacaktır.

II. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde, öğrenim gören uluslararası öğrencilerin, kalite memnuniyetlerinin belirleneceği bu çalışmada bazı sınırlılıklar mevcuttur. Yapılan araştırmaya ilişkin sınırlılıklar aşağıda belirtilmektedir.

1) Araştırmanın örneklem seçiminde, "Tamsayım" yapılması öngörülmüş, ama saha çalışmasında kayıtlı öğrencilerin aktif olarak derslere katılmadıkları tespit edilmiştir. Bu sebeple araştırmada kolayda örnekleme yöntemi kullanılmıştır.

2) Araştırmada her ülkeden katılımcıya ulaşmak amaçlanmıştır. Fakat bazı ülkelerden gelen tek uluslararası öğrencilerin, anket çalışmasına katılmak istememesi yüzünden çalışmaya dahil edilememiştir.

III. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Çalışmanın bu bölümünde; araştırmanın evren ve örnekleme, araştırmanın veri toplama aracına ve araştırma sorularına yer verilmiştir.

A. Araştırmanın Evren ve Örnekleme

Araştırmanın evreni, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde, 2017-2018 eğitim öğretim yılında kayıt yenileyen uluslararası öğrencilerden oluşmaktadır. Uluslararası Öğrenci Ofisi'nden elde edilen sayı neticesinde, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nin çeşitli birimlerinde öğrenim gören, 465 uluslararası öğrenci bulunmaktadır. Çeşitli nedenlerle kayıt yenilemeyen, TÖMER'de eğitim görüp fiilen RTEÜ öğrencisi olmayan ve Türk olup yurtdışında doğan uluslararası öğrencilerden oluşan 120 kişi, hedef kitlemiz içinde yer almadığından, analizden çıkartılmıştır. Böylelikle araştırmanın ana kütle sayısı 345 olarak belirlenmiştir. Anket sürecinde, Uluslararası Öğrenci Ofisi'nden, birim amirlerinden ve topluluk başkanlarından destek alınarak 201 uluslararası öğrenciye anket uygulanmıştır. Anketlerden sadece 30 tanesi, bazı ölçek sorularının boş olması sebebiyle analizden çıkartılmıştır. Anket çalışması 2017-2018 Eğitim Öğretim Yılı Bahar yarıyılıının son ayı içinde uygulanmıştır.

B. Araştırmanın Veri Toplama Aracı

Uluslararası öğrenciler belirlenirken, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören ve 2017-2018 Öğretim Yılı Bahar döneminde, kayıt yenileyen uluslararası öğrenci olmasına dikkat edilmiştir. Anket uygulaması, yüz yüze anketle veri toplama yöntemi çeşitlerinden, elden bırakma yöntemi ile yapılmıştır. Dil seviyesi düşük olan uluslararası öğ-

rencilere, birebir olarak anket uygulanmıştır. Araştırmada uygulanan anket formu Ek-1'de verilmiştir.

C. Araştırma Hipotezleri

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören, uluslararası öğrencilere ilişkin uluslararası öğrenci kalite memnuniyeti, farklı değişkenlere göre istatistiksel açıdan, anlamlı farklar gösterip göstermediğine ilişkin araştırma hipotezleri aşağıda belirtilmiştir:

- 1) Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde, öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin uluslararası öğrenci kalite memnuniyeti, cinsiyete göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.
- 2) Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde, öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin uluslararası öğrenci kalite memnuniyeti, yaşa göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.
- 3) Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde, öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin uluslararası öğrenci kalite memnuniyeti, kaldıkları yere göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.
- 4) Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde, öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin uluslararası öğrenci kalite memnuniyeti, bireysel gelire göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.
- 5) Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde, öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin uluslararası öğrenci kalite memnuniyeti, Türkiye'de bulunma süresine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.
- 6) Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde, öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin uluslararası öğrenci kalite memnuniyeti, ülkesine gitme sıklığına göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.
- 7) Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde, öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin uluslararası öğrenci kalite memnuniyeti, öğrenim durumuna göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.
- 8) Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde, öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin uluslararası öğrenci kalite memnuniyeti,

sınıfa göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.

- 9) Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde, öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin uluslararası öğrenci kalite memnuniyeti, alanlarına göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.
- 10) Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde, öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin uluslararası öğrenci kalite memnuniyeti, geldikleri ülkeye göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.

IV. RECEP TAYYİP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ'NDE ÖĞRENİM GÖREN ULUSLARARASI ÖĞRENCİLERE İLİŞKİN ÖĞRENCİ KALİTE MEMNUNİYETİNİ ÖLÇMEDE KULLANILACAK ANKET FORMUNUN TASARLANMASI

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde, öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin kalite memnuniyetini ölçmek için kullanılacak anketin soru maddeleri, Ahmad'ın (2015) çalışmasında kullandığı tüm sorular, Berkeley (2011) ve Lewitz'in (2016) çalışmalarından da birkaç soru alınarak oluşturulmuştur. Tasarlanan anket, çalışmada kolaylık sağlaması amacıyla "Uluslararası Öğrenci Kalite Memnuniyeti Anketi (UÖKMA)" olarak adlandırılmıştır.

Açıklayıcı faktör analizi uygulamasından önce, veri setinin yapısının bu analiz için uygun olup olmadığı araştırılmıştır. Örneklem büyüklüğünün faktör analizi yapabilme uygunluğunu test etmek amacıyla Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) testi sonuçları incelenmiştir. Analiz sonucunda KMO değerinin 0.908 olduğu belirlenmiştir. Bu bulgu doğrultusunda, örneklem büyüklüğünün faktör analizi yapmak için uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca Bartlett küresellik testi sonuçları incelendiğinde, elde edilen ki-kare değerinin istatistiksel açıdan anlamlı olduğu görülmüştür ($\chi^2_{(703)}=4289.838$; $p<.00$). Ki-kare değeri sonucu, verilerin çok değişkenli normal dağılım özelliği göstermektedir. Elde edilen bu sonuçlar veri setinin açıklayıcı faktör analizine uygun olduğunu göstermektedir.

Uluslararası Öğrenci Kalite Memnuniyeti Anketinin, faktör yapısını ortaya koymak amacıyla faktörleştirme yöntemi olarak temel bileşenler analizi; döndürme yöntemi olarak da dik döndürme yöntemlerinden maksimum değişkenlik (varimax) seçilmiştir. Yapılan analiz sonucunda, analize temel olarak alınan 38 madde için öz değeri 1'in üzerinde olan 8 faktör oluştuğu görülmüştür. Bu faktörlerin açıkladıkları toplam varyans

%68.662'dir. Ayrıca maddelerin ortak varyansa katkısı tablosu incelendiğinde bu değerlerin .472 ile .822 arasında değiştiği görülmektedir.

Faktör analizi sonuçları incelendiğinde oluşan 8. faktörün tek maddeden oluştuğu görülmüştür. Bir faktörün en az 3 maddeden oluşması gerektiğinden dolayı ilgili faktörde bulunan 97. madde ("Kütüphane tüm öğrenme ihtiyaçlarımı karşılamaktadır") analizden çıkartılmıştır. 37 madde ile analiz tekrarlandığında KMO değerinin .91 olarak bulunmuştur. 7 faktör oluşan analizde açıklanan varyans 66.730 olarak bulunmuştur. Tüm faktörler en az 3 maddeden oluşmuş ve tüm maddelerin ortak varyansa katkı düzeyleri 0.50'nin üstünde çıkmıştır (Hair vd., 2014:102). Ancak 106. Madde ("Üniversitede, akademik konularla ilgili danışabileceğim birilerini her zaman bulabilirim.") herhangi bir faktör içine girmemiştir. Bu yüzden ilgili madde analizden çıkartılmıştır. 36 madde ile analiz tekrarlandığında KMO değeri .911 olarak bulunmuştur. 7 faktör oluşan analizde açıklanan varyans 67.365 olarak bulunmuştur. Tüm faktörler en az 3 faktörden oluşmaktadır. Maddelerin ortak varyansa katkısının bulunduğu tablo incelendiğinde 109. maddeye ait ortak varyansın .445 olduğu tespit edilmiştir. Ortak varyansların .50'in üzerinde olması faktörlerin isimlendirilmesinde önemli olduğu vurgulanmaktadır. Bu nedenle 109. madde ("RTEÜ öğrenciler için konaklama imkanı sunar.") analizden çıkartılmıştır.

Tablo 1. Faktörlerin Varyansa Katkısı

Faktör	Başlangıç Özdeğerler			Toplam Faktör Yükleri (Döndürülmüş)		
	Toplam	Açıklanan Varyans %	Birikimli %	Toplam	Açıklanan Varyans %	Birikimli %
1	14.358	41.022	41.022	5.130	14.657	14.657
2	2.645	7.556	48.578	4.099	11.712	26.369
3	1.973	5.637	54.215	3.390	9.686	36.055
4	1.382	3.950	58.165	3.119	8.911	44.966
5	1.310	3.744	61.909	3.068	8.767	53.733
6	1.208	3.451	65.359	2.577	7.364	61.097
7	1.026	2.933	68.292	2.518	7.195	68.292

35 madde ile faktör analizi tekrarlandığında KMO değeri .91 ve açıklanan varyans ise 68.292 olarak bulunmuştur. Faktörlerin varyansa katkıları Tablo 1'de ve maddelerin faktörlere dağılımı Tablo 2'te verilmiştir.

Tablo 2. Maddelerin Faktörlere Dağılımı ve Faktör Yük Değerleri

	1	2	3	4	5	6	7
s88	0.759						
s90	0.758						
s89	0.717						
s92	0.717						
s91	0.643						
s87	0.562						
s93	0.560						
s101	0.462						
s95	0.416						
s112		0.799					
s114		0.780					
s113		0.749					
s115		0.728					
s110		0.527					
s111		0.492					
s104			0.876				
s103			0.840				
s105			0.730				
s102			0.667				
s100				0.773			
s99				0.678			
s98				0.643			
s96				0.555			
s83					0.739		
s84					0.687		
s86					0.614		
s85					0.508		
s78						0.704	
s79						0.665	
s80						0.634	
s81						0.569	
s82						0.448	
s107							0.746
s108							0.736
s94							0.561

Yapılan faktör analizi sonucunda maddelerin oluşturdukları faktörlere; birinci faktör için “Öğretim Elemanı ve Öğrenim Kalitesi”, ikinci faktöre “Öğrenci Memnuniyeti”, üçüncü faktöre “Uluslararası Ofis Memnuniyeti”, dördüncü faktöre “Teknoloji Etkin Kullanımı”, beşinci faktöre “Program Kalitesi”, altıncı faktöre “Üniversite İmajı” ve yedinci faktöre “Üniversitede Sosyal Yaşam” isimleri verilmiştir. İlgili maddeler ve faktörler Tablo 3’de yer almaktadır.

Tablo 3. Uluslararası Öğrenci Kalite Memnuniyeti Anketi Boyut İsimleri ve Soruları

Öğretim Elemanı ve Öğrenim Kalitesi (F1)	
s88	Dersi veren öğretim üyeleri konuları ilgi çekici bir şekilde anlatır.
s90	Üniversitedeki öğretim üyeleri, akademik olarak donanımlıdır.
s89	Dersi veren öğretim üyeleri, akademik alanlarla ilgili konularda yardımcı olmakta isteklidirler.
s92	Dersi veren öğretim üyeleri, derse olan ilgimi artırmaktadır.
s91	İhtiyaç duyduğumda dersi veren öğretim üyeleri ile kolaylıkla iletişim kurabilirim.
s87	Dersi veren öğretim üyeleri alanlarında uzman kişilerdir.
s93	RTEÜ, modern eğitim öğretim olanakları sunar.
s101	Dersi veren öğretim üyeleri, öğrencileri adil bir biçimde değerlendirir.
s95	RTEÜ uluslararası kültürü deneyimleme imkanı sunar.
Öğrenci Memnuniyeti (F2)	
s112	Lisansüstü eğitim düşünürsem tekrar bu üniversiteyi tercih edeceğim.
s114	Bu üniversiteyi seçmekle doğru bir karar verdiğimi düşünüyorum.
s113	Bu üniversiteyi başkalarına tavsiye ederim.
s115	Bu üniversite ile güçlü bir duygusal bağa sahibim.
s110	RTEÜ'de öğrenciler için birçok boş zaman aktivitesi sunulmaktadır.
s111	Okuduğum bölüm beklentilerimi karşılamaktadır.
Uluslararası Ofis Memnuniyeti (F3)	
s104	Uluslararası öğrenci ofisi, çoğu öğrenci için uygun olan saatlerde açıktır.
s103	Uluslararası öğrenci ofisi, öğrenciler için her zaman ulaşılabilir bir yerdir.
s105	Uluslararası öğrenci ofisi, personeli bireysel olarak öğrencilerle ilgilenmektedir.
s102	Uluslararası öğrenci ofisi beklentilerimi karşılamaktadır.
Teknoloji Etkin Kullanımı (F4)	
s100	Dersi veren öğretim üyeleri, eğitim öğretim sürecinde çeşitli teknolojik araç gereçler kullanır.
s99	Ödev sunarken bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanırım.
s98	Derslerde kullanılan teknolojik araç gereçler yeterlidir.
s96	Bölümümde, eğitim kaynaklarının sunulmasında teknolojiden yararlanılmaktadır.
Program Kalitesi (F5)	
s83	Aldığım derslerin içerikleri ülkemdekilere benzerdir.
s84	Okuduğum bölüm, kariyerim için beni hazırlar.
s86	Okuduğum bölümün uluslararası anlamda denkliği vardır.
s85	Derslerim beni entelektüel olmaya teşvik eder.

Üniversite İmajı (F6)	
s78	RTEÜ dünya çapında bilinen bir üniversitedir.
s79	RTEÜ benim ülkemde değerlidir.
s80	RTEÜ'den mezun olmak iyi bir iş imkanı sağlar.
s81	RTEÜ'den alınan diplomalar prestijlidir.
s82	RTEÜ'den mezun olduktan sonra yüksek maaşlı bir iş bulabileceğimi düşünüyorum.
Üniversitede Sosyal Yaşam (F7)	
s107	RTEÜ yeterli sosyal alanlara sahiptir.(kafeterya, dinlenme alanları, spor ve eğlence alanları)
s108	RTEÜ öğrencilere birçok aktivite olanakları sunar (kulüpler, topluluklar vb).
s94	RTEÜ yeterli altyapıya sahiptir. (sınıflar, laboratuvarlar, amfiler...vb)

Ölçeğin iç tutarlık anlamındaki güvenilirliği için Cronbach Alpha güvenirlik katsayıları hesaplanmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4. Uluslararası Öğrenci Kalite Memnuniyeti Anketine Ait Güvenirlik Katsayıları

Faktör	Cronbach Alpha
Öğretim Elemanı ve Öğrenim Kalitesi	.923
Öğrenci Memnuniyeti	.889
Uluslararası Ofis Memnuniyeti	.848
Teknoloji Etkin Kullanımı	.818
Program Kalitesi	.788
Üniversite İmajı	.827
Üniversitede Sosyal Yaşam	.779
Ölçeğin Tamamı	.955

Ölçeğin geçerliği için yapılan açıklayıcı faktör analizi sonuçlarına ve güvenirliği için yapılan güvenirlik analizleri sonucunda Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesinde eğitim gören uluslararası öğrencilerin, üniversitenin eğitim kalitesinin belirlenmesi amacıyla oluşturulmuştur. Tablo 4 incelendiğinde güvenirlik katsayı (Cronbach Alpha) değerleri, 0.80 ve üstünde olan boyutların yüksek derecede güvenilir, 0.60 ile 0.80 arasında olan boyutların ise güvenilir olduğu kabul edilmektedir (Kalaycı,2006:405). Buna sebeple "Uluslararası Öğrenci Kalite Memnuniyeti Anketi'nin (UÖKMA)" geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğuna karar verilmiştir.

V. RECEP TAYYİP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ'NDE ÖĞRENİM GÖREN ULUSLARARASI ÖĞRENCİLERE İLİŞKİN ULUSLARARASI ÖĞRENCİ KALİTE MEMNUNİYETİ ANKETİNİN İSTATİSTİKSEL ANALİZİ

A. Araştırmanın Betimsel İstatistikleri

Yapılan bu araştırmaya, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nin çeşitli akademik birimlerinde öğrenim gören, 171 uluslararası öğrenci katılmıştır. Katılım sağlayan uluslararası öğrencilere ilişkin bazı demografik bilgiler Tablo 5'da sunulmuştur.

Tablo 5. Uluslararası Öğrencilerin Demografik Özellikleri

Değişkenler		N	%
Cinsiyet	Kadın	37	21.6
	Erkek	134	78.4
Yaş	18-22	105	61.4
	23-27	59	34.5
	28 ve Üzeri	7	4.1
Kaldığı Yer (İkamet Ettikleri Yer)	KYK Yurdu	55	32.2
	Özel Yurt	27	15.8
	Kiralık Ev	81	47.4
	Diğer	4	2.3
	Kayıp Veri	4	2.3
Bireysel Gelir	0-500	80	46.8
	501-1000	74	43.3
	1001-1500	6	3.5
	1501 ve üssü	10	5.8
	Kayıp Veri	1	0.6
Türkiye'de Bulunma Süresi	1 Yıldan az	11	6.4
	1 Yıl - 2 Yıldan az	18	10.5
	2 Yıl - 3 Yıldan az	22	12.9
	3 Yıl - 4 Yıldan az	29	17.0
	4 Yıl - 5 Yıldan az	37	21.6
	5 Yıl ve Üstü	38	22.2
	Kayıp veri	16	9.4
	Ülkesine gitme sıklığı	Ayda Bir	7
Üç Ayda Bir		11	6.4
Altı Ayda Bir		40	23.4
Yılda Bir		37	21.6

	Bir Yıldan Fazla	75	43.9	
	Kayıp Veri	1	0.6	
Öğrenim Durumu	Önlisans	11	6.4	
	Yükseköğretim	6	3.5	
	Lisans	141	82.5	
	Lisansüstü	13	7.6	
Sınıf	TÖMER	9	5.3	
	Birinci Sınıf	41	24.0	
	İkinci Sınıf	45	26.3	
	Üçüncü Sınıf	35	20.5	
	Dördüncü Sınıf	28	16.4	
	Lisansüstü	13	7.6	
Fakülte	Diş Hekimliği	10	5.8	
	Eğitim	11	6.4	
	Enstitü	13	7.6	
	Fen Edebiyat	10	5.8	
	İktisadi ve İdari Bilimler	38	22.2	
	İlahiyat	15	8.8	
	Mimarlık	4	2.3	
	Mühendislik	14	8.2	
	MYO	11	6.4	
	Tıp	35	20.5	
	Yükseköğretim	6	3.5	
	Ziraat	1	0.6	
	Kayıp Veri	3	1.8	
	Alan	Fen	32	18.7
		Sosyal	87	50.9
Sağlık		49	28.7	
Kayıp Veri		3	1.8	

Tablo 5 incelendiğinde, uluslararası öğrencilerin %21,6'sının kadın, %78,4'ünün erkek oldukları görülmektedir. Yaş değişkeni incelendiğinde, en fazla 18-22 (%61,4) arası uluslararası öğrencilerin olduğu görülmektedir. Bunu sırasıyla, yaşları 23-27 (%34,5) yaş arası ile 28 yaş ve üzeri (%4,1) uluslararası öğrencilerin takip ettiği görülmektedir.

Uluslararası öğrencilerin, Rize'de kaldıkları (ikamet ettikleri) yerler incelendiğinde, %32,2'sinin KYK yurtlarını, %15,8'inin özel yurtları, %47,4'ünün kiralık evleri tercih ettikleri görülmektedir. Uluslararası öğ-

rencilerin, %2,3'ü diğer seçeneğini işaretlerken, %2,3'ü bu soruya cevap vermemiştir.

Bireysel gelir durumları incelendiğinde, en fazla 0-500TL arasında (%46,8) bireysel gelire sahip uluslararası öğrencilerin olduğu görülmektedir. Bunu, sırasıyla bireysel gelirleri 501-1000TL (%43,3), 1501TL ve üstü (%5,8) ve 1001-1500TL (%3,5) arasında değişen uluslararası öğrenciler takip etmektedir. Bir uluslararası öğrenci, bireysel gelir sorusuna cevap vermemiştir.

Uluslararası öğrencilerin, Türkiye'de bulunma süreleri incelendiğinde, bir yıldan az kalanlar, uluslararası öğrencilerin %6,4'ünü, bir yıl ve iki yıldan az kalanlar %10,5'ini, iki yıl ve üç yıldan az kalanlar %12,9'unu, üç yıl ve dört yıldan az kalanlar %17'sini oluşturmaktadırlar. Uluslararası öğrencilerin, % 21,6'sı dört yıl ve beş yıldan az süre ve %22,2'si ise beş yıl ve üstü süredir Türkiye'de yaşamaktadırlar. Uluslararası öğrencilerin %9,4'ü bu soruya cevap vermemişlerdir.

Uluslararası öğrencilerin, ülkelerine gitme sıklığı incelendiğinde, çoğunluğun bir yıldan fazla (%43,9) sürede ülkelerine gittikleri belirlenmiştir. Bu süreler, sırasıyla ayda bir (%4,1), üç ayda bir (%6,4), altı ayda bir (%23,4), yılda bir (%21,6) olarak sıralanmaktadır. Uluslararası öğrencilerin %0,6'sı, bu soruya cevaplamamıştır.

Öğrenim durumları incelendiğinde ise uluslararası öğrencilerin %82,5'nin (141 kişi) lisans seviyesinde öğrenim gördüğü belirlenmiştir. Bu çalışmada, ön lisans seviyesinde 11 kişi, yüksekokul seviyesinde 6 kişi ve lisansüstü seviyesinde ise 13 kişi ile anket çalışması yapılmıştır.

Uluslararası öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf seviyesi incelendiğinde %5,3'ü TÖMER hazırlık sınıfında, %24'ü birinci sınıfta, %26,3'ü ikinci sınıfta, %20,5'i üçüncü sınıfta, %16,4'ü dördüncü sınıfta ve %7,6'sı lisansüstü sınıflarda öğrenim gördüğü belirlenmiştir.

Uluslararası öğrencilerin, eğitim gördükleri fakülte/yüksekokul/meslek yüksekokulları incelendiğinde, %5,8'i Diş Hekimliği Fakültesi'nde, %6,4'ü Eğitim Fakültesi'nde, % 7,6'sı Enstitüde, %5,8'i Fen Edebiyat Fakültesi'nde, %22,2'si İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde, %8,8'i İlahiyat Fakültesi'nde, %2,3'ü Mimarlık Fakültesi'nde, %8,2'si Mühendislik Fakültesi'nde, %6,4'ü Meslek Yüksekokulu'nda, %20,5'i Tıp Fakültesi'nde, %3,5'i Yüksekokulda ve %0,6'sı Ziraat ve Doğa Bilimleri Fakültesi'nde öğrenim gördükleri tespit edilmiştir. Uluslararası öğrencilerin %1,8'i bu soruya cevap vermemiştir.

Fakülte değişkeninden türetilen alan değişkeni incelendiğinde, uluslararası öğrencilerin %18.7'si Fen Bilimleri alanında, %50.9'u Sosyal Bilimler alanında ve %28.7'si Sağlık Bilimleri alanında eğitim görmektedir.

Tablo 6. Uluslararası Öğrencilerin Geldikleri Ülkelere İlişkin Frekans Dağılımları

	N	%
AFGANİSTAN	2	1.2
AZERBAYCAN	53	31.0
ENDONEZYA	3	1.8
FİLDİŞİ SAHİLLERİ	1	.6
GANA	2	1.2
GÜRCİSTAN	14	8.2
HİNDİSTAN	1	.6
HOLLANDA	1	.6
İRAN	4	2.3
KAZAKİSTAN	1	.6
LÜBNAN	2	1.2
KENYA	1	.6
MISIR	1	.6
NIJERYA	1	.6
ORTA AFRİKA CUMHURİYETİ	1	.6
SURİYE	36	21.1
TÜRKMENİSTAN	18	10.5
UGANDA	1	.6
ÜRDÜN	1	.6
YEMEN	27	15.8

Tablo 6 incelendiğinde, uluslararası öğrencilerin %31'i Azerbaycan'dan, %21,1'i Suriye'den, %15,8'i Yemen'den, %10,5'i Türkmenistan'dan, %8,2'si Gürcistan'dan gelmektedir. Bu ülkelerin dışında, %2,3 oranında İran'dan, %1,8 oranında Endonezya'dan, %1,2 oranında Afganistan, Gana ve Lübnan'dan, % 0,6 oranında ise Fildişi sahilleri, Hindistan, Hollanda, Kazakistan, Kenya, Mısır, Nijerya, Orta Afrika Cumhuriyeti, Uganda ve Ürdün'den geldikleri belirlenmişlerdir.

Tablo 7. Burs Alma Durumu

	Evet	Hayır
Herhangi bir yerden burs alıyor musunuz?	69 (40.4)	102 (59.6)

Tablo 7 incelendiğinde, uluslararası öğrencilerin %40,4'ü çeşitli bursların en az birinden faydalandıklarını belirtmiş iken, % 59,6'si ise herhangi bir burstan faydalanmadıklarını bildirmişlerdir.

Tablo 8. Maddi Destek Durumu

	Evet	Hayır
RTEÜ'deki eğitiminiz için kendi ülkenizden maddi destek alıyor musunuz?	32 (% 18.7)	139 (%81.3)
RTEÜ'deki eğitiminiz için Türkiye Cumhuriyeti devletinden maddi destek alıyor musunuz?	60 (% 35.1)	111 (%64.9)

Tablo 8 incelendiğinde, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde eğitim görmek için kendi ülkelerinden maddi destek alanların oranı %18,7 iken, maddi destek almayanların oranı ise %81,3'tür. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde eğitim görmek için, Türkiye Cumhuriyeti devletinden maddi destek alanların oranı %35,1 iken, maddi destek almayanların oranı ise %64,9'dür.

Tablo 9. Sağlık Sigortası Durumu

	Evet	Hayır
Sağlık sigortanız var mı?	111 (%64.9)	60 (% 35.1)

Tablo 9 incelendiğinde, uluslararası öğrencilerin %64,9'unun sağlık sigortası var iken, %35,1'nin sağlık sigortası bulunmamaktadır.

Tablo 10. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nin Tercih Edilme Nedenleri

	$\bar{X}$	S
Eğitim Kalitesi	3.68	1.02
Dini Yakınlık	3.79	1.13
Kültürel Yakınlık	3.65	0.97
Bilimsel Başarılar	3.39	1.13
Konumu	3.61	1.04
Aile Tavsiyesi	3.58	1.17
Türk Tanıdıklar	3.47	1.33

Arkadaş Tavsiyesi	3.29	1.21
Coğrafi Yakınlık	3.36	1.23
Burs İmkkanı	2.61	1.46
Hayat pahalılığının olmaması	2.54	1.36
Ülkemde kolay iş bulma fırsatı	3.15	1.25

Tablo 10 incelendiğinde, uluslararası öğrencilerin, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'ni tercih etmelerindeki en önemli neden olarak, "Dini yakınlık" olduğunu belirtmektedirler. Bu nedenleri sırasıyla, eğitim kalitesi, kültürel yakınlık, konumu, aile tavsiyesi, bilimsel başarılar, coğrafi yakınlık, arkadaş tavsiyesi ve ülkemde kolay iş bulma fırsatı takip etmektedir. Burs imkanı ve Hayat pahalılığının olmaması kriterleri ise olumsuz anlamda değerlendirdikleri ve tercih etme nedeni olarak en az değer verdikleri kriterlerdir.

Tablo 11. Eğitimini Yarıda Bırakma Durumu

	Evet	Hayır
Türkiye'deki eğitiminizi yarıda bırakıp ülkenize dönmeyi düşündünüz mü?	35 (% 20.5)	136 (% 79.5)

Tablo 11 incelendiğinde, uluslararası öğrencilerin %79.5'i Türkiye'deki eğitimlerini bırakmayı düşünmezken, %20.5'i Türkiye'deki eğitimlerini yarıda bırakıp ülkelerine geri dönmeyi düşündüklerini belirtmişlerdir.

Tablo 12. Eğitimini Yarıda Bırakmayı Düşündüren Sebepler

	$\bar{X}$	S
Beklediklerimi bulamamak	3.771	1.140
Maddi sıkıntı yaşamak	3.457	1.421
Memleket özlemi	3.543	1.197
Yeterli desteğin verilmemesi	3.686	1.278
Arkadaşlarla anlaşamama	2.486	1.292
Ayrımcılıkla karşılaşma	3.429	1.290
Türkiye'ye uyum sağlamama	2.771	1.190
Türkçe'yi öğrenememe	2.257	1.197
İrkçilikla karşılaşma	3.114	1.530

Tablo 12 incelendiğinde, eğitimlerini yarıda bırakmayı düşündüren sebepler olarak en önemli nedenin, beklediklerini bulamamak seçeneği olurken, bunu sırasıyla yeterli desteğin verilmemesi, memleket özlemi,

maddi sıkıntı yaşamak, ayrımcılıkla karşılaşmak, ırkçılıkla karşılaşmak, Türkiye'ye uyum sağlamamak, arkadaşlarla anlaşamamak seçenekleri takip etmektedir. Eğitimlerini yarıda bırakma konusunda en az etkiye sahip seçeneğin ise Türkçe'yi öğrenememe olduğu belirlenmiştir.

B. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilere İlişkin Uluslararası Öğrenci Kalite Memnuniyeti Anketine Yönelik Bulgular

Çalışmanın bu kısmında Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin kalite memnuniyetlerine ilişkin boyutların; cinsiyet ve yaşa göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği Bağımsız Örneklem T Testi ile incelenmiş ve belirli ilişkiler tespit edilmiştir. Uluslararası öğrencilerin kaldığı yer, bireysel gelir, Türkiye'de bulunma süresi, ülkesine gitme sıklığı, öğrenim durumu, sınıf, eğitim gördükleri alan ve geldikleri ülke değişkenlerine göre kalite memnuniyetlerine ilişkin boyutların anlamlı farklılık gösterip göstermediği ise ANOVA Testi ile incelenmiş ve belirli ilişkiler tespit edilmiştir. Tüm sorulara ilişkin ortalama ve standart sapma değerleri Ek-3'de gösterilmektedir.

1. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilere İlişkin Uluslararası Öğrenci Kalite Memnuniyeti Anketi Boyutlarının İki Bağımsız Örneklem T Testi ile Değerlendirilmesi

1.1. Cinsiyet Değişkeni

Araştırmada Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin kalite memnuniyetlerinin cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı fark gösterip göstermediği belirlenmiştir. UÖKMA'dan alınan puanlar sürekli, cinsiyet değişkeni iki kategoriden oluşan bir değişken olduğu ve dolayısıyla ortalamaları karşılaştırılacak örneklem bağımsız oldukları için veriler iki bağımsız örneklem T testi ile çözümlenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 13'de sunulmuştur.

Tablo 13. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilere İlişkin Kalite Memnuniyetlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre İki Bağımsız Örneklem T Testi Sonuçları

Faktörler	Gruplar	N	$\bar{X}$	S	t	sd	p
Öğretim Elemanı ve Öğrenim Kalitesi	Kadın	37	27.57	7.44	-4.52	169	.000*
	Erkek	134	33.44	6.87			
Öğrenci Memnuniyeti	Kadın	37	18.08	4.61	-2.96	169	.003*
	Erkek	134	21.04	5.56			
Uluslararası Ofis Memnuniyeti	Kadın	37	12.73	3.88	-2.61	169	.010*
	Erkek	134	14.36	3.21			
Teknoloji Etkin Kullanımı	Kadın	37	13.00	2.52	-2.53	71.79	.014*
	Erkek	134	14.26	3.21			
Program Kalitesi	Kadın	37	12.46	3.48	-2.60	169	.010*
	Erkek	134	14.08	3.33			
Üniversite İmajı	Kadın	37	14.35	4.33	-3.39	169	.001*
	Erkek	134	17.04	4.26			
Üniversite'de Sosyal Yaşam	Kadın	37	8.97	2.85	-2.87	169	.005*
	Erkek	134	10.49	2.85			
Toplam	Kadın	37	107.16	21.31	-4.15	169	.000*
	Erkek	134	124.72	23.19			

*p<.05

Tablo 13 incelendiğinde Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin kalite memnuniyet düzeyleri; Öğretim Elemanı ve Öğrenim Kalitesi boyutunda ($t(169)=-4.52$; $p<.05$), Öğrenci Memnuniyeti boyutunda ($t(169)=-2.96$; $p<.05$), Uluslararası Ofis Memnuniyeti boyutunda ($t(169)=-2.61$; $p<.05$), Teknoloji Etkin Kullanımı boyutunda ($t(71.79)=-2.53$; $p<.05$), Program Kalitesi boyutunda ($t(169)=-2.60$; $p<.05$), Üniversite İmajı boyutunda ($t(169)=-3.39$; $p<.05$), Üniversite'de Sosyal Yaşam boyutunda ($t(169)=-2.87$; $p<.05$) ve UÖKMA'dan aldıkları puanların tamamında ($t(169)=-4.15$; $p<.05$) cinsiyete göre istatistiksel açıdan anlamlı bir fark görülmektedir.

Buna göre Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesinin uluslararası erkek öğrencilerin kalite memnuniyetlerine ilişkin Öğretim Elemanı ve Öğrenim Kalitesi ($\bar{X}_e=33.44>\bar{X}_k=27.57$), Öğrenci Memnuniyeti ($\bar{X}_e=21.04>\bar{X}_k=18.08$), Uluslararası Ofis Memnuniyeti ($\bar{X}_e=14.36>\bar{X}_k=12.73$), Teknoloji Etkin Kullanımı ($\bar{X}_e=14.26>\bar{X}_k=13.00$), Program Kalitesi ($\bar{X}_e=14.08>\bar{X}_k=12.46$), Üniversite İmajı ($\bar{X}_e=17.04>\bar{X}_k=14.35$), Üniversite'de Sosyal Ya-

şam ($\bar{X}_e=10.49>\bar{X}_k=8.97$) ve Toplam ($\bar{X}_e=124.72>\bar{X}_k=107.16$) boyutlarındaki ifadeleri, kadın öğrencilere göre daha olumlu değerlendirdikleri görülmüştür.

1.2. Yaş Değişkeni

Araştırmada Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin kalite memnuniyetlerinin, Yaş değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı fark gösterip göstermediği belirlenmiştir. Yaş değişkeni, 18-22, 23-27, 28 ve üzeri olmak üzere üç kategoriden oluşmaktadır. Ancak 23 ve üzeri seçeneklerini tercih eden uluslararası öğrenciler diğer uluslararası öğrencilerle karşılaştırıldığında sayıca az olduklarından ve bu durum yaş değişkenine göre ortalamaları karşılaştırmada sorun oluşturacağından bu seçenek, 23-27 seçeneği ile birleştirilerek yaş değişkeni 22 yaş ve altı, 23 yaş ve üzeri olmak üzere iki kategori olarak yeniden düzenlenmiştir. UÖKMA'dan alınan puanlar sürekli, yaş değişkeni iki kategoriden oluşan bir değişken olduğu ve dolayısıyla ortalamaları karşılaştırılacak örneklem bağımsız oldukları için veriler iki bağımsız örneklem T testi ile çözümlenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 14'de sunulmuştur.

Tablo 14. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilere İlişkin Kalite Memnuniyetlerinin Yaş Değişkenine Göre İki Bağımsız Örneklem T Testi Sonuçları

Faktörler	Gruplar	N	$\bar{X}$	S	t	sd	p																																																																																
Öğretim Elemanı ve Öğrenim Kalitesi	22 ve altı	105	32.14	7.52	-0.06	169	.953																																																																																
	23 ve üstü	66	32.21	7.22				Öğrenci Memnuniyeti	22 ve altı	105	20.51	5.44	0.35	169	.727	23 ve üstü	66	20.21	5.62	Uluslararası Ofis Memnuniyeti	22 ve altı	105	13.70	3.56	-1.50	169	.134	23 ve üstü	66	14.50	3.14	Teknoloji Etkin Kullanımı	22 ve altı	105	13.58	3.15	-2.18	169	.031*	23 ve üstü	66	14.64	2.96	Program Kalitesi	22 ve altı	105	13.53	3.36	-0.95	169	.342	23 ve üstü	66	14.05	3.51	Üniversite İmajı	22 ve altı	105	16.57	4.20	0.41	169	.683	23 ve üstü	66	16.29	4.74	Üniversite'de Sosyal Yaşam	22 ve altı	105	10.27	2.95	0.58	169	.561	23 ve üstü	66	10.00	2.86	Toplam	22 ve altı	105	120.30	23.29	-0.42	169	.673
Öğrenci Memnuniyeti	22 ve altı	105	20.51	5.44	0.35	169	.727																																																																																
	23 ve üstü	66	20.21	5.62				Uluslararası Ofis Memnuniyeti	22 ve altı	105	13.70	3.56	-1.50	169	.134	23 ve üstü	66	14.50	3.14	Teknoloji Etkin Kullanımı	22 ve altı	105	13.58	3.15	-2.18	169	.031*	23 ve üstü	66	14.64	2.96	Program Kalitesi	22 ve altı	105	13.53	3.36	-0.95	169	.342	23 ve üstü	66	14.05	3.51	Üniversite İmajı	22 ve altı	105	16.57	4.20	0.41	169	.683	23 ve üstü	66	16.29	4.74	Üniversite'de Sosyal Yaşam	22 ve altı	105	10.27	2.95	0.58	169	.561	23 ve üstü	66	10.00	2.86	Toplam	22 ve altı	105	120.30	23.29	-0.42	169	.673	23 ve üstü	66	121.89	24.89								
Uluslararası Ofis Memnuniyeti	22 ve altı	105	13.70	3.56	-1.50	169	.134																																																																																
	23 ve üstü	66	14.50	3.14				Teknoloji Etkin Kullanımı	22 ve altı	105	13.58	3.15	-2.18	169	.031*	23 ve üstü	66	14.64	2.96	Program Kalitesi	22 ve altı	105	13.53	3.36	-0.95	169	.342	23 ve üstü	66	14.05	3.51	Üniversite İmajı	22 ve altı	105	16.57	4.20	0.41	169	.683	23 ve üstü	66	16.29	4.74	Üniversite'de Sosyal Yaşam	22 ve altı	105	10.27	2.95	0.58	169	.561	23 ve üstü	66	10.00	2.86	Toplam	22 ve altı	105	120.30	23.29	-0.42	169	.673	23 ve üstü	66	121.89	24.89																				
Teknoloji Etkin Kullanımı	22 ve altı	105	13.58	3.15	-2.18	169	.031*																																																																																
	23 ve üstü	66	14.64	2.96				Program Kalitesi	22 ve altı	105	13.53	3.36	-0.95	169	.342	23 ve üstü	66	14.05	3.51	Üniversite İmajı	22 ve altı	105	16.57	4.20	0.41	169	.683	23 ve üstü	66	16.29	4.74	Üniversite'de Sosyal Yaşam	22 ve altı	105	10.27	2.95	0.58	169	.561	23 ve üstü	66	10.00	2.86	Toplam	22 ve altı	105	120.30	23.29	-0.42	169	.673	23 ve üstü	66	121.89	24.89																																
Program Kalitesi	22 ve altı	105	13.53	3.36	-0.95	169	.342																																																																																
	23 ve üstü	66	14.05	3.51				Üniversite İmajı	22 ve altı	105	16.57	4.20	0.41	169	.683	23 ve üstü	66	16.29	4.74	Üniversite'de Sosyal Yaşam	22 ve altı	105	10.27	2.95	0.58	169	.561	23 ve üstü	66	10.00	2.86	Toplam	22 ve altı	105	120.30	23.29	-0.42	169	.673	23 ve üstü	66	121.89	24.89																																												
Üniversite İmajı	22 ve altı	105	16.57	4.20	0.41	169	.683																																																																																
	23 ve üstü	66	16.29	4.74				Üniversite'de Sosyal Yaşam	22 ve altı	105	10.27	2.95	0.58	169	.561	23 ve üstü	66	10.00	2.86	Toplam	22 ve altı	105	120.30	23.29	-0.42	169	.673	23 ve üstü	66	121.89	24.89																																																								
Üniversite'de Sosyal Yaşam	22 ve altı	105	10.27	2.95	0.58	169	.561																																																																																
	23 ve üstü	66	10.00	2.86				Toplam	22 ve altı	105	120.30	23.29	-0.42	169	.673	23 ve üstü	66	121.89	24.89																																																																				
Toplam	22 ve altı	105	120.30	23.29	-0.42	169	.673																																																																																
	23 ve üstü	66	121.89	24.89																																																																																			

*p<.05

Tablo 14 incelendiğinde Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin kalite memnuniyet düzeyleri; Öğretim Elemanı ve Öğrenim Kalitesi boyutunda ($t_{(169)}=-.06$; $p>.05$), Öğrenci Memnuniyeti boyutunda ($t_{(169)}=.35$; $p>.05$), Uluslararası Ofis Memnuniyeti boyutunda ($t_{(169)}=-1.50$; $p>.05$), Program Kalitesi boyutunda ($t_{(169)}=-.95$; $p>.05$), Üniversite İmajı boyutunda ($t_{(169)}=.41$; $p>.05$), Üniversite'de Sosyal Yaşam boyutunda ($t_{(169)}=.58$; $p>.05$) ve UÖKMA'dan aldıkları puanların tamamında ($t_{(169)}=-.42$; $p>.05$) yaşa göre istatistiksel açıdan anlamlı bir fark görülmemekte iken, Teknoloji Etkin Kullanımı boyutunda ($t_{(71.79)}=-2.18$; $p<.05$) yaşa göre istatistiksel açıdan anlamlı bir fark görülmektedir.

Buna göre yaşları 22 ve altında olan uluslararası öğrencilerin; Teknoloji Etkin Kullanımı boyutundaki kalite memnuniyeti algıları ($\bar{X}=13.58$), yaşları 23 ve üstü olan uluslararası öğrencilere göre ($\bar{X}=14.64$) istatistiksel açıdan anlamlı olarak düşüktür. Diğer bir deyişle daha olumsuz görüş içinde oldukları söylenebilir.

2. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilere İlişkin Uluslararası Öğrenci Kalite Memnuniyeti Anketi Boyutlarının Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile Değerlendirilmesi

2.1. Kaldığı Yer Değişkeni

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin kalite memnuniyetlerinin, Kaldığı Yer değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı fark gösterip göstermediği belirlenmiştir. Kaldığı yer değişkeni KYK yurdu, özel yurt, kiralık ev, diğer olmak üzere dört kategoriden oluşturulmuştur. Buna göre UÖKMA'dan alınan puanlar sürekli, ortalamaları karşılaştırılacak dört bağımsız örneklem söz konusu olduğu için veriler ANOVA ile çözümlenmiştir. Cevaplar incelendiğinde 4 katılımcı bu soruya cevap vermezken, 4 katılımcı da diğer seçeneğini işaretlemişlerdir. Bu sayı az bulunduğundan bu örnekler analize dahil edilmemiştir. İlk olarak Tablo 15'de kaldığı yere göre uluslararası öğrencilerin UÖKMA'dan aldıkları puanların ortalaması ve standart sapması verilmiş, daha sonra Tablo 16'da ANOVA sonuçları sunulmuştur.

Tablo 15. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilere İlişkin Kalite Memnuniyetlerinin Kaldığı Yer Değişkenine Göre UÖKMA Puanlarının Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Faktörler	Gruplar	N	$\bar{x}$	S
Öğretim Elemanı ve Öğrenim Kalitesi	KYK Yurdu	55	32.27	5.76
	Özel Yurt	27	27.96	8.36
	Kiralık Ev	81	33.68	7.64
	Toplam	163	32.26	7.43
Öğrenci Memnuniyeti	KYK Yurdu	55	20.91	4.93
	Özel Yurt	27	18.70	5.32
	Kiralık Ev	81	20.80	5.95
	Toplam	163	20.49	5.55
Uluslararası Ofis Memnuniyeti	KYK Yurdu	55	14.05	3.21
	Özel Yurt	27	12.63	2.68
	Kiralık Ev	81	14.42	3.71
	Toplam	163	14.00	3.43
Teknoloji Etkin Kullanımı	KYK Yurdu	55	13.65	2.48
	Özel Yurt	27	13.30	3.29
	Kiralık Ev	81	14.56	3.37
	Toplam	163	14.04	3.11
Program Kalitesi	KYK Yurdu	55	14.05	3.01
	Özel Yurt	27	12.04	3.36
	Kiralık Ev	81	14.10	3.67
	Toplam	163	13.74	3.47
Üniversite İmajı	KYK Yurdu	55	16.71	3.72
	Özel Yurt	27	15.19	4.22
	Kiralık Ev	81	16.83	4.77
	Toplam	163	16.52	4.37
Üniversite'de Sosyal Yaşam	KYK Yurdu	55	10.22	2.48
	Özel Yurt	27	9.70	3.02
	Kiralık Ev	81	10.25	3.25
	Toplam	163	10.15	2.96
Toplam	KYK Yurdu	55	121.87	18.81
	Özel Yurt	27	109.52	25.61
	Kiralık Ev	81	124.63	25.77
	Toplam	163	121.20	24.09

Tablo 15’de verilen puanların kaldığı yere göre aralarındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olup olmadığının belirlenmesi için yapılan ANOVA sonuçları Tablo 16’da verilmiştir.

Tablo 16. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi’nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilere İlişkin Kalite Memnuniyetlerinin Kaldığı Yer Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

Faktörler	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Öğretim Elemanı ve Öğrenim Kalitesi	Gruplarıçi	661.65	2	330.83	6.40	.002*	1-2, 2-3 (B)
	Gruplararası	8271.53	160	51.70			
	Toplam	8933.18	162				
Öğrenci Memnuniyeti	Gruplarıçi	103.72	2	51.86	1.70	.186	-
	Gruplararası	4879.01	160	30.49			
	Toplam	4982.74	162				
Uluslararası Ofis Memnuniyeti	Gruplarıçi	65.14	2	32.57	2.82	.062	-
	Gruplararası	1844.86	160	11.53			
	Toplam	1910.00	162				
Teknoloji Etkin Kullanımı	Gruplarıçi	44.63	2	22.32	2.35	.099	-
	Gruplararası	1522.07	160	9.51			
	Toplam	1566.70	162				
Program Kalitesi	Gruplarıçi	94.17	2	47.08	4.05	.019*	1-2, 2-3 (B)
	Gruplararası	1859.01	160	11.62			
	Toplam	1953.18	162				
Üniversite İmajı	Gruplarıçi	57.71	2	28.86	1.52	.221	-
	Gruplararası	3031.00	160	18.94			
	Toplam	3088.71	162				
Üniversite’de Sosyal Yaşam	Gruplarıçi	6.39	2	3.20	0.36	.697	-
	Gruplararası	1416.07	160	8.85			
	Toplam	1422.47	162				
Toplam	Gruplarıçi	4661.98	2	2330.99	4.18	.017*	1-2, 2-3 (LSD)
	Gruplararası	89317.74	160	558.24			
	Toplam	93979.72	162				

*p<0.05

ANOVA testi sonucunda Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi’nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin kalite memnuniyetleri Kaldığı Yer değişkenine göre; Öğretim Elemanı ve Öğrenim Kalitesi boyutunda ($F_{(2-160)}=6.40$; $p<.05$), Program Kalitesi boyutunda ($F_{(2-160)}=4.05$; $p<.05$), ve UOKMA’den elde edilen puanların tamamında ($F_{(2-160)}=4.18$; $p<.05$) istatis-

tiksel açıdan anlamlı fark göstermektedir.

Var olan bu farklılıkların hangi gruplarda olduğunu belirlemek için post hoc testlerinden yararlanılmaktadır. Grup varyanslarının homojen olduğu ve örneklem büyüklüklerinin eşit olmadığı durumlarda Bonferroni ve LSD testi, grup varyanslarının homojen olmadığı ve örneklem büyüklüklerinin eşit olmadığı durumlarda ise Tamhane's T2 testi kullanılabilir (Kayri, 2009: 56).

Öğretim Elemanı ve Öğrenim Kalitesi boyutunda, Bonferroni testi sonuçlarına göre özel yurttan kalan uluslararası öğrenciler ($\bar{X}=27.96$), KYK yurdunda ($\bar{X}=32.27$) ve kiralık evde ($\bar{X}=33.68$) kalan uluslararası öğrencilere göre daha olumsuz görüşe sahiptirler.

Program Kalitesi boyutunda, Bonferroni testi sonuçlarına göre özel yurttan kalan uluslararası öğrenciler ($\bar{X}=12.04$), KYK yurdunda ($\bar{X}=14.05$) ve kiralık evde ($\bar{X}=14.10$) kalan uluslararası öğrencilere göre daha olumsuz görüşe sahip oldukları söylenebilir.

UÖKMA'dan elde edilen puanların tamamından elde edilen Toplam boyutunda, LSD testi sonuçlarına göre özel yurttan kalan uluslararası öğrenciler ($\bar{X}=109.52$), KYK yurdunda ($\bar{X}=121.87$) ve kiralık evde ($\bar{X}=124.63$) kalan uluslararası öğrencilere göre daha olumsuz görüşe sahiptirler.

2.2. Bireysel Gelir Değişkeni

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin kalite memnuniyetlerinin, Bireysel Gelir değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı fark gösterip göstermediği belirlenmiştir. Bireysel gelir değişkeni, 0-500, 501-1000, 1001-1500, 1501 ve üstü olmak üzere dört kategoriden oluşmaktadır. Ancak 1001-1500, 1501 ve üstü seçeneklerini tercih eden uluslararası öğrenciler diğer uluslararası öğrencilerle karşılaştırıldığında sayıca az olduklarından ve bu durum bireysel gelir değişkenine göre ortalamaları karşılaştırmada sorun oluşturacağından bu seçenekler birleştirilerek 1001 ve üstü olarak yeniden düzenlenmiştir. Buna göre UÖKMA'dan alınan puanlar sürekli, ortalamaları karşılaştırılacak üç bağımsız örneklem söz konusu olduğu için veriler ANOVA ile çözümlenmiştir. Cevaplar incelendiğinde 1 katılımcı bu soruya cevap vermemiştir. Bu sebeple ilgili örnek analize dahil edilmemiştir. İlk olarak Tablo 17'de kaldığı yere göre uluslararası öğrencilerin UÖKMA'dan aldıkları puanların ortalaması ve standart sapması verilmiş, daha sonra Tablo 18'da ANOVA sonuçları sunulmuştur.

Tablo 17. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilere İlişkin Kalite Memnuniyetlerinin Bireysel Gelir Değişkenine Göre UÖKMA Puanlarının Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Faktörler	Gruplar	N	$\bar{x}$	S
Öğretim Elemanı ve Öğrenim Kalitesi	0-500	80	31.85	8.57
	501-1000	74	32.96	6.23
	1001 ve üssü	16	30.50	5.83
	Toplam	170	32.21	7.39
Öğrenci Memnuniyeti	0-500	80	20.56	5.86
	501-1000	74	20.80	5.33
	1001 ve üssü	16	17.56	3.69
	Toplam	170	20.38	5.51
Uluslararası Ofis Memnuniyeti	0-500	80	13.29	3.77
	501-1000	74	14.46	3.03
	1001 ve üssü	16	15.75	2.14
	Toplam	170	14.03	3.41
Teknoloji Etkin Kullanımı	0-500	80	14.26	3.27
	501-1000	74	13.69	3.05
	1001 ve üssü	16	14.31	2.36
	Toplam	170	14.02	3.10
Program Kalitesi	0-500	80	13.64	3.36
	501-1000	74	14.04	3.44
	1001 ve üssü	16	13.06	3.57
	Toplam	170	13.76	3.41
Üniversite İmajı	0-500	80	16.90	4.22
	501-1000	74	16.32	4.48
	1001 ve üssü	16	15.44	4.68
	Toplam	170	16.51	4.37
Üniversite'de Sosyal Yaşam	0-500	80	10.41	2.85
	501-1000	74	10.19	3.02
	1001 ve üssü	16	9.06	2.46
	Toplam	170	10.19	2.90
Toplam	0-500	80	120.91	25.67
	501-1000	74	122.46	22.96
	1001 ve üssü	16	115.69	17.77
	Toplam	170	121.09	23.82

Tablo 17’de verilen puanların bireysel gelir değişkenine göre aralarındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olup olmadığının belirlenmesi için yapılan ANOVA sonuçları Tablo 18’de verilmiştir.

Tablo 18. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi’nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilere İlişkin Kalite Memnuniyetlerinin Bireysel Gelir Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

Faktörler	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı Fark
Öğretim Elemanı ve Öğrenim Kalitesi	Gruplariçi	98.72	2	49.36	0.90	.408	
	Gruplararası	9141.08	167	54.74			-
	Toplam	9239.79	169				
Öğrenci Memnuniyeti	Gruplariçi	142.56	2	71.28	2.39	.095	
	Gruplararası	4985.58	167	29.85			-
	Toplam	5128.15	169				
Uluslararası Ofis Memnuniyeti	Gruplariçi	105.09	2	52.54	4.71	.010*	
	Gruplararası	1863.77	167	11.16			1-3(T)
	Toplam	1968.85	169				
Teknoloji Etkin Kullanımı	Gruplariçi	14.17	2	7.09	0.74	.481	
	Gruplararası	1608.78	167	9.63			-
	Toplam	1622.95	169				
Program Kalitesi	Gruplariçi	14.81	2	7.40	0.63	.531	
	Gruplararası	1948.30	167	11.67			-
	Toplam	1963.11	169				
Üniversite İmajı	Gruplariçi	33.12	2	16.56	0.87	.423	
	Gruplararası	3195.35	167	19.13			-
	Toplam	3228.48	169				
Üniversite’de Sosyal Yaşam	Gruplariçi	24.30	2	12.15	1.45	.237	
	Gruplararası	1397.68	167	8.37			-
	Toplam	1421.98	169				
Toplam	Gruplariçi	608.29	2	304.15	0.53	.588	
	Gruplararası	95282.20	167	570.55			-
	Toplam	95890.49	169				

*p<0.05

ANOVA testi sonucunda Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi’nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin kalite memnuniyetleri Bireysel Gelir değişkenine göre; Uluslararası Ofis Memnuniyeti boyutunda ($F_{(2-167)}=4.71$; $p<.05$) istatistiksel açıdan anlamlı fark göstermektedir.

Var olan bu farklılıkların hangi gruplarda olduğunu belirlemek için post hoc testlerinden yararlanılmaktadır. Grup varyanslarının homojen olduğu ve örneklem büyüklüklerinin eşit olmadığı durumlarda Bonferoni ve LSD testi, grup varyanslarının homojen olmadığı ve örneklem büyüklüklerinin eşit olmadığı durumlarda ise Tamhane's T2 testi kullanılabilir (Kayri, 2009: 56).

Uluslararası Ofis Memnuniyeti boyutunda, Tamhane's T2 testi sonuçlarına göre bireysel gelirleri 0-500 arasında değişen uluslararası öğrenciler ($\bar{X}=13.29$), bireysel gelirleri 1001 ve üstü ($\bar{X}=15.75$) olan uluslararası öğrencilere göre daha olumsuz görüşe sahiptirler.

2.3. Türkiye'de Bulunma Süresi Değişkeni

Araştırmada Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere İlişkin Kalite Memnuniyetlerinin, Türkiye'de Bulunma Süresi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı fark gösterip göstermediği belirlenmiştir. Türkiye'de bulunma süresi değişkeni 1 Yılda az, 1 Yıl - 2 Yılda az, 2 Yıl - 3 Yılda az, 3 Yıl - 4 Yılda az, 4 Yıl - 5 Yılda az, 5 Yıl ve üstü olmak üzere altı kategoriden oluşturulmuştur. Buna göre UÖKMA'dan alınan puanlar sürekli, ortalamaları karşılaştırılacak altı bağımsız örneklem söz konusu olduğu için veriler ANOVA ile çözümlenmiştir. Cevaplar incelendiğinde 16 katılımcı bu soruya cevap vermemiştir. Bu nedenle ilgili uluslararası öğrenciler analize dahil edilmemiştir. İlk olarak Tablo 19'de Türkiye'de bulunma sürelerine göre uluslararası öğrencilerin UÖKMA'dan aldıkları puanların ortalaması ve standart sapması verilmiş, daha sonra Tablo 20'de ANOVA sonuçları sunulmuştur.

Tablo 19. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilere İlişkin Kalite Memnuniyetlerinin Türkiye'de Bulunma Süresi Değişkenine Göre UÖKMA Puanlarının Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Faktörler	Gruplar	N	$\bar{X}$	S
Öğretim Elemanı ve Öğrenim Kalitesi	1 Yılda Az	11	30.64	12.36
	1 Yıl-2 Yılda Az	18	34.28	4.40
	2 Yıl-3 Yılda Az	22	33.14	5.05
	3 Yıl-4 Yılda Az	29	29.45	8.14
	4 Yıl-5 Yılda Az	37	33.14	4.55
	5 Yıl ve Üstü	38	32.74	8.82
	Toplam	155	32.30	7.32

Öğrenci Memnuniyeti	1 Yıdan Az	11	20.09	6.79
	1 Yıl-2 Yıdan Az	18	20.56	3.87
	2 Yıl-3 Yıdan Az	22	20.14	4.78
	3 Yıl-4 Yıdan Az	29	17.48	6.37
	4 Yıl-5 Yıdan Az	37	22.27	4.93
	5 Yıl ve Üstü	38	20.97	5.58
	Toplam	155	20.40	5.55
Uluslararası Ofis Memnuniyeti	1 Yıdan Az	11	13.91	5.63
	1 Yıl-2 Yıdan Az	18	15.11	2.32
	2 Yıl-3 Yıdan Az	22	14.68	2.36
	3 Yıl-4 Yıdan Az	29	13.55	2.77
	4 Yıl-5 Yıdan Az	37	13.54	3.27
	5 Yıl ve Üstü	38	14.03	3.94
	Toplam	155	14.03	3.37
Teknoloji Etkin Kullanımı	1 Yıdan Az	11	13.09	4.32
	1 Yıl-2 Yıdan Az	18	15.06	1.86
	2 Yıl-3 Yıdan Az	22	14.64	2.38
	3 Yıl-4 Yıdan Az	29	12.55	3.44
	4 Yıl-5 Yıdan Az	37	14.22	2.76
	5 Yıl ve Üstü	38	15.00	3.08
	Toplam	155	14.17	3.08
Program Kalitesi	1 Yıdan Az	11	15.18	4.77
	1 Yıl-2 Yıdan Az	18	13.61	2.66
	2 Yıl-3 Yıdan Az	22	13.23	2.62
	3 Yıl-4 Yıdan Az	29	12.93	4.08
	4 Yıl-5 Yıdan Az	37	14.08	2.13
	5 Yıl ve Üstü	38	14.63	3.72
	Toplam	155	13.90	3.33
Üniversite İmajı	1 Yıdan Az	11	17.18	6.15
	1 Yıl-2 Yıdan Az	18	15.61	3.52
	2 Yıl-3 Yıdan Az	22	17.00	3.21
	3 Yıl-4 Yıdan Az	29	15.38	5.02
	4 Yıl-5 Yıdan Az	37	16.27	3.65
	5 Yıl ve Üstü	38	17.13	4.72
	Toplam	155	16.41	4.33

Üniversite’de Sosyal Yaşam	1 Yıdan Az	11	10.73	3.72
	1 Yıl-2 Yıdan Az	18	9.78	3.26
	2 Yıl-3 Yıdan Az	22	10.23	2.52
	3 Yıl-4 Yıdan Az	29	9.41	3.05
	4 Yıl-5 Yıdan Az	37	10.84	2.69
	5 Yıl ve Üstü	38	10.32	2.99
	Toplam	155	10.23	2.96
Toplam	1 Yıdan Az	11	120.82	39.87
	1 Yıl-2 Yıdan Az	18	124.00	14.70
	2 Yıl-3 Yıdan Az	22	123.05	16.46
	3 Yıl-4 Yıdan Az	29	110.76	26.55
	4 Yıl-5 Yıdan Az	37	124.35	17.59
	5 Yıl ve Üstü	38	124.82	26.78

Tablo 19’da verilen puanların Türkiye’de bulunma süresi değişkenine göre aralarındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan ANOVA sonuçları Tablo 20’de verilmiştir.

Tablo 20. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi’nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilere İlişkin Kalite Memnuniyetlerinin Türkiye’de Bulunma Süresi Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

Faktörler	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Öğretim Elemanı ve Öğrenim Kalitesi	Gruplarıçi	385.1	5	77.03	1.46	.207	
	Gruplararası	7873.6	149	52.84			-
	Toplam	8258.7	154				
Öğrenci Memnuniyeti	Gruplarıçi	391.7	5	78.35	2.68	.024*	4-5,4-6 (LSD)
	Gruplararası	4359.5	149	29.26			
	Toplam	4751.2	154				
Uluslararası Ofis Memnuniyeti	Gruplarıçi	46.0	5	9.21	0.81	.547	
	Gruplararası	1700.8	149	11.41			-
	Toplam	1746.8	154				
Teknoloji Etkin Kullanımı	Gruplarıçi	133.9	5	26.78	3.02	.013*	2-4, 3-4, 4-5, 4-6 (LSD)
	Gruplararası	1322.4	149	8.88			
	Toplam	1456.3	154				
Program Kalitesi	Gruplarıçi	78.3	5	15.66	1.43	.217	
	Gruplararası	1633.2	149	10.96			-
	Toplam	1711.5	154				

Üniversite İmajı	Gruplarıçi	77.0	5	15.40	0.82	.540	
	Gruplararası	2814.4	149	18.89			-
	Toplam	2891.4	154				
Üniversite’de Sosyal Yaşam	Gruplarıçi	39.7	5	7.93	0.91	.479	
	Gruplararası	1305.4	149	8.76			-
	Toplam	1345.1	154				
Toplam	Gruplarıçi	4234.2	5	846.85	1.53	.185	
	Gruplararası	82668.0	149	554.82			-
	Toplam	86902.3	154				

*p<0.05

ANOVA testi sonucunda Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi’nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin kalite memnuniyetlerinin, Türkiye’de Bulunma Süresi değişkenine göre; Öğrenci Memnuniyeti boyutunda ($F_{(5-149)}=2.68$; $p<.05$) ve Teknoloji Etkin Kullanımı boyutunda ($F_{(5-149)}=3.02$; $p<.05$) istatistiksel açıdan anlamlı fark göstermektedir.

Var olan bu farklılıkların hangi gruplarda olduğunu belirlemek için post hoc testlerinden yararlanılmaktadır. Grup varyanslarının homojen olduğu ve örneklem büyüklüklerinin eşit olmadığı durumlarda Bonferroni ve LSD testi, grup varyanslarının homojen olmadığı ve örneklem büyüklüklerinin eşit olmadığı durumlarda ise Tamhane’s T2 testi kullanılabilir (Kayri, 2009: 56).

Öğrenci Memnuniyeti boyutunda, LSD testi sonuçlarına göre Türkiye’de bulunma süreleri 3 yıl-4 yıldan az olan uluslararası öğrenciler ($\bar{X}=17.48$), Türkiye’de bulunma süreleri 4 yıl-5 yıldan az ($\bar{X}=22.27$) ve 5 yıl ve üstü ($\bar{X}=20.97$) olan uluslararası öğrencilere göre daha olumsuz görüşe sahiptirler.

Teknoloji Etkin Kullanımı boyutunda, LSD testi sonuçlarına göre Türkiye’de bulunma süreleri 3 yıl-4 yıldan az olan uluslararası öğrenciler ($\bar{X}=12.55$), Türkiye’de bulunma süreleri 1 yıl-2 yıldan az ($\bar{X}=15.06$), 2 yıl-3 yıldan az ($\bar{X}=14.64$), 4 yıl-5 yıldan az ($\bar{X}=14.22$) ve 5 yıl ve üstü ($\bar{X}=15.00$) olan uluslararası öğrencilere göre daha olumsuz görüşe sahip oldukları söylenebilir.

2.4. Ülkesine Gitme Sıklığı Değişkeni

Araştırmada Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi’nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin Kalite Memnuniyetlerinin, Ülkesine Gitme Sıklığı değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı fark gösterip göstermediği belirlenmiştir. Ülkesine gitme sıklığı değişkeni Ayda Bir,

Üç Ayda Bir, Altı Ayda Bir, Yılda Bir, Bir Yıldan Fazla olmak üzere beş kategoriden oluşturulmuştur. Ancak Ayda Bir, Üç Ayda Bir, Altı Ayda Bir seçeneklerini tercih eden uluslararası öğrenciler diğer uluslararası öğrencilerle karşılaştırıldığında sayıca az olduklarından ve bu durum ülkesine gitme sıklığı değişkenine göre ortalamaları karşılaştırmada sorun oluşturacağından bu seçenekler birleştirilerek Bir Yıldan Az olarak yeniden düzenlenmiştir. Buna göre UÖKMA'dan alınan puanlar sürekli, ortalamaları karşılaştırılacak üç bağımsız örneklem söz konusu olduğu için veriler ANOVA ile çözümlenmiştir. Cevaplar incelendiğinde 1 katılımcı bu soruya cevap vermemiştir. Bu nedenle ilgili uluslararası öğrenciler analize dahil edilmemiştir. İlk olarak Tablo 21'de ülkesine gitme sıklığına göre uluslararası öğrencilerin UÖKMA'dan aldıkları puanların ortalaması ve standart sapması verilmiş, daha sonra Tablo 22'de ANOVA sonuçları sunulmuştur.

Tablo 21. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilere İlişkin Kalite Memnuniyetlerinin Ülkesine Gitme Sıklığı Değişkenine Göre UÖKMA Puanlarının Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Faktörler	Gruplar	N	$\bar{X}$	S
Öğretim Elemanı ve Öğrenim Kalitesi	Yılda Birden Fazla	58	33.62	7.99
	Yılda Bir	37	31.76	7.95
	Bir Yıldan Fazla	75	31.32	6.53
	Toplam	170	32.20	7.40
Öğrenci Memnuniyeti	Yılda Birden Fazla	58	20.03	6.37
	Yılda Bir	37	20.68	5.43
	Bir Yıldan Fazla	75	20.60	4.83
	Toplam	170	20.42	5.50
Uluslararası Ofis Memnuniyeti	Yılda Birden Fazla	58	13.52	3.63
	Yılda Bir	37	14.38	3.12
	Bir Yıldan Fazla	75	14.19	3.41
	Toplam	170	14.00	3.43
Teknoloji Etkin Kullanımı	Yılda Birden Fazla	58	14.12	3.55
	Yılda Bir	37	13.97	3.24
	Bir Yıldan Fazla	75	13.88	2.72
	Toplam	170	13.98	3.12
Program Kalitesi	Yılda Birden Fazla	58	13.97	3.80
	Yılda Bir	37	13.59	3.45
	Bir Yıldan Fazla	75	13.61	3.14
	Toplam	170	13.73	3.43

Üniversite İmajı	Yılda Birden Fazla	58	16.53	5.01
	Yılda Bir	37	16.32	4.18
	Bir Yıldan Fazla	75	16.48	4.09
	Toplam	170	16.46	4.42
Üniversite’de Sosyal Yaşam	Yılda Birden Fazla	58	10.45	3.07
	Yılda Bir	37	10.05	2.90
	Bir Yıldan Fazla	75	9.97	2.82
	Toplam	170	10.15	2.91
Toplam	Yılda Birden Fazla	58	122.24	27.29
	Yılda Bir	37	120.76	23.11
	Bir Yıldan Fazla	75	120.05	21.72
	Toplam	170	120.95	23.93

Tablo 21’de verilen puanların Ülkesine Gitme Sıklığı değişkenine göre aralarındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olup olmadığını belirlenmesi için yapılan ANOVA sonuçları Tablo 22’de verilmiştir.

Tablo 22. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi’nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilere İlişkin Kalite Memnuniyetlerinin Ülkesine Gitme Sıklığı Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

Faktörler	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Öğretim Elemanı ve Öğrenim Kalitesi	Gruplariçi	182.41	2	91.21	1.680	0.190	-
	Gruplararası	9068.79	167	54.30			
	Toplam	9251.20	169				
Öğrenci Memnuniyeti	Gruplariçi	13.47	2	6.73	0.220	0.802	-
	Gruplararası	5102.04	167	30.55			
	Toplam	5115.51	169				
Uluslararası Ofis Memnuniyeti	Gruplariçi	21.43	2	10.71	0.912	0.404	-
	Gruplararası	1962.57	167	11.75			
	Toplam	1984.00	169				
Teknoloji Etkin Kullanımı	Gruplariçi	1.90	2	0.95	0.096	0.908	-
	Gruplararası	1645.05	167	9.85			
	Toplam	1646.95	169				
Program Kalitesi	Gruplariçi	4.92	2	2.46	0.207	0.813	-
	Gruplararası	1980.64	167	11.86			
	Toplam	1985.55	169				
Üniversite İmajı	Gruplariçi	1.03	2	0.51	0.026	0.974	-
	Gruplararası	3299.26	167	19.76			
	Toplam	3300.29	169				

Üniversite'de Sosyal Yaşam	Gruplarıçi	7.84	2	3.92	0.458	0.633
	Gruplararası	1428.18	167	8.55		-
	Toplam	1436.02	169			
Toplam	Gruplarıçi	158.41	2	79.20	0.137	0.872
	Gruplararası	96597.22	167	578.43		-
	Toplam	96755.62	169			

*p<0.05

ANOVA testi sonucunda Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin kalite memnuniyetlerinin, Türkiye'de Bulunma Süresi değişkenine göre hiçbir boyutta ve UÖKMA'dan elde edilen puanların tamamında istatistiksel açıdan anlamlı fark göstermemektedir. Diğer bir deyişle uluslararası öğrencilerin, Öğretim Elemanı ve Öğrenim Kalitesi, Öğrenci Memnuniyeti, Uluslararası Ofis Memnuniyeti, Teknoloji Etkin Kullanımı, Program Kalitesi, Üniversite İmajı, Üniversitede Yaşam boyutlarındaki ve UÖKMA'dan elde edilen puanların tamamındaki görüşleri, Türkiye'de Bulunma Sürelerine göre istatistiksel olarak herhangi bir farklılık göstermemektedir.

2.5. Öğrenim Durumu Değişkeni

Araştırmada Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin kalite memnuniyetlerinin, Öğrenim Durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı fark gösterip göstermediği belirlenmiştir. Öğrenim Durumu değişkeni Önlisans, Yüksekokul, Lisans ve Lisansüstü olmak üzere dört kategoriden oluşturulmuştur. Buna göre UÖKMA'dan alınan puanlar sürekli, ortalamaları karşılaştırılacak dört bağımsız örneklem söz konusu olduğu için veriler ANOVA ile çözümlenmiştir. İlk olarak Tablo 23'de Öğrenim Durumuna göre uluslararası öğrencilerin UÖKMA'dan aldıkları puanların ortalaması ve standart sapması verilmiş, daha sonra Tablo 24'de ANOVA sonuçları sunulmuştur.

Tablo 23. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilere İlişkin Kalite Memnuniyetlerinin Öğrenim Durumu Değişkenine Göre UÖKMA Puanlarının Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Faktörler	Gruplar	N	$\bar{X}$	S
Öğretim Elemanı ve Öğrenim Kalitesi	Önlisans	11	29.91	12.79
	Yüksekokul	6	33.33	9.09
	Lisans	141	32.27	6.89
	Yüksek Lisans	13	32.46	6.62
	Toplam	171	32.17	7.39

Öğrenci Memnuniyeti	Önlisans	11	18.45	8.39
	Yüksekokul	6	19.00	4.69
	Lisans	141	20.67	5.20
	Yüksek Lisans	13	19.77	6.22
	Toplam	171	20.40	5.50
Uluslararası Ofis Memnuniyeti	Önlisans	11	12.91	5.19
	Yüksekokul	6	12.00	4.47
	Lisans	141	14.15	3.27
	Yüksek Lisans	13	14.31	2.59
	Toplam	171	14.01	3.42
Teknoloji Etkin Kullanımı	Önlisans	11	12.09	4.89
	Yüksekokul	6	15.00	1.26
	Lisans	141	14.00	2.99
	Yüksek Lisans	13	15.00	2.77
	Toplam	171	13.99	3.11
Program Kalitesi	Önlisans	11	11.91	5.50
	Yüksekokul	6	14.17	2.04
	Lisans	141	13.83	3.30
	Yüksek Lisans	13	14.00	2.83
	Toplam	171	13.73	3.42
Üniversite İmajı	Önlisans	11	16.36	6.96
	Yüksekokul	6	18.17	2.32
	Lisans	141	16.40	4.33
	Yüksek Lisans	13	16.46	3.53
	Toplam	171	16.46	4.41
Üniversite’de Sosyal Yaşam	Önlisans	11	9.82	3.92
	Yüksekokul	6	9.67	3.98
	Lisans	141	10.14	2.84
	Yüksek Lisans	13	10.92	2.40
	Toplam	171	10.16	2.91
Toplam	Önlisans	11	111.45	44.66
	Yüksekokul	6	121.33	19.12
	Lisans	141	121.45	22.25
	Yüksek Lisans	13	122.92	19.64
	Toplam	171	120.92	23.86

Tablo 23’de verilen puanların Öğrenim Durumu değişkenine göre ara- larındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olup olmadığının belirlenmesi için yapılan ANOVA sonuçları Tablo 24’de verilmiştir.

Tablo 24. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilere İlişkin Kalite Memnuniyetlerinin Öğrenim Durumu Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

Faktörler	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Öğretim Elemanı ve Öğrenim Kalitesi	Gruplarıçi	66.85	3	22.28	0.40	0.750	-
	Gruplararası	9211.23	167	55.16			
	Toplam	9278.08	170				
Öğrenci Memnuniyeti	Gruplarıçi	68.59	3	22.86	0.75	0.522	-
	Gruplararası	5066.37	167	30.34			
	Toplam	5134.96	170				
Uluslararası Ofis Memnuniyeti	Gruplarıçi	41.44	3	13.81	1.19	0.316	-
	Gruplararası	1943.55	167	11.64			
	Toplam	1984.99	170				
Teknoloji Etkin Kullanımı	Gruplarıçi	59.07	3	19.69	2.07	0.106	-
	Gruplararası	1588.91	167	9.51			
	Toplam	1647.98	170				
Program Kalitesi	Gruplarıçi	39.97	3	13.32	1.14	0.333	-
	Gruplararası	1945.66	167	11.65			
	Toplam	1985.63	170				
Üniversite İmajı	Gruplarıçi	18.13	3	6.04	0.31	0.820	-
	Gruplararası	3282.37	167	19.65			
	Toplam	3300.50	170				
Üniversite'de Sosyal Yaşam	Gruplarıçi	10.36	3	3.45	0.40	0.751	-
	Gruplararası	1429.06	167	8.56			
	Toplam	1439.42	170				
Toplam	Gruplarıçi	1078.92	3	359.64	0.63	0.598	-
	Gruplararası	95711.93	167	573.13			
	Toplam	96790.85	170				

ANOVA testi sonucunda Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin kalite memnuniyetlerinin, Öğrenim Durumu değişkenine göre hiçbir boyutta ve UÖKMA'dan elde edilen puanların tamamında istatistiksel açıdan anlamlı fark göstermemektedir. Diğer bir deyişle uluslararası öğrencilerin, Öğretim Elemanı ve Öğrenim Kalitesi, Öğrenci Memnuniyeti, Uluslararası Ofis Memnuniyeti, Teknoloji Etkin Kullanımı, Program Kalitesi, Üniversite İmajı, Üniversitede Yaşam boyutlarındaki ve UÖKMA'dan elde edilen puanların tamamındaki görüşleri, öğrenim durumuna göre istatistiksel olarak herhangi bir farklılık göstermemektedir.

2.6. Sınıf Değişkeni

Araştırmada Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin kalite memnuniyetlerinin, Sınıf değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı fark gösterip göstermediği belirlenmiştir. Sınıf değişkeni TÖMER, Birinci Sınıf, İkinci Sınıf, Üçüncü Sınıf, Dördüncü Sınıf ve Lisansüstü olmak üzere altı kategoriden oluşturulmuştur. Buna göre UÖKMA'dan alınan puanlar sürekli, ortalamaları karşılaştırılacak altı bağımsız örneklem söz konusu olduğu için veriler ANOVA ile çözümlenmiştir. İlk olarak Tablo 25'de sınıfa değişkenine göre uluslararası öğrencilerin, UÖKMA'dan aldıkları puanların ortalaması ve standart sapması verilmiş, daha sonra Tablo 26'de ANOVA sonuçları sunulmuştur.

Tablo 25. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilere İlişkin Kalite Memnuniyetlerinin Sınıf Değişkenine Göre UÖKMA Puanlarının Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Faktörler	Gruplar	N	$\bar{X}$	S
Öğretim Elemanı ve Öğrenim Kalitesi	TÖMER	9	31.89	7.62
	Birinci Sınıf	41	32.10	8.16
	İkinci Sınıf	45	31.38	6.04
	Üçüncü Sınıf	35	32.03	8.59
	Dördüncü Sınıf	28	33.68	7.25
	Lisansüstü	13	32.46	6.62
	Toplam	171	32.17	7.39
Öğrenci Memnuniyeti	TÖMER	9	23.33	3.43
	Birinci Sınıf	41	20.56	5.10
	İkinci Sınıf	45	19.11	5.13
	Üçüncü Sınıf	35	20.83	5.34
	Dördüncü Sınıf	28	21.04	6.75
	Lisansüstü	13	19.77	6.22
	Toplam	171	20.40	5.50
Uluslararası Ofis Memnuniyeti	TÖMER	9	15.11	4.57
	Birinci Sınıf	41	14.05	3.46
	İkinci Sınıf	45	14.02	2.71
	Üçüncü Sınıf	35	13.77	3.46
	Dördüncü Sınıf	28	13.71	4.35
	Lisansüstü	13	14.31	2.59
	Toplam	171	14.01	3.42

Teknoloji Etkin Kullanımı	TÖMER	9	14.56	2.07
	Birinci Sınıf	41	13.90	3.02
	İkinci Sınıf	45	13.36	2.59
	Üçüncü Sınıf	35	13.94	3.93
	Dördüncü Sınıf	28	14.54	3.32
	Lisansüstü	13	15.00	2.77
	Toplam	171	13.99	3.11
Program Kalitesi	TÖMER	9	15.11	2.80
	Birinci Sınıf	41	13.41	3.81
	İkinci Sınıf	45	13.42	3.28
	Üçüncü Sınıf	35	13.80	3.63
	Dördüncü Sınıf	28	14.04	3.31
	Lisansüstü	13	14.00	2.83
	Toplam	171	13.73	3.42
Üniversite İmajı	TÖMER	9	19.89	2.76
	Birinci Sınıf	41	16.17	4.74
	İkinci Sınıf	45	15.96	4.12
	Üçüncü Sınıf	35	16.00	4.45
	Dördüncü Sınıf	28	17.18	4.82
	Lisansüstü	13	16.46	3.53
	Toplam	171	16.46	4.41
Üniversite’de Sosyal Yaşam	TÖMER	9	11.11	2.42
	Birinci Sınıf	41	9.76	3.33
	İkinci Sınıf	45	9.73	2.69
	Üçüncü Sınıf	35	10.23	3.01
	Dördüncü Sınıf	28	10.71	2.81
	Lisansüstü	13	10.92	2.40
	Toplam	171	10.16	2.91
Toplam	TÖMER	9	131.00	21.24
	Birinci Sınıf	41	119.95	26.49
	İkinci Sınıf	45	116.98	20.48
	Üçüncü Sınıf	35	120.60	26.15
	Dördüncü Sınıf	28	124.89	24.82
	Lisansüstü	13	122.92	19.64
	Toplam	171	120.92	23.86

Tablo 25’da verilen puanların sınıf değişkenine göre aralarındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olup olmadığının belirlenmesi için yapılan ANOVA sonuçları Tablo 26’de verilmiştir.

Tablo 26. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi’nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilere İlişkin Kalite Memnuniyetlerinin Sınıf Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

Faktörler	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı Fark
Öğretim Elemanı ve Öğrenim Kalitesi	Gruplariçi	66.85	3	22.28	0.40	0.750	-
	Gruplararası	9211.23	167	55.16			
	Toplam	9278.08	170				
Öğrenci Memnuniyeti	Gruplariçi	68.59	3	22.86	0.75	0.522	-
	Gruplararası	5066.37	167	30.34			
	Toplam	5134.96	170				
Uluslararası Ofis Memnuniyeti	Gruplariçi	41.44	3	13.81	1.19	0.316	-
	Gruplararası	1943.55	167	11.64			
	Toplam	1984.99	170				
Teknoloji Etkin Kullanımı	Gruplariçi	59.07	3	19.69	2.07	0.106	-
	Gruplararası	1588.91	167	9.51			
	Toplam	1647.98	170				
Program Kalitesi	Gruplariçi	39.97	3	13.32	1.14	0.333	-
	Gruplararası	1945.66	167	11.65			
	Toplam	1985.63	170				
Üniversite İmajı	Gruplariçi	18.13	3	6.04	0.31	0.820	-
	Gruplararası	3282.37	167	19.65			
	Toplam	3300.50	170				
Üniversite’de Sosyal Yaşam	Gruplariçi	10.36	3	3.45	0.40	0.751	-
	Gruplararası	1429.06	167	8.56			
	Toplam	1439.42	170				
Toplam	Gruplariçi	1078.92	3	359.64	0.63	0.598	-
	Gruplararası	95711.93	167	573.13			
	Toplam	96790.85	170				

ANOVA testi sonucunda Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi’nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin kalite memnuniyetlerinin, Sınıf değişkenine göre hiçbir boyutta ve UÖKMA’dan elde edilen puanların tamamında istatistiksel açıdan anlamlı fark göstermemektedir. Diğer bir deyişle uluslararası öğrencilerin, Öğretim Elemanı ve Öğrenim Kalitesi, Öğrenci Memnuniyeti, Uluslararası Ofis Memnuniyeti, Teknoloji Etkin Kullanımı,

Program Kalitesi, Üniversite İmajı, Üniversitede Yaşam boyutlarındaki ve UÖKMA'dan elde edilen puanların tamamındaki görüşleri, Sınıf değişkenine göre istatistiksel olarak herhangi bir farklılık göstermemektedir.

2.7. Alan Değişkeni

Araştırmada Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin kalite memnuniyetlerinin, Alan değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı fark gösterip göstermediği belirlenmiştir. Alan değişkeni, Okuduğunuz Fakülte değişkeninden türetilmiştir. Buna göre alan değişkeni, Fen, Sosyal ve Sağlık olmak üzere üç kategoriden oluşturulmuştur. Cevaplar incelendiğinde 3 katılımcı bu soruya cevap vermemiştir. Bu sebeple ilgili örnekler analize dahil edilmemiştir. UÖKMA'dan alınan puanlar sürekli, ortalamaları karşılaştırılacak üç bağımsız örneklem söz konusu olduğu için veriler ANOVA ile çözümlenmiştir. İlk olarak Tablo 27'de alana göre uluslararası öğrencilerin UÖKMA'dan aldıkları puanların ortalaması ve standart sapması verilmiş, daha sonra Tablo 28'da ANOVA sonuçları sunulmuştur.

Tablo 27. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilere İlişkin Kalite Memnuniyetlerinin Alan Değişkenine Göre UÖKMA Puanlarının Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Faktörler	Gruplar	N	$\bar{x}$	S
Öğretim Elemanı ve Öğrenim Kalitesi	Fen	32	32.56	7.83
	Sosyal	87	33.46	6.98
	Sağlık	49	30.00	7.23
	Toplam	168	32.28	7.33
Öğrenci Memnuniyeti	Fen	32	20.63	6.10
	Sosyal	87	20.97	5.40
	Sağlık	49	19.24	5.31
	Toplam	168	20.40	5.53
Uluslararası Ofis Memnuniyeti	Fen	32	13.88	3.17
	Sosyal	87	14.26	3.32
	Sağlık	49	13.84	3.54
	Toplam	168	14.07	3.34
Teknoloji Etkin Kullanımı	Fen	32	14.06	3.26
	Sosyal	87	14.39	2.94
	Sağlık	49	13.27	3.33
	Toplam	168	14.00	3.14

Program Kalitesi	Fen	32	14.16	4.17
	Sosyal	87	13.85	3.19
	Sağlık	49	13.24	3.38
	Toplam	168	13.73	3.45
Üniversite İmajı	Fen	32	16.50	5.04
	Sosyal	87	17.13	4.13
	Sağlık	49	15.10	4.33
	Toplam	168	16.42	4.43
Üniversite’de Sosyal Yaşam	Fen	32	10.16	3.36
	Sosyal	87	10.69	2.67
	Sağlık	49	9.31	2.90
	Toplam	168	10.18	2.92
Toplam	Fen	32	121.94	28.29
	Sosyal	87	124.75	21.59
	Sağlık	49	114.00	23.83
	Toplam	168	121.08	23.95

Tablo 27’de verilen puanların alan değişkenine göre aralarındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olup olmadığının belirlenmesi için yapılan ANOVA sonuçları Tablo 28’de verilmiştir.

Tablo 28. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi’nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilere İlişkin Kalite Memnuniyetlerinin Alan Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

Faktörler	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Öğretim Elemanı ve Öğrenim Kalitesi	Gruplarıçi	378.37	2	189.18	3.63	.029*	2-3(LSD)
	Gruplararası	8597.48	165	52.11			
	Toplam	8975.85	167				
Öğrenci Memnuniyeti	Gruplarıçi	94.82	2	47.41	1.56	.213	-
	Gruplararası	5015.46	165	30.40			
	Toplam	5110.28	167				
Uluslararası Ofis Memnuniyeti	Gruplarıçi	7.17	2	3.58	0.32	.728	-
	Gruplararası	1859.11	165	11.27			
	Toplam	1866.28	167				
Teknoloji Etkin Kullanımı	Gruplarıçi	39.86	2	19.93	2.05	.132	-
	Gruplararası	1606.14	165	9.73			
	Toplam	1646.00	167				

Program Kalitesi	Grupları içi	18.61	2	9.30	0.78	.460	
	Gruplararası	1966.34	165	11.92			-
	Toplam	1984.95	167				
Üniversite İmajı	Grupları içi	128.73	2	64.37	3.37	.037*	
	Gruplararası	3150.10	165	19.09			2-3(LSD)
	Toplam	3278.83	167				
Üniversite'de Sosyal Yaşam	Grupları içi	60.03	2	30.02	3.62	.029*	
	Gruplararası	1367.25	165	8.29			2-3(LSD)
	Toplam	1427.28	167				
Toplam	Grupları içi	3649.68	2	1824.84	3.27	.041*	
	Gruplararası	92136.31	165	558.40			2-3(LSD)
	Toplam	95785.99	167				

*p<0.05

ANOVA testi sonucunda Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin kalite memnuniyetleri eğitim gördükleri alan değişkenine göre; Öğretim Elemanı ve Öğrenim Kalitesi boyutunda ($F_{(2-165)}=3.63$; $p<.05$), Üniversite İmajı boyutunda ($F_{(2-165)}=3.37$; $p<.05$), Üniversite'de Sosyal Yaşam boyutunda ($F_{(2-165)}=3.62$; $p<.05$) ve UÖKMA'den elde edilen puanların tamamında ($F_{(2-165)}=3.27$; $p<.05$) istatistiksel açıdan anlamlı fark göstermektedir.

Var olan bu farklılıkların hangi gruplarda olduğunu belirlemek için post hoc testlerinden yararlanılmaktadır. Grup varyanslarının homojen olduğu ve örneklem büyüklüklerinin eşit olmadığı durumlarda Bonferroni ve LSD testi, grup varyanslarının homojen olmadığı ve örneklem büyüklüklerinin eşit olmadığı durumlarda ise Tamhane's T2 testi kullanılabilir (Kayri, 2009: 56).

Öğretim Elemanı ve Öğrenim Kalitesi boyutunda, LSD testi sonuçlarına göre sosyal bilimler alanında eğitim gören uluslararası öğrenciler ($\bar{X}=33.46$), sağlık bilimlerinde eğitim gören ($\bar{X}=30.00$) uluslararası öğrencilere göre daha olumlu görüşe sahiptirler.

Üniversite İmajı boyutunda, LSD testi sonuçlarına göre sosyal bilimler alanında eğitim gören uluslararası öğrenciler ($\bar{X}=17.13$), sağlık bilimlerinde eğitim gören ($\bar{X}=15.10$) uluslararası öğrencilere göre daha olumlu görüşe sahiptirler.

Üniversite'de Sosyal Yaşam boyutunda, LSD testi sonuçlarına göre sosyal bilimler alanında eğitim gören uluslararası öğrenciler ($\bar{X}=10.69$), sağlık bilimlerinde eğitim gören ($\bar{X}=9.31$) uluslararası öğrencilere göre daha olumlu görüşe sahiptirler.

UÖKMA'den elde edilen puanların tamamından elde edilen Toplam boyutunda, LSD testi sonuçlarına göre sosyal bilimler alanda eğitim gören uluslararası öğrenciler ($\bar{X}=124.75$), sağlık bilimlerinde eğitim gören ($\bar{X}=114.00$) uluslararası öğrencilere göre daha olumlu görüşe sahiptirler.

2.8. Geldikleri Ülke Değişkeni

Araştırmada Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin kalite memnuniyetlerinin, Geldikleri Ülke değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı fark gösterip göstermediği belirlenmiştir. Geldikleri ülke değişkeni Azerbaycan, Suriye, Yemen, Türkmenistan, Gürcistan, İran, Endonezya, Afganistan, Gana, Lübnan, Fildişi sahilleri, Hindistan, Hollanda, Kazakistan, Kenya, Mısır, Nijerya, Orta Afrika Cumhuriyeti, Uganda ve Ürdün olmak üzere yirmi kategoriden oluşturulmuştur. Ancak İran, Endonezya, Afganistan, Gana, Lübnan, Fildişi sahilleri, Hindistan, Hollanda, Kazakistan, Kenya, Mısır, Nijerya, Orta Afrika Cumhuriyeti, Uganda ve Ürdün seçeneklerini tercih eden uluslararası öğrenciler diğer uluslararası öğrencilerle karşılaştırıldığında sayıca az olduklarından ve bu durum geldikleri ülke değişkenine göre ortalamaları karşılaştırmada sorun oluşturacağından bu seçenekler birleştirilerek Diğer seçeneği olarak yeniden düzenlenmiştir. Buna göre UÖKMA'dan alınan puanlar sürekli, ortalamaları karşılaştırılacak altı bağımsız örneklem söz konusu olduğu için veriler ANOVA ile çözümlenmiştir. İlk olarak Tablo 29'da Geldikleri ülkeye göre uluslararası öğrencilerin UÖKMA'dan aldıkları puanların ortalaması ve standart sapması verilmiş, daha sonra Tablo 30'da ANOVA sonuçları sunulmuştur.

Tablo 29. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilere İlişkin Kalite Memnuniyetlerinin Geldikleri Ülke Değişkenine Göre UÖKMA Puanlarının Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Faktörler	Gruplar	N	$\bar{X}$	S
Öğretim Elemanı ve Öğrenim Kalitesi	Azerbaycan	53	35.30	7.56
	Gürcistan	14	28.57	8.99
	Suriye	36	30.47	6.37
	Türkmenistan	18	33.28	8.23
	Yemen	27	29.81	5.23
	Diğer	23	31.70	6.71
	Toplam	171	32.17	7.39

Öğrenci Memnuniyeti	Azerbaycan	53	21.45	6.23
	Gürcistan	14	17.86	4.44
	Suriye	36	19.75	5.10
	Türkmenistan	18	22.89	5.33
	Yemen	27	19.22	4.76
	Diğer	23	19.96	5.05
	Toplam	171	20.40	5.50
Uluslararası Ofis Memnuniyeti	Azerbaycan	53	13.98	3.62
	Gürcistan	14	12.79	2.94
	Suriye	36	13.56	3.43
	Türkmenistan	18	15.00	4.17
	Yemen	27	14.22	2.50
	Diğer	23	14.48	3.49
	Toplam	171	14.01	3.42
Teknoloji Etkin Kullanımı	Azerbaycan	53	14.62	3.57
	Gürcistan	14	12.64	3.25
	Suriye	36	13.36	2.42
	Türkmenistan	18	15.61	3.43
	Yemen	27	12.81	2.59
	Diğer	23	14.43	2.31
	Toplam	171	13.99	3.11
Program Kalitesi	Azerbaycan	53	14.58	3.62
	Gürcistan	14	12.36	3.79
	Suriye	36	13.33	3.18
	Türkmenistan	18	13.89	3.58
	Yemen	27	13.11	3.33
	Diğer	23	13.83	2.81
	Toplam	171	13.73	3.42
Üniversite İmajı	Azerbaycan	53	17.68	4.56
	Gürcistan	14	14.64	4.94
	Suriye	36	16.31	4.41
	Türkmenistan	18	16.89	4.46
	Yemen	27	15.56	3.53
	Diğer	23	15.74	4.22
	Toplam	171	16.46	4.41

Üniversite'de Sosyal Yaşam	Azerbaycan	53	10.96	3.08
	Gürcistan	14	9.57	2.14
	Suriye	36	9.67	2.94
	Türkmenistan	18	10.72	3.12
	Yemen	27	9.89	2.33
	Diğer	23	9.35	3.08
	Toplam	171	10.16	2.91
Toplam	Azerbaycan	53	128.58	25.08
	Gürcistan	14	108.43	24.11
	Suriye	36	116.44	22.14
	Türkmenistan	18	128.28	28.87
	Yemen	27	114.63	17.95
	Diğer	23	119.48	19.90

Tablo 29'da verilen puanların Geldikleri Ülke değişkenine göre aralarındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan ANOVA sonuçları Tablo 30'da verilmiştir.

Tablo 30. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilere İlişkin Kalite Memnuniyetlerinin Geldikleri Ülke Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

Faktörler	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı Fark
Öğretim Elemanı ve Öğrenim Kalitesi	Gruplarıçi	981.96	5	196.39	3.91	.002*	1-2,1-3,1-5,1-6 (LSD)
	Gruplararası	8296.13	165	50.28			
	Toplam	9278.08	170				
Öğrenci Memnuniyeti	Gruplarıçi	317.96	5	63.59	2.18	.059	-
	Gruplararası	4817.00	165	29.19			
	Toplam	5134.96	170				
Uluslararası Ofis Memnuniyeti	Gruplarıçi	52.36	5	10.47	0.89	.486	-
	Gruplararası	1932.63	165	11.71			
	Toplam	1984.99	170				
Teknoloji Etkin Kullanımı	Gruplarıçi	150.00	5	30.00	3.30	.007*	1-2,1-5,2-4,3-4,4-5 (LSD)
	Gruplararası	1497.98	165	9.08			
	Toplam	1647.98	170				
Program Kalitesi	Gruplarıçi	81.79	5	16.36	1.42	.220	-
	Gruplararası	1903.83	165	11.54			
	Toplam	1985.63	170				

Üniversite İmajı	Gruplariçi	163.22	5	32.64	1.72	.133	
	Gruplararası	3137.28	165	19.01			-
	Toplam	3300.50	170				
Üniversite'de Sosyal Yaşam	Gruplariçi	70.57	5	14.11	1.70	.137	
	Gruplararası	1368.85	165	8.30			-
	Toplam	1439.42	170				
Toplam	Gruplariçi	8110.02	5	1622.00	3.02	.012*	1-2,1-
	Gruplararası	88680.83	165	537.46			3,1-5,2-4
	Toplam	96790.85	170				(LSD)

*p<0.05

ANOVA testi sonucunda Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin kalite memnuniyetleri geldikleri ülke değişkenine göre; Öğretim Elemanı ve Öğrenim Kalitesi boyutunda ($F_{(5-165)}=3.91$; $p<.05$), Teknoloji Etkin Kullanımı boyutunda ($F_{(5-165)}=3.30$; $p<.05$) ve UÖKMA'den elde edilen puanların tamamında ($F_{(5-165)}=3.02$; $p<.05$) istatistiksel açıdan anlamlı fark göstermektedir.

Var olan bu farklılıkların hangi gruplarda olduğunu belirlemek için Post Hoc testlerinden yararlanılmaktadır. Grup varyanslarının homojen olduğu ve örneklem büyüklüklerinin eşit olmadığı durumlarda Bonferoni ve LSD testi, grup varyanslarının homojen olmadığı ve örneklem büyüklüklerinin eşit olmadığı durumlarda ise Tamhane's T2 testi kullanılabilir (Kayri, 2009: 56).

Öğretim Elemanı ve Öğrenim Kalitesi boyutunda, LSD testi sonuçlarına göre Azerbaycan'dan gelen uluslararası öğrenciler ($\bar{X}=35.30$), Gürcistan'dan ($\bar{X}=28.57$), Suriye'den ($\bar{X}=30.47$), Yemen'den ($\bar{X}=29.81$) ve Diğer ülkelerden ($\bar{X}=31.70$) gelen uluslararası öğrencilere göre daha olumlu görüşe sahiptirler.

Teknoloji Etkin Kullanımı boyutunda, LSD testi sonuçlarına göre Azerbaycan'dan gelen uluslararası öğrenciler ($\bar{X}=14.62$), Gürcistan'dan ($\bar{X}=12.64$) ve Yemen'den ($\bar{X}=12.81$) gelen uluslararası öğrencilere göre daha olumlu görüşe sahiptirler. Ayrıca Türkmenistan'dan gelen uluslararası öğrenciler ($\bar{X}=15.61$), Gürcistan'dan ($\bar{X}=12.64$), Suriye'den ($\bar{X}=13.36$) ve Yemen'den ($\bar{X}=12.81$) gelen uluslararası öğrencilere göre daha olumlu görüşe sahiptirler.

Üniversite'de Sosyal Yaşam boyutunda, LSD testi sonuçlarına göre sosyal bilimler alanda öğrenim gören uluslararası öğrenciler ($\bar{X}=10.69$), sağlık bilimlerinde öğrenim gören ($\bar{X}=9.31$) uluslararası öğrencilere göre daha olumlu görüşe sahiptirler.

UÖKMA'den elde edilen puanların tamamından elde edilen Toplam boyutunda, LSD testi sonuçlarına göre Azerbaycan'dan gelen uluslararası öğrenciler ($\bar{X}=128.58$), Gürcistan'dan ($\bar{X}=108.43$), Suriye'den ($\bar{X}=116.44$) ve Yemen'den ($\bar{X}=114.63$) gelen uluslararası öğrencilere göre daha olumlu görüşe sahiptirler. Ayrıca Türkmenistan'dan gelen uluslararası öğrenciler ($\bar{X}=128.28$), Gürcistan'dan ($\bar{X}=108.43$) gelen uluslararası öğrencilere göre daha olumlu görüşe sahiptirler.

3. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilere İlişkin Uluslararası Öğrenci Kalite Memnuniyeti Anketi Boyutlarının Çoklu Doğrusal Regresyon Modeli ile Değerlendirilmesi

Araştırmanın bu aşamasında Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin uygulanan yabancı öğrenci kalite memnuniyeti anketi sonucunda oluşan öğrenci memnuniyeti boyutunun, diğer boyutlar arasındaki ilişkisinin matematiksel ifadesinin ortaya çıkarılması amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda, çok değişkenli istatistiksel yöntemlerden biri olan çoklu doğrusal regresyon modeli tercih edilmiştir. Çoklu doğrusal regresyon modeli, parametre tahminlerini gerçekleştirirken en küçük kareler yöntemine başvurmaktadır. En küçük kareler yönteminin, tutarlı ve yansız bir parametre tahmini yapılması için modelin bazı varsayımların test edilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda oluşturulan modelin, doğrusallık, otokorelasyon, çoklu doğrusal bağlantı varsayımlarına bakılmıştır (Kalaycı, 2006:207).

Bağımlı Değişken: Öğrenci Memnuniyeti (Y)

Bağımsız Değişken 1: Öğretim Elemanı ve Öğrenim Kalitesi (X1)

Bağımsız Değişken 2: Uluslararası Ofis Memnuniyeti (X2)

Bağımsız Değişken 3: Teknoloji Etkin Kullanımı (X3)

Bağımsız Değişken 4: Program Kalitesi (X4)

Bağımsız Değişken 5: Üniversite İmajı (X5)

Bağımsız Değişken 6: Üniversite'de Sosyal Yaşam (X6)

Doğrusallık Varsayımı: Y bağımlı değişkeni ile diğer tüm X bağımsız değişkenlerinin grafikleri çizilerek bağımlı değişken ile bağımsız değişken arasındaki ilişkinin doğrusal olduğu pozitif yönlü artış içinde olduğu görülmüştür.

Otokorelasyon Varsayımı: Çoklu doğrusal regresyon analizinin sonuçlarından Durbin-Watson istatistik değeri $d=2.117$ olarak bulunmuştur.

150 maddeli, 4 bağımsız değişkenli %95 güven aralığındaki tablo değeri alt sınır için 1.68, üst sınır 1.79 olarak bulunmuştur. Bulunan değer ile tablo değerleri karşılaştırıldığında anlamsız negatif otokorelasyon olduğu görülmektedir. Bir başka ifade ile varsayım sağlanmıştır.

Çoklu Doğrusal Bağlantı: Modelin değişkenleri faktör analizinin bir sonucu olarak ortaya çıktığından dolayı çoklu doğrusal bağlantı olmadığı görülmektedir. Ayrıca çoklu doğrusal bağlantının varlığını gösteren VIF değerleri de tüm bağımsız değişkenler için 10'un altında çıkmıştır.

Bir bağımlı ve altı bağımsız değişken ile çoklu doğrusal regresyon analizi stepwise metodu uygulanarak gerçekleştirilmiştir. Analiz sonucunda iki bağımsız değişkenin (X2, X4), bağımlı değişkeni açıklamada anlamlı olmadığı ortaya çıkmıştır. İlgili değişkenler modelden çıkartılıp Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi tekrarlandığında ortaya çıkan sonuçlar Tablo 31-32-33'de gösterilmiştir.

Tablo 31. Model Özeti

R	R ²	Düzeltilmiş R ²	Durbin-Watson
.747 ^a	.558	.547	2.117

Tablo 31 incelendiğinde bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkenin %54.7'sini açıkladığı görülmektedir. Açıklama seviyesinin düşüklüğü modele başka değişkenlerin eklenmesi gerektiğini göstermektedir.

Tablo 32. ANOVA Tablosu

	Kareler Toplamı	sd	Ortalama Kare	F	p
Regresyon	2864.799	4	716.200	52.370	.000 ^b
Hatalar	2270.160	166	13.676		
Toplam	5134.959	170			

Tablo 32 incelendiğinde kurulan regresyon modelinin uygun olduğu F testi sonucunda ortaya çıkartılmıştır ($p < 0.05$).

Tablo 33. Katsayılar Tablosu

	B	Standart Hata	t	p	VIF
Sabit	.558	1.431	.390	.697	
X1	.181	.058	3.098	.002	2.310
X3	.337	.129	2.613	.010	2.001
X5	.355	.085	4.163	.000	1.756
X6	.341	.128	2.677	.008	1.712

Tablo 33 incelendiğinde katsayılara ait değerlerin anlamlı oldukları tespit edilmiştir ($p < 0.05$). Buna göre oluşan model aşağıda verilmektedir.

$$Y = 0.558 + 0.181X_1 + 0.337X_3 + 0.355X_5 + 0.341X_6 + \epsilon$$

Çoklu doğrusal regresyon analizi sonucunda Uluslararası ofis memnuniyeti ve program kalitesi değişkenlerinin öğrenci memnuniyetini açıklamada etkili olmadığı tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra öğrenci memnuniyetini açıklamada en fazla katkısı olan değişkenlerin sırasıyla üniversite imajı, üniversitede sosyal yaşam ve teknoloji etkin kullanımı değişkenleri olduğu söylenebilir. Modele en az katkıyı sağlayan değişken ise, öğretim elemanı ve öğrenim kalitesi değişkeni olduğu görülmektedir.

VI. RECEP TAYYİP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ'NDE ÖĞRENİM GÖREN ULUSLARARASI ÖĞRENCİLERE İLİŞKİN ULUSLARARASI ÖĞRENCİ KALİTE MEMNUNİYETİ ANKETİNE YÖNELİK GENEL SONUÇLAR

Yapılan bu çalışma ile Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin kalite memnuniyetlerinin araştırılması amaçlanmıştır. Belirlenen amaç doğrultusunda ilgili literatürdeki çalışmalardan yararlanılarak "Uluslararası Öğrenci Kalite Memnuniyeti Anketi (UÖKMA)" oluşturulmuştur. Tasarlanan anket; Öğretim Elemanı ve Öğrenim Kalitesi (9 Soru), Öğrenci Memnuniyeti (6 Soru), Uluslararası Ofis Memnuniyeti (4 Soru), Teknoloji Etkin Kullanımı (4 Soru), Program Kalitesi (4 Soru), Üniversite İmajı (5 Soru) ve Üniversitede Sosyal Yaşam (3 Soru) olmak üzere 7 boyuttan ve 35 maddeden oluşmaktadır.

Psikometrik özellikleri belirlenen ve Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere yönelik kalite memnuniyeti algılarını ölçmek üzere oluşturulan UÖKMA, Azerbaycan'dan, Suriye'den, Yemen'den, Türkmenistan'dan, Gürcistan'dan, İran'dan, Endonezya'dan, Afganistan'dan, Gana'dan, Lübnan'dan, Fildişi Sahilleri'nden, Hindistan'dan, Hollanda'dan, Kazakistan'dan, Kenya'dan, Mısır'dan, Nijerya'dan, Orta Afrika Cumhuriyeti'nden, Uganda'dan ve Ürdün'den gelen uluslararası öğrencilere uygulanmıştır.

Anket sürecinde, 201 uluslararası öğrenciye anket uygulanmış, ek-sik doldurulmuş 30 anket analizlere dâhil edilmemiştir. Çeşitli fakülte-lerde öğrenim gören 171 uluslararası öğrencilerden elde edilen veriler ile analizler gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın uygulama kısmında uluslararası öğrencilerin cinsi-yet, yaş, kaldığı yer, bireysel gelir, Türkiye'de bulunma süresi, ülkesine

gitme sıklığı, öğrenim durumu, sınıfı ve fakültesine yönelik bilgiler verilmiştir. Verilen bilgilere göre uluslararası öğrencilerin %21.6'sı kadın, %78.4'ünün erkek oldukları görülmektedir. Ayrıca uluslararası öğrencilerin yaşları incelendiğinde en fazla 18-22 yaş aralığında olduğu, bireysel gelirlerinin de en fazla 0-500TL olduğu, Türkiye'de bulunma sürelerinin hemen her grupta eşit olmak ile birlikte 5 yıl ve üstü grubun, diğerlerine göre daha fazla olduğu görülmektedir. Ülkelerine gitme sıklığı incelendiğinde en fazla 1 yıldan fazla seçeneğinin işaretlendiği ve en fazla lisans seviyesinde eğitim gördükleri gözlenmiştir. Söz konusu öğrencilerin her sınıf seviyesinde hemen hemen eşit miktarda bulunmalarının yanında en fazla İktisadi İdari Bilimler Fakültesi ve Tıp Fakültesinde eğitim görmektedirler. Yabancı öğrencileri geldikleri ülkeler bazında incelediğinde çoğunluğun Azerbaycan'dan geldikleri tespit edilmiştir. Öğrencilerin geldikleri ülkeleri sırasıyla Suriye, Yemen, Türkmenistan, Gürcistan ve diğer ülkeler takip etmektedir. Gürcistan'dan gelen kayıtlı öğrenci sayısı fazla olmasına rağmen bazı öğrencilerin ankete katılmakta isteksiz olmaları ve dersleri takip etmedikleri için kendilerine e-posta ya da telefon ile ulaşılabilirliklerinden dolayı örnekleme dâhil olan öğrenci sayısı orantısız olarak az olmuştur.

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilerin kalite memnuniyet düzeylerini belirlemek amacıyla Burs Alma Durumu, Maddi Destek Durumu, Sağlık Sigortası Durumu, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'ni Tercih Etme Nedenleri, Eğitimini Yarıda Bırakma Durumu ve Eğitimini Yarıda Bırakmayı Düşündüren Sebepler açısından değerlendirme yapılmıştır.

Değerlendirme sonuçları incelendiğinde;

1. Uluslararası öğrencilerin burs alma durumu incelendiğinde çoğunun her hangi bir yerden burs almadığı tespit edilmiştir.
2. Maddi destek durumu incelendiğinde gelmiş oldukları devletten destek alanların sayısının oldukça az olduğu ve Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nden destek alanların sayısının nispeten daha fazla olduğu görülmektedir.
3. Sağlık sigortası durumu incelendiğinde uluslararası öğrencilerin yaklaşık olarak 2/3'ünün sağlık sigortasına sahip olduğu görülmektedir.
4. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nin tercih edilme nedenleri incelendiğinde ilk olarak "dini yakınlık" sebebiyle tercih edildiği, buna ek olarak diğer önemli kriterlerin eğitim kalitesi, kültürel yakınlık ve üniversitenin konumu olduğu söylenebilir. Bunun yanında burs olanakla-

rının azlığı ve hayat pahalılığı durumu üniversitenin tercih edilmesinde negatif bir sebep olarak görülmektedir.

5. Eğitimini yarıda bırakma durumu incelendiğinde uluslararası öğrencilerin hemen hepsinin eğitimlerini Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde tamamlamayı düşündükleri görülmektedir.

6. Eğitimi yarıda bırakmayı düşünen kişiler, üniversiteden belediklerini bulamadıklarını ve yeterli desteğin sağlanmadığını neden olarak belirtmişlerdir. Buna ek olarak Türkçeyi öğrenememe ve Türkiye'ye uyum sağlayamama durumları eğitimlerini yarıda bırakmayı düşünmede etkin olmayan seçeneklerdir.

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin kalite memnuniyet algılarının söz konusu boyutlar açısından; cinsiyet ve yaşa göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği Bağımsız Örneklemeler T Testi ile kaldığı yer, bireysel gelir, Türkiye'de bulunma süresi, ülkesine gitme sıklığı, öğrenim durumu, sınıf ve alan değişkenlerine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği ise, ANOVA Testi ile incelenmiş ve belirli ilişkiler tespit edilmiştir. Bu bölüm kapsamında oluşturulan hipotezler ve sonuçlarına ilişkin bilgi tablosu EK-7'de verilmiştir.

Söz konusu değişkenlere göre, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin kalite memnuniyet algı düzeylerinin istatistiksel olarak anlamlı fark gösterip göstermediğine yönelik sonuçlar aşağıda kısaca özetlenmiştir:

Öğretim Elemanı ve Öğrenim Kalitesi boyutu incelendiğinde:

1. Uluslararası öğrencilerin öğretim elemanı ve öğrenim kalitesi üzerindeki algılarının olumlu yönde eğilim gösterdiği söylenebilir ($\bar{X}=3.57$). Söz konusu eğilimin dersi veren öğretim üyelerinin alanlarında uzman, kolay iletişim kurulabilen kişiler olmasından kaynaklı olduğu söylenebilir.

2. Cinsiyet değişkeni incelendiğinde, uluslararası erkek öğrencilerin kadın öğrencilere oranla öğretim elemanı ve öğrenim kalitesi açısından daha olumlu düşündükleri söylenebilir.

3. Kaldıkları yere göre özel yurttaki kalan uluslararası öğrencilerin KYK yurdunda ve kiralık evde kalan öğrencilere göre, öğretim elemanı ve öğrenim kalitesi açısından daha olumsuz düşüncelere sahip oldukları söylenebilir.

4. Sosyal bilimler alanında eğitim gören uluslararası öğrencilerin sağlık bilimleri alanında eğitim gören uluslararası öğrencilere göre öğ-

retim elemanı ve öğrenim kalitesi açısından daha olumlu görüşe sahip oldukları söylenebilir.

5. Geldikleri ülke bazında değerlendirildiğinde, Azerbaycan'dan gelen öğrenciler Gürcistan'dan, Suriye'den, Yemen ve diğer ülkelerden gelen öğrencilere göre öğretim Elemanı ve öğrenim kalitesi açısından daha olumlu görüş sergiledikleri söylenebilir.

6. Uluslararası öğrencilerin yaş, bireysel gelir, Türkiye'de bulunma süresi, ülkelerine gitme sıklıkları, öğrenim durumları (Ön lisans, Yükseköğretim, Lisans ve Yüksek Lisans) ve öğrenim gördükleri sınıf düzeyi değişkenleri öğretim elemanı ve öğrenim kalitesi üzerinde anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Öğrenci Memnuniyeti boyutu incelendiğinde:

1. Uluslararası öğrencilerin genel anlamda üniversiteden memnun oldukları yönünde eğilim gösterdikleri söylenebilir ($\bar{X}=3.40$).

2. Cinsiyet değişkeni incelendiğinde, uluslararası erkek öğrencilerin, kadın öğrencilere oranla öğrenci memnuniyeti açısından daha olumlu düşündükleri söylenebilir.

3. Türkiye'de bulunma süresi değerlendirildiğinde, Türkiye'de 3 yıldan az süre kalan uluslararası öğrencilerin, Türkiye'de 4 yıldan fazla kalan öğrencilere göre, daha olumsuz görüşe sahip oldukları söylenebilir.

4. Uluslararası öğrencilerin yaş, kaldığı yer, bireysel gelir, ülkelerine gitme sıklıkları, öğrenim durumları (Ön lisans, Yükseköğretim, Lisans ve Yüksek Lisans), eğitim gördükleri alan, geldikleri ülke ve öğrenim gördükleri sınıf düzeyi değişkenleri öğrenci memnuniyeti üzerinde anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Uluslararası Ofis Memnuniyeti boyutu incelendiğinde,

1. Uluslararası öğrencilerin uluslararası ofis memnuniyeti üzerindeki algılarının olumlu yönde eğilim gösterdiği söylenebilir ($\bar{X}=3.50$). Söz konusu eğilimin uluslararası ofisin istenilen zaman ulaşılabilir olmasından, bireysel olarak ilgi gösterilmesinden kaynaklı olduğu söylenebilir.

2. Cinsiyet değişkeni incelendiğinde, uluslararası erkek öğrencilerin kadın öğrencilere oranla uluslararası ofis açısından daha memnun oldukları söylenebilir.

3. Bireysel gelir değişkeni incelendiğinde, bireysel geliri 0-500 TL arasında değişen uluslararası öğrencilerin, bireysel gelirleri 1001 TL ve üstü olan öğrencilere göre uluslararası ofise yönelik yaklaşımlarının daha olumsuz olduğu söylenebilir.

4. Uluslararası öğrencilerin yaş, kaldığı yer, Türkiye’de bulunma süresi, ülkelerine gitme sıklıkları, öğrenim durumları (Ön lisans, Yüksekokul, Lisans ve Yüksek Lisans), öğrenim gördükleri sınıf düzeyi değişkenleri, eğitim gördükleri alan ve geldikleri ülke değişkenleri, uluslararası öğrenci ofisi memnuniyeti üzerinde anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Teknoloji Etkin Kullanımı boyutu incelendiğinde:

1. Uluslararası öğrencilerin teknoloji kullanımı üzerindeki algılarının olumlu yönde eğilim gösterdiği söylenebilir ($\bar{X}=3.50$). Söz konusu eğilimin dersi veren öğretim üyelerinin ve kendilerinin derslerde teknolojik araç-gereçleri kullanım olanaklarının olmasından kaynaklı olduğu söylenebilir.

2. Cinsiyet değişkeni incelendiğinde, uluslararası erkek öğrencilerin kadın öğrencilere oranla teknoloji etkin kullanımı açısından daha olumlu düşündükleri söylenebilir.

3. Yaş değişkeni incelendiğinde, 22 ve altı yaş aralığında olan uluslararası öğrencilerin teknoloji etkin kullanımı boyutundaki kalite memnuniyetlerinin, yaşları 23 ve üstü olan uluslararası öğrencilere göre daha olumsuz olduğu söylenebilir.

4. Türkiye’de bulunma süresi değişkeni incelendiğinde, Türkiye’de 3 yıl - 4 yıldan az süre kalan uluslararası öğrencilerin, Türkiye’de 1 yıl ve 2 yıldan az, 2 yıl-3 yıldan az, 4 yıl-5 yıldan az, 5 yıl ve üstü yıldan fazla kalan öğrencilere göre, teknoloji etkin kullanımı boyutuna yönelik daha olumsuz görüşe sahip oldukları söylenebilir.

5. Geldikleri ülke bazında değerlendirildiğinde, Azerbaycan’dan gelen uluslararası öğrenciler Gürcistan’dan ve Yemen’den gelen uluslararası öğrencilere göre teknoloji etkin kullanımı açısından daha olumlu görüşlere sahip olduğu söylenebilir. Bunun yanı sıra Türkmenistan’dan gelen öğrenciler, Gürcistan’dan, Suriye’den ve Yemen’den gelen öğrencilere göre teknoloji etkin kullanımı açısından daha olumlu görüşlere sahip olduğu söylenebilir.

6. Uluslararası öğrencilerin bireysel gelir, kaldığı yer, ülkelerine gitme sıklıkları, öğrenim durumları (Ön lisans, Yüksekokul, Lisans ve Yüksek Lisans), öğrenim gördükleri sınıf düzeyi ve eğitim gördükleri alan değişkenleri teknoloji etkin kullanımı üzerinde anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Program Kalitesi boyutu incelendiğinde;

1. Uluslararası öğrencilerin program kalitesi üzerindeki algılarının olumlu yönde eğilim gösterdiği söylenebilir ($\bar{X}=3.43$). Söz konusu eğilimin ülkesinde eğitim sistemine benzer ders içerikleri içermesinden ve kariyer gelişimine katkı sağlayacağını düşünülmesinden kaynaklı olduğu söylenebilir.

2. Cinsiyet değişkeni incelendiğinde, uluslararası erkek öğrencilerin, kadın öğrencilere oranla program kalitesi açısından daha olumlu düşündükleri söylenebilir.

3. Kaldıkları yere göre özel yurttaki kalan uluslararası öğrencilerin, KYK yurdunda ve kiralık evde kalan öğrencilere göre program kalitesi açısından daha olumsuz düşüncelere sahip oldukları söylenebilir.

4. Uluslararası öğrencilerin yaş, bireysel gelir, Türkiye’de bulunma süresi, ülkelerine gitme sıklıkları, öğrenim durumları (Ön lisans, Yüksekokul, Lisans ve Yüksek Lisans), öğrenim gördükleri sınıf düzeyi değişkenleri, eğitim gördükleri alan ve geldikleri ülke değişkenleri program kalitesi üzerinde anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Üniversite İmajı boyutu incelendiğinde;

1. Uluslararası öğrencilerin üniversite imajı üzerindeki algılarının nötr bir eğilim gösterdiği söylenebilir ($\bar{X}=3.29$).

2. Cinsiyet değişkeni incelendiğinde, uluslararası erkek öğrencilerin, kadın öğrencilere oranla üniversite imajı açısından daha olumlu düşündükleri söylenebilir.

3. Sosyal bilimler alanında eğitim gören uluslararası öğrencilerin sağlık bilimleri alanında eğitim gören uluslararası öğrencilere göre üniversite imajı açısından daha olumlu görüşe sahip oldukları söylenebilir.

4. Uluslararası öğrencilerin yaş, kaldıkları yer, bireysel gelir, Türkiye’de bulunma süresi, ülkelerine gitme sıklıkları, öğrenim durumları (Ön lisans, Yüksekokul, Lisans ve Yüksek Lisans), öğrenim gördükleri sınıf düzeyi ve geldikleri ülke değişkenleri üniversite imajı üzerinde anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Üniversitede Sosyal Yaşam boyutu incelendiğinde;

1. Uluslararası öğrencilerin üniversitede sosyal yaşam üzerindeki algılarının nötr bir eğilim gösterdiği söylenebilir ($\bar{X}=3.39$).

2. Cinsiyet değişkeni incelendiğinde, uluslararası erkek öğrencilerin kadın öğrencilere oranla üniversitede sosyal yaşam açısından daha olumlu düşündükleri söylenebilir.

3. Sosyal bilimler alanında eğitim gören uluslararası öğrencilerin sağlık bilimleri alanında eğitim gören uluslararası öğrencilere göre üniversitede sosyal yaşam açısından daha olumlu görüşe sahip oldukları söylenebilir.

4. Uluslararası öğrencilerin yaş, kaldıkları yer, bireysel gelir, Türkiye’de bulunma süresi, ülkelerine gitme sıklıkları, öğrenim durumları (Ön lisans, Yüksekokul, Lisans ve Yüksek Lisans), geldikleri ülke ve öğrenim gördükleri sınıf düzeyi değişkenleri üniversitede sosyal yaşam üzerinde anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Çoklu doğrusal regresyon analizi sonucunda Uluslararası ofis memnuniyeti ve program kalitesi değişkenlerinin öğrenci memnuniyetini açıklamada etkili olmadığı tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra öğrenci memnuniyetini açıklamada en fazla katkısı olan değişkenlerin sırasıyla üniversite imajı, üniversitede sosyal yaşam ve teknoloji etkin kullanımı değişkenleri olduğu söylenebilir. Modele en az katkıyı sağlayan değişken ise, öğretim elemanı ve öğrenim kalitesi değişkeni olduğu görülmektedir. Bu bağlamda uluslararası öğrencilerin memnuniyetini sağlama noktasında, üniversitenin ilk olarak olumlu bir imaj oluşturması ve sürdürmesine yönelik çalışmalarda bulunması, bunun yanında sosyal yaşam alanlarının geliştirilmesi ve eğitim sürecinde teknoloji kullanımının daha da arttırılması önerilmektedir.

Sonuç olarak Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi’nde öğrenim gören uluslararası öğrencilerin öğrenci kalite memnuniyetleri açısından tüm boyutlarda olumlu yönde eğilim gösterdikleri görülmektedir. Bu durum Ahmad (2015)’ın çalışması ile benzerlik göstermektedir. Fakat öğrenci memnuniyetini etkileyen faktörler incelendiğinde, Arambewela vd. (2005)’nin çalışmalarında en baskın faktörün program kalitesi olduğu ortaya çıkarken, program kalitesi bu çalışmada öğrenci memnuniyetini etkilemeyen bir faktör olarak bulunmuştur. Bunun yanında üniversite imajının ve üniversitede sosyal yaşamın, her iki çalışmada da öğrenci memnuniyetini etkileyen faktörler olduğu görülmektedir. Bu açıdan bakıldığında sonuçlar literatürdeki çalışmalarla benzerlik göstermektedirler.

KAYNAKÇA

- Ahmad, S. Z. (2015), Evaluating student satisfaction of quality at international branch campuses, *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 40(4), 488-507, DOI: 10.1080/02602938.2014.925082.
- Arambewela, R., Hall, J. & Zuhair, S. (2005). Postgraduate international students from Asia: factors influencing satisfaction. *Journal of Marketing for Higher Education*, 15(2), 105-127.
- Berkeley (2011), Comprehensive international student needs assessment survey, *Berkeley international office*. Erişim: <https://internationaloffice.berkeley.edu/about-us/statistics/needs-assessment-2011> (E.T. 16.04.2019)
- Hair, J. F. vd. (2014). *Multivariate Data Analysis (7th Ed.)*. UK: Pearson.
- Kalaycı, Ş. (2006). *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri (2. Baskı)*. Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Kayri, M. (2009). Araştırmalarda gruplar arası farkın belirlenmesine yönelik çoklu karşılaştırma (Post-Hoc) teknikleri, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(1), 51-64.
- Lewitz, N. (2016). Noel Levitz Student Satisfaction Inventory, *Independence community College, Office of Institutional Research, Kansas, USA*. Erişim: [http://www.indycc.edu/about-us/institutional-research/files/documents/2016 Noel Levitz Student Satisfaction Inventory Report.pdf](http://www.indycc.edu/about-us/institutional-research/files/documents/2016%20Noel%20Levitz%20Student%20Satisfaction%20Inventory%20Report.pdf) (E.T. 26.03.2019).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

**RECEP TAYYİP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ'NDE
ÖĞRENİM GÖREN ULUSLARARASI ÖĞRENCİLERİN
KARŞILAŞTIKLARI PROBLEMLERE YÖNELİK NİCEL
ARAŞTIRMA**

Dr. Öğr. Üyesi Burcu KARTAL
Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi,
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi,
İşletme Bölümü
burcu.kartal@erdogan.edu.tr

I. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Bu çalışmada, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilerin, hem üniversite ortamında hem de çevrelerinde karşılaştıkları problemlerin tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Elde edilen sonuçlar neticesinde uluslararası öğrencilerin olası problemler karşısındaki algıları belirlenmiş olacaktır. Böylelikle üniversite yönetimine, il idarecilerine ve esnaflara, problem olarak algılanan durumların giderilmesi konusunda fırsat yaratacaktır. Sorunların çözümlenmesi neticesinde hem Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nin hem de Rize ilinin, uluslararası öğrenciler için cazibe merkezi haline getirilmesine katkı sağlayacaktır.

II. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde eğitim-öğrenim gören uluslararası öğrencilerin karşılaştıkları problemlerin belirlenmeye çalışıldığı bu çalışmada bazı sınırlılıklar mevcuttur. Yapılan araştırmaya ilişkin sınırlılıklar aşağıda belirtilmektedir.

1) Araştırmanın örneklem seçiminde “Tamsayım” yapılması öngörülmüş ama saha çalışmasında kayıtlı öğrencilerin aktif olarak derslere katılmadıkları tespit edilmiştir. Bu sebeple çalışmada kolayda örnekleme yöntemi kullanılmıştır.

2) Araştırmada her ülkeden uluslararası öğrenciye ulaşmak amaçlanmıştır. Fakat bazı ülkelere gelen tek uluslararası öğrencilerin anket çalışmasına katılmak istememesi yüzünden çalışmaya dahil edilememiştir.

III. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Çalışmanın bu bölümünde; araştırmanın evren ve örnekleme, araştırmanın veri toplama aracına ve araştırma sorularına yer verilmiştir.

A. Araştırmanın Evren ve Örnekleme

Araştırmanın evreni, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi’nde, 2017-2018 Öğrenim Yılında kayıt yenileyen uluslararası öğrencilerden oluşmaktadır. Uluslararası Öğrenci Ofisinden elde edilen sayı neticesinde Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi’nin çeşitli birimlerinde öğrenim gören 465 yabancı öğrenci bulunmaktadır. Çeşitli nedenlerle kayıt yenilemeyen, TÖMER’de eğitim görüp fiilen RTEÜ öğrencisi olmayan ve Türk olup yurtdışında doğan uluslararası öğrencilerden oluşan 120 kişi, hedef kitlemiz içinde yer almadığından analizden çıkartılmıştır. Böylelikle araştırmanın ana kütle sayısı 345 olarak belirlenmiştir. Anket sürecinde, Uluslararası Öğrenci Ofisi’nden, birim amirlerinden ve topluluk başkanlarından destek alınarak 201 uluslararası öğrenciye anket uygulanmıştır. Anketlerden sadece 30 tanesi bazı ölçek sorularının boş olması sebebiyle analizden çıkartılmıştır. Anket çalışması 2017-2018 Öğrenim Yılı Bahar yarıyılıının son ayı içinde uygulanmıştır.

B. Araştırmanın Veri Toplama Aracı

Uluslararası öğrenciler belirlenirken, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi’nde öğrenim gören uluslararası öğrencilerden, 2017-2018 Öğrenim Yılı Bahar döneminde kayıt yenileyen yabancı öğrenci olmasına dikkat edilmiştir. Anket uygulaması, yüz yüze anketle veri toplama yöntemi çeşitlerinden elden bırakma yöntemi ile yapılmıştır. Dil seviyesi düşük olan uluslararası öğrencilere, birebir olarak anket uygulanmıştır. Araştırmada uygulanan anket formu Ek-1’de verilmiştir.

C. Araştırma Hipotezleri

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin uluslararası öğrenci problemlerinin, farklı değişkenlere göre istatistiksel açıdan anlamlı farklar gösterip göstermediğine ilişkin araştırma soruları aşağıda belirtilmiştir.

1) Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin uluslararası öğrenci problemleri, cinsiyete göre istatistiksel açıdan anlamlı fark göstermektedir.

2) Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin uluslararası öğrenci problemleri, yaşa göre istatistiksel açıdan anlamlı fark göstermektedir.

3) Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin uluslararası öğrenci problemleri, kaldıkları yere göre istatistiksel açıdan anlamlı fark göstermektedir.

4) Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin uluslararası öğrenci problemleri, bireysel gelire göre istatistiksel açıdan anlamlı fark göstermektedir.

5) Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin uluslararası öğrenci problemleri, Türkiye'de bulunma süresine göre istatistiksel açıdan anlamlı fark göstermektedir.

6) Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin uluslararası öğrenci problemleri, ülkesine gitme sıklığına göre istatistiksel açıdan anlamlı fark göstermektedir.

7) Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin uluslararası öğrenci problemleri, öğrenim durumuna göre istatistiksel açıdan anlamlı fark göstermektedir.

8) Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin uluslararası öğrenci problemleri, sınıfa göre istatistiksel açıdan anlamlı fark göstermektedir.

9) Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin uluslararası öğrenci problemleri, alanlarına göre istatistiksel açıdan anlamlı fark göstermektedir.

10) Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin uluslararası öğrenci problemleri, geldikleri ülkeye göre istatistiksel açıdan anlamlı fark göstermektedir.

IV. RECEP TAYYİP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ'NDE ÖĞRENİM GÖREN ULUSLARARASI ÖĞRENCİLERE İLİŞKİN ULUSLARARASI ÖĞRENCİ PROBLEM ALGILARINI ÖLÇMEDE KULLANILACAK ANKET FORMUNUN TASARLANMASI

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilerin, okulda ve şehirde karşılaştıkları problemler algılarının ölçmek için kullanılacak anketin soru maddeleri, Yağcı ve dğr. (2007), Yardımcıoğlu ve dğr. (2017) ve Porter (1962,1966) Michigan Yabancı Öğrenci Problem Envanteri çalışmasından yararlanılarak oluşturulmuştur. Tasarlanan anket, çalışmada kolaylık sağlaması amacıyla "Uluslararası Öğrenci Problem Anketi (UÖPA)" olarak adlandırılmıştır.

Açıklayıcı faktör analizi uygulamasından önce, veri setinin yapısının bu analiz için uygun olup olmadığı araştırılmıştır. Örneklem büyüklüğünün faktör analizine uygunluğunu test etmek amacıyla Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) testi sonuçları incelenmiştir. Analiz sonucunda KMO değerinin 0.768 olduğu belirlenmiştir. Bu bulgu doğrultusunda, örneklem büyüklüğünün faktör analizi yapmak için uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca Bartlett küresellik testi sonuçları incelendiğinde, elde edilen ki-kare değerinin istatistiksel açıdan anlamlı olduğu görülmüştür ($\chi^2_{(1891)} = 6187.759$; $p < .00$). Bu doğrultuda, verilerin çok değişkenli normal dağılım özelliği göstermektedir. Elde edilen bu sonuçlar veri setinin açıklayıcı faktör analizine uygun olduğunu göstermektedir.

Uluslararası Öğrenci Problem Anketi'nin faktör yapısını ortaya koymak amacıyla faktörleştirme yöntemi olarak temel bileşenler analizi; döndürme yöntemi olarak da dik döndürme yöntemlerinden maksimum değişkenlik (varimax) seçilmiştir. Yapılan analiz sonucunda, analize temel olarak alınan 62 madde için öz değeri 1'in üzerinde olan 16 faktör olduğu görülmüştür. Bu faktörlerin açıkladıkları toplam varyans %70.646'dır. Ayrıca maddelerin ortak varyansa katkısı tablosu incelendiğinde bu değerlerin .595 ile .828 arasında değiştiği görülmektedir.

Faktör analizi sonuçları incelendiğinde oluşan 15. ve 16. faktörün tek maddeden oluştuğu görülmüştür. Bir faktörün en az 3 maddeden oluşması gerektiğinden dolayı ilgili faktörde bulunan 137. madde ("Türkiye'deki yaşam tarzına alıştım") ve 120. madde ("Yemekhanedeki yemek ücretleri bütçeme uygundur") analizden çıkartılmıştır. Ayrıca 145. Madde ("Farklılıklarımız nedeniyle dışlandığımızı düşünüyorum."), 126. Madde ("Dil problemim yüzünden Türklerle iletişim kurmakta zorlanıyorum."), 154. Madde ("Üniversite ile ilgili bir sorunla karşılaştığımda yardım edebilecek birilerini bulabiliyorum."), 157. Madde ("Dersleri an-

lamakta zorluk çekiyorum.”), 146. Madde (Türkiye’de insanlar yabancı öğrencilere karşı önyargılıdır.”), 170. Madde (“Kaldığım yer ile üniversite arasındaki ulaşım kolaydır.”), 139. Madde (“Türkiye’de sağlıklı beslenemediğimi düşünüyorum.”), 163. Madde (“Ev/Yurt sahiplerinin yabancı öğrencilere karşı davranışları iyidir.”), 168. Madde (“Türkiye’deki kurallara uymakta zorlanıyorum.”), 116. Madde (“Üniversitemde uluslararası öğrenciler için düzenlenen etkinlikler vardır.”), 149. Madde (“Türkiye’de kendimi yalnız hissediyorum.”), 171. Madde (“Kaldığım yer temizdir.”), 148. Madde (“Ailemi çok özleyorum.”) ve 147. Madde (“Memleketimden ayrı kalmak beni çok üzüyor.”) analizden faktör yükleri .49’dan küçük oldukları için sırasıyla çıkartılmıştır (Hair vd., 2014:102). Çıkarılan maddelerden sonra 45 madde ile analiz tekrarlandığında KMO değeri .763 olarak bulunmuştur.

Tablo 1. Faktörlerin Varyansa Katkısı

Faktör	Başlangıç Özdeğerler			Toplam Faktör Yükleri (Döndürülmüş)		
	Toplam	Açıklanan Varyans %	Birikimli %	Toplam	Açıklanan Varyans %	Birikimli %
1	8.292	18.426	18.426	4.353	9.673	9.673
2	4.961	11.024	29.450	3.171	7.046	16.719
3	3.832	8.516	37.965	2.932	6.516	23.235
4	2.343	5.207	43.173	2.924	6.497	29.732
5	2.261	5.025	48.198	2.500	5.556	35.288
6	1.838	4.085	52.283	2.471	5.490	40.779
7	1.674	3.721	56.003	2.383	5.297	46.075
8	1.486	3.302	59.305	2.357	5.237	51.312
9	1.384	3.076	62.381	2.274	5.054	56.366
10	1.342	2.982	65.363	2.266	5.036	61.402
11	1.195	2.656	68.019	2.019	4.488	65.889
12	1.061	2.358	70.377	2.019	4.487	70.377

12 faktör oluşan analizde açıklanan varyans 70.377 olarak bulunmuştur. Faktörlerin varyansa katkıları Tablo 1’de ve maddelerin faktörlere dağılımı Tablo 2’te verilmiştir.

Tablo 2. Maddelerin Faktörlere Dağılımı ve Faktör Yük Değerleri

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
s173	0.851											
s174	0.847											
s175	0.825											
s176	0.823											
s172	0.805											
s121		0.696										
s127		0.694										
s123		0.645										
s128		0.595										
s125		0.577										
s124		0.536										
s130			0.777									
s132			0.763									
s131			0.733									
s129			0.636									
s122			0.501									
s152				0.806								
s151				0.805								
s153				0.692								
s150				0.689								
s165					0.843							
s164					0.810							
s166					0.598							
s117						0.826						
s118						0.797						
s119						0.694						
s135							0.815					
s134							0.811					
s136							0.617					
s158								0.864				
s159								0.839				
s160								0.500				
s140									0.748			
s144									0.681			
s138									0.575			

s133	0.523
s143	0.807
s142	0.778
s141	0.714
s162	0.753
s161	0.643
s169	0.617
s155	0.787
s156	0.650
s167	0.647

Yapılan faktör analizi sonucunda maddelerin oluşturdukları faktörlere; birinci faktör için “Dil Yetkinliği”, ikinci faktöre “Arkadaşlık ve İletişim”, üçüncü faktöre “Sağlık hizmetleri”, dördüncü faktöre “Akademik hizmetler”, beşinci faktöre “Şehir Etkileşimi”, altıncı faktöre “Yemekhane hizmetleri”, yedinci faktöre “Sağlık Sorunları”, sekizinci faktör için “Sosyal Yaşam”, dokuzuncu faktöre “Kültürel Sorun”, onuncu faktöre “Ekonomik Sorun”, on birinci faktöre “Güvenlik” ve on ikinci faktöre “Akademik İletişim”, isimleri verilmiştir. İlgili maddeler ve faktörler Tablo 3’de yer almaktadır.

Tablo 3. Uluslararası Öğrenci Problem Anketi Boyut İsimleri ve Soruları

F1	Dil Yetkinliği
s173	Türkçe bir metni kolaylıkla yazabilirim.
s174	Türkçe’yi rahat bir şekilde konuşabilirim.
s175	Türkçe’yi rahat bir şekilde anlayabilirim.
s176	Yeterli düzeyde Türkçe kelime bilgisine sahibim.
s172	Türkçe bir metni kolaylıkla okuyabilirim.
F2	Arkadaşlık ve İletişim
s121	Türk öğretim üyeleri ile ilişkilerim iyidir.
s127	Türk arkadaşlarım bana genellikle yardım ediyorlar.
s123	Kendimi Türk arkadaşlarımın yanında rahat hissediyorum
s128	Türk arkadaşlarım bana karşı anlayışlıdır.
s125	Yabancı öğrencilerin diğer yabancı öğrencilere karşı tutumu iyidir.
s124	Türk olmayan öğretim üyeleri ile ilişkilerim iyidir.
F3	Sağlık hizmetleri
s130	Yabancı öğrencilere sunulan sağlık hizmetleri yeterlidir.
s132	Yabancı öğrencilerin sağlık hizmetlerine ulaşımı kolaydır.
s131	Sağlık sorunum olduğunda yeterli tedavi imkanı buluyorum.

s129 Yabancı öğrenciler için sağlık hizmetleri ucuzdur.

s122 Türk arkadaşlarımla iletişimde sorunlar yaşıyorum.

F4 Akademik hizmetler

---

s152 Aldığım eğitim gelecek planlarıma yardımcı oluyor.

s151 Aldığım eğitimle ülkemde kolay bir şekilde iş bulabileceğimi düşünüyorum.

s153 Aldığım eğitim akademik beklentilerimi karşılıyor.

s150 Aldığım eğitimden memnunum.

F5 Şehir Etkileşimi

---

s165 Şehirdeki halkın yabancı öğrencilere karşı davranışları iyidir.

s164 Şehirdeki esnafın yabancı öğrencilere karşı davranışları iyidir.

s166 Bir sorunla karşılaştığımda sorunumu çözmeme yardımcı olacak kişi bulabiliyorum.

F6 Yemekhane hizmetleri

---

s117 Yemekhane damak zevkime uygun menülere sahiptir.

s118 Yemekhanedeki yemeklerin besleyici olduğunu düşünüyorum.

s119 Yemekhanenin sağlıklı olduğunu düşünüyorum.

F7 Sağlık Sorunları

---

s135 Sağlık Hizmetlerinden faydalanırken sorun yaşıyorum.

s134 Sağlık sigortası ile ilgili sorun yaşıyorum.

s136 Damak tadıma uygun yemek bulmakta zorluk çekiyorum

F8 Sosyal yaşam

---

s158 Şehirdeki kültürel imkanlar (sinema, tiyatro..vb) yeterlidir.

s159 Şehirde sosyal imkanlar öğrenciler için yeterlidir.

s160 Rize’de yaşamaktan mutluyum

F9 Kültürel Sorun

---

s140 Türk yemeklerine alışamadım.

s144 Çevremdekilerle rahat ilişki kuramıyorum.

s138 Türk adet ve geleneklerini anlamakta zorlanıyorum.

s133 Türkiye’nin iklimine kolaylıkla sorun sağladım.*

F10 Ekonomik Sorun

---

s143 Ekonomik olarak zorluk çekiyorum.

s142 Kalacak yer maliyetlerim yüksektir.

s141 Sağlık sigortanın maliyeti yüksektir

F11 Güvenlik

---

s162 Rize güvenli bir şehirdir.

s161 Türkiye’de yaşamaktan mutluyum.

s169 Kaldığım yer güvenlidir.

F12 Akademik İletişim	
s155	Dersi veren öğretim üyeleri ile rahat iletişim kuramıyorum.
s156	Dersi veren öğretim üyelerinin ders anlatımını takip edemiyorum
s167	Sosyal ortamlara katılmakta zorlanıyorum.

*ters kodlanmıştır.

Ölçeğin iç tutarlık anlamındaki güvenilirliği için Cronbach Alpha güvenilirlik katsayıları hesaplanmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4. Uluslararası Öğrenci Problem Anketine Ait Güvenilirlik Katsayıları

Faktör	Cronbach Alpha
Dil Yetkinliği	.919
Arkadaşlık ve İletişim	.790
Sağlık Hizmetleri	.739
Akademik Hizmetler	.869
Şehir Etkileşimi	.785
Yemekhane Hizmetleri	.806
Sağlık Sorunları	.761
Sosyal Yaşam	.790
Kültürel Sorun	.663
Ekonomik Sorun	.763
Güvenlik	.748
Akademik İletişim	.668
Ölçeğin Tamamı	.850

Ölçeğin geçerliği için yapılan açıklayıcı faktör analizi sonuçlarına ve güvenilirliği için yapılan güvenilirlik analizleri sonucunda Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilerin, üniversite yaşamlarında karşılaşılabilecekleri problem algılarını ölçmek için oluşturulmuştur. Tablo 4 incelendiğinde güvenilirlik katsayı (Cronbach Alpha) değerleri, 0.80 ve üstünde olan boyutların yüksek derecede güvenilir, 0.60 ile 0.80 arasında olan boyutların ise güvenilir olduğu kabul edilmektedir (Kalaycı,2006:405). Buna sebeple "Uluslararası Öğrenci Problem Anketi'nin (UÖPA)" geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğuna karar verilmiştir.

V. RECEP TAYYİP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ'NDE ÖĞRENİM GÖREN ULUSLARARASI ÖĞRENCİLERE İLİŞKİN ULUSLARARASI ÖĞRENCİ PROBLEM ANKETİNİN İSTATİSTİKSEL ANALİZİ

A. Araştırmanın Betimsel İstatistikleri

Yapılan bu araştırmaya, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nin çeşitli akademik birimlerinde öğrenim gören, 171 uluslararası öğrenci katılmıştır. Katılım sağlayan uluslararası öğrencilere ilişkin bazı demografik bilgiler Tablo 5'da sunulmuştur.

Tablo 5. Uluslararası Öğrencilerin Demografik Özellikleri

Değişkenler		N	%
Cinsiyet	Kadın	37	21.6
	Erkek	134	78.4
Yaş	18-22	105	61.4
	23-27	59	34.5
	28 ve Üzeri	7	4.1
Kaldığı Yer (İkamet Ettikleri Yer)	KYK Yurdu	55	32.2
	Özel Yurt	27	15.8
	Kiralık Ev	81	47.4
	Diğer	4	2.3
	Kayıp Veri	4	2.3
Bireysel Gelir	0-500	80	46.8
	501-1000	74	43.3
	1001-1500	6	3.5
	1501 ve üssü	10	5.8
	Kayıp Veri	1	0.6
Türkiye'de Bulunma Süresi	1 Yıdan az	11	6.4
	1 Yıl - 2 Yıdan az	18	10.5
	2 Yıl - 3 Yıdan az	22	12.9
	3 Yıl - 4 Yıdan az	29	17.0
	4 Yıl - 5 Yıdan az	37	21.6
	5 Yıl ve Üstü	38	22.2
	Kayıp veri	16	9.4
Ülkesine gitme sıklığı	Ayda Bir	7	4.1
	Üç Ayda Bir	11	6.4
	Altı Ayda Bir	40	23.4
	Yılda Bir	37	21.6

	Bir Yıldan Fazla	75	43.9	
	Kayıp Veri	1	0.6	
Öğrenim Durumu	Önlisans	11	6.4	
	Yüksekokul	6	3.5	
	Lisans	141	82.5	
	Lisansüstü	13	7.6	
Sınıf	TÖMER	9	5.3	
	Birinci Sınıf	41	24.0	
	İkinci Sınıf	45	26.3	
	Üçüncü Sınıf	35	20.5	
	Dördüncü Sınıf	28	16.4	
	Lisansüstü	13	7.6	
Fakülte	Diş Hekimliği	10	5.8	
	Eğitim	11	6.4	
	Enstitü	13	7.6	
	Fen Edebiyat	10	5.8	
	İktisadi ve İdari Bilimler	38	22.2	
	İlahiyat	15	8.8	
	Mimarlık	4	2.3	
	Mühendislik	14	8.2	
	MYO	11	6.4	
	Tıp	35	20.5	
	Yüksekokul	6	3.5	
	Ziraat	1	0.6	
	Kayıp Veri	3	1.8	
	Alan	Fen	32	18.7
		Sosyal	87	50.9
Sağlık		49	28.7	
Kayıp Veri		3	1.8	

Tablo 5 incelendiğinde, uluslararası öğrencilerin %21,6'sının kadın, %78,4'ünün erkek oldukları görülmektedir. Yaş değişkeni incelendiğinde, en fazla 18-22 (%61,4) arası uluslararası öğrencilerin olduğu görülmektedir. Bunu sırasıyla, yaşları 23-27 (%34,5) yaş arası ile 28 yaş ve üzeri (%4,1) uluslararası öğrencilerin takip ettiği görülmektedir.

Uluslararası öğrencilerin, Rize'de kaldıkları (ikamet ettikleri) yerler incelendiğinde, %32,2'sinin KYK yurtlarını, %15,8'inin özel yurtları,

%47,4'ünün kiralık evleri tercih ettikleri görülmektedir. Uluslararası öğrencilerin, %2,3'ü diğer seçeneğini işaretlerken, %2,3'ü bu soruya cevap vermemiştir.

Bireysel gelir durumları incelendiğinde, en fazla 0-500TL arasında (%46,8) bireysel gelire sahip uluslararası öğrencilerin olduğu görülmektedir. Bunu, sırasıyla bireysel gelirleri 501-1000TL (%43,3), 1501TL ve üstü (%5,8) ve 1001-1500TL (%3,5) arasında değişen uluslararası öğrenciler takip etmektedir. Bir uluslararası öğrenci, bireysel gelir sorusuna cevap vermemiştir.

Uluslararası öğrencilerin, Türkiye'de bulunma süreleri incelendiğinde, bir yıldan az kalanlar, uluslararası öğrencilerin %6,4'ünü, bir yıl ve iki yıldan az kalanlar %10,5'ini, iki yıl ve üç yıldan az kalanlar %12,9'unu, üç yıl ve dört yıldan az kalanlar %17'sini oluşturmaktadırlar. Uluslararası öğrencilerin, %21,6'sı dört yıl ve beş yıldan az süre ve %22,2'si ise beş yıl ve üstü süredir Türkiye'de yaşamaktadırlar. Uluslararası öğrencilerin %9,4'ü bu soruya cevap vermemişlerdir.

Uluslararası öğrencilerin, ülkelerine gitme sıklığı incelendiğinde, çoğunluğun bir yıldan fazla (%43,9) sürede ülkelerine gittikleri belirlenmiştir. Bu süreler, sırasıyla ayda bir (%4,1), üç ayda bir (%6,4), altı ayda bir (%23,4), yılda bir (%21,6) olarak sıralanmaktadır. Uluslararası öğrencilerin %0,6'sı, bu soruyu cevaplamamıştır.

Öğrenim durumları incelendiğinde ise uluslararası öğrencilerin %82,5'nin (141 kişi) lisans seviyesinde öğrenim gördüğü belirlenmiştir. Bu çalışmada, ön lisans seviyesinde 11 kişi, yüksekokul seviyesinde 6 kişi ve lisansüstü seviyesinde ise 13 kişi ile anket çalışması yapılmıştır.

Uluslararası öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf seviyesi incelendiğinde %5,3'ü TÖMER hazırlık sınıfında, %24'ü birinci sınıfta, %26,3'ü ikinci sınıfta, %20,5'i üçüncü sınıfta, %16,4'ü dördüncü sınıfta ve %7,6'sı lisansüstü sınıflarda öğrenim gördüğü belirlenmiştir.

Uluslararası öğrencilerin, eğitim gördükleri fakülte/yüksekokul/meslek yüksekokulları incelendiğinde, %5,8'i Dış Hekimliği Fakültesi'nde, %6,4'ü Eğitim Fakültesi'nde, %7,6'sı Enstitüde, %5,8'i Fen Edebiyat Fakültesi'nde, %22,2'si İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde, %8,8'i İlahiyat Fakültesi'nde, %2,3'ü Mimarlık Fakültesi'nde, %8,2'si Mühendislik Fakültesi'nde, %6,4'ü Meslek Yüksekokulu'nda, %20,5'i Tıp Fakültesi'nde, %3,5'i Yüksekokulda ve %0,6'sı Ziraat ve Doğa Bilimleri Fakültesi'nde öğrenim gördükleri tespit edilmiştir. Uluslararası öğrencilerin %1,8'i bu soruya cevap vermemiştir.

Fakülte değişkeninden türetilen alan değişkeni incelendiğinde, uluslararası öğrencilerin %18.7'si Fen Bilimleri alanında, %50.9'u Sosyal Bilimler alanında ve %28.7'si Sağlık Bilimleri alanında eğitim görmektedir.

Tablo 6. Uluslararası Öğrencilerin Geldikleri Ülkelere İlişkin Frekans Dağılımları

	N	%
AFGANİSTAN	2	1.2
AZERBAYCAN	53	31.0
ENDONEZYA	3	1.8
FİLDİŞİ SAHİLLERİ	1	.6
GANA	2	1.2
GÜRCİSTAN	14	8.2
HİNDİSTAN	1	.6
HOLLANDA	1	.6
İRAN	4	2.3
KAZAKİSTAN	1	.6
LÜBNAN	2	1.2
KENYA	1	.6
MISIR	1	.6
NİJERYA	1	.6
ORTA AFRİKA CUMHURİYETİ	1	.6
SURİYE	36	21.1
TÜRKMENİSTAN	18	10.5
UGANDA	1	.6
ÜRDÜN	1	.6
YEMEN	27	15.8

Tablo 6 incelendiğinde, uluslararası öğrencilerin %31'i Azerbaycan'dan, %21,1'i Suriye'den, %15,8'i Yemen'den, %10,5'i Türkmenistan'dan, %8,2'si Gürcistan'dan gelmektedir. Bu ülkelerin dışında, %2,3 oranında İran'dan, %1,8 oranında Endonezya'dan, %1,2 oranında Afganistan, Gana ve Lübnan'dan, % 0,6 oranında ise Fildişi sahilleri, Hindistan, Hollanda, Kazakistan, Kenya, Mısır, Nijerya, Orta Afrika Cumhuriyeti, Uganda ve Ürdün'den geldikleri belirlenmişlerdir.

Tablo 7. Burs Alma Durumu

	Evet	Hayır
Herhangi bir yerden burs alıyor musunuz?	69 (40.4)	102 (59.6)

Tablo 7 incelendiğinde, uluslararası öğrencilerin %40,4'ü çeşitli bursların en az birinden faydalandıklarını belirtmiş iken, % 59,6'si ise herhangi bir burstan faydalanmadıklarını bildirmişlerdir.

Tablo 8. Maddi Destek Durumu

	Evet	Hayır
RTEÜ'deki eğitiminiz için kendi ülkenizden maddi destek alıyor musunuz?	32 (% 18.7)	139 (%81.3)
RTEÜ'deki eğitiminiz için Türkiye Cumhuriyeti devletinden maddi destek alıyor musunuz?	60 (% 35.1)	111 (%64.9)

Tablo 8 incelendiğinde, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde eğitim görmek için kendi ülkelerinden maddi destek alanların oranı %18,7 iken, maddi destek almayanların oranı ise %81,3'tür. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde eğitim görmek için, Türkiye Cumhuriyeti devletinden maddi destek alanların oranı %35,1 iken, maddi destek almayanların oranı ise %64,9'dür.

Tablo 9. Sağlık Sigortası Durumu

	Evet	Hayır
Sağlık sigortanız var mı?	111 (%64.9)	60 (% 35.1)

Tablo 9 incelendiğinde, uluslararası öğrencilerin %64,9'unun sağlık sigortası var iken, %35,1'nin sağlık sigortası bulunmamaktadır.

Tablo 10. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nin Tercih Edilme Nedenleri

	$\bar{X}$	S
Eğitim Kalitesi	3.68	1.02
Dini Yakınlık	3.79	1.13
Kültürel Yakınlık	3.65	0.97
Bilimsel Başarılar	3.39	1.13
Konumu	3.61	1.04
Aile Tavsiyesi	3.58	1.17
Türk Tanıdıklar	3.47	1.33

Arkadaş Tavsiyesi	3.29	1.21
Coğrafi Yakınlık	3.36	1.23
Burs İmkkanı	2.61	1.46
Hayat pahalılığının olmaması	2.54	1.36
Ülkemde kolay iş bulma fırsatı	3.15	1.25

Tablo 10 incelendiğinde, uluslararası öğrencilerin, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'ni tercih etmelerindeki en önemli neden olarak, "Dini yakınlık" olduğunu belirtmektedirler. Bu nedenleri sırasıyla, eğitim kalitesi, kültürel yakınlık, konumu, aile tavsiyesi, bilimsel başarılar, coğrafi yakınlık, arkadaş tavsiyesi ve ülkemde kolay iş bulma fırsatı takip etmektedir. Burs imkanı ve Hayat pahalılığının olmaması kriterleri ise olumsuz anlamda değerlendirdikleri ve tercih etme nedeni olarak en az değer verdikleri kriterlerdir.

Tablo 11. Eğitimi Yarıda Bırakma Durumu

	Evet	Hayır
Türkiye'deki eğitiminizi yarıda bırakıp ülkenize dönmeyi düşündünüz mü?	35 (% 20.5)	136 (% 79.5)

Tablo 11 incelendiğinde, uluslararası öğrencilerin %79.5'i Türkiye'deki eğitimlerini bırakmayı düşünmezken, %20.5'i Türkiye'deki eğitimlerini yarıda bırakıp ülkelerine geri dönmeyi düşündüklerini belirtmişlerdir.

Tablo 12. Eğitimi Yarıda Bırakmayı Düşündüren Sebepler

	$\bar{X}$	S
Beklediklerimi bulamamak	3.771	1.140
Maddi sıkıntı yaşamak	3.457	1.421
Memleket özlemi	3.543	1.197
Yeterli desteğin verilmemesi	3.686	1.278
Arkadaşlarla anlaşamama	2.486	1.292
Ayrımcılıkla karşılaşma	3.429	1.290
Türkiye'ye uyum sağlamama	2.771	1.190
Türkçe'yi öğrenememe	2.257	1.197
Irkçılıkla karşılaşma	3.114	1.530

Tablo 12 incelendiğinde, eğitimlerini yarıda bırakmayı düşündüren sebepler olarak en önemli nedenin, beklediklerini bulamamak seçeneği olurken, bunu sırasıyla yeterli desteğin verilmemesi, memleket özlemi,

maddi sıkıntı yaşamak, ayrımcılıkla karşılaşmak, ırkçılıkla karşılaşmak, Türkiye'ye uyum sağlamamak, arkadaşlarla anlaşamamak seçenekleri takip etmektedir. Eğitimlerini yarıda bırakma konusunda en az etkiye sahip seçeneğin ise Türkçe'yi öğrenememe olduğu belirlenmiştir.

B. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilere İlişkin Uluslararası Öğrenci Problem Anketine Yönelik Bulgular

Çalışmanın bu kısmında Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin problem anketi boyutlarının; cinsiyet ve yaşa göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği iki bağımsız örneklem T Testi ile incelenmiş ve belirli ilişkiler tespit edilmiştir. Uluslararası öğrencilerin kaldığı yer, bireysel gelir, Türkiye'de bulunma süresi, ülkesine gitme sıklığı, öğrenim durumu, sınıf, eğitim gördükleri alan ve geldikleri ülke değişkenlerine göre problem ölçeği boyutlarının anlamlı farklılık gösterip göstermediği ise ANOVA Testi ile incelenmiş ve belirli ilişkiler tespit edilmiştir. Tüm sorulara ilişkin ortalama ve standart sapma değerleri EK-4'de gösterilmektedir.

1. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilere İlişkin Uluslararası Öğrenci Problem Anketi Boyutlarının İki Bağımsız Örneklem T Testi ile Değerlendirilmesi

1.1. Cinsiyet Değişkeni

Araştırmada Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin Uluslararası öğrenci problem anketinin cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı fark gösterip göstermediği belirlenmiştir. UÖPA'dan alınan puanlar sürekli, cinsiyet değişkeni iki kategoriden oluşan bir değişken olduğu ve dolayısıyla ortalamaları karşılaştırılacak örneklem bağımsız oldukları için veriler bağımsız örneklem için t testi ile çözümlenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 13'de sunulmuştur.

Tablo 13. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilere İlişkin Uluslararası Öğrenci Problem Anketinin Cinsiyet Değişkenine Göre İki Bağımsız Örneklem T Testi Sonuçları

Faktörler	Gruplar	N	$\bar{X}$	S	t	sd	p
Dil Yetkinliği	Kadın	37	18.68	4.31	-2.63	169	.009*
	Erkek	134	20.75	4.22			
Arkadaşlık Ve İletişim	Kadın	37	19.57	4.90	-3.38	169	.001*
	Erkek	134	22.31	4.21			

Sağlık Hizmetleri	Kadın	37	12.24	4.16	-3.22	169	.002*
	Erkek	134	14.69	4.08			
Akademik Hizmetler	Kadın	37	12.97	3.83	-2.42	169	.016*
	Erkek	134	14.52	3.33			
Şehir Etkileşimi	Kadın	37	10.03	2.53	-0.95	169	.341
	Erkek	134	10.51	2.76			
Yemekhane Hizmetleri	Kadın	37	7.95	2.45	-1.93	169	.055
	Erkek	134	8.99	3.03			
Sağlık Sorunları	Kadın	37	8.49	3.12	0.07	169	.947
	Erkek	134	8.45	3.11			
Sosyal Yaşam	Kadın	37	9.27	2.82	0.02	169	.987
	Erkek	134	9.26	3.15			
Kültürel Sorun	Kadın	37	11.76	2.92	2.11	169	.036*
	Erkek	134	10.43	3.51			
Ekonomik Sorun	Kadın	37	10.73	2.82	0.61	169	.541
	Erkek	134	10.40	2.88			
Güvenlik	Kadın	37	11.65	2.46	-0.94	169	.349
	Erkek	134	12.06	2.33			
Akademik İletişim	Kadın	37	8.65	2.28	0.35	72.05	.730
	Erkek	134	8.49	2.92			
Toplam	Kadın	37	141.97	23.67	-2.15	45.69	.037*
	Erkek	134	150.86	16.19			

*p<.05

Tablo 13 incelendiğinde Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin problem algı düzeyleri; Şehir Etkileşimi boyutunda ($t_{(169)}=-0.95$; $p>.05$), Yemekhane Hizmetleri boyutunda ($t_{(169)}=-1.93$; $p>.05$), Sağlık Sorunları boyutunda ($t_{(169)}=-0.95$; $p>.05$), Sosyal Yaşam boyutunda ($t_{(169)}=-1.93$; $p>.05$), Ekonomik Sorun boyutunda ($t_{(169)}=-1.93$; $p>.05$), Güvenlik boyutunda ($t_{(169)}=-0.95$; $p>.05$) ve Akademik İletişim boyutunda ($t_{(169)}=-1.93$; $p>.05$) cinsiyete göre istatistiksel açıdan anlamlı bir fark görülmemişken, Dil Yetkinliği boyutunda ($t_{(169)}=-2.63$; $p<.05$), Arkadaşlık ve İletişim boyutunda ($t_{(169)}=-3.38$; $p<.05$), Sağlık Hizmetleri boyutunda ($t_{(169)}=-3.22$; $p<.05$), Akademik Hizmetler boyutunda ($t_{(71.79)}=-2.42$; $p<.05$), Kültürel Sorun boyutunda ($t_{(169)}=2.11$; $p<.05$), ve UÖPA'dan aldıkları puanların tamamında ($t_{(169)}=-2.15$; $p<.05$) cinsiyete göre istatistiksel açıdan anlamlı bir fark görülmektedir. Buna göre Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesinin uluslararası erkek öğrencilerin problem anketine ilişkin Dil Yetkinliği ($\bar{X}_e=20.75>\bar{X}_k=18.68$), Arkadaşlık ve İletişim

($\bar{X}_e=22.31>\bar{X}_k=19.57$), Sağlık Hizmetleri ($\bar{X}_e=14.69>\bar{X}_k=12.24$), Akademik Hizmetler ($\bar{X}_e=14.52>\bar{X}_k=12.97$) ve Toplam ($\bar{X}_e=150.86>\bar{X}_k=141.97$) boyutundaki puanları kadın öğrencilere göre daha fazladır. Yani daha olumlu değerlendirdikleri söylenebilir. Kültürel Sorun ($\bar{X}_e=10.43>\bar{X}_k=11.76$) boyutunda ise uluslararası kadın öğrenciler, uluslararası erkek öğrencilerden daha olumlu düşüncelere sahiptirler.

1.2. Yaş Değişkeni

Araştırmada Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin Uluslararası Öğrenci Problem Anketinin yaş değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı fark gösterip göstermediği belirlenmiştir. Yaş değişkeni, 18-22, 23-27, 28 ve üzeri olmak üzere üç kategoriden oluşmaktadır. Ancak, 23 ve üzeri seçeneklerini tercih eden uluslararası öğrenciler, diğer uluslararası öğrencilerle karşılaştırıldığında sayıca az olduklarından ve bu durum yaş değişkenine göre ortalamaları karşılaştırma da sorun oluşturacağından bu seçenek, 23-27 seçeneği ile birleştirilerek yaş değişkeni 22 yaş ve altı, 23 yaş ve üzeri olmak üzere iki kategori olarak yeniden düzenlenmiştir. UÖPA'dan alınan puanlar sürekli, yaş değişkeni iki kategoriden oluşan bir değişken olduğu ve dolayısıyla ortalamaları karşılaştırılacak örneklem bağımsız oldukları için veriler iki bağımsız örneklem T testi ile çözümlenmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 14'de sunulmuştur.

Tablo 14. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilere İlişkin Uluslararası Öğrenci Problem Anketinin Yaş Değişkenine Göre İki Bağımsız Örneklem T Testi Sonuçları

Faktörler	Gruplar	N	$\bar{X}$	S	t	sd	p																																																								
Dil Yetkinliği	22 ve altı	105	20.43	4.30	0.50	169	.619																																																								
	23 ve üstü	66	20.09	4.35				Arkadaşlık Ve İletişim	22 ve altı	105	22.02	4.63	1.12	169	.264	23 ve üstü	66	21.23	4.27	Sağlık Hizmetleri	22 ve altı	105	14.24	4.24	0.29	169	.772	23 ve üstü	66	14.05	4.19	Akademik Hizmetler	22 ve altı	105	14.42	3.27	1.10	169	.275	23 ve üstü	66	13.82	3.81	Şehir Etkileşimi	22 ve altı	105	10.90	2.52	3.13	169	.002*	23 ve üstü	66	9.61	2.83	Yemekhane Hizmetleri	22 ve altı	105	8.84	2.85	0.40	169	.688
Arkadaşlık Ve İletişim	22 ve altı	105	22.02	4.63	1.12	169	.264																																																								
	23 ve üstü	66	21.23	4.27				Sağlık Hizmetleri	22 ve altı	105	14.24	4.24	0.29	169	.772	23 ve üstü	66	14.05	4.19	Akademik Hizmetler	22 ve altı	105	14.42	3.27	1.10	169	.275	23 ve üstü	66	13.82	3.81	Şehir Etkileşimi	22 ve altı	105	10.90	2.52	3.13	169	.002*	23 ve üstü	66	9.61	2.83	Yemekhane Hizmetleri	22 ve altı	105	8.84	2.85	0.40	169	.688	23 ve üstü	66	8.65	3.11								
Sağlık Hizmetleri	22 ve altı	105	14.24	4.24	0.29	169	.772																																																								
	23 ve üstü	66	14.05	4.19				Akademik Hizmetler	22 ve altı	105	14.42	3.27	1.10	169	.275	23 ve üstü	66	13.82	3.81	Şehir Etkileşimi	22 ve altı	105	10.90	2.52	3.13	169	.002*	23 ve üstü	66	9.61	2.83	Yemekhane Hizmetleri	22 ve altı	105	8.84	2.85	0.40	169	.688	23 ve üstü	66	8.65	3.11																				
Akademik Hizmetler	22 ve altı	105	14.42	3.27	1.10	169	.275																																																								
	23 ve üstü	66	13.82	3.81				Şehir Etkileşimi	22 ve altı	105	10.90	2.52	3.13	169	.002*	23 ve üstü	66	9.61	2.83	Yemekhane Hizmetleri	22 ve altı	105	8.84	2.85	0.40	169	.688	23 ve üstü	66	8.65	3.11																																
Şehir Etkileşimi	22 ve altı	105	10.90	2.52	3.13	169	.002*																																																								
	23 ve üstü	66	9.61	2.83				Yemekhane Hizmetleri	22 ve altı	105	8.84	2.85	0.40	169	.688	23 ve üstü	66	8.65	3.11																																												
Yemekhane Hizmetleri	22 ve altı	105	8.84	2.85	0.40	169	.688																																																								
	23 ve üstü	66	8.65	3.11																																																											

Sağlık Sorunları	22 ve altı	105	8.11	2.80	-1.83	169	.069
	23 ve üstü	66	9.00	3.50			
Sosyal Yaşam	22 ve altı	105	9.50	3.13	1.30	169	.196
	23 ve üstü	66	8.88	2.97			
Kültürel Sorun	22 ve altı	105	10.57	3.61	-0.68	169	.496
	23 ve üstü	66	10.94	3.13			
Ekonomik Sorun	22 ve altı	105	10.19	3.07	-1.72	158.80	.087
	23 ve üstü	66	10.92	2.47			
Güvenlik	22 ve altı	105	12.09	2.33	0.80	169	.422
	23 ve üstü	66	11.79	2.41			
Akademik İletişim	22 ve altı	105	8.35	2.83	-1.03	169	.304
	23 ve üstü	66	8.80	2.71			
Toplam	22 ve altı	105	149.67	19.81	0.66	169	.513
	23 ve üstü	66	147.77	15.87			

*p<.05

Tablo 14 incelendiğinde Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin problem algı düzeyleri; Dil Yetkinliği boyutunda ($t_{(169)}=.50$; $p>.05$), Arkadaşlık ve İletişim boyutunda ($t_{(169)}=1.12$; $p>.05$), Sağlık Hizmetleri boyutunda ($t_{(169)}=.29$; $p>.05$), Akademik Hizmetler boyutunda ($t_{(169)}=1.10$; $p>.05$), Yemekhane Hizmetleri boyutunda ($t_{(169)}=.40$; $p>.05$), Sağlık Sorunları boyutunda ($t_{(169)}=-1.83$; $p>.05$), Sosyal Yaşam Boyutunda ($t_{(169)}=1.30$; $p>.05$), Kültürel Sorun boyutunda ($t_{(169)}=-.68$; $p>.05$), Ekonomik Sorun boyutunda ($t_{(169)}=-1.72$; $p>.05$), Güvenlik boyutunda ($t_{(169)}=.80$; $p>.05$), Akademik İletişim boyutunda ($t_{(169)}=-1.03$; $p>.05$) ve UÖPA'dan aldıkları puanların tamamında ($t_{(169)}=.66$; $p>.05$) yaşa göre istatistiksel açıdan anlamlı bir fark göstermemiştir. Bununla birlikte Şehir Etkileşimi boyutunda ($t_{(169)}=-2.63$; $p<.05$) yaşa göre istatistiksel açıdan anlamlı bir fark görülmektedir.

Buna göre yaşları 22 ve altında kalan uluslararası öğrencilerin; Şehir Etkileşimi boyutundaki görüşleri ($\bar{X}=10.90$), yaşları 23 ve üstü olan uluslararası öğrencilere göre ($\bar{X}=9.61$) istatistiksel açıdan anlamlı olarak yüksektir. Diğer bir deyişle yaşları 22 ve altı olan uluslararası öğrencilerin Şehir Etkileşimi boyutundaki görüşleri, yaşları 23 ve üstü olan uluslararası öğrencilere oranla daha olumludur.

2. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilere İlişkin Uluslararası Öğrenci Problem Anketi Boyutlarının Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile Değerlendirilmesi

2.1. Kaldığı Yer Değişkeni

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin Uluslararası Öğrenci Problem Anketinin, Kaldığı Yer değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı fark gösterip göstermediği belirlenmiştir. Kaldığı yer değişkeni KYK yurdu, özel yurt, kiralık ev, diğer olmak üzere dört kategoriden oluşturulmuştur. Buna göre UÖPA'dan alınan puanlar sürekli, ortalamaları karşılaştırılacak dört bağımsız örneklem söz konusu olduğu için veriler ANOVA ile çözümlenmiştir. Cevaplar incelendiğinde 4 uluslararası öğrenci bu soruya cevap vermezken, 4 uluslararası öğrenci de diğer seçeneğini işaretlemişlerdir. Bu sayı az olduğundan bu örnekler analize dahil edilmemiştir. İlk olarak Tablo 15'de kaldığı yere göre uluslararası öğrencilerin UÖPA'dan aldıkları puanların ortalaması ve standart sapması verilmiş, daha sonra Tablo 16'da ANOVA sonuçları sunulmuştur.

Tablo 15. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilere İlişkin Uluslararası Öğrenci Problem Anketinin Kaldığı Yer Değişkenine Göre UÖPA Puanlarının Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Faktörler	Gruplar	N	$\bar{X}$	S
Dil Yetkinliği	KYK Yurdu	55	20.04	3.73
	Özel Yurt	27	19.07	5.33
	Kiralık Ev	81	21.16	4.12
	Toplam	163	20.44	4.27
Arkadaşlık Ve İletişim	KYK Yurdu	55	21.75	4.01
	Özel Yurt	27	21.41	5.82
	Kiralık Ev	81	22.01	4.29
	Toplam	163	21.82	4.47
Sağlık Hizmetleri	KYK Yurdu	55	16.36	3.58
	Özel Yurt	27	13.37	4.76
	Kiralık Ev	81	12.90	3.84
	Toplam	163	14.15	4.21
Akademik Hizmetler	KYK Yurdu	55	14.18	2.90
	Özel Yurt	27	12.89	3.97
	Kiralık Ev	81	14.81	3.55
	Toplam	163	14.28	3.47

Şehir Etkileşimi	KYK Yurdu	55	10.71	2.51
	Özel Yurt	27	9.59	2.79
	Kiralık Ev	81	10.67	2.71
	Toplam	163	10.50	2.67
Yemekhane Hizmetleri	KYK Yurdu	55	9.07	2.78
	Özel Yurt	27	8.04	2.86
	Kiralık Ev	81	8.81	3.10
	Toplam	163	8.77	2.96
Sağlık Sorunları	KYK Yurdu	55	8.40	3.14
	Özel Yurt	27	8.30	2.84
	Kiralık Ev	81	8.44	3.22
	Toplam	163	8.40	3.12
Sosyal Yaşam	KYK Yurdu	55	10.24	2.27
	Özel Yurt	27	8.89	3.59
	Kiralık Ev	81	8.84	3.24
	Toplam	163	9.32	3.07
Kültürel Sorun	KYK Yurdu	55	11.13	3.21
	Özel Yurt	27	11.00	3.27
	Kiralık Ev	81	10.23	3.66
	Toplam	163	10.66	3.46
Ekonomik Sorun	KYK Yurdu	55	9.56	2.42
	Özel Yurt	27	10.48	2.94
	Kiralık Ev	81	11.09	3.05
	Toplam	163	10.47	2.90
Güvenlik	KYK Yurdu	55	12.42	1.90
	Özel Yurt	27	10.93	3.11
	Kiralık Ev	81	12.12	2.22
	Toplam	163	12.02	2.33
Akademik İletişim	KYK Yurdu	55	8.38	2.70
	Özel Yurt	27	7.96	2.68
	Kiralık Ev	81	8.70	2.93
	Toplam	163	8.47	2.81
Toplam	KYK Yurdu	55	152.24	16.96
	Özel Yurt	27	141.93	26.94
	Kiralık Ev	81	149.80	14.79
	Toplam	163	149.32	18.23

Tablo 15’de verilen puanların kaldığı yer değişkenine göre aralarındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan ANOVA sonuçları Tablo 16’da verilmiştir.

Tablo 16. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi’nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilere İlişkin Uluslararası Öğrenci Problem Anketinin Kaldığı Yer Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

Faktörler	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Dil Yetkinliği	Gruplararası	101.38	2	50.69	2.85	.061	
	Gruplarıçi	2846.69	160	17.79			-
	Toplam	2948.07	162				
Arkadaşlık ve İletişim	Gruplararası	7.90	2	3.95	0.20	.822	
	Gruplarıçi	3225.94	160	20.16			-
	Toplam	3233.84	162				
Sağlık Hizmetleri	Gruplararası	412.23	2	206.12	13.43	.000*	1-2,1-3 (LSD)
	Gruplarıçi	2456.23	160	15.35			
	Toplam	2868.47	162				
Akademik Hizmetler	Gruplararası	75.95	2	37.97	3.24	.042*	2-3 (LSD)
	Gruplarıçi	1873.07	160	11.71			
	Toplam	1949.02	162				
Şehir Etkileşimi	Gruplararası	26.88	2	13.44	1.91	.152	
	Gruplarıçi	1127.86	160	7.05			-
	Toplam	1154.75	162				
Yemekhane Hizmetleri	Gruplararası	19.71	2	9.85	1.13	.327	
	Gruplarıçi	1398.89	160	8.74			-
	Toplam	1418.60	162				
Sağlık Sorunları	Gruplararası	0.45	2	0.22	0.02	.978	
	Gruplarıçi	1572.83	160	9.83			-
	Toplam	1573.28	162				
Sosyal Yaşam	Gruplararası	69.90	2	34.95	3.85	.023*	1-3(T)
	Gruplarıçi	1453.51	160	9.08			
	Toplam	1523.41	162				
Kültürel Sorun	Gruplararası	29.79	2	14.89	1.25	.290	
	Gruplarıçi	1908.65	160	11.93			-
	Toplam	1938.44	162				
Ekonomik Sorun	Gruplararası	75.96	2	37.98	4.72	.010*	1-3 (LSD)
	Gruplarıçi	1286.66	160	8.04			
	Toplam	1362.63	162				

Güvenlik	Gruplararası	41.90	2	20.95	3.99	.020*	-
	Gruplarıçi	840.00	160	5.25			
	Toplam	881.90	162				
Akademik İletişim	Gruplararası	11.79	2	5.90	0.74	.477*	-
	Gruplarıçi	1266.83	160	7.92			
	Toplam	1278.63	162				
Toplam	Gruplararası	1962.79	2	981.40	3.03	.051	-
	Gruplarıçi	51894.62	160	324.34			
	Toplam	53857.41	162				

*p<0.05

ANOVA testi sonucunda Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin Uluslararası Öğrenci Problem Anketinin kaldığı yer değişkenine göre; Sağlık Hizmetleri boyutunda ($F_{(2-160)}=13.43$; $p<.05$), Akademik Hizmetler boyutunda ($F_{(2-160)}=3.24$; $p<.05$), Sosyal Yaşam boyutunda ($F_{(2-160)}=3.85$; $p<.05$) ve Ekonomik Sorun boyutunda ($F_{(2-160)}=4.72$; $p<.05$) istatistiksel açıdan anlamlı fark göstermektedir.

Var olan bu farklılıkların hangi gruplarda olduğunu belirlemek için post hoc testlerinden yararlanılmaktadır. Grup varyanslarının homojen olduğu ve örneklem büyüklüklerinin eşit olmadığı durumlarda Bonferoni ve LSD testi, grup varyanslarının homojen olmadığı ve örneklem büyüklüklerinin eşit olmadığı durumlarda ise Tamhane's T2 testi kullanılabilir (Kayri, 2009: 56).

Sağlık Hizmetleri boyutunda, LSD testi sonuçlarına göre KYK Yurdunda kalan uluslararası öğrencilerin ($\bar{X}=16.36$), Özel Yurtta ($\bar{X}=13.37$) ve Kiralık Evde ($\bar{X}=12.90$) kalan uluslararası öğrencilere göre daha olumlu görüş sergiledikleri gözlenmiştir.

Akademik Hizmetler boyutunda, LSD testi sonuçlarına göre Özel Yurtta kalan uluslararası öğrencilerin ($\bar{X}=12.89$), Kiralık Evde ($\bar{X}=14.81$) kalan uluslararası öğrencilere göre daha olumsuz görüşe sahip oldukları söylenebilir.

Sosyal Yaşam boyutunda, Tamhane's T2 testi sonuçlarına göre KYK Yurdunda kalan uluslararası öğrencilerin ($\bar{X}=10.24$), Kiralık Evde ($\bar{X}=8.84$) kalan uluslararası öğrencilere göre daha olumlu bir görüş sergiledikleri söylenebilir.

Ekonomik Sorun boyutunda, LSD testi sonuçlarına göre KYK Yurdunda kalan uluslararası öğrencilerin ($\bar{X}=9.56$), Kiralık Evde ($\bar{X}=11.09$) kalan uluslararası öğrencilere göre daha olumsuz görüşe sahip oldukları söylenebilir.

2.2. Bireysel Gelir Değişkeni

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin Uluslararası Öğrenci Problem Anketinin bireysel gelir değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı fark gösterip göstermediği belirlenmiştir. Bireysel gelir değişkeni, 0-500, 501-1000, 1001-1500, 1501 ve üstü olmak üzere dört kategoriden oluşmaktadır. Ancak 1001-1500, 1501 ve üstü seçeneklerini tercih eden uluslararası öğrenciler, diğer uluslararası öğrencilerle karşılaştırıldığında sayıca az olduklarından ve bu durum bireysel gelir değişkenine göre ortalamaları karşılaştırmada sorun oluşturacağından bu seçenekler birleştirilerek 1001 ve üstü olarak yeniden düzenlenmiştir. Buna göre UÖPA'dan alınan puanlar sürekli, ortalamaları karşılaştırılacak üç bağımsız örneklem söz konusu olduğu için veriler ANOVA ile çözümlenmiştir. Cevaplar incelendiğinde 1 uluslararası öğrenci bu soruya cevap vermemiştir. Bu sebeple ilgili örnek analize dahil edilmemiştir. İlk olarak Tablo 17'de kaldığı yere göre uluslararası öğrencilerin UÖPA'dan aldıkları puanların ortalaması ve standart sapması verilmiş, daha sonra Tablo 18'da ANOVA sonuçları sunulmuştur.

Tablo 17. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilere İlişkin Uluslararası Öğrenci Problem Anketinin Bireysel Gelir Değişkenine Göre UÖPA Puanlarının Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Faktörler	Gruplar	N	$\bar{X}$	S
Dil Yetkinliği	0-500	80	20.79	4.49
	501-1000	74	19.92	4.17
	1001 ve üstü	16	19.88	4.03
	Toplam	170	20.32	4.31
Arkadaşlık Ve İletişim	0-500	80	21.58	4.80
	501-1000	74	22.05	4.24
	1001 ve üstü	16	20.69	4.29
	Toplam	170	21.70	4.51
Sağlık Hizmetleri	0-500	80	12.34	4.19
	501-1000	74	15.95	3.64
	1001 ve üstü	16	14.94	3.13
	Toplam	170	14.15	4.22
Akademik Hizmetler	0-500	80	14.33	3.53
	501-1000	74	14.34	3.32
	1001 ve üstü	16	13.13	3.96
	Toplam	170	14.22	3.48

Şehir Etkileşimi	0-500	80	9.88	3.05
	501-1000	74	10.89	2.31
	1001 ve üstü	16	10.75	2.35
	Toplam	170	10.40	2.72
Yemekhane Hizmetleri	0-500	80	8.31	3.10
	501-1000	74	9.45	2.73
	1001 ve üstü	16	8.06	2.62
	Toplam	170	8.78	2.94
Sağlık Sorunları	0-500	80	8.29	3.37
	501-1000	74	8.64	2.76
	1001 ve üstü	16	8.75	3.28
	Toplam	170	8.48	3.10
Sosyal Yaşam	0-500	80	8.93	3.17
	501-1000	74	9.92	2.77
	1001 ve üstü	16	8.25	3.32
	Toplam	170	9.29	3.06
Kültürel Sorun	0-500	80	10.43	3.76
	501-1000	74	10.82	3.24
	1001 ve üstü	16	11.50	2.42
	Toplam	170	10.70	3.43
Ekonomik Sorun	0-500	80	10.89	3.23
	501-1000	74	10.04	2.66
	1001 ve üstü	16	10.50	1.37
	Toplam	170	10.48	2.87
Güvenlik	0-500	80	11.91	2.32
	501-1000	74	11.96	2.50
	1001 ve üstü	16	12.31	1.96
	Toplam	170	11.97	2.36
Akademik İletişim	0-500	80	8.45	2.92
	501-1000	74	8.39	2.75
	1001 ve üstü	16	9.31	2.12
	Toplam	170	8.51	2.78
Toplam	0-500	80	146.10	19.60
	501-1000	74	152.36	16.56
	1001 ve üstü	16	148.06	18.73
	Toplam	170	149.01	18.39

Tablo 17'de verilen puanların bireysel gelir değişkenine göre aralarındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olup olmadığını belirlenmesi için yapılan ANOVA sonuçları Tablo 18'da verilmiştir.

Tablo 18. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilere İlişkin Uluslararası Öğrenci Problem Anketinin Bireysel Gelir Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

Faktörler	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı Fark
Dil Yetkinliği	Gruplararası	32.55	2	16.28	0.88	.419	
	Gruplariçi	3106.65	167	18.60			-
	Toplam	3139.21	169				
Arkadaşlık Ve İletişim	Gruplararası	26.93	2	13.46	0.66	.518	
	Gruplariçi	3408.77	167	20.41			-
	Toplam	3435.70	169				
Sağlık Hizmetleri	Gruplararası	511.41	2	255.71	17.08	.000*	1-2,1-3 (LSD)
	Gruplariçi	2500.61	167	14.97			
	Toplam	3012.02	169				
Akademik Hizmetler	Gruplararası	21.09	2	10.55	0.87	.421	
	Gruplariçi	2023.85	167	12.12			-
	Toplam	2044.95	169				
Şehir Etkileşimi	Gruplararası	41.91	2	20.96	2.90	.058	
	Gruplariçi	1206.89	167	7.23			-
	Toplam	1248.80	169				
Yemekhane Hizmetleri	Gruplararası	58.54	2	29.27	3.48	.033*	1-2 (LSD)
	Gruplariçi	1406.41	167	8.42			
	Toplam	1464.95	169				
Sağlık Sorunları	Gruplararası	5.91	2	2.96	0.31	.737	
	Gruplariçi	1614.54	167	9.67			-
	Toplam	1620.45	169				
Sosyal Yaşam	Gruplararası	57.23	2	28.62	3.14	.046*	1-2, 2-3(LSD)
	Gruplariçi	1522.06	167	9.11			
	Toplam	1579.29	169				
Kültürel Sorun	Gruplararası	17.43	2	8.72	0.74	.480	
	Gruplariçi	1974.27	167	11.82			-
	Toplam	1991.70	169				
Ekonomik Sorun	Gruplararası	27.58	2	13.79	1.68	.189	
	Gruplariçi	1366.87	167	8.18			-
	Toplam	1394.45	169				

Güvenlik	Gruplararası	2.15	2	1.07	0.19	.826	
	Gruplarıçi	940.70	167	5.63			-
	Toplam	942.85	169				
Akademik İletişim	Gruplararası	11.62	2	5.81	0.75	.474	
	Gruplarıçi	1294.87	167	7.75			-
	Toplam	1306.49	169				
Toplam	Gruplararası	1524.69	2	762.35	2.29	.105	
	Gruplarıçi	55631.29	167	333.12			-
	Toplam	57155.98	169				

* $p < 0.05$

ANOVA testi sonucunda Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin Uluslararası Öğrenci Problem Anketi boyutlarının Bireysel Gelir değişkenine göre; Sağlık Hizmetleri boyutunda ($F_{(2-167)}=17.08$; $p < .05$), Yemekhane Hizmetleri boyutunda ($F_{(2-167)}=3.48$; $p < .05$) ve Sosyal Yaşam boyutunda ($F_{(2-167)}=3.14$; $p < .05$) istatistiksel açıdan anlamlı fark göstermektedir.

Var olan bu farklılıkların hangi gruplarda olduğunu belirlemek için post hoc testlerinden yararlanılmaktadır. Grup varyanslarının homojen olduğu ve örneklem büyüklüklerinin eşit olmadığı durumlarda Bonferroni ve LSD testi, grup varyanslarının homojen olmadığı ve örneklem büyüklüklerinin eşit olmadığı durumlarda ise Tamhane's T2 testi kullanılabilir (Kayri, 2009: 56).

Sağlık Hizmetleri boyutunda, LSD testi sonuçlarına göre bireysel geliri 0-500 olan uluslararası öğrencilerin ($\bar{X}=12.34$), bireysel geliri 501-1000 ($\bar{X}=15.95$) ve 1001 ve üstü ($\bar{X}=14.94$) olan uluslararası öğrencilere göre daha olumsuz görüşe sahip oldukları söylenebilir.

Yemekhane Hizmetleri boyutunda, LSD testi sonuçlarına göre bireysel gelirleri 0-500 arasında olan uluslararası öğrencilerin ($\bar{X}=8.31$), bireysel gelirleri 501-1000 arasında ($\bar{X}=9.45$) olan uluslararası öğrencilere göre daha olumsuz görüşe sahip oldukları söylenebilir.

Sosyal Yaşam boyutunda, LSD testi sonuçlarına göre Bireysel gelirleri 501-1000 arasında olan uluslararası öğrencilerin ($\bar{X}=9.92$), bireysel gelirleri 0-500 ($\bar{X}=8.93$) ve 1001 ve üstü ($\bar{X}=8.25$) olan uluslararası öğrencilere göre daha olumlu bir görüş sergiledikleri söylenebilir.

2.3. Türkiye'de Bulunma Süresi Değişkeni

Araştırmada Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin Uluslararası Öğrenci Problem Anketinin

Türkiye’de Bulunma Süresi değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı fark gösterip göstermediği belirlenmiştir. Türkiye’de bulunma süresi değişkeni 1 Yıldan az, 1 Yıl - 2 Yıldan az, 2 Yıl – 3 Yıldan az, 3 Yıl – 4 Yıldan az, 4 Yıl – 5 Yıldan az, 5 Yıl ve üstü olmak üzere altı kategoriden oluşturulmuştur. Buna göre UÖPA’dan alınan puanlar sürekli, ortalamaları karşılaştırılacak altı bağımsız örneklem söz konusu olduğu için veriler ANOVA ile çözümlenmiştir. Cevaplar incelendiğinde 16 uluslararası öğrenci bu soruya cevap vermemiştir. Bu nedenle ilgili uluslararası öğrenciler analize dahil edilmemiştir. İlk olarak Tablo 19’de Türkiye’de bulunma sürelerine göre uluslararası öğrencilerin UÖPA’dan aldıkları puanların ortalaması ve standart sapması verilmiş, daha sonra Tablo 20’de ANOVA sonuçları sunulmuştur.

Tablo 19. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi’nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilere İlişkin Uluslararası Öğrenci Problem Anketinin Türkiye’de Bulunma Süresi Değişkenine Göre UÖPA Puanlarının Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Faktörler	Gruplar	N	$\bar{X}$	S
Dil Yetkinliği	1 Yıldan Az	11	19.91	6.20
	1 Yıl-2 Yıldan Az	18	22.11	2.89
	2 Yıl-3 Yıldan Az	22	19.59	4.60
	3 Yıl-4 Yıldan Az	29	20.00	4.64
	4 Yıl-5 Yıldan Az	37	19.92	3.89
	5 Yıl ve Üstü	38	20.95	4.07
	Toplam	155	20.39	4.28
Arkadaşlık Ve İletişim	1 Yıldan Az	11	21.73	6.37
	1 Yıl-2 Yıldan Az	18	23.61	3.45
	2 Yıl-3 Yıldan Az	22	22.55	3.16
	3 Yıl-4 Yıldan Az	29	19.79	5.56
	4 Yıl-5 Yıldan Az	37	22.32	4.22
	5 Yıl ve Üstü	38	21.32	3.90
	Toplam	155	21.74	4.48
Sağlık Hizmetleri	1 Yıldan Az	11	13.82	6.26
	1 Yıl-2 Yıldan Az	18	13.50	4.06
	2 Yıl-3 Yıldan Az	22	14.36	3.90
	3 Yıl-4 Yıldan Az	29	14.24	3.98
	4 Yıl-5 Yıldan Az	37	15.16	4.07
	5 Yıl ve Üstü	38	13.18	4.30
	Toplam	155	14.10	4.26

Akademik Hizmetler	1 Yıdan Az	11	14.18	4.67
	1 Yıl-2 Yıdan Az	18	14.50	2.66
	2 Yıl-3 Yıdan Az	22	14.41	2.28
	3 Yıl-4 Yıdan Az	29	12.72	4.37
	4 Yıl-5 Yıdan Az	37	14.70	2.43
	5 Yıl ve Üstü	38	14.53	3.69
	Toplam	155	14.19	3.40
Şehir Etkileşimi	1 Yıdan Az	11	10.73	3.93
	1 Yıl-2 Yıdan Az	18	11.78	2.10
	2 Yıl-3 Yıdan Az	22	10.36	1.29
	3 Yıl-4 Yıdan Az	29	9.55	3.24
	4 Yıl-5 Yıdan Az	37	10.38	2.37
	5 Yıl ve Üstü	38	10.26	2.93
	Toplam	155	10.38	2.71
Yemekhane Hizmetleri	1 Yıdan Az	11	10.09	4.30
	1 Yıl-2 Yıdan Az	18	9.61	2.38
	2 Yıl-3 Yıdan Az	22	8.32	2.93
	3 Yıl-4 Yıdan Az	29	7.59	2.78
	4 Yıl-5 Yıdan Az	37	9.41	2.90
	5 Yıl ve Üstü	38	8.55	3.11
	Toplam	155	8.77	3.05
Sağlık Sorunları	1 Yıdan Az	11	8.18	4.09
	1 Yıl-2 Yıdan Az	18	8.72	2.91
	2 Yıl-3 Yıdan Az	22	8.73	2.35
	3 Yıl-4 Yıdan Az	29	8.24	2.82
	4 Yıl-5 Yıdan Az	37	9.03	3.28
	5 Yıl ve Üstü	38	7.58	3.52
	Toplam	155	8.39	3.17
Sosyal Yaşam	1 Yıdan Az	11	11.55	3.91
	1 Yıl-2 Yıdan Az	18	9.11	2.93
	2 Yıl-3 Yıdan Az	22	8.41	3.17
	3 Yıl-4 Yıdan Az	29	8.90	3.12
	4 Yıl-5 Yıdan Az	37	9.35	2.54
	5 Yıl ve Üstü	38	8.95	3.21
	Toplam	155	9.16	3.10

Kültürel Sorun	1 Yıldan Az	11	11.27	4.86
	1 Yıl-2 Yıldan Az	18	10.06	2.71
	2 Yıl-3 Yıldan Az	22	11.59	2.81
	3 Yıl-4 Yıldan Az	29	10.10	3.79
	4 Yıl-5 Yıldan Az	37	11.14	3.43
	5 Yıl ve Üstü	38	10.13	3.53
	Toplam	155	10.65	3.49
Ekonomik Sorun	1 Yıldan Az	11	11.27	3.52
	1 Yıl-2 Yıldan Az	18	10.89	3.01
	2 Yıl-3 Yıldan Az	22	11.50	2.37
	3 Yıl-4 Yıldan Az	29	10.31	2.94
	4 Yıl-5 Yıldan Az	37	9.95	2.81
	5 Yıl ve Üstü	38	10.37	3.01
	Toplam	155	10.54	2.91
Güvenlik	1 Yıldan Az	11	12.36	3.29
	1 Yıl-2 Yıldan Az	18	12.28	2.27
	2 Yıl-3 Yıldan Az	22	11.41	2.28
	3 Yıl-4 Yıldan Az	29	12.17	2.19
	4 Yıl-5 Yıldan Az	37	11.97	2.06
	5 Yıl ve Üstü	38	11.97	2.31
	Toplam	155	11.99	2.28
Akademik İletişim	1 Yıldan Az	11	9.36	3.93
	1 Yıl-2 Yıldan Az	18	8.06	3.37
	2 Yıl-3 Yıldan Az	22	7.86	2.73
	3 Yıl-4 Yıldan Az	29	8.90	2.32
	4 Yıl-5 Yıldan Az	37	8.49	2.36
	5 Yıl ve Üstü	38	8.42	3.09
	Toplam	155	8.47	2.83
Toplam	1 Yıldan Az	11	154.45	41.38
	1 Yıl-2 Yıldan Az	18	154.22	9.28
	2 Yıl-3 Yıldan Az	22	149.09	12.02
	3 Yıl-4 Yıldan Az	29	142.52	15.31
	4 Yıl-5 Yıldan Az	37	151.81	14.18
	5 Yıl ve Üstü	38	146.21	17.14
	Toplam	155	148.78	17.82

Tablo 19’da verilen puanların Türkiye’de bulunma süresi değişkenine göre aralarındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olup olmadığının belirlenmesi için yapılan ANOVA sonuçları Tablo 20’de verilmiştir.

Tablo 20. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi’nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilere İlişkin Uluslararası Öğrenci Problem Anketinin Türkiye’de Bulunma Süresi Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

Faktörler	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Dil Yetkinliği	Gruplararası	94.34	5	18.87	1.03	.403	
	Gruplariçi	2732.66	149	18.34			-
	Toplam	2826.99	154				
Arkadaşlık Ve İletişim	Gruplararası	206.69	5	41.34	2.13	.065	
	Gruplariçi	2886.99	149	19.38			-
	Toplam	3093.68	154				
Sağlık Hizmetleri	Gruplararası	83.07	5	16.61	0.91	.475	
	Gruplariçi	2715.28	149	18.22			-
	Toplam	2798.35	154				
Akademik Hizmetler	Gruplararası	79.12	5	15.82	1.39	.231	
	Gruplariçi	1696.45	149	11.39			-
	Toplam	1775.57	154				
Şehir Etkileşimi	Gruplararası	56.91	5	11.38	1.57	.171	
	Gruplariçi	1077.63	149	7.23			-
	Toplam	1134.54	154				
Yemekhane Hizmetleri	Gruplararası	93.79	5	18.76	2.09	.070	
	Gruplariçi	1339.31	149	8.99			-
	Toplam	1433.10	154				
Sağlık Sorunları	Gruplararası	45.62	5	9.12	0.91	.478	
	Gruplariçi	1497.16	149	10.05			-
	Toplam	1542.77	154				
Sosyal Yaşam	Gruplararası	80.13	5	16.03	1.71	.136	
	Gruplariçi	1396.84	149	9.37			-
	Toplam	1476.97	154				
Kültürel Sorun	Gruplararası	57.68	5	11.54	0.95	.452	
	Gruplariçi	1813.80	149	12.17			-
	Toplam	1871.48	154				

Ekonomik Sorun	Gruplararası	44.08	5	8.82	1.05	.393	
	Gruplarıçi	1256.40	149	8.43			-
	Toplam	1300.48	154				
Güvenlik	Gruplararası	11.43	5	2.29	0.43	.826	
	Gruplarıçi	789.56	149	5.30			-
	Toplam	800.99	154				
Akademik İletişim	Gruplararası	25.34	5	5.07	0.62	.681	
	Gruplarıçi	1209.28	149	8.12			-
	Toplam	1234.62	154				
Toplam	Gruplararası	2617.65	5	523.53	1.68	.142	
	Gruplarıçi	46300.89	149	310.74			-
	Toplam	48918.54	154				

ANOVA testi sonucunda Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere İlişkin Uluslararası Öğrenci Problem Anketinin, Türkiye'de Bulunma Süresi değişkenine göre hiçbir boyutta ve UÖPA'dan elde edilen puanların tamamında istatistiksel açıdan anlamlı fark göstermemektedir. Diğer bir deyişle, Dil Yetkinliği, Arkadaşlık ve İletişim, Sağlık Hizmetleri, Akademik Hizmetler, Şehir Etkileşimi, Yemekhane Hizmetleri, Sağlık Sorunları, Sosyal Yaşam, Kültürel Sorun, Ekonomik Sorun, Güvenlik, Akademik İletişim boyutunda ve UÖPA'dan elde edilen puanların tamamında öğrencilerin Türkiye'de Bulunma Sürelerine göre istatistiksel olarak herhangi bir farklılık görülmemektedir.

2.4. Ülkesine Gitme Sıklığı Değişkeni

Araştırmada Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilere İlişkin Uluslararası öğrenci problem anketinin Ülkesine Gitme Sıklığı değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı fark gösterip göstermediği belirlenmiştir. Ülkesine gitme sıklığı değişkeni Ayda Bir, Üç Ayda Bir, Altı Ayda Bir, Yılda Bir, Bir Yıldan Fazla olmak üzere beş kategoriden oluşturulmuştur. Ancak Ayda Bir, Üç Ayda Bir, Altı Ayda Bir seçeneklerini tercih eden uluslararası öğrenciler diğer uluslararası öğrencilerle karşılaştırıldığında sayıca az olduklarından ve bu durum ülkesine gitme sıklığı değişkenine göre ortalamaları karşılaştırmada sorun oluşturacağından bu seçenekler birleştirilerek Bir Yıldan Az olarak yeniden düzenlenmiştir. Buna göre UÖPA'dan alınan puanlar sürekli, ortalamaları karşılaştırılacak üç bağımsız örneklem söz konusu olduğu için veriler ANOVA ile çözümlenmiştir. Cevaplar incelendiğinde 1 uluslararası öğrenci bu soruya cevap vermemiştir. Bu nedenle ilgili

uluslararası öğrenciler analize dahil edilmemiştir. İlk olarak Tablo 21’de ülkesine gitme sıklığına göre uluslararası öğrencilerin UÖPA’dan aldıkları puanların ortalaması ve standart sapması verilmiş, daha sonra Tablo 22’de ANOVA sonuçları sunulmuştur.

Tablo 21. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi’nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilere İlişkin Uluslararası Öğrenci Problem Anketinin Ülkesine Gitme Sıklığı Değişkenine Göre UÖPA Puanlarının Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Faktörler	Gruplar	N	$\bar{X}$	S
Dil Yetkinliği	Yılda Birden Fazla	58	20.41	4.85
	Yılda Bir	37	20.35	4.85
	Bir Yılda Fazla	75	20.15	3.61
	Toplam	170	20.28	4.32
Arkadaşlık Ve İletişim	Yılda Birden Fazla	58	21.41	4.96
	Yılda Bir	37	22.30	4.77
	Bir Yılda Fazla	75	21.69	4.01
	Toplam	170	21.73	4.51
Sağlık Hizmetleri	Yılda Birden Fazla	58	12.90	4.09
	Yılda Bir	37	14.51	4.48
	Bir Yılda Fazla	75	14.95	4.01
	Toplam	170	14.15	4.22
Akademik Hizmetler	Yılda Birden Fazla	58	14.41	3.93
	Yılda Bir	37	14.32	3.10
	Bir Yılda Fazla	75	14.00	3.33
	Toplam	170	14.21	3.49
Şehir Etkileşimi	Yılda Birden Fazla	58	10.02	2.85
	Yılda Bir	37	10.84	2.46
	Bir Yılda Fazla	75	10.52	2.72
	Toplam	170	10.42	2.71
Yemekhane Hizmetleri	Yılda Birden Fazla	58	8.40	2.98
	Yılda Bir	37	9.35	2.65
	Bir Yılda Fazla	75	8.79	3.05
	Toplam	170	8.78	2.95
Sağlık Sorunları	Yılda Birden Fazla	58	8.05	3.07
	Yılda Bir	37	9.59	2.86
	Bir Yılda Fazla	75	8.24	3.17
	Toplam	170	8.47	3.11

Sosyal Yaşam	Yılda Birden Fazla	58	8.67	3.47
	Yılda Bir	37	9.35	2.83
	Bir Yıldan Fazla	75	9.67	2.84
	Toplam	170	9.26	3.08
Kültürel Sorun	Yılda Birden Fazla	58	10.19	3.56
	Yılda Bir	37	10.68	3.92
	Bir Yıldan Fazla	75	11.12	3.06
	Toplam	170	10.71	3.44
Ekonomik Sorun	Yılda Birden Fazla	58	10.19	3.14
	Yılda Bir	37	10.92	2.90
	Bir Yıldan Fazla	75	10.51	2.63
	Toplam	170	10.49	2.87
Güvenlik	Yılda Birden Fazla	58	11.24	2.75
	Yılda Bir	37	12.03	2.28
	Bir Yıldan Fazla	75	12.48	1.91
	Toplam	170	11.96	2.36
Akademik İletişim	Yılda Birden Fazla	58	8.16	3.07
	Yılda Bir	37	9.16	2.44
	Bir Yıldan Fazla	75	8.51	2.71
	Toplam	170	8.53	2.79
Toplam	Yılda Birden Fazla	58	144.05	22.07
	Yılda Bir	37	153.41	14.14
	Bir Yıldan Fazla	75	150.61	16.43
	Toplam	170	148.98	18.41

Tablo 21’de verilen puanların Ülkesine Gitme Sıklığına Göre aralarındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olup olmadığının belirlenmesi için yapılan ANOVA sonuçları Tablo 22’de verilmiştir.

Tablo 22. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi’nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilere İlişkin Uluslararası Öğrenci Problem Anketinin Ülkesine Gitme Sıklığı Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

Faktörler	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Dil Yetkinliği	Gruplararası	2.56	2	1.28	0.07	.934	
	Gruplarıçi	3147.89	167	18.85			-
	Toplam	3150.45	169				

Arkadaşlık Ve İletişim	Gruplarasası	17.81	2	8.90	0.44	.648	
	Gruplariçi	3415.75	167	20.45			-
	Toplam	3433.55	169				
Sağlık Hizmetleri	Gruplarasası	143.61	2	71.81	4.18	.017*	
	Gruplariçi	2868.41	167	17.18			1-3 (LSD)
	Toplam	3012.02	169				
Akademik Hizmetler	Gruplarasası	6.20	2	3.10	0.25	.777	
	Gruplariçi	2048.18	167	12.26			-
	Toplam	2054.38	169				
Şehir Etkileşimi	Gruplarasası	16.62	2	8.31	1.13	.325	
	Gruplariçi	1226.73	167	7.35			-
	Toplam	1243.35	169				
Yemekhane Hizmetleri	Gruplarasası	20.61	2	10.30	1.19	.308	
	Gruplariçi	1448.90	167	8.68			-
	Toplam	1469.51	169				
Sağlık Sorunları	Gruplarasası	60.91	2	30.45	3.23	.042*	
	Gruplariçi	1573.44	167	9.42			1-2, 2-3 (LSD)
	Toplam	1634.35	169				
Sosyal Yaşam	Gruplarasası	32.74	2	16.37	1.74	.179	
	Gruplariçi	1573.87	167	9.42			-
	Toplam	1606.61	169				
Kültürel Sorun	Gruplarasası	28.35	2	14.18	1.20	.303	
	Gruplariçi	1966.94	167	11.78			-
	Toplam	1995.29	169				
Ekonomik Sorun	Gruplarasası	12.06	2	6.03	0.73	.483	
	Gruplariçi	1378.42	167	8.25			-
	Toplam	1390.48	169				
Güvenlik	Gruplarasası	50.40	2	25.20	4.74	.010*	
	Gruplariçi	888.31	167	5.32			1-3 (LSD)
	Toplam	938.71	169				
Akademik İletişim	Gruplarasası	22.98	2	11.49	1.48	.230	
	Gruplariçi	1295.38	167	7.76			-
	Toplam	1318.35	169				
Toplam	Gruplarasası	2333.40	2	1166.70	3.55	.031*	
	Gruplariçi	54927.55	167	328.91			1-2,1-3 (LSD)
	Toplam	57260.95	169				

*p<0.05

ANOVA testi sonucunda Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin Uluslararası Öğrenci Problem Anketi boyutlarının Ülkesine Gitme Sıklığı değişkenine göre; Sağlık Hizmetleri boyutunda ($F_{(2-167)}=4.18$; $p<.05$), Sağlık Sorunları boyutunda ($F_{(2-167)}=3.23$; $p<.05$), Güvenlik boyutunda ($F_{(2-167)}=4.74$; $p<.05$) ve UÖPA'den elde edilen puanların tamamında ($F_{(2-167)}=3.55$; $p<.05$) istatistiksel açıdan anlamlı fark göstermektedir.

Var olan bu farklılıkların hangi gruplarda olduğunu belirlemek için post hoc testlerinden yararlanılmaktadır. Grup varyanslarının homojen olduğu ve örneklem büyüklüklerinin eşit olmadığı durumlarda Bonferroni ve LSD testi, grup varyanslarının homojen olmadığı ve örneklem büyüklüklerinin eşit olmadığı durumlarda ise Tamhane's T2 testi kullanılabilir (Kayri, 2009: 56).

Sağlık Hizmetleri boyutunda, LSD testi sonuçlarına göre ülkesine gitme sıklığı yılda birden fazla olan uluslararası öğrencilerin ($\bar{X}=12.90$), bir yıldan fazla ($\bar{X}=14.95$) olan uluslararası öğrencilere göre daha olumsuz görüşe sahip oldukları söylenebilir.

Sağlık Sorunları boyutunda, LSD testi sonuçlarına göre ülkesine gitme sıklığı yılda bir olan uluslararası öğrencilerin ($\bar{X}=9.59$), yılda birden fazla ($\bar{X}=8.05$) ve bir yıldan fazla ($\bar{X}=8.24$) olan uluslararası öğrencilere göre daha olumlu görüşe sahip oldukları söylenebilir.

Güvenlik boyutunda, LSD testi sonuçlarına göre ülkesine gitme sıklığı yılda birden fazla olan uluslararası öğrencilerin ($\bar{X}=11.24$), bir yıldan fazla ($\bar{X}=12.48$) olan uluslararası öğrencilere göre daha olumsuz görüşe sahip oldukları söylenebilir.

Toplam boyutunda, LSD testi sonuçlarına göre ülkesine gitme sıklığı yılda birden fazla olan uluslararası öğrencilerin ($\bar{X}=144.05$), yılda bir ($\bar{X}=153.41$) ve bir yıldan fazla ($\bar{X}=150.61$) olan uluslararası öğrencilere göre daha olumsuz görüşe sahip oldukları söylenebilir.

2.5. Öğrenim Durumu Değişkeni

Araştırmada Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin Uluslararası Öğrenci Problem Anketinin Öğrenim Durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı fark gösterip göstermediği belirlenmiştir. Öğrenim Durumu değişkeni Önlisans, Yüksekokul, Lisans ve Lisansüstü olmak üzere dört kategoriden oluşturulmuştur. Buna göre UÖPA'dan alınan puanlar sürekli, ortalamaları karşılaştırılacak dört bağımsız örneklem söz konusu olduğu için veriler ANOVA ile çözümlenmiştir. İlk olarak Tablo 23'de Öğrenim Durumuna göre uluslara-

rası öğrencilerin UÖPA'dan aldıkları puanların ortalaması ve standart sapması verilmiş, daha sonra Tablo 24'de ANOVA sonuçları sunulmuştur.

Tablo 23. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilere İlişkin Uluslararası Öğrenci Problem Anketinin Öğrenim Durumu Değişkenine Göre UÖPA Puanlarının Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Faktörler	Gruplar	N	$\bar{X}$	S
Dil Yetkinliği	Önlisans	11	20.00	6.74
	Yüksekokul	6	20.17	4.92
	Lisans	141	20.18	4.13
	Yüksek Lisans	13	21.85	3.67
	Toplam	171	20.30	4.31
Arkadaşlık Ve İletişim	Önlisans	11	19.55	8.23
	Yüksekokul	6	22.67	4.63
	Lisans	141	21.85	4.11
	Yüksek Lisans	13	21.62	4.37
	Toplam	171	21.71	4.50
Sağlık Hizmetleri	Önlisans	11	9.64	4.48
	Yüksekokul	6	13.83	2.93
	Lisans	141	14.52	4.08
	Yüksek Lisans	13	14.31	4.05
	Toplam	171	14.16	4.21
Akademik Hizmetler	Önlisans	11	12.45	5.35
	Yüksekokul	6	14.33	1.63
	Lisans	141	14.28	3.29
	Yüksek Lisans	13	14.54	4.31
	Toplam	171	14.19	3.49
Şehir Etkileşimi	Önlisans	11	8.27	3.47
	Yüksekokul	6	12.33	1.97
	Lisans	141	10.62	2.57
	Yüksek Lisans	13	9.00	2.61
	Toplam	171	10.40	2.71
Yemekhane Hizmetleri	Önlisans	11	7.18	3.74
	Yüksekokul	6	9.17	4.12
	Lisans	141	8.91	2.78
	Yüksek Lisans	13	8.38	3.36
	Toplam	171	8.77	2.94

Sağlık Sorunları	Önlisans	11	6.73	3.32
	Yüksekokul	6	7.50	2.74
	Lisans	141	8.65	3.07
	Yüksek Lisans	13	8.31	3.33
	Toplam	171	8.46	3.11
Sosyal Yaşam	Önlisans	11	7.73	4.03
	Yüksekokul	6	7.83	3.76
	Lisans	141	9.33	2.98
	Yüksek Lisans	13	10.46	2.50
	Toplam	171	9.26	3.07
Kültürel Sorun	Önlisans	11	10.18	3.82
	Yüksekokul	6	10.67	4.13
	Lisans	141	10.89	3.48
	Yüksek Lisans	13	9.31	1.84
	Toplam	171	10.71	3.43
Ekonomik Sorun	Önlisans	11	11.00	4.34
	Yüksekokul	6	10.50	1.05
	Lisans	141	10.50	2.77
	Yüksek Lisans	13	9.69	3.15
	Toplam	171	10.47	2.87
Güvenlik	Önlisans	11	9.73	3.69
	Yüksekokul	6	12.50	1.97
	Lisans	141	12.01	2.18
	Yüksek Lisans	13	13.15	1.91
	Toplam	171	11.97	2.36
Akademik İletişim	Önlisans	11	7.45	4.03
	Yüksekokul	6	6.33	2.80
	Lisans	141	8.81	2.61
	Yüksek Lisans	13	7.38	2.79
	Toplam	171	8.53	2.79
Toplam	Önlisans	11	129.91	35.48
	Yüksekokul	6	147.83	14.36
	Lisans	141	150.55	16.42
	Yüksek Lisans	13	148.00	11.51
	Toplam	171	148.94	18.36

Tablo 23’de verilen puanların Öğrenim Durumu değişkenine göre aralarındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olup olmadığını belirlenmesi için yapılan ANOVA sonuçları Tablo 24’de verilmiştir.

Tablo 24. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi’nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilere İlişkin Uluslararası Öğrenci Problem Anketinin Öğrenim Durumu Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

Faktörler	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Dil Yetkinliği	Gruplarasası	34.06	3	11.35	0.61	.611	
	Gruplariçi	3123.73	167	18.70			-
	Toplam	3157.79	170				
Arkadaşlık Ve İletişim	Gruplarasası	59.95	3	19.98	0.99	.400	
	Gruplariçi	3381.01	167	20.25			-
	Toplam	3440.96	170				
Sağlık Hizmetleri	Gruplarasası	244.06	3	81.35	4.90	.003*	1-2,1-3,1-4 (LSD)
	Gruplariçi	2771.35	167	16.59			
	Toplam	3015.42	170				
Akademik Hizmetler	Gruplarasası	36.07	3	12.02	0.99	.401	
	Gruplariçi	2035.94	167	12.19			-
	Toplam	2072.01	170				
Şehir Etkileşimi	Gruplarasası	104.32	3	34.77	5.07	.002*	1-2, 1-3, 2-4, 3-4 (LSD)
	Gruplariçi	1144.83	167	6.86			
	Toplam	1249.16	170				
Yemekhane Hizmetleri	Gruplarasası	33.30	3	11.10	1.29	.280	
	Gruplariçi	1439.35	167	8.62			-
	Toplam	1472.64	170				
Sağlık Sorunları	Gruplarasası	43.70	3	14.57	1.52	.210	
	Gruplariçi	1596.72	167	9.56			-
	Toplam	1640.42	170				
Sosyal Yaşam	Gruplarasası	57.58	3	19.19	2.07	.106	
	Gruplariçi	1549.58	167	9.28			-
	Toplam	1607.16	170				
Kültürel Sorun	Gruplarasası	33.04	3	11.01	0.94	.424	
	Gruplariçi	1963.92	167	11.76			-
	Toplam	1996.96	170				

Ekonomik Sorun	Gruplararası	11.11	3	3.70	0.45	.720	
	Gruplariçi	1385.52	167	8.30			-
	Toplam	1396.63	170				
Güvenlik	Gruplararası	75.51	3	25.17	4.85	.003*	1-2,1-3,1-4 (LSD)
	Gruplariçi	867.35	167	5.19			
	Toplam	942.85	170				
Akademik İletişim	Gruplararası	69.66	3	23.22	3.10	.028*	2-3 (LSD)
	Gruplariçi	1248.97	167	7.48			
	Toplam	1318.63	170				
Toplam	Gruplararası	4369.70	3	1456.57	4.59	.004*	1-2, 1-3, 1-4 (LSD)
	Gruplariçi	52954.59	167	317.09			
	Toplam	57324.29	170				

ANOVA testi sonucunda Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin Uluslararası Öğrenci Problem Anketi boyutlarının, Öğrenim Durumu değişkenine göre; Sağlık Hizmetleri boyutunda ($F_{(3-167)}=4.90$; $p<.05$), Şehir Etkileşimi boyutunda ($F_{(3-167)}=5.07$; $p<.05$), Güvenlik boyutunda ($F_{(3-167)}=4.85$; $p<.05$), Akademik İletişim boyutunda ($F_{(3-167)}=3.10$; $p<.05$) ve UÖPA'den elde edilen puanların tamamında ($F_{(3-167)}=4.59$; $p<.05$) istatistiksel açıdan anlamlı fark göstermektedir.

Var olan bu farklılıkların hangi gruplarda olduğunu belirlemek için post hoc testlerinden yararlanılmaktadır. Grup varyanslarının homojen olduğu ve örneklem büyüklüklerinin eşit olmadığı durumlarda Bonferoni ve LSD testi, grup varyanslarının homojen olmadığı ve örneklem büyüklüklerinin eşit olmadığı durumlarda ise Tamhane's T2 testi kullanılabilir (Kayri, 2009: 56).

Sağlık Hizmetleri boyutunda, LSD testi sonuçlarına göre öğrenim durumu önlisans olan uluslararası öğrencilerin ($\bar{X}=9.64$), öğrenim durumu yüksekokul ($\bar{X}=13.83$), lisans ($\bar{X}=14.52$) ve yüksek lisans ($\bar{X}=14.31$) olan uluslararası öğrencilere göre daha olumsuz görüşe sahip oldukları söylenebilir.

Şehir Etkileşimi boyutunda, LSD testi sonuçlarına göre öğrenim durumu önlisans olan uluslararası öğrencilerin ($\bar{X}=8.27$), öğrenim durumu yüksekokul ($\bar{X}=12.33$) ve lisans ($\bar{X}=10.62$) olan uluslararası öğrencilere göre daha olumsuz görüşe sahip oldukları söylenebilir. Ayrıca öğrenim durumu yüksek lisans olan uluslararası öğrencilerin ($\bar{X}=9.00$), öğrenim durumu yüksekokul ($\bar{X}=12.33$) ve lisans ($\bar{X}=10.62$) olan uluslararası öğrencilere göre daha olumsuz görüşe sahip oldukları söylenebilir.

Güvenlik boyutunda, LSD testi sonuçlarına göre öğrenim durumu önlisans olan uluslararası öğrencilerin ($\bar{X}=9.73$), öğrenim durumu yüksek okul ($\bar{X}=12.50$), lisans ($\bar{X}=12.01$) ve yüksek lisans ($\bar{X}=13.15$) olan uluslararası öğrencilere göre daha olumsuz görüşe sahip oldukları söylenebilir.

Akademik İletişim boyutunda, LSD testi sonuçlarına göre öğrenim durumu yüksek okul olan uluslararası öğrencilerin ($\bar{X}=6.33$), öğrenim durumu lisans ($\bar{X}=8.81$) olan uluslararası öğrencilere göre daha olumsuz görüşe sahip oldukları söylenebilir.

Toplam boyutunda, LSD testi sonuçlarına göre öğrenim durumu önlisans olan uluslararası öğrencilerin ($\bar{X}=129.91$), öğrenim durumu yüksek okul ($\bar{X}=147.83$), lisans ($\bar{X}=150.55$) ve yüksek lisans ($\bar{X}=148.00$) olan uluslararası öğrencilere göre daha olumsuz görüşe sahip oldukları söylenebilir.

2.6. Sınıf Değişkeni

Araştırmada Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin Uluslararası Öğrenci Problem Anketinin Sınıf değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı fark gösterip göstermediği belirlenmiştir. Sınıf değişkeni TÖMER, Birinci Sınıf, İkinci Sınıf, Üçüncü Sınıf, Dördüncü Sınıf ve Lisansüstü olmak üzere altı kategoriden oluşturulmuştur. Buna göre UÖPA'dan alınan puanlar sürekli, ortalamaları karşılaştırılacak altı bağımsız örneklem söz konusu olduğu için veriler ANOVA ile çözümlenmiştir. İlk olarak Tablo 25'de sınıfa göre uluslararası öğrencilerinin UÖPA'dan aldıkları puanların ortalaması ve standart sapması verilmiş, daha sonra Tablo 26'de ANOVA sonuçları sunulmuştur.

Tablo 25. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilere İlişkin Uluslararası Öğrenci Problem Anketinin Sınıf Değişkenine Göre UÖPA Puanlarının Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Faktörler	Gruplar	N	$\bar{X}$	S
Dil Yetkinliği	TÖMER	9	19.67	2.65
	Birinci Sınıf	41	19.73	3.84
	İkinci Sınıf	45	20.47	4.42
	Üçüncü Sınıf	35	19.94	4.84
	Dördüncü Sınıf	28	20.79	4.83
	Lisansüstü	13	21.85	3.67
	Toplam	171	20.30	4.31

Arkadaşlık Ve İletişim	TÖMER	9	23.11	4.17
	Birinci Sınıf	41	22.54	4.41
	İkinci Sınıf	45	21.78	4.31
	Üçüncü Sınıf	35	20.40	4.59
	Dördüncü Sınıf	28	21.64	4.93
	Lisansüstü	13	21.62	4.37
	Toplam	171	21.71	4.50
Sağlık Hizmetleri	TÖMER	9	17.44	4.82
	Birinci Sınıf	41	14.39	3.50
	İkinci Sınıf	45	14.04	4.53
	Üçüncü Sınıf	35	14.49	4.08
	Dördüncü Sınıf	28	12.50	4.26
	Lisansüstü	13	14.31	4.05
	Toplam	171	14.16	4.21
Akademik Hizmetler	TÖMER	9	15.78	2.33
	Birinci Sınıf	41	14.05	3.59
	İkinci Sınıf	45	13.67	3.32
	Üçüncü Sınıf	35	14.09	3.10
	Dördüncü Sınıf	28	14.68	4.01
	Lisansüstü	13	14.54	4.31
	Toplam	171	14.19	3.49
Şehir Etkileşimi	TÖMER	9	11.56	2.60
	Birinci Sınıf	41	10.98	2.65
	İkinci Sınıf	45	10.53	2.25
	Üçüncü Sınıf	35	9.97	3.03
	Dördüncü Sınıf	28	10.18	2.96
	Lisansüstü	13	9.00	2.61
	Toplam	171	10.40	2.71
Yemekhane Hizmetleri	TÖMER	9	10.56	3.40
	Birinci Sınıf	41	8.85	3.05
	İkinci Sınıf	45	8.31	2.81
	Üçüncü Sınıf	35	8.94	2.68
	Dördüncü Sınıf	28	8.75	2.98
	Lisansüstü	13	8.38	3.36
	Toplam	171	8.77	2.94

Sağlık Sorunları	TÖMER	9	9.89	3.30
	Birinci Sınıf	41	8.12	2.89
	İkinci Sınıf	45	8.27	2.82
	Üçüncü Sınıf	35	8.77	3.30
	Dördüncü Sınıf	28	8.46	3.53
	Lisansüstü	13	8.31	3.33
	Toplam	171	8.46	3.11
Sosyal Yaşam	TÖMER	9	11.67	3.61
	Birinci Sınıf	41	9.61	3.12
	İkinci Sınıf	45	8.96	2.76
	Üçüncü Sınıf	35	8.91	2.93
	Dördüncü Sınıf	28	8.36	3.35
	Lisansüstü	13	10.46	2.50
	Toplam	171	9.26	3.07
Kültürel Sorun	TÖMER	9	12.33	2.00
	Birinci Sınıf	41	11.17	3.98
	İkinci Sınıf	45	10.84	2.79
	Üçüncü Sınıf	35	10.66	3.53
	Dördüncü Sınıf	28	10.04	4.10
	Lisansüstü	13	9.31	1.84
	Toplam	171	10.71	3.43
Ekonomik Sorun	TÖMER	9	11.44	2.79
	Birinci Sınıf	41	10.05	2.56
	İkinci Sınıf	45	10.62	2.59
	Üçüncü Sınıf	35	11.37	2.96
	Dördüncü Sınıf	28	9.79	3.30
	Lisansüstü	13	9.69	3.15
	Toplam	171	10.47	2.87
Güvenlik	TÖMER	9	13.00	1.22
	Birinci Sınıf	41	11.85	2.48
	İkinci Sınıf	45	12.02	2.29
	Üçüncü Sınıf	35	11.63	2.37
	Dördüncü Sınıf	28	11.61	2.62
	Lisansüstü	13	13.15	1.91
	Toplam	171	11.97	2.36

Akademik İletişim	TÖMER	9	9.67	3.04
	Birinci Sınıf	41	8.49	3.12
	İkinci Sınıf	45	7.98	2.42
	Üçüncü Sınıf	35	8.74	2.77
	Dördüncü Sınıf	28	9.36	2.59
	Lisansüstü	13	7.38	2.79
	Toplam	171	8.53	2.79
Toplam	TÖMER	9	166.11	23.49
	Birinci Sınıf	41	149.83	15.25
	İkinci Sınıf	45	147.49	17.92
	Üçüncü Sınıf	35	147.91	22.54
	Dördüncü Sınıf	28	146.14	16.76
	Lisansüstü	13	148.00	11.51
	Toplam	171	148.94	18.36

Tablo 25’de verilen puanların sınıf değişkenine göre aralarındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olup olmadığının belirlenmesi için yapılan ANOVA sonuçları Tablo 26’de verilmiştir.

Tablo 26. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi’nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilere İlişkin Uluslararası Öğrenci Problem Anketinin Sınıf Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

Faktörler	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Dil Yetkinliği	Gruplarasası	60.25	5	12.05	0.64	.668	
	Gruplariçi	3097.54	165	18.77			-
	Toplam	3157.79	170				
Arkadaşlık Ve İletişim	Gruplarasası	106.19	5	21.24	1.05	.390	
	Gruplariçi	3334.77	165	20.21			-
	Toplam	3440.96	170				
Sağlık Hizmetleri	Gruplarasası	181.01	5	36.20	2.11	.067	
	Gruplariçi	2834.40	165	17.18			-
	Toplam	3015.42	170				
Akademik Hizmetler	Gruplarasası	44.47	5	8.89	0.72	.606	
	Gruplariçi	2027.54	165	12.29			-
	Toplam	2072.01	170				
Şehir Etkileşimi	Gruplarasası	59.68	5	11.94	1.66	.148	
	Gruplariçi	1189.48	165	7.21			-
	Toplam	1249.16	170				

Yemekhane Hizmetleri	Gruplarasası	41.44	5	8.29	0.96	.447	
	Gruplariçi	1431.20	165	8.67			-
	Toplam	1472.64	170				
Sağlık Sorunları	Gruplarasası	28.44	5	5.69	0.58	.714	
	Gruplariçi	1611.98	165	9.77			-
	Toplam	1640.42	170				
Sosyal Yaşam	Gruplarasası	107.09	5	21.42	2.36	.043*	1-3, 1-4,
	Gruplariçi	1500.07	165	9.09			1-5, 5-6
	Toplam	1607.16	170				(LSD)
Kültürel Sorun	Gruplarasası	71.62	5	14.32	1.23	.298	
	Gruplariçi	1925.34	165	11.67			-
	Toplam	1996.96	170				
Ekonomik Sorun	Gruplarasası	66.27	5	13.25	1.64	.151	
	Gruplariçi	1330.36	165	8.06			-
	Toplam	1396.63	170				
Güvenlik	Gruplarasası	36.21	5	7.24	1.32	.259	
	Gruplariçi	906.64	165	5.49			-
	Toplam	942.85	170				
Akademik İletişim	Gruplarasası	63.22	5	12.64	1.66	.147	
	Gruplariçi	1255.41	165	7.61			-
	Toplam	1318.63	170				
Toplam	Gruplarasası	3048.18	5	609.64	1.85	.105	
	Gruplariçi	54276.11	165	328.95			-
	Toplam	57324.29	170				

ANOVA testi sonucunda Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin Uluslararası Öğrenci Problem Anketi boyutlarının Sınıf değişkenine göre; Sosyal Yaşam boyutunda ($F_{(5-165)}=2.36; p<.05$), istatistiksel açıdan anlamlı fark göstermektedir.

Var olan bu farklılıkların hangi gruplarda olduğunu belirlemek için post hoc testlerinden yararlanılmaktadır. Grup varyanslarının homojen olduğu ve örneklem büyüklüklerinin eşit olmadığı durumlarda Bonferroni ve LSD testi, grup varyanslarının homojen olmadığı ve örneklem büyüklüklerinin eşit olmadığı durumlarda ise Tamhane's T2 testi kullanılabilir (Kayri, 2009: 56).

Sosyal Yaşam boyutunda, LSD testi sonuçlarına göre sınıfı TÖMER olan uluslararası öğrencilerin ($\bar{X}=11.67$), ikinci sınıfta ($\bar{X}=8.96$), üçüncü sınıfta ($\bar{X}=8.91$) ve dördüncü sınıfta ($\bar{X}=8.36$) öğrenim gören uluslararası

sı öğrencilere göre daha olumlu görüşe sahip oldukları söylenebilir. Ayrıca dördüncü sınıfta öğrenim gören uluslararası öğrencilerin ($\bar{X}=8.36$), yüksek lisans sınıfında ($\bar{X}=10.46$) olan uluslararası öğrencilere göre daha olumsuz görüşe sahip oldukları söylenebilir.

2.7. Alan Değişkeni

Araştırmada Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere İlişkin Uluslararası Öğrenci Problem Anketinin Alan değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı fark gösterip göstermediği belirlenmiştir. Alan değişkeni, Okuduğunuz Fakülte değişkeninden türetilmiştir. Buna göre alan değişkeni, Fen, Sosyal ve Sağlık olmak üzere üç kategoriden oluşturulmuştur. Cevaplar incelendiğinde 3 uluslararası öğrenci bu soruya cevap vermemiştir. Bu sebeple ilgili örnekler analize dahil edilmemiştir. UÖPA'dan alınan puanlar sürekli, ortalamaları karşılaştırılacak üç bağımsız örneklem söz konusu olduğu için veriler ANOVA ile çözümlenmiştir. İlk olarak Tablo 27'de alana göre uluslararası öğrencilerin UÖPA'dan aldıkları puanların ortalaması ve standart sapması verilmiş, daha sonra Tablo 28'de ANOVA sonuçları sunulmuştur.

Tablo 27. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilere İlişkin Uluslararası Öğrenci Problem Anketinin Alan Değişkenine Göre UÖPA Puanlarının Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Faktörler	Gruplar	N	$\bar{X}$	S
Dil Yetkinliği	Fen	32	19.25	4.83
	Sosyal	87	21.44	4.13
	Sağlık	49	19.06	3.88
	Toplam	168	20.33	4.34
Arkadaşlık Ve İletişim	Fen	32	21.00	4.98
	Sosyal	87	22.43	4.21
	Sağlık	49	21.12	4.58
	Toplam	168	21.77	4.50
Sağlık Hizmetleri	Fen	32	13.88	4.30
	Sosyal	87	13.51	4.17
	Sağlık	49	15.47	3.99
	Toplam	168	14.15	4.21
Akademik Hizmetler	Fen	32	14.03	4.20
	Sosyal	87	14.68	3.36
	Sağlık	49	13.49	3.22
	Toplam	168	14.21	3.51

Şehir Etkileşimi	Fen	32	9.47	3.06
	Sosyal	87	10.98	2.46
	Sağlık	49	9.98	2.77
	Toplam	168	10.40	2.73
Yemekhane Hizmetleri	Fen	32	9.00	3.59
	Sosyal	87	8.84	2.82
	Sağlık	49	8.45	2.70
	Toplam	168	8.76	2.94
Sağlık Sorunları	Fen	32	8.00	3.45
	Sosyal	87	8.18	2.98
	Sağlık	49	9.27	3.01
	Toplam	168	8.46	3.11
Sosyal Yaşam	Fen	32	9.25	3.53
	Sosyal	87	9.05	3.22
	Sağlık	49	9.55	2.53
	Toplam	168	9.23	3.09
Kültürel Sorun	Fen	32	11.16	3.97
	Sosyal	87	10.05	3.33
	Sağlık	49	11.45	3.09
	Toplam	168	10.67	3.44
Ekonomik Sorun	Fen	32	10.75	3.19
	Sosyal	87	10.52	2.90
	Sağlık	49	10.20	2.68
	Toplam	168	10.47	2.89
Güvenlik	Fen	32	11.31	2.52
	Sosyal	87	12.29	2.11
	Sağlık	49	11.86	2.65
	Toplam	168	11.98	2.37
Akademik İletişim	Fen	32	8.59	3.01
	Sosyal	87	8.31	2.84
	Sağlık	49	8.78	2.59
	Toplam	168	8.50	2.79
Toplam	Fen	32	145.69	17.89
	Sosyal	87	150.25	15.64
	Sağlık	49	148.67	22.93
	Toplam	168	148.92	18.42

Tablo 27'de verilen puanların alan değişkenine göre aralarındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olup olmadığının belirlenmesi için yapılan ANOVA sonuçları Tablo 28'da verilmiştir.

Tablo 28. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilere İlişkin Uluslararası Öğrenci Problem Anketinin Alan Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

Faktörler	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı Fark
Dil Yetkinliği	Gruplararası	222.78	2	111.39	6.30	.002*	1-2,2-3 (LSD)
	Gruplariçi	2916.22	165	17.67			
	Toplam	3138.99	167				
Arkadaşlık Ve İletişim	Gruplararası	76.88	2	38.44	1.92	.150	-
	Gruplariçi	3300.53	165	20.00			
	Toplam	3377.40	167				
Sağlık Hizmetleri	Gruplararası	123.83	2	61.91	3.60	.029*	2-3 (LSD)
	Gruplariçi	2835.45	165	17.18			
	Toplam	2959.28	167				
Akademik Hizmetler	Gruplararası	45.51	2	22.75	1.86	.158	-
	Gruplariçi	2014.20	165	12.21			
	Toplam	2059.71	167				
Şehir Etkileşimi	Gruplararası	65.38	2	32.69	4.58	.012*	1-2,2-3 (LSD)
	Gruplariçi	1178.90	165	7.14			
	Toplam	1244.28	167				
Yemekhane Hizmetleri	Gruplararası	7.12	2	3.56	0.41	.665	-
	Gruplariçi	1435.87	165	8.70			
	Toplam	1442.99	167				
Sağlık Sorunları	Gruplararası	45.18	2	22.59	2.38	.096	-
	Gruplariçi	1568.61	165	9.51			
	Toplam	1613.79	167				
Sosyal Yaşam	Gruplararası	8.01	2	4.00	0.42	.659	-
	Gruplariçi	1581.94	165	9.59			
	Toplam	1589.95	167				
Kültürel Sorun	Gruplararası	71.18	2	35.59	3.09	.048*	2-3 (LSD)
	Gruplariçi	1900.16	165	11.52			
	Toplam	1971.33	167				
Ekonomik Sorun	Gruplararası	6.17	2	3.08	0.37	.693	-
	Gruplariçi	1385.68	165	8.40			
	Toplam	1391.85	167				

	Gruplararası	23.21	2	11.61	2.08	.128
Güvenlik	Gruplarıçi	918.69	165	5.57		-
	Toplam	941.90	167			
	<hr/>					
Akademik İletişim	Gruplararası	7.13	2	3.56	0.45	.636
	Gruplarıçi	1296.87	165	7.86		-
	Toplam	1304.00	167			
Toplam	Gruplararası	491.91	2	245.95	0.72	.487
	Gruplarıçi	56186.09	165	340.52		-
	Toplam	56677.99	167			

*p<0.05

ANOVA testi sonucunda Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin Uluslararası Öğrenci Problem Anketi boyutlarının, Alan değişkenine göre; Dil Yetkinliği boyutunda ($F_{(2-165)}=6.30$; $p<.05$), Sağlık Hizmetleri boyutunda ($F_{(2-165)}=1.92$; $p<.05$), Şehir Etkileşimi boyutunda ($F_{(2-165)}=4.58$; $p<.05$) ve Kültürel Sorun boyutunda ($F_{(2-165)}=3.09$; $p<.05$) istatistiksel açıdan anlamlı fark göstermektedir.

Var olan bu farklılıkların hangi gruplarda olduğunu belirlemek için post hoc testlerinden yararlanılmaktadır. Grup varyanslarının homojen olduğu ve örneklem büyüklüklerinin eşit olmadığı durumlarda Bonferoni ve LSD testi, grup varyanslarının homojen olmadığı ve örneklem büyüklüklerinin eşit olmadığı durumlarda ise Tamhane's T2 testi kullanılabilir (Kayri, 2009: 56).

Dil Yetkinliği boyutunda, LSD testi sonuçlarına göre Sosyal Bilimler alanındaki uluslararası öğrenciler ($\bar{X}=21.44$), Fen Bilimleri ($\bar{X}=19.25$) ve Sağlık Bilimleri ($\bar{X}=19.06$) alanında öğrenim gören uluslararası öğrencilere göre daha olumlu görüşe sahip oldukları söylenebilir.

Sağlık Hizmetleri boyutunda, LSD testi sonuçlarına göre Sosyal Bilimler alanındaki uluslararası öğrenciler ($\bar{X}=13.51$), Sağlık Bilimleri ($\bar{X}=15.47$) alanında öğrenim gören uluslararası öğrencilere göre daha olumsuz görüşe sahip oldukları söylenebilir.

Şehir Etkileşimi boyutunda, LSD testi sonuçlarına göre Sosyal Bilimler alanındaki uluslararası öğrenciler ($\bar{X}=10.98$), Fen Bilimleri ($\bar{X}=9.47$) ve Sağlık Bilimleri ($\bar{X}=9.98$) alanında öğrenim gören uluslararası öğrencilere göre daha olumlu görüşe sahip oldukları söylenebilir.

Kültürel Sorun boyutunda, LSD testi sonuçlarına göre Sosyal Bilimler alanındaki uluslararası öğrenciler ($\bar{X}=10.05$), Sağlık Bilimleri ($\bar{X}=11.45$) alanında öğrenim gören uluslararası öğrencilere göre daha olumsuz görüşe sahip oldukları söylenebilir.

2.8. Geldikleri Ülke Değişkeni

Araştırmada Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin Uluslararası Öğrenci Problem Anketinin Geldikleri Ülke değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı fark gösterip göstermediği belirlenmiştir. Geldikleri ülke değişkeni Azerbaycan, Suriye, Yemen, Türkmenistan, Gürcistan, İran, Endonezya, Afganistan, Gana, Lübnan, Fildişi sahilleri, Hindistan, Hollanda, Kazakistan, Kenya, Mısır, Nijerya, Orta Afrika Cumhuriyeti, Uganda ve Ürdün olmak üzere yirmi kategoriden oluşturulmuştur. Ancak İran, Endonezya, Afganistan, Gana, Lübnan, Fildişi sahilleri, Hindistan, Hollanda, Kazakistan, Kenya, Mısır, Nijerya, Orta Afrika Cumhuriyeti, Uganda ve Ürdün seçeneklerini tercih eden uluslararası öğrenciler diğer uluslararası öğrencilerle karşılaştırıldığında sayıca az olduklarından ve bu durum geldikleri ülke değişkenine göre ortalamaları karşılaştırmada sorun oluşturacağından bu seçenekler birleştirilerek Diğer seçeneği olarak yeniden düzenlenmiştir. Buna göre UÖPA'dan alınan puanlar sürekli, ortalamaları karşılaştırılacak altı bağımsız örneklem söz konusu olduğu için veriler ANOVA ile çözümlenmiştir. İlk olarak Tablo 29'da Geldikleri ülkeye göre uluslararası öğrencilerin UÖPA'dan aldıkları puanların ortalaması ve standart sapması verilmiş, daha sonra Tablo 30'da ANOVA sonuçları sunulmuştur.

Tablo 29. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilere İlişkin Uluslararası Öğrenci Problem Anketinin Geldikleri Ülke Değişkenine Göre UÖPA Puanlarının Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Faktörler	Gruplar	N	$\bar{X}$	S
Dil Yetkinliği	Azerbaycan	53	21.98	3.80
	Gürcistan	14	19.71	5.54
	Suriye	36	19.69	4.27
	Türkmenistan	18	19.94	6.22
	Yemen	27	18.15	2.57
	Diğer	23	20.52	3.33
	Toplam	171	20.30	4.31
Arkadaşlık Ve İletişim	Azerbaycan	53	22.81	3.43
	Gürcistan	14	19.43	6.17
	Suriye	36	20.89	4.16
	Türkmenistan	18	22.56	6.31
	Yemen	27	20.85	3.68
	Diğer	23	22.22	4.77
	Toplam	171	21.71	4.50

Sağlık Hizmetleri	Azerbaycan	53	12.51	3.93
	Gürcistan	14	12.79	4.41
	Suriye	36	16.69	3.51
	Türkmenistan	18	12.06	4.77
	Yemen	27	15.70	2.22
	Diğer	23	14.70	4.58
	Toplam	171	14.16	4.21
Akademik Hizmetler	Azerbaycan	53	15.06	3.07
	Gürcistan	14	12.64	4.27
	Suriye	36	13.83	3.69
	Türkmenistan	18	15.78	3.64
	Yemen	27	13.15	3.18
	Diğer	23	13.65	3.16
	Toplam	171	14.19	3.49
Şehir Etkileşimi	Azerbaycan	53	10.57	2.77
	Gürcistan	14	8.50	3.13
	Suriye	36	10.78	2.62
	Türkmenistan	18	9.67	3.05
	Yemen	27	10.26	2.10
	Diğer	23	11.35	2.35
	Toplam	171	10.40	2.71
Yemekhane Hizmetleri	Azerbaycan	53	8.74	2.98
	Gürcistan	14	7.29	2.81
	Suriye	36	8.86	2.58
	Türkmenistan	18	9.83	3.82
	Yemen	27	8.56	2.61
	Diğer	23	9.00	3.00
	Toplam	171	8.77	2.94
Sağlık Sorunları	Azerbaycan	53	8.02	3.06
	Gürcistan	14	9.57	3.03
	Suriye	36	8.03	2.93
	Türkmenistan	18	7.78	3.59
	Yemen	27	8.74	2.65
	Diğer	23	9.65	3.39
	Toplam	171	8.46	3.11

Sosyal Yaşam	Azerbaycan	53	8.70	3.45
	Gürcistan	14	7.93	3.77
	Suriye	36	10.33	2.78
	Türkmenistan	18	9.22	2.84
	Yemen	27	9.41	2.12
	Diğer	23	9.57	2.97
	Toplam	171	9.26	3.07
Kültürel Sorun	Azerbaycan	53	9.47	3.66
	Gürcistan	14	11.43	3.32
	Suriye	36	11.19	2.47
	Türkmenistan	18	10.50	4.23
	Yemen	27	11.26	3.51
	Diğer	23	11.91	2.86
	Toplam	171	10.71	3.43
Ekonomik Sorun	Azerbaycan	53	11.11	3.02
	Gürcistan	14	9.50	3.01
	Suriye	36	9.56	2.29
	Türkmenistan	18	11.56	3.60
	Yemen	27	9.48	1.78
	Diğer	23	11.35	2.93
	Toplam	171	10.47	2.87
Güvenlik	Azerbaycan	53	11.74	2.16
	Gürcistan	14	11.00	3.04
	Suriye	36	12.42	1.93
	Türkmenistan	18	11.94	3.28
	Yemen	27	11.89	2.34
	Diğer	23	12.52	2.06
	Toplam	171	11.97	2.36
Akademik İletişim	Azerbaycan	53	8.38	3.04
	Gürcistan	14	8.21	3.29
	Suriye	36	8.81	2.68
	Türkmenistan	18	8.00	3.05
	Yemen	27	8.04	1.68
	Diğer	23	9.61	2.79
	Toplam	171	8.53	2.79

	Azerbaycan	53	149.08	14.97
	Gürcistan	14	138.00	23.27
	Suriye	36	151.08	16.69
Toplam	Türkmenistan	18	148.83	27.46
	Yemen	27	145.48	11.96
	Diğer	23	156.04	20.25
	Toplam	171	148.94	18.36

Tablo 29'da verilen puanların geldikleri ülke değişkenine göre aralarındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olup olmadığının belirlenmesi için yapılan ANOVA sonuçları Tablo 30'da verilmiştir.

Tablo 30. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilere İlişkin Uluslararası Öğrenci Problem Anketinin Geldikleri Ülke Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

Faktörler	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P	Anlamlı Fark
Dil Yetkinliği	Gruplararası	296.22	5	59.24	3.42	.006*	
	Gruplariçi	2861.57	165	17.34			1-5 (T)
	Toplam	3157.79	170				
Arkadaşlık Ve İletişim	Gruplararası	200.10	5	40.02	2.04	.076	
	Gruplariçi	3240.86	165	19.64			-
	Toplam	3440.96	170				
Sağlık Hizmetleri	Gruplararası	552.73	5	110.55	7.41	.000*	1-3,
	Gruplariçi	2462.68	165	14.93			1-5,3-4
	Toplam	3015.42	170				(T)
Akademik Hizmetler	Gruplararası	159.23	5	31.85	2.75	.021*	1-2,1-
	Gruplariçi	1912.78	165	11.59			5,2-4,3-
	Toplam	2072.01	170				4,4-5,4-6 (LSD)
Şehir Etkileşimi	Gruplararası	88.01	5	17.60	2.50	.033*	1-2,2-
	Gruplariçi	1161.14	165	7.04			5,2-6,2-
	Toplam	1249.16	170				3,4-6 (LSD)
Yemekhane Hizmetleri	Gruplararası	54.01	5	10.80	1.26	.285	
	Gruplariçi	1418.63	165	8.60			-
	Toplam	1472.64	170				
Sağlık Sorunları	Gruplararası	77.53	5	15.51	1.64	.153	
	Gruplariçi	1562.90	165	9.47			-
	Toplam	1640.42	170				

Sosyal Yaşam	Gruplararası	85.78	5	17.16	1.86	.104	
	Gruplarıçi	1521.38	165	9.22			-
	Toplam	1607.16	170				
Kültürel Sorun	Gruplararası	139.17	5	27.83	2.47	.034*	1-3,1-
	Gruplarıçi	1857.79	165	11.26			5,1-6
	Toplam	1996.96	170				(LSD)
Ekonomik Sorun	Gruplararası	130.52	5	26.10	3.40	.006*	1-3, 1-5,
	Gruplarıçi	1266.11	165	7.67			2-4,3-6,
	Toplam	1396.63	170				4-5, 5-6 (LSD)
Güvenlik	Gruplararası	30.45	5	6.09	1.10	.362	
	Gruplarıçi	912.40	165	5.53			-
	Toplam	942.85	170				
Akademik İletişim	Gruplararası	43.74	5	8.75	1.13	.345	
	Gruplarıçi	1274.89	165	7.73			-
	Toplam	1318.63	170				
Toplam	Gruplararası	3325.65	5	665.13	2.03	.077	
	Gruplarıçi	53998.65	165	327.26			-
	Toplam	57324.29	170				

*p<0.05

ANOVA testi sonucunda Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin Uluslararası Öğrenci Problem Anketi boyutlarının Geldikleri Ülke değişkenine göre; Dil Yetkinliği boyutunda ($F_{(5-165)}=3.42$; $p<.05$), Sağlık Hizmetleri boyutunda ($F_{(5-165)}=7.41$; $p<.05$), Akademik Hizmetler boyutunda ($F_{(5-165)}=2.75$; $p<.05$), Şehir Etkileşimi boyutunda ($F_{(5-165)}=2.50$; $p<.05$), Kültürel Sorun boyutunda ($F_{(5-165)}=2.47$; $p<.05$) ve Ekonomik Sorun boyutunda ($F_{(5-165)}=3.40$; $p<.05$) istatistiksel açıdan anlamlı fark göstermektedir.

Var olan bu farklılıkların hangi gruplarda olduğunu belirlemek için post hoc testlerinden yararlanılmaktadır. Grup varyanslarının homojen olduğu ve örneklem büyüklüklerinin eşit olmadığı durumlarda Bonferroni ve LSD testi, grup varyanslarının homojen olmadığı ve örneklem büyüklüklerinin eşit olmadığı durumlarda ise Tamhane's T2 testi kullanılabilir (Kayri, 2009: 56).

Dil Yetkinliği boyutunda, Tamhane's T2 testi sonuçlarına göre Azerbaycan'dan gelen uluslararası öğrenciler ($\bar{X}=21.98$), Yemen'den ($\bar{X}=18.15$) gelen uluslararası öğrencilere göre daha olumlu görüşe sahip oldukları söylenebilir.

Sağlık Hizmetleri boyutunda, Tamhane's T2 testi sonuçlarına göre Azerbaycan'dan gelen uluslararası öğrenciler ($\bar{X}=12.51$), Suriye ($\bar{X}=16.69$) ve Yemen'den ($\bar{X}=15.70$) gelen uluslararası öğrencilere göre daha olumsuz görüşe sahip oldukları söylenebilir.

Akademik Hizmetler boyutunda, LSD testi sonuçlarına göre Azerbaycan'dan gelen uluslararası öğrenciler ($\bar{X}=15.06$), Gürcistan ($\bar{X}=12.64$) ve Yemen'den ($\bar{X}=13.15$) gelen uluslararası öğrencilere göre daha olumlu görüşe sahip oldukları söylenebilir. Ayrıca Türkmenistan'dan gelen uluslararası öğrenciler ($\bar{X}=15.78$), Gürcistan ($\bar{X}=12.64$), Suriye ($\bar{X}=13.83$), Yemen'den ($\bar{X}=13.15$) ve Diğer ülkelerden ($\bar{X}=13.65$) gelen uluslararası öğrencilere göre daha olumlu görüşe sahip oldukları söylenebilir.

Şehir Etkileşimi boyutunda, LSD testi sonuçlarına göre Gürcistan'dan gelen uluslararası öğrenciler ($\bar{X}=8.50$), Azerbaycan'dan ($\bar{X}=10.57$), Suriye'den ($\bar{X}=10.78$), Yemen'den ($\bar{X}=10.26$) ve Diğer ülkelerden ($\bar{X}=11.35$) gelen uluslararası öğrencilere göre daha olumsuz görüşe sahip oldukları söylenebilir. Ayrıca Türkmenistan'dan gelen uluslararası öğrenciler ($\bar{X}=9.67$), Diğer ülkelerden ($\bar{X}=11.35$) gelen uluslararası öğrencilere göre daha olumsuz görüşe sahip oldukları söylenebilir.

Kültürel Sorun boyutunda, LSD testi sonuçlarına göre Azerbaycan'dan gelen uluslararası öğrenciler ($\bar{X}=9.47$), Suriye ($\bar{X}=11.19$), Yemen'den ($\bar{X}=11.26$) ve Diğer ülkelerden ($\bar{X}=11.91$) gelen uluslararası öğrencilere göre daha olumsuz görüşe sahip oldukları söylenebilir.

Ekonomik Sorun boyutunda, LSD testi sonuçlarına göre Azerbaycan'dan gelen uluslararası öğrenciler ($\bar{X}=11.11$), Suriye ($\bar{X}=9.56$) ve Yemen'den ($\bar{X}=9.48$) gelen uluslararası öğrencilere göre daha olumlu görüşe sahip oldukları söylenebilir. Bununla birlikte diğer ülkelerden gelen uluslararası öğrenciler ($\bar{X}=11.35$), Yemen'den ($\bar{X}=9.48$) ve Suriye'den ($\bar{X}=9.56$) gelen uluslararası öğrencilere göre daha olumlu görüşe sahip oldukları söylenebilir. Ayrıca Türkmenistan'dan gelen uluslararası öğrenciler ($\bar{X}=11.56$), Gürcistan'dan ($\bar{X}=9.50$) ve Yemen'den ($\bar{X}=9.48$) gelen uluslararası öğrencilere göre daha olumlu görüşe sahip oldukları söylenebilir.

VI. RECEP TAYYİP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ'NDE ÖĞRENİM GÖREN ULUSLARARASI ÖĞRENCİLERE İLİŞKİN ULUSLARARASI ÖĞRENCİ PROBLEM ANKETİNE YÖNELİK GENEL SONUÇLAR

Yapılan bu çalışma ile Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilerin yaşadıkları problemlerin araştırılması amaçlanmıştır. Belirlenen amaç doğrultusunda ilgili literatürdeki kaynaklardan yararlanılarak "Uluslararası Öğrenci Problem Anketi (UÖPA)"

oluşturulmuştur. Tasarlanan anket; Dil Yetkinliği (5 Soru), Arkadaşlık ve İletişim (6 Soru), Sağlık Hizmetleri (5 Soru), Akademik Hizmetler (4 Soru), Şehir Etkileşimi (3 Soru), Yemekhane Hizmetleri (3 Soru), Sağlık Sorunları (3 Soru), Sosyal Yaşam (3 Soru), Kültürel Sorun (4 Soru), Ekonomik Sorun (3 Soru), Güvenlik (3 Soru) ve Akademik İletişim (3 Soru) olmak üzere 12 boyuttan ve 45 maddeden oluşmaktadır.

Psikometrik özellikleri belirlenen ve Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesinde öğrenim gören uluslararası öğrencilere yönelik problem algılarını ölçmek için tasarlanan UÖPA, Azerbaycan'dan, Suriye'den, Yemen'den, Türkmenistan'dan, Gürcistan'dan, İran'dan, Endonezya'dan, Afganistan'dan, Gana'dan, Lübnan'dan, Fildişi Sahilleri'nden, Hindistan'dan, Hollanda'dan, Kazakistan'dan, Kenya'dan, Mısır'dan, Nijerya'dan, Orta Afrika Cumhuriyeti'nden, Uganda'dan ve Ürdün'den gelen uluslararası öğrencilere uygulanmıştır.

Anket sürecinde, 201 uluslararası öğrenciye anket uygulanmış, ek-sik doldurulmuş 30 anket analizlere dâhil edilmemiştir. Çeşitli fakülte-lerde öğrenim gören 171 uluslararası öğrencilerden elde edilen veriler ile analizler gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın uygulama kısmında uluslararası öğrencilerin cinsi-yet, yaş, kaldığı yer, bireysel gelir, Türkiye'de bulunma süresi, ülkesine gitme sıklığı, öğrenim durumu, sınıfı ve fakültesine yönelik bilgiler ve-rilmiştir. Verilen bilgilere göre uluslararası öğrencilerin %21.6'sı kadın, %78.4'ünün erkek oldukları görülmektedir. Ayrıca uluslararası öğrenci-lerin yaşları incelendiğinde en fazla 18-22 yaş aralığında olduğu, bireysel gelirlerinin de en fazla 0-500TL olduğu, Türkiye'de bulunma sürelerinin hemen her grupta eşit olmak ile birlikte 5 yıl ve üstü grubun, diğerlerine göre daha fazla olduğu görülmektedir. Ülkelerine gitme sıklığı incelendi-ğinde en fazla 1 yıldan fazla seçeneğinin işaretlendiği ve en fazla lisans seviyesinde eğitim gördükleri gözlenmiştir. Söz konusu öğrencilerin her sınıf seviyesinde hemen hemen eşit miktarda bulunmalarının yanında en fazla İktisadi İdari Bilimler Fakültesi ve Tıp Fakültesinde eğitim gör-mektedirler. Yabancı öğrencileri geldikleri ülkeler bazında incelediğinde çoğunluğun Azerbaycan'dan geldikleri tespit edilmiştir. Öğrencilerin gel-dikleri ülkeleri sırasıyla Suriye, Yemen, Türkmenistan, Gürcistan ve diğer ülkeler takip etmektedir. Gürcistan'dan gelen kayıtlı öğrenci sayısı fazla olmasına rağmen bazı öğrencilerin ankete katılmakta isteksiz olmaları ve dersleri takip etmedikleri için kendilerine e mail ya da telefon ile ulaşıla-mamalarından dolayı örnekleme dâhil olan öğrenci sayısı orantısız ola-rak az olmuştur.

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesinde öğrenim gören uluslararası öğrencilerin problem düzeylerini belirlemek amacıyla Burs Alma Durumu, Maddi Destek Durumu, Sağlık Sigortası Durumu, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesini Tercih Etme Nedenleri, Eğitimini Yarıda Bırakma Durumu ve Eğitimini Yarıda Bırakmayı Düşündüren Sebepler açısından değerlendirme yapılmıştır.

Değerlendirme sonuçları incelendiğinde;

1. Uluslararası öğrencilerin burs alma durumu incelendiğinde çoğunun herhangi bir yerden burs almadığı tespit edilmiştir.

2. Maddi destek durumu incelendiğinde gelmiş oldukları devletten destek alanların sayısının oldukça az olduğu ve Türkiye Cumhuriyeti Devlet'inden destek alanların sayısının nispeten daha fazladır.

3. Sağlık sigortası durumu incelendiğinde uluslararası öğrencilerin yaklaşık olarak 2/3'ünün sağlık sigortasına sahip olduğu görülmüştür.

4. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesinin tercih edilme nedenleri incelendiğinde ilk olarak "dini yakınlık" sebebiyle tercih edildiği, buna ek olarak diğer önemli kriterlerin eğitim kalitesi, kültürel yakınlık ve üniversitenin konumu olduğu söylenebilir. Bunun yanında burs imkânı ve hayat pahalılığı durumu üniversitenin tercih edilmesinde negatif bir sebep olarak görülmektedir.

5. Eğitimini yarıda bırakma durumu incelendiğinde uluslararası öğrencilerin hemen hepsinin eğitimlerini Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesinde tamamlamayı düşündükleri görülmektedir.

6. Eğitimi yarıda bırakmayı düşünen kişiler, üniversiteden belediklerini bulamadıklarını ve yeterli desteğin sağlanmadığını neden olarak belirtmişlerdir. Buna ek olarak Türkçeyi öğrenememe ve Türkiye'ye sorun sağlamama durumları eğitimlerini yarıda bırakmayı düşünmede etkin olmayan seçeneklerdir.

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesinde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin problem düzeylerinin söz konusu boyutlar açısından; cinsiyet ve yaşa göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği İki Bağımsız Örneklem T Testi ile kaldığı yer, bireysel gelir, Türkiye'de bulunma süresi, ülkesine gitme sıklığı, öğrenim durumu, sınıf ve alan değişkenlerine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği ise ANOVA Testi ile incelenmiş ve belirli ilişkiler tespit edilmiştir. Bu bölüm kapsamında oluşturulan hipotezler ve sonuçlarına ilişkin bilgi tablosu EK-8'de verilmiştir.

Söz konusu değişkenlere göre Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin problem algı düzey-

lerinin istatistiksel olarak anlamlı fark gösterip göstermediğine yönelik sonuçlar aşağıda kısaca özetlenmiştir.

Dil Yetkinliği boyutu incelendiğinde;

1. Uluslararası öğrenciler dil yetkinliği açısından oldukça yüksek seviyededirler ($\bar{X}=4.06$). Bir başka deyişle Türkçeyi kolaylıkla yazabilir, konuşabilir, okuyabilir, anlayabilir düzeydedirler.

2. Uluslararası erkek öğrenciler, kız öğrencilere kıyasla daha yüksek seviyede dil yetkinliklerinin oldukları tespit edilmiştir.

3. Eğitim gördükleri alan incelendiğinde Sosyal Bilimler alanında eğitim gören uluslararası öğrenciler, Fen Bilimleri ve Sağlık Bilimleri alanında eğitim gören öğrencilere göre daha fazla dil yetkinliğine sahiptirler.

4. Geldikleri ülke incelendiğinde ise Azerbaycan'dan gelen uluslararası öğrencilerin, Yemen'den gelen uluslararası öğrencilere kıyasla daha fazla dil yetkinliğine sahip oldukları söylenebilir.

5. Uluslararası öğrencilerin, yaşı, kaldığı yer, bireysel geliri, Türkiye'de bulunma süresi, ülkesine gitme sıklığı, öğrenim durumları (Önlisans, Yüksekokul, Lisans ve Yüksek Lisans) ve öğrenim gördükleri sınıf düzeyleri dil yetkinliği boyutu üzerinde anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Arkadaşlık ve İletişim Boyutu incelendiğinde,

1. Uluslararası öğrenciler, arkadaşlık ve iletişim boyutunu genel olarak olumlu değerlendirmişlerdir ($\bar{X}=3.62$). Hem Türk hem de yabancı uyruklu olan diğer öğrenci ve öğretim elemanları ile ilişkilerinin olumlu olduklarını belirtmişlerdir.

2. Uluslararası erkek öğrencilerin, kadın öğrencilere göre arkadaşlık ve iletişim konusunda daha olumlu duygu ve düşüncelere sahip oldukları söylenebilir.

3. Uluslararası öğrencilerin yaşı, kaldığı yer, bireysel geliri, Türkiye'de bulunma süresi, ülkesine gitme sıklığı, öğrenim durumları (Önlisans, Yüksekokul, Lisans ve Yüksek Lisans), öğrenim gördükleri sınıf düzeyleri, eğitim gördükleri alan ve geldikleri ülke, arkadaşlık ve iletişim boyutu üzerinde anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Sağlık Hizmetleri boyutu incelendiğinde;

1. Uluslararası öğrencilerin sağlık hizmetleri boyutu hakkındaki görüşleri, genel olarak olumsuz yönde eğilim gösterdiği söylenebilir ($\bar{X}=2.83$). Bu eğilimin, sağlık hizmetlerini yeterli bulmamakta, yeterli tedavi imkânının olmadığını düşünmekte ve sağlık hizmetlerine ulaşımın

kolay olmadığını bulmalarından kaynaklı olduğu söylenebilir.

2. Uluslararası erkek öğrencilerin sağlık hizmetleri konusundaki görüşleri, kız öğrencilere göre daha olumlu olduğu söylenebilir.

3. Kaldıkları yer incelendiğinde KYK Yurdunda kalan öğrencilerin, özel yurttan ve kiralık evde kalan öğrencilere göre sağlık hizmetleri hakkında daha olumlu görüş içinde oldukları söylenebilir.

4. Bireysel geliri 0-500TL olan öğrencilerin, bireysel geliri daha fazla olan öğrencilere göre sağlık hizmetleri boyutu üzerindeki algılarının daha olumsuz olduğu görülmektedir.

5. Ülkelerine yıl içinde birden fazla kere giden uluslararası öğrencilerin sağlık hizmetlerini, ülkelerine bir yıldan fazla süredir gitmeyen öğrencilere göre daha olumsuz olarak algıladıkları söylenebilir.

6. Önlisans düzeyinde öğrenim gören uluslararası öğrencilerin, diğer düzeylerde öğrenim gören öğrencilere kıyasla sağlık hizmetleri açısından daha olumsuz düşünceye sahip oldukları görülmektedir.

7. Sosyal bilimler alanında eğitim gören uluslararası öğrencilerin sağlık hizmetleri boyutundaki görüşleri, fen bilimleri ve sağlık bilimleri alanında eğitim gören uluslararası öğrencilere kıyasla daha olumsuz olduğu görülmektedir.

8. Azerbaycan'dan gelen uluslararası öğrenciler, Suriye'den ve Yemen'den gelen uluslararası öğrencilere göre sağlık hizmetleri konusunda daha olumsuz görüş sunmaktadırlar.

9. Uluslararası öğrencilerin yaşı, Türkiye'de bulunma süresi ve öğrenim gördükleri sınıf düzeyleri sağlık hizmetleri boyutu üzerinde anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Başka bir ifade ile uluslararası öğrencilerin yaşı, Türkiye'de bulunma süresi ve öğrenim gördükleri sınıf düzeyleri, sağlık hizmetleri boyutunda herhangi bir anlamlı farklılık oluşturmamaktadır.

Akademik Hizmetler boyutu incelendiğinde;

1. Uluslararası öğrencilerin akademik hizmetler boyutundaki algıları olumlu yönde eğilim gösterdiği söylenebilir ($\bar{X}=3.55$). Bu eğilimin, aldıkları eğitimden memnun olma ve gelecek planlarına yardımcı olan bir eğitim aldıklarını düşünmelerinden kaynaklı olduğu söylenebilir.

2. Uluslararası erkek öğrencilerin akademik hizmetler konusundaki görüşleri, kız öğrencilere göre daha olumlu olduğu söylenebilir.

3. Kaldıkları yer incelendiğinde Özel Yurttan kalan uluslararası öğrencilerin, Kiralık Evde kalan uluslararası öğrencilere göre akademik hiz-

metler konusunda daha olumsuz görüşe sahip oldukları söylenebilir.

4. Geldikleri ülke incelendiğinde, Azerbaycan'dan gelen uluslararası öğrencilerin, Gürcistan'dan ve Yemen'den gelen uluslararası öğrencilere göre akademik hizmetler konusunda daha olumlu görüşe sahip oldukları söylenebilir. Ayrıca Türkmenistan'dan gelen uluslararası öğrencilerin, Gürcistan'dan, Suriye'den, Yemen'den ve Diğer ülkelerden gelen uluslararası öğrencilere göre akademik hizmetler konusunda daha olumlu görüşe sahip oldukları söylenebilir.

5. Uluslararası öğrencilerin yaşı, bireysel geliri, Türkiye'de bulunma süresi, ülkesine gitme sıklığı, öğrenim durumu, eğitim gördükleri alan ve öğrenim gördükleri sınıf düzeyleri akademik hizmetler boyutu üzerinde anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Şehir Etkileşimi boyutu incelendiğinde;

1. Uluslararası öğrencilerin şehir etkileşimi boyutu üzerindeki problem algı düzeyinin olumlu yönde eğilim gösterdiği söylenebilir. ($\bar{X}=3.47$). Bu eğilimin, herhangi bir sorun karşısında yardım edebilecek kişileri bulabilmelerinden ve halkın yardımsever olduklarını düşünmelerinden kaynaklı olduğu söylenebilir.

2. Cinsiyet değişkeni incelendiğinde; yaşları 22 ve altı olan uluslararası öğrencilerin, yaşları 23 ve üstü olan uluslararası öğrencilere göre şehir etkileşimi boyutundaki görüşleri daha olumlu olduğu söylenebilir.

3. Öğrenim durumu değişkeni incelendiğinde, önlisans düzeyinde öğrenim gören uluslararası öğrencilerin, yüksekokul ve lisans düzeyinde öğrenim gören uluslararası öğrencilere göre şehir etkileşimi hakkındaki görüşlerinin daha olumsuz olduğu söylenebilir. Ayrıca yüksek lisans seviyesinde öğrenim gören uluslararası öğrencilerin, yüksekokul ve lisans düzeyinde öğrenim gören uluslararası öğrencilere göre şehir etkileşimi konusunda daha olumsuz görüşe sahip oldukları söylenebilir.

4. Sosyal Bilimler alanında eğitim gören uluslararası öğrencilerin, Fen Bilimleri ve Sağlık Bilimleri alanında eğitim gören uluslararası öğrencilere göre şehir etkileşimi boyutundaki görüşlerinin daha olumlu olduğu söylenebilir.

5. Geldikleri Ülke değişkeni incelendiğinde, Gürcistan'dan gelen uluslararası öğrencilerin, Azerbaycan'dan, Suriye'den, Yemen'den ve diğer ülkelerden gelen uluslararası öğrencilere göre şehir etkileşimi boyutu hakkındaki düşüncelerinin daha olumsuz olduğu söylenebilir. Ayrıca Türkmenistan'dan gelen uluslararası öğrencilerin, diğer ülkelerden gelen uluslararası öğrencilere göre şehir etkileşimi boyutu hakkındaki düşün-

celerinin daha olumsuz olduğu söylenebilir.

6. Uluslararası öğrencilerin cinsiyeti, kaldıkları yer, bireysel gelirleri, Türkiye’de bulunma süreleri, ülkelerine gitme sıklığı ve öğrenim gördükleri sınıf düzeyleri şehir etkileşimi boyutu üzerinde anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Yemekhane Hizmetleri boyutu incelendiğinde;

1. Uluslararası öğrencilerin, yemekhane hizmetleri boyutu hakkındaki görüşlerinin nötr eğilim gösterdiği söylenebilir.

2. Bireysel geliri 0-500TL olan uluslararası öğrencilerin, bireysel geliri 501-1000TL olan uluslararası öğrencilere göre yemekhane hizmetleri boyutu üzerindeki algılarının daha olumsuz olduğu söylenebilir.

3. Uluslararası öğrencilerin cinsiyeti, yaşı, kaldığı yer, Türkiye’de bulunma süresi, ülkesine gitme sıklığı, öğrenim durumu, öğrenim gördükleri sınıf düzeyleri, eğitim gördükleri alan ve geldikleri ülke, yemekhane hizmetleri boyutu üzerinde anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Sağlık Sorunları boyutu incelendiğinde;

1. Uluslararası öğrencilerin sağlık sorunları boyutu hakkındaki görüşlerinin olumsuz eğilim gösterdiği söylenebilir ($\bar{X}=2.83$). Bu eğilimin, sağlık hizmetlerinden yararlanırken sorun yaşamadıklarından ve sağlık sigortası konusunda problem çıkmamasından kaynaklı olduğu söylenebilir.

2. Ülkesine gitme sıklığı yılda bir olan uluslararası öğrencilerin, yılda birden fazla ve bir yıldan fazla olan uluslararası öğrencilere göre sağlık sorunları boyutu hakkındaki görüşlerinin daha olumlu olduğu söylenebilir.

3. Uluslararası öğrencilerin cinsiyet, yaşı, kaldığı yer, bireysel geliri, Türkiye’de bulunma süresi, öğrenim durumu, öğrenim gördükleri sınıf düzeyleri, eğitim gördükleri alan ve geldikleri ülke, sağlık sorunları boyutu üzerinde anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Sosyal Yaşam boyutu incelendiğinde;

1. Uluslararası öğrencilerin sosyal yaşam boyutunu üzerindeki düşüncelerinin nötr eğilim gösterdiği söylenebilir ($\bar{X}=3.10$).

2. Kaldıkları yer incelendiğinde KYK Yurdunda kalan uluslararası öğrencilerin, kiralık evde kalan uluslararası öğrencilere göre sosyal yaşam boyutu hakkında daha olumlu görüş içinde oldukları söylenebilir.

3. Bireysel gelirleri 501-1000TL olan uluslararası öğrencilerin, bireysel gelirleri 0-500TL ve 1001TL ve üstü olan uluslararası öğrencilere göre

sosyal yaşam boyutu hakkındaki görüşlerinin daha olumlu olduğu söylenebilir.

4. Öğrenim gördüğü sınıf düzeyi TÖMER olan uluslararası öğrencilerin, ikinci sınıfta, üçüncü sınıfta ve dördüncü sınıfta öğrenim gören uluslararası öğrencilere göre sosyal yaşam boyutunda daha olumlu görüşe sahip oldukları söylenebilir. Ayrıca dördüncü sınıfta öğrenim gören uluslararası öğrencilerin, yüksek lisans sınıfında öğrenim gören uluslararası öğrencilere göre sosyal yaşam boyutu hakkındaki görüşlerinin daha olumsuz olduğu söylenebilir.

5. Uluslararası öğrencilerin cinsiyeti, yaşı, Türkiye’de bulunma süresi, ülkesine gitme sıklığı öğrenim gördükleri sınıf düzeyleri, eğitim gördükleri alan ve geldikleri ülke, sosyal yaşam boyutu üzerinde anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Kültürel Sorun boyutu incelendiğinde;

1. Uluslararası öğrencilerin kültürel sorun boyutu hakkındaki görüşlerinin olumsuz eğilim gösterdiği söylenebilir ($\bar{X}=2.68$). Bu eğilimin, Türk yemeklerine, iklimine ve adetlerine uluslararası öğrencilerin adapte olmalarından kaynaklı olduğu söylenebilir.

2. Uluslararası kadın öğrencilerin kültürel sorun boyutundaki görüşlerinin, uluslararası erkek öğrencilere göre daha olumlu olduğu söylenebilir. Bir başka ifadeyle uluslararası erkek öğrencilerin, kadın öğrencilere göre şehre ve ülkeye kültürel açıdan daha iyi uyum sağladıkları söylenebilir.

3. Eğitim gördükleri alan açısından değerlendirme yapıldığında, Sosyal Bilimler alanında eğitim gören uluslararası öğrencilerin, Sağlık Bilimleri alanında eğitim gören uluslararası öğrencilere göre kültürel sorun boyutundaki düşüncelerinin daha olumsuz olduğu söylenebilir. Bir başka ifadeyle Sosyal bilimler alanında eğitim gören uluslararası öğrencilerin, sağlık alanında eğitim gören uluslararası öğrencilere göre şehre ve ülkeye daha iyi uyum sağladığı söylenebilir.

4. Azerbaycan’dan gelen uluslararası öğrencilerin, Suriye’den, Yemen’den ve Diğer ülkelerden gelen uluslararası öğrencilere göre kültürel sorun boyutundaki düşüncelerinin daha olumsuz olduğu söylenebilir. Bir başka ifadeyle Azerbaycan’dan gelen uluslararası öğrencilerin, Suriye’den, Yemen’den ve Diğer ülkelerden gelen uluslararası öğrencilere göre şehre ve ülkeye kültürel açıdan daha uyum sağladığı söylenebilir.

5. Uluslararası öğrencilerin yaşı, kaldığı yer, bireysel geliri, Türkiye’de bulunma süresi, ülkesine gitme sıklığı, öğrenim durumu ve öğrenim

gördükleri sınıf düzeyleri kültürel sorun boyutu üzerinde anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Ekonomik Sorun boyutu incelendiğinde:

1. Uluslararası öğrencilerin ekonomik sorun boyutundaki görüşlerinin olumlu yönde eğilim gösterdiği görülmektedir ($\bar{X}=3.49$). Bu eğilimin, kalacak yer maliyetlerinin yüksekliğinden kaynaklandığı söylenebilir.

2. Kaldığı yer değişkeni incelendiğinde KYK Yurdunda kalan uluslararası öğrencilerin, Kiralık Evde kalan uluslararası öğrencilere göre ekonomik sorun boyutundaki görüşlerinin daha olumsuz olduğu söylenebilir. Bir başka deyişle KYK Yurdunda kalan uluslararası öğrenciler ekonomik sorunlar karşısında kiralık evde kalan uluslararası öğrencilere kıyasla daha az etkilenmektedir.

3. Geldikleri ülke değişkeni incelendiğinde, Azerbaycan'dan ve Diğer ülkelerden gelen uluslararası öğrencilerin, Suriye'den ve Yemen'den gelen uluslararası öğrencilere göre ekonomik sorun boyutundaki görüşlerinin daha olumlu olduğu gözlenmiştir. Bir başka ifadeyle Azerbaycan'dan ve Diğer ülkelerden gelen uluslararası öğrencilerin, Suriye'den ve Yemen'den gelen uluslararası öğrencilere kıyasla daha fazla ekonomik sorun yaşadıkları söylenebilir. Ayrıca Türkmenistan'dan gelen uluslararası öğrencilerin, Gürcistan'dan ve Yemen'den gelen uluslararası öğrencilere göre ekonomik sorun boyutu hakkında daha olumlu görüşe sahip oldukları söylenebilir. Bir başka ifadeyle Türkmenistan'dan gelen uluslararası öğrencilerin, Gürcistan'dan ve Yemen'den gelen uluslararası öğrencilere kıyasla daha fazla ekonomik sorun yaşadıkları söylenebilir.

4. Uluslararası öğrencilerin cinsiyeti, yaşı, bireysel geliri, Türkiye'de bulunma süresi, ülkesine gitme sıklığı, öğrenim durumu, öğrenim gördükleri sınıf düzeyleri ve eğitim gördükleri alan, ekonomik sorun boyutu üzerinde anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Güvenlik boyutu incelendiğinde:

1. Uluslararası öğrencilerin güvenlik boyutu hakkındaki görüşlerinin olumlu yönde eğilim gösterdiği görülmektedir ($\bar{X}=3.99$). Bu eğilimin, kaldıkları yeri ve şehri güvenli bulmalarından ve Türkiye'de yaşamaktan memnun olmalarından kaynaklı olduğu söylenebilir.

2. Ülkelerine gitme sıklığı değişkeni incelendiğinde, ülkelere yıl içinde birden fazla kere giden uluslararası öğrencilerin, ülkelere yılda bir ve bir yıldan fazla giden uluslararası öğrencilere göre güvenlik boyutundaki görüşlerinin daha olumsuz olduğu söylenebilir.

3. Öğrenim durumu değişkeni incelendiğinde, önlisans düzeyinde

öğrenim gören uluslararası öğrencilerin, diğer düzeylerde öğrenim gören öğrencilere kıyasla güvenlik boyutu hakkındaki görüşlerinin daha olumsuz olduğu söylenebilir.

4. Uluslararası öğrencilerin cinsiyeti, yaşı, kaldığı yer, bireysel geliri, Türkiye’de bulunma süresi, öğrenim gördükleri sınıf düzeyleri, eğitim gördüğü alan ve geldikleri ülke, güvenlik boyutu üzerinde anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Akademik İletişim boyutu incelendiğinde:

1. Uluslararası öğrencilerin akademik iletişim boyutu hakkındaki görüşlerinin olumsuz yönde eğilim gösterdiği görülmektedir ($\bar{X}=2.84$). Bir başka ifadeyle uluslararası öğrencilerin, dersi veren öğretim üyeleri ile rahat erişim sağladıkları, ders anlatımlarını takip edebildikleri ve sosyal ortamlara katılma konusunda zorluk çekmedikleri söylenebilir.

2. Öğrenim durumu değişkeni incelendiğinde, yüksekokul düzeyinde öğrenim gören uluslararası öğrencilerin, lisans düzeyinde öğrenim gören uluslararası öğrencilere kıyasla akademik iletişim boyutu hakkındaki görüşlerinin daha olumsuz olduğu söylenebilir. Lisans seviyesinde daha iyi bir akademik iletişimin kurulduğu söylenebilir.

3. Uluslararası öğrencilerin cinsiyeti, yaşı, kaldığı yer, bireysel geliri, Türkiye’de bulunma süresi, ülkesine gitme sıklığı, öğrenim gördükleri sınıf düzeyleri, eğitim gördükleri alan ve geldikleri ülke, akademik iletişim boyutu üzerinde anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Literatür incelendiğinde uyum süreçlerinde en çok yemek, dil, ekonomik durum ve sağlık boyutlarının incelendiği gözlenmiştir. Çalışma, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi’nin durumunu tespit etmek amaçlı yapılmış olsa da sonuçlar literatür ile kıyaslanmıştır. Farklılıklar göz önüne alındığında (yöntem ve örneklem farklılıkları), literatür ile tutarlı sonuçlar elde edilmiştir. Uluslararası öğrencilerin yemekhane hizmetleri konusunda görüşlerinin olumsuz yönde olması, Güleç ve İnce (2013) ve Şahin ve Demirtaş (2014)’in çalışmalarında, uluslararası öğrencilerin yemek konusunda problem yaşadıklarını söylemesi ile uyusmaktadır. Babadağ vd. (2014)’nın sağlık alanında yaşanan problemleri aktardığı çalışmasındaki sonuçları, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi’nde öğrenim gören uluslararası öğrencilerin sağlık konusunda ulaşımının rahat fakat sağlık hizmetlerinin yetersiz oluşu ile ilgili sorun yaşamaları sonucu ile benzerlik göstermektedir. Kiroğlu vd. (2010) ve Kumcağız, vd. (2016) çalışmalarında uluslararası öğrencilerin ekonomik yönden zorluk çektiklerini tespit etmiştir. Ayrıca, Yardımcıoğlu, vd.

(2017) çalışmalarında uluslararası öğrencilerin çoğunun dil problemi yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Her iki durum da, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrenciler için geçerlidir.

KAYNAKÇA

- Babadağ, B., Çulha, İ., & Köşgöroğlu, N. (2014). Bir sağlık yüksekokulunda öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin sağlık alanında karşılaştığı sorunların belirlenmesi. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 3(1), 622-631.
- Güleç, İ., & İnce, B. (2013). Türkçe öğrenen yabancıların günlük yaşama ilişkin kültürel algıları üzerine bir araştırma. *Sakarya University Journal of Education*, 3(3), 95-106.
- Hair, J. F. vd. (2014). *Multivariate Data Analysis* (7th ed.). UK: Pearson,
- Kalaycı, Ş. (2006), *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri* (2. Baskı). Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Kayri, M. (2009). Araştırmalarda gruplar arası farkın belirlenmesine yönelik çoklu karşılaştırma (Post-Hoc) teknikleri. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(1), 51-64.
- Kıroğlu, K., Kesten, A., & Elma, C. (2010). Türkiye'de öğrenim gören yabancı uyruklu lisans öğrencilerinin sosyo- kültürel ve ekonomik sorunları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 26-39.
- Kumcağız, H., Dadashzadeh, R., & Alakuş, K. (2016). Ondokuz Mayıs Üniversitesi'ndeki yabancı uyruklu öğrencilerin sınıf düzeylerine göre yaşadıkları sorunlar. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(2), 37-50.
- Porter, J. W. (1962). The development of an inventory to determine the problems of foreign students. Unpublished doctoral dissertation, Michigan State University, East Lansing.
- Porter, J. W. (1966). The manual of Michigan International Student Problem Inventory. (Available from John W. Porter, PhD, Educational Consultant, Highpointe at Stonebridge, 5336 Pinnacle Court, Ann Arbor, MI 48108-8662.
- Şahin, M., & Demirtaş, H. (2014). Üniversitelerde yabancı uyruklu öğrencilerin akademik başarı düzeyleri, yaşadıkları sorunlar ve çözüm önerileri. *Milli Eğitim Dergisi*, 44(204), 88-113.
- Yağcı, E. vd. (2007). Yurt dışına giden Hacettepe Üniversitesi Erasmus öğrencilerinin memnuniyet düzeyleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33, 229-239.
- Yardımcıoğlu, F. vd. (2017). Uluslararası öğrencilerin sosyo-ekonomik problemleri ve çözüm önerileri (Sakarya Üniversitesi örneği). *Akademik İncelemeler Dergisi*, 12(1), 203-254.

BEŞİNCİ BÖLÜM

**ULUSLARARASI ÖĞRENCİLERİN ÜNİVERSİTEYE
İLİŞKİN MEMNUNİYET DÜZEYLERİNİN ANLAŞILMASINA
YÖNELİK NİTEL BİR ARAŞTIRMA**

Dr. Öğr. Üyesi Kamer Ilgın ÇAKIROĞLU
Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi,
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi,
İşletme Bölümü
kamerilgin.cakiroglu@erdogan.edu.tr

Arş. Gör. Mücahit BEKTAŞ
Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi,
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi,
Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü
mucahit.bektas@erdogan.edu.tr

GİRİŞ

Eğitim, her ulusal ekonomide önemli bir sektör olduğundan, yükseköğrenimin hem kamu hem de özel kurumların ilgi alanına giren önemli bir alan olduğu söylenebilir. Küreselleşme ile birlikte, yükseköğretim sektörü, kurumların ve öğrencilerin aynı şekilde hareketliliği de uluslararasılaşmıştır. Uluslararası öğrenciler, eğitim ve kariyer fırsatları, kültürel ve sosyal deneyimler ve hatta göç gibi diğer ilgi alanlarının peşinde gittikçe daha fazla ülkeye yönelmektedirler (Min, Khoon ve Tan, 2012: 122). Eğitim açısından daha kaliteli üniversitelerde eğitim görme, öğrencilerin daha iyi iş imkânları bulabilmelerinin ve daha fazla kazanç sağlamalarının yolunu açmaktadır (OECD, 2018: 88). Bu anlamda uluslararası öğrenci hareketliliğinin kendilerine uzun vadede yüksek kazanç getirmesinin yanı sıra bazı ülkelerde de bu durumun ekonomik açıdan bir sektör ha-

line geldiği söylenebilir (Kıroğlu, Kesten ve Elma, 2010: 26). Uluslararası öğrenciler yurtdışında eğitim almaya karar verdiklerinde genellikle alacakları eğitimden elde edecekleri yaşam boyu getiri (prestij, gelir gibi) ile karşılaşabilecekleri maliyetleri (yemek, barınma, kaygı, kültürel farklılıklar, aile özlemi gibi) kıyaslama yoluna giderler ve bu bağlamda o ülkeyi / üniversiteyi / bölümü tercih etme ya da etmeme kararı alırlar (Yardımcıoğlu, Beşel ve Savaşan, 2017: 208). Bu bağlamda bir eğitim kurumunun tercih edilmesinin kurumun kalitesini gösterdiği söylenebilir (Altaş, 2006: 439). Uluslararası öğrenciler gittikleri üniversitede beşeri sermayeye katkı sağlayarak ve üniversiteleri tercih ederek üniversitelerin prestij oluşturmalarını sağlar (Yardımcıoğlu vd. 2017: 203). Bu durum üniversitelerin ve genelinde ülkelerin, bu pazarda rekabet avantajı sağlamaları için öğrencilerin beklentilerini karşılamaya ve daha fazlasını sunarak farklılaşmaya gitmelerine yol açmaktadır.

Araştırmanın temel amacı; Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'ne eğitim görmeye gelen uluslararası öğrencilerin Üniversite'ye yönelik algı ve beklentilerini değerlendirmektir. Böylelikle memnun oldukları durumların, karşılaştıkları sorunların neler olduğu belirlenerek, Üniversite'nin olumlu yönlerini arttırıp, olumsuz yönlerini bertaraf ederek daha tanınır ve öğrenci için cazip bir Üniversite haline getirebilmek amaçlanmaktadır. Bu kapsamda uluslararası öğrencilerin memnuniyet düzeylerine dair fikir edinebilmeye yönelik bir takım sorulara cevap aranmıştır. Söz konusu sorular farklı boyutları içermiş olup, üniversite imajı, Üniversite'yi tercih nedenleri, akademik danışmanlık hizmetleri, kampüs olanakları, eğitim kalitesi, akademik başarı, sosyal yaşam, dil öğrenme süreci, gibi başlıklar altında ele alınmıştır. Başlıklar görüşmeler yapılmadan önce uluslararası öğrenci memnuniyeti, karşılaştıkları sorunlara ilişkin literatür incelenerek, yazarlar tarafından görüşme formuna eklenmiştir (Ahmed, 2015; Arambewela ve Hall, 2001, 2007; Arambewela, Hall ve Zuhair, 2005; Berkeley, 2011; Diamantis ve Benos, 2007; Levitz, 2016; Yağcı vd., 2007; Yardımcıoğlu vd., 2017). Bu amaç doğrultusunda araştırmada yer alan sorular aşağıda verilmiştir:

1. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi denilince aklınıza neler geliyor?
2. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi sizin için nasıl bir üniversite dir?
3. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde okumanın avantaj ve dezavantajları sizce nelerdir?

3. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'ni tercih etme sebepleriniz nelerdir?
4. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde karşılaştığınız olumlu/olumsuz durumlar nelerdir?
5. Genel anlamda karşılaştığınız olumlu / olumsuz durumlar nelerdir?
6. Türkçe öğrenme süreciniz nasıldı?
7. Kampüs içerisinde / şehirde insanların size yönelik davranışları nasıl?
8. Akademik danışmanlık hizmetlerini nasıl değerlendiriyorsunuz?
9. Danışmanlık hizmetlerini nasıl değerlendiriyorsunuz?¹
10. Üniversite'de almış olduğunuz eğitimin kalitesi sizce nasıl?
11. Akademik başarınızın artması için sizce nelerin olması gerekir?
12. Kampüsü sahip olduğu olanaklara göre nasıl değerlendiriyorsunuz?
13. Üniversite dışındaki vaktinizi nasıl değerlendiriyorsunuz?
14. Türkiye'ye gelmeden önce Türkiye, bulunduğunuz şehir ve üniversite ile ilgili beklentileriniz nelerdi ve üniversiteye kaydolduktan sonra düşüncelerinizde bir değişiklik oldu mu?
15. Üniversitenin öğrenci yararına uygulamalarını geliştirmesi için tavsiyeleriniz nelerdir?
16. Üniversiteye yeni gelecek öğrencilere tavsiyeleriniz nelerdir?

I. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın örnekleme, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve verilerin analizine yer verilmiştir. Ayrıca araştırmanın geçerlik ve güvenilirliğine ilişkin bilgiler sunulmuştur.

Bu çalışmada Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde eğitim görmeye gelen uluslararası öğrencilerin Üniversite'yi nasıl algıladıkları ve üniversiteye yönelik beklentileri belirlenmeye çalışılmıştır. Bu amaç doğrultusunda öğrencilerin öznel bakış açısından üniversite algıları incelenmiştir.

---

1 Görüşmeler yapılamadan önce yapılan literatür incelemesi sonucunda, akademik danışmanlık hizmetleri ile danışmanlık hizmetleri ayrı şekilde ele alınırken, görüşmelerde katılımcıların tamamının danışmanlık hizmetlerini akademik danışmanlık olarak algılamalarından dolayı, iki kavram akademik danışmanlık altında birleştirilmiştir.

Algıların ve olayların doğal ortamında bütünsel ve gerçekçi bir şekilde ortaya koyulmasında gözlem, derinlemesine görüşme, doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinden yararlanılan araştırmalar nitel araştırma olarak adlandırılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 39). İnsanı ve insanın bulunduğu sosyal olguları anlamak açısından ortaya çıkan, yorumsamacı ve öznelliğe önem veren bir araştırma yöntemidir (Sığırı, 2018: 63-64). Nitel araştırmada araştırmacı, nicel araştırmadaki gibi araştırma konusunu dışarıdan gözlemekten ziyade, araştırma kapsamındaki insanlarla zaman harcamakta, doğrudan görüşerek, deneyimlerini paylaşmaktadır. Böylece sahada edindiği bakış açısını elde edilen verilerin analizinde kullanabilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 43). Bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden bir tanesi olan derinlemesine görüşmeler tercih edilmiştir. Derinlemesine görüşmeler bir kişinin ilgili bir konu hakkında yüzeysel bilgiden ziyade daha derin bilgisinin elde edilmesine yönelik yürütülen çalışmalardır (Belk, Fischer ve Kozinets, 2013: 31).

A. Örneklem Seçimi

Araştırmanın temel amacını ve araştırma sorularının cevabını en iyi şekilde karşılayacak katılımcılara ulaşabilmek için “*amaca yönelik örneklem*” oluşturulmasına karar verilmiştir. Amaca yönelik örneklem çeşitlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme tercih edilmiştir. Amaca yönelik örneklem kapsamında kullanılan maksimum çeşitlilik örnekleme, çeşitlilik sonucu ortaya çıkan belirli konuları tanımlamaktadır (Patton, 2002: 234). Böylece araştırmaya dâhil olacak kişilerin ana tema ile ilgili farklı fikirlere sahip, ama aynı zamanda ortak paydada buluşabilen kişilerden oluşması beklenmektedir.

Örneklem grubunu oluşturan katılımcıların seçiminde, Üniversite'nin yabancı öğrenci listesine (347 kişi) bakılmıştır. Yabancı ülke pasaportuna sahip olup, ebeveynleri Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olanlar örneklem dışı bırakılmıştır. Batı ülkeleri listede yer almamaktadır. Çoğunlukla yakın coğrafyada yer alan ülkelere öğrenciler bu üniversiteyi tercih etmekte olup, temelinde sosyo-kültürel özelliklerin belirleyici olduğu ileri sürülebilir. Katılımcı seçilirken mümkün olduğunca her bir ülkeden katılımcı örnekleme dâhil edilmeye çalışılmış olup; bölüm ve fakülte çeşitliliği, bulunduğu coğrafi bölge, sosyo-demografik (toplumsal, ekonomik özellikler) ölçütler esas alınmıştır. Bunun yanı sıra uluslararası öğrenci sayısı fazla olan ülkelere oransal olarak öğrenci örnekleme dâhil edilmiştir. Bu bağlamda katılımcıların geldikleri ülkelere ilişkin Tablo

1'de verilmektedir:

Tablo 1: Katılımcıların Geldikleri Ülkeye Göre Dağılımları

Bölge	Ülke	Öğrenci Sayısı
Orta Asya ve Kafkas Ülkeleri	Türkmenistan	2
	Azerbaycan	2
	Tacikistan	1
	Gürcistan	1
Orta Doğu Ülkeleri	Afganistan	1
	Filistin	1
	Mısır	1
	Suriye	2
	Lübnan	1
	İran	1
	Fas	1
	Yemen	2
Afrika Ülkeleri	Malawi	1
	Somali	1
	Fildişi Sahilleri	1
	Gana	1
Güney ve Güney Asya Ülkeleri	Nijerya	1
	Tayland	1
	Endonezya	1
	Hindistan	1

Bu araştırmada derinlemesine görüşmeye 20 farklı ülke olmak üzere toplam 24 kişi katılmıştır. Katılımcıların demografik özellikleri Tablo 2'de verilmiştir:

Tablo 2: Derinlemesine Görüşme Yapılan Katılımcıların Demografik Özellikleri

Katılımcı	Okuduğu Bölüm	Demografik Özellikler			Türkiye'de Kalma Süresi
		Cinsiyet	Eğitim Düzeyi	Kaldığı Yer	
K-1	Matematik	Erkek	Lisans	Öğrenci evi	2 Yıl
K-2	İlahiyat	Erkek	Lisans	Devlet Yurdu	2 Yıl
K-3	Tıp	Erkek	Lisans	Devlet Yurdu	4 Yıl
K-4	Türk Dili ve Edebiyatı	Kadın	Yüksek Lisans	Özel Yurt	1 Yıl
K-5	Diş Hekimliği	Kadın	Lisans	Ev	2 Yıl
K-6	İşletme	Erkek	Lisans	Devlet Yurdu	4 Yıl
K-7	Matematik Öğretmenliği	Erkek	Lisans	Ev	3 Yıl
K-8	TÖMER	Erkek	Lisans Hazırlık	Ev	1 Yıl
K-9	Tıp	Erkek	Lisans	Devlet Yurdu	4 Yıl
K-10	İlahiyat	Kadın	Lisans	Özel Yurt	5 Yıl
K-11	Diş Ticaret	Erkek	Ön Lisans	Özel Yurt	6 Yıl
K-12	İlahiyat	Erkek	Lisans	Özel Yurt	6 Yıl
K-13	İlahiyat	Erkek	Lisans	Devlet Yurdu	4 Yıl
K-14	Peyzaj Mimarlığı	Kadın	Lisans	Ev	2 Yıl
K-15	İlahiyat	Erkek	Lisans	Devlet Yurdu	2 Yıl
K-16	Diş Hekimliği	Kadın	Lisans	Devlet Yurdu	2 Yıl
K-17	İşletme	Erkek	Lisans	Öğrenci evi	6 Yıl
K-18	İşletme	Erkek	Doktora	Ev	5 Yıl
K-19	Tıp	Erkek	Lisans	Ev	4 Yıl
K-20	Siyaset Bil.ve Kamu Yön.	Erkek	Lisans	Devlet Yurdu	5 Yıl
K-21	İşletme	Erkek	Yüksek Lisans	Ev	7 Yıl
K-22	Tıp	Erkek	Lisans	Devlet Yurdu	2 Yıl
K-23	İlahiyat	Erkek	Lisans	Devlet Yurdu	3 Yıl
K-24	Tıp	Erkek	Lisans	Devlet Yurdu	7 Yıl

Katılımcıların (24 kişi), 5'i kadın, 19'u erkek uluslararası öğrencilerden oluşmaktadır. Çoğunluğu lisans öğrencidir. Katılımcıların çoğunluğu devlet yurdunda (11 kişi) ve evde (9 kişi) kalmaktadır. Türkiye'de kaldıkları sürenin ortalama olarak 4 yıl olduğu söylenebilir.

B. Veri Toplama Araçları

Çalışmada derinlemesine görüşme türlerinden görüşme formu yaklaşımı (yarı yapılandırılmış görüşme) kullanılmıştır. Görüşme formunun avantajı, görüşmeyi yapan kişinin görüşme ortamında sınırlı olan zamanı en iyi şekilde nasıl kullanabileceğine karar vermesini sağlamanın yanı sıra görüşmelerin sistematik bir şekilde ilerlemesine olanak sunmasıdır (Patton, 2002: 343). Görüşme formunda yer alan sorular, ilgili literatürün incelenmesi ve uzmanların görüşü alınması sonucunda 17 başlık altında toplanmıştır. Görüşme formunda yer alan sorular, mümkün olduğunca görüşme akışını bozmayacak ve katılımcıların kendisini rahat hissederek cevaplamasını sağlayacak şekilde yöneltilmiştir. Görüşme formunun giriş kısmında katılımcının kendisini rahat hissetmesini sağlamak ve görüşmeye hazırlamak amacıyla, kişisel bilgilerinin ortaya çıkarılmamasına dikkat edilerek kendi ile ilgili bilgilere yer verilmiştir. Görüşme formunun diğer kısmında ise, katılımcıların Üniversite'ye yönelik algı ve beklentilerini bunun sonucunda memnuniyet durumlarını yorumlayacakları sorulara yer verilmiştir.

C. Verilerin Toplanması

Verilerin toplanacağı saha çalışması öncesinde, araştırmanın amacına uygun veri toplama aracı geliştirilmiştir. Araştırmacı araştırmaya katılmak isteyen öğrenciler ile ön görüşmeler yapmış ve araştırmanın gerçekleştirileceği yerler belirlenmiştir. Bu çalışmada derinlemesine görüşmeler toplam 24 kişi ile yürütülmüştür. Katılımcıların kendilerini rahat hissettikleri bir ortamda görüşmelerin gerçekleştirilmesi, elde edilecek veri açısından önemli olduğu için katılımcıların tercih ettikleri mekânlarda görüşmeler yürütülmüştür. Bu bağlamda görüşmelerin bir tanesi dışında geriye kalanı dış mekânda gerçekleştirilmiştir.

Tablo 3: Derinlemesine Görüşme Süreci

Katılımcılar ile Yapılan Görüşmelerin Yerleri ve Süreleri			
	Görüşmenin Yapıldığı Yer ve Tarih		Görüşme Süresi *(sa. / dk. / sn.)
K-1	Dış mekân	31.05.2018 – 15:15	00:22:44
K-2	Dış mekân	01.06.2018 – 16:50	00:56:16
K-3	Dış mekân	02.06.2018 – 14:25	00:38:01
K-4	Dış mekân	02.06.2018 – 15:10	00:38:26
K-5	Dış mekân	04.06.2018 – 12:25	00:37:46
K-6	Dış mekân	04.06.2018 – 18:00	01:03:52

K-7	Dış mekân	05.06.2018 – 14:10	00:26:49
K-8	Dış mekân	06.06.2018 – 14:45	00:30:37
K-9	Dış mekân	06.06.2018 – 17:45	00:37:55
K-10	Dış mekân	07.06.2018 – 11:30	00:45:12
K-11	Dış mekân	07.06.2018 – 13:25	00:26:03
K-12	Dış mekân	07.06.2018 – 14:35	00:42:38
K-13	Dış mekân	08.06.2018 – 13:15	00:35:56
K-14	Dış mekân	08.06.2018 – 16:00	01:09:12
K-15	Dış mekân	08.06.2018 – 18:10	00:45:59
K-16	Dış mekân	27.06.2018 – 11:30	01:08:15
K-17	Dış mekân	11.09.2018 – 15:15	00:56:10
K-18	Dış mekân	20.11.2018 – 11:40	01:06:28
K-19	Dış mekân	20.11.2018 – 16:20	00:46:14
K-20	Dış mekân	21.11.2018 – 14:50	01:07:20
K-21	Katılımcı Evi	21.11.2018 – 19:25	01:19:34
K-22	Dış mekân	22.11.2018 – 14:10	00:43:25
K-23	Dış mekân	12.01.2019 – 17:10	01:00:31
K-24	Dış mekân	11.01.2019 – 20:25	01:18:54

*19:44:17 Toplam Görüşme Süresi

D. Verilerin Analizi

Verilerin analiz edilmesi, Creswell (2009)'in önermiş olduğu nitel (kalitatif) veri analizindeki aşamalar dikkate alınarak hiyerarşik bir akış ile ele alınmıştır. Öncelikli olarak 24 katılımcı ile yapılan görüşmeler ses kaydından tekrarlı bir şekilde dinlenerek bilgisayara metin olarak aktarılmıştır ve MS Word programından yararlanılmıştır. Ses kayıtlarının dinlenmesi sonucu toplamda 124 sayfa elde edilmiştir. Böylece veri, analiz için düzenlenmiştir. Veri analizi aşamasında içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Düzenlenen veri, görüşme formunda yer alan soruların ana tema olarak ele alınması ile katılımcıların verdiği ortak ifadeler ışığında alt temalar halinde kodlanmıştır. Alt temalar altında ele alınan katılımcı söylemlerine ilişkin doğrudan alıntılara yer verilmiştir.

E. Geçerlik ve Güvenilirlik

Nitel araştırmalarda güvenilirlik kavramının, aşamaların belgelenmesi yoluyla denetlenmesine bağlı olduğu; geçerliliğin ise, araştırmacının veriyi değerlendirmesi ile katılımcıların algısının karşılaştırılması sonucu tutarlılık olup olmadığı ile ilgili olduğu söylenebilir (Daymon ve

Holloway, 2002: 90). Bu bağlamda araştırmanın güvenilirliğinin sağlanması amacı ile, verinin toplandığı katılımcılar ile ilgili bilgiler katılımcıları deşifre etmeksizin, hangi ortamlarda veri toplandığına dair bilgiler detaylı bir şekilde açıklanmıştır. Katılımcılardan elde edilen verinin mümkün olduğunca tarafsız bir şekilde değerlendirilmesi yapılarak, tarafsızlığın denetlenmesi amacıyla uzmanlar tarafından kontrolü sağlanmıştır. Geçerliliğin sağlanmasında, araştırmacı tarafından katılımcıların görüşlerine dair anlaşılabilir katılımcılara sorularak, doğru algılandığı yönünde teyit alınmıştır. Bunun yanı sıra nitel verinin kalitesini arttırmak için yoğun betimleme stratejisi (Creswell, 2009) kullanılarak, katılımcı ifadelerine ilişkin alıntılara da yer verilmiştir.

II. BULGULAR ve TARTIŞMA

Araştırma sonucunda elde edilen bulguların, araştırmaya temel teşkil eden teori ile uyumlu olduğu görülmüştür. Elde edilen bulguların araştırmanın temel amacı olan Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'ne eğitim göremeye gelen uluslararası öğrencilerin Üniversite'ye yönelik algı ve beklentilerinin değerlendirilmesi sonucunda memnuniyet düzeylerinin ortaya çıkarılması ile bütünlük gösterdiği söylenebilir. Bu kapsamda bulgular katılımcıların ortak görüşleri çerçevesinde kodlanarak, 16 tema altında değerlendirilmiş olup, katılımcıların her bir temaya dair görüşleri ile ilgili doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Araştırmaya ilişkin alt temaların yer aldığı araştırma bulguları Tablo 4'te verilmektedir.

Tablo 4: Katılımcı Görüşlerinin Frekans Dağılımı

Temalar	Kodlar (Alt Temalar)	Katılımcı Görüşü (f)	Toplam (f)
Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Denilince Akla Gelenler	Türkiye Cumhuriyeti'nin Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan	9	30
	Okumak / Eğitim	6	
	Şehir	4	
	Önde gelen üniversite	3	
	İlahiyat Fakültesi	3	
	Güzel ortam	2	
	Sakin bir üniversite	1	
	Eğlenceli bir yer olması	1	
	Kurtuluş	1	
Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi nasıl bir üniversite	Güzel bir üniversite	16	46
	Memnun edici	7	
	Eğitimde zorlanma	5	
	Küçük bir üniversite	4	
	Kaliteli eğitim	3	
	Kaliteli öğretim üyeleri	3	
	Orta düzeyde bir üniversite	3	
	Farklı kültürler bir arada	1	
	Samimi öğretim üyeleri	1	
	Ayrımcı davranış	1	
	Kısıtlı imkanlar	1	
	Gelişmekte olan bir üniversite	1	

Bu üniversitede okumanın avantajları (+) ve dezavantajları (-)	Genel anlamda avantaj olarak görme (+)	6	38
	Kaliteli eğitim (+)	5	
	Aktivitelerin az olması (-)	3	
	Kısıtlı olanaklar / altyapı (-)	3	
	Bu üniversiteye girmenin kolay olması (+)	2	
	Bazı bölümlerde iyi olmama (-)	2	
	Üniversitenin bulunduğu coğrafyanın kültürü (+)	2	
	Yabancı olmanın zorlukları (-)	2	
	Şehir açısından güvenli (+)	2	
	Üniversiteye yatırım yapılması (+)	1	
	Türkçe öğrenme (+)	1	
	Barınma / Konut bulamama (-)	1	
	Öğretim üyelerinin değer vermesi (+)	1	
	Ulaşımın rahat olması (+)	1	
	Denklik olmaması (-)	1	
	Gurur verici olması (+)	1	
	Yeni bilgiler öğrenme (+)	1	
	Ülkesine yakın olma (+)	1	
	Öğretim üyelerinin önyargılı olması (-)	1	
İklim (-)	1		

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'ni tercih etme sebepleri	Arkadaş / tanıdık tavsiyesi	10	39
	Bu üniversiteyi kazanması (YÖS)	7	
	Yurtdışı Toplulukları Bursu	5	
	İsmi	4	
	Kültür yakınlığı	3	
	İstedığı bölümü okuma (Bölüm tercihi)	2	
	Yurtdışında okumanın avantajlı olması	2	
	Yurtdışına çıkma isteği	2	
	Ülkesine yakınlık	1	
	Bölüm kontenjanının fazla olması	1	
	Harç ücretlerinin uygun olması	1	
	İklim	1	

Üniversitede karşılaşılan olumlu / olumsuz durumlar	İnsanların yardımcı (samimi) olması	9	47
	İlk geldiğinde uluslararası ofisin varlığından haberdar olmama	9	
	Üniversite çalışanlarının yardımsever olması	5	
	Uluslararası ofis etkinliklerinin az olması	4	
	Sınavlarda zorlanma	3	
	Rize'nin pahalı bir şehir olması	3	
	Bazı öğrencilerin sorunlarının giderilmemesi	2	
	Ezbere dayalı eğitim	1	
	Öğretim üyelerine, Üniversite Yönetimine rahat ulaşabilme	1	
	Yatırım yapılması	1	
	Yabancılar arasında ayırım yapılması	1	
	Öğretim üyelerinin anlayışsız olması	1	
	Bölümün eğitim kalitesi	1	
	Kültür şoku	1	
	Fakültenin konumu	1	
	Din konusunda ayrımcılık yapılması	1	
	Çok sigara içilmesi	1	
Sinemasının olmaması	1		
Aileden uzak kalma	1		

Genel anlamda karşılaşılan olumlu / olumsuz durumlar	Yemek ile ilgili sorunlar	19	102
	Maddi sorunlar yaşama	13	
	Dil sorunları yaşama	12	
	İnsan ilişkilerinde sorun yaşama	12	
	Sağlık sorunları yaşama	11	
	Barınma ile ilgili sorunlar yaşama	9	
	İklimle ilgili sorunlar yaşama	9	
	Kültürel farklılık (Halkın yabancıları garipsemesi)	8	
	Önyargılı yaklaşımlar	5	
	Farklı giyinmenin dikkat çekmesi	4	
Türkçe öğrenme süreci	TÖMER ve üniversitelerde eğitim alma	9	52
	Konuşmada / telaffuzda zorluk çekme	8	
	Dili geliştirmek için kitap okuma / film izleme	7	
	Yazmada zorlanma	6	
	Dersi anlamada / akademik dilde sorun yaşama	6	
	Dili geliştirmek için Türk arkadaşlarla vakit geçirme	5	
	Dinlemede / anlamada zorluk çekme	3	
	Okumada zorlanma	3	
	Türkçe gramerin zor olması	2	
	Türkçeyi ülkesinde öğrenme	2	
	Direkt eğitime başlama	1	

Kampüs içerisinde / şehirde insanların yaklaşımları	Dersi veren öğretim üyelerinin diğer öğrencilerden ayırmaması	7	54
	Sorun yaşandığında uluslararası ofisin yardımcı olması	6	
	Fakülte yönetiminin yardımcı olması	6	
	Türk arkadaşların yardımcı olması	5	
	Şehir halkının misafirperver olması	5	
	Evrak konusunda öğrenci işleri ile sorun yaşamama	5	
	Türk arkadaşlarla daha iyi anlaşma	3	
	Uluslararası ofis ile hiç iletişim kurmama	3	
	İnsanların uluslararası öğrencilere daha fazla değer vermesi	3	
	Yabancılara daha fazla saygı duyulması	2	
	Ayrımcılık yapılması	2	
	Uluslararası ofis ile her zaman iletişimde olma	2	
	Esnafla sorun yaşama	1	
	Fakülte yönetimi ile iletişim kurmama	1	
	Türk arkadaşların sosyalleşmesi gerektiği	1	
Türk arkadaşların meraklı olması	1		
TÖMER'deki öğretim elemanlarının yardımcı olması	1		

Akademik danışmanlık hizmetleri	Danışman öğretim üyelerinin yardımcı olması	17	31
	Ek ders yapılması gerekliliği	5	
	Bireysel ilginin olmaması	3	
	Manevi olarak yardımcı olunması	2	
	Derslerin uygulamalı olması gerekliliği	2	
	Bilgilendirmenin az olması	1	
	Öğretim üyelerinin beklentilerinin yüksek olması	1	
Üniversitede alınan eğitimin kalitesi	İki ülke arasında eğitim açısından farklılık olması	12	42
	Üniversitedeki eğitimin diğer diller (İngilizce, Arapça) açısından yetersiz olması	6	
	Öğretim üyelerinin iyi ders anlatması	5	
	Teknolojinin, teknik altyapının derslerde kullanılması	4	
	Eğitimin ayrıntılı olmaması	3	
	İki ülke arasında eğitim açısından fark olmaması	3	
	Akademik beklentileri tam karşılamama	3	
	Yurtdışında alınan eğitimin avantajlı olması	2	
	Sınıfta konu ile ilgili farklı fikirlerin olması	2	
	Dersi veren öğretim üyelerinin öğrenciye göre derste kendini ayarlaması	1	
	Eğitim olanaklarının kısıtlı olması	1	

Akademik başarının artması için olması gerekenler	Akademik dilin iyi olması	13	39
	Çalışmak / Çabalamak	7	
	Maddi durumun iyi olması	4	
	Dersleri takip etmek	3	
	Yaşadığın yerdeki kültürü iyi bilmek / öğrenmek	3	
	Rahatlık / Kişinin sorunlarını halletmesi	2	
	Uyum sağlamak	1	
	Arkadaş çevresi	1	
	Evde kalmak	1	
	Yetkinlik / Beceri	1	
	Hedef koymak	1	
	Teknik malzeme / Altyapı	1	
	Farklı yerler görmek	1	

Kampüsü olanaklarına göre değerlendirme	Kampüste aradığını bulma	9	51
	Kütüphanenin küçük olması	6	
	Kütüphane hizmetlerinden yararlanma	5	
	Kampüsün küçük olması	5	
	Kampüsün dağınık olması (Bazı fakültelerin merkez kampüse uzak olması)	5	
	Sosyalliğin / Sosyal hayatın olmaması	4	
	Kampüste her yere kolay ulaşma	4	
	Rize güvenli bir şehir / Kampüs güvenli bir yer	3	
	Eksiklikler olması	3	
	Kütüphanenin 24 saat hizmet vermesi gerekliliği	2	
	Web sayfasından bilgi edinebilme	1	
	Yurtların kampüsün içinde olması gerekliliği	1	
	Kampüste iyi vakit geçirme	1	
	Kampüste yemeklerin iyi olmaması	1	
	Kampüste insanların kaba olması	1	
Üniversite dışında vaktin değerlendirilmesi	Arkadaşlarla vakit geçirme	16	39
	Ders çalışma	7	
	Evde / Yurtta geçirme	6	
	Spor yapma	4	
	RIUDER'de (dernekte) geçirme	2	
	Yazın ülkesine gitme	2	
	Kendini geliştirme	1	
	Hafta sonu gezi için turlar düzenleme	1	

Türkiye, Rize ve Üniversite ile ilgili beklentiler ve karşılaşılan durumlar	Genel anlamda beklenen / hayal edilen ile karşılaşma	9	45
	Genel anlamda beklentiler ile karşılaşılanlar arasında farklılık olması	9	
	Rize'nin yaşamak için küçük bir yer olması	5	
	Dini yaşamakta halkı eksik bulma	5	
	Türkiye güzel bir ülke	4	
	Rize rahat / sakin bir şehir	4	
	Fakülte yönetiminin iş olanakları sunması gerekliliği	2	
	İnsanların kendi dili dışında dil konuşmaması	2	
	Derslerin Türkçe olması / Dersi veren öğretim üyelerinin Türkçe dışında bir dil konuşmaması	2	
	Üniversite'nin uluslararası bağlantılarının az olması	1	
	Rize'de insanların yabancı görünce şaşırması	1	
	Rize'deki insanların başka yerler hakkında bilgi sahibi olmaması	1	

Üniversitenin öğrenci yararına uygulamalarda bulunmasına yönelik tavsiyeler	Uluslararası öğrencilerin maddi sorunlarının giderilmesi / Burs imkanı sunulması	8	36
	Aktiviteler düzenlenmesi	4	
	Yabancı dil yetkinliğinin artırılması	4	
	Danışmanlık hizmetleri (rehberlik) sunulması	3	
	Ezbere dayalı sistemin kaldırılması	2	
	İlk senelerde özel ilgi gösterilmesi	2	
	Yurt sayısının artması (Barınma olanakları sunma)	2	
	Bazı bölümlerin harç ücretlerinin düşürülmesi	2	
	24 saat açık kütüphane olması	1	
	Yemek yeme ve dinlenme yerlerinin artırılması	1	
	Uluslararası öğrencilere sınavlarda ek süre verilmesi	1	
	Kampüste çalışma odalarının artırılması	1	
	Yurtdışındaki üniversitelerle ilişki içinde olunması	1	
	Uluslararası standartlara göre ders içeriklerinin düzenlenmesi	1	
	Uluslararası öğrenciler için kongreler düzenlenmesi	1	
	Farklı fikirlere saygı durulması	1	
	Dersi veren öğretim üyelerinin fazla zorlamaması	1	

Üniversiteye yeni gelecek öğrencilere tavsiyeler	Genel anlamda tavsiye etme	9	42
	Maddi konular ile ilgili bilgilendirme	6	
	Türkçe bilinmesi gerekliliği	5	
	Daha fazla ders çalışma, kitap okuma gerekliliği	4	
	Sosyalleşme gerekliliği	4	
	Bazı bölümlerin öne çıkması (Tıp, Diş hekimliği, İlahiyat)	3	
	Bölümleri bilerek gelinmesi	2	
	İklimi bilerek gelinmesi	2	
	Merkez kampüste bölüm okunması	1	
	Güvenli bir şehir olması	1	
	Okumak için iyi bir şehir olması	1	
	Pahalı bir şehir olması	1	
	Dersi veren öğretim üyelerinin anlattıklarının not tutulması	1	
	Sayısal derslere iyi çalışması	1	
İnsanların meraklı olduğunun bilinmesi gerektiği	1		

A. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Denilince Akla Gelenler

Katılımcılara Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi denilince akıllarına ne geldiğine yönelik soru yöneltildiğinde, çoğunluğu Türkiye Cumhuriyeti'nin Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ı dile getirmişlerdir. Bu ifadenin yanı sıra eğitim / okumak, şehir alt temaları da öne çıkan ortak ifade olarak yer almıştır. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi denilince akla gelenler ile ilgili olarak Cumhurbaşkanını öne çıkaran ifadelere ait örneklerden birtakım alıntılar seçilmiştir:

Katılımcı 2#: "İsmi duyunca ilk olarak Türkiye Cumhuriyeti'nin Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan aklıma geliyor. Yurtdışı olduğu için Rize'yi pek tanımıyorduk. Bize mail geldiği zaman sizi Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'ne veriyoruz, biz memnun kaldık. Niye? Çünkü Recep Tayyip Erdoğan ismini bütün dünya tanıyor. Ondan dolayı iyice tanıyoruz."

Katılımcı 6#: "Tabii ki Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi denilince aklıma Recep Tayyip Erdoğan, Sayın Cumhurbaşkanımız geliyor."

Katılımcı 18 ve Katılımcı 19'un eğitime vurgu yaptığını gösteren ifadelerle ilişkin örneklemeden birtakım alıntılar aşağıda gösterilmektedir:

Katılımcı 18#: "Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi denilince ilk aklıma, ben çalışmak ve öğrenmek için geldim. Bunlar benim için en önemli şey."

Katılımcı 19#: "Biz üniversiteye bakarken kimin adına olduğuna değil de alacağımız eğitimi düşünüyoruz genellikle. Hangi üniversitede daha iyi eğitim alabiliriz onu düşünüyoruz."

Katılımcı 5 ve Katılımcı 7'nin, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi denilince aklına gelenler olarak şehre ve şehrin sahip olduğu özelliklere vurgu yaptığı ifadelerle ilişkin örneklemeden birtakım alıntılar aşağıda gösterilmektedir:

Katılımcı 5#: "Şehir geliyor, Rize geliyor aklıma, denizi geliyor, çayı geliyor."

Katılımcı 7#: "Buraya gelmeden önce tanımıyordum, ama ortamı güzel. Deniz manzarası, deniz kenarında olması geliyor."

B. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Nasıl Bir Üniversite

Katılımcılara Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nin nasıl bir üniversite olduğuna yönelik soru yöneltildiğinde, çoğunluğu güzel ve memnun edici bir üniversite olduğu yönünde görüşlerini belirtirken, bir kısım katılımcı ise, eğitimde zorlandıkları ve üniversitenin küçük bir üniversite olduğu yönünde görüşlerini belirtmiştir.

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nin nasıl bir üniversite olduğuna dair katılımcıların güzel ve memnun edici bir üniversite olduğu yönündeki görüşlerine ilişkin örneklemeden birtakım alıntılar aşağıda gösterilmektedir:

Katılımcı 6#: "Üniversite olarak çok güzel bir üniversite. İsminden dolayı, hocalarından dolayı, hocalarının çoğu doçent, profesör. Çoğu yurtdışında eğitim alıp gelmiş hocalarımız. Bazı üniversitelerle kıyasladığımızda hakikaten de seçilerek gelmiş hocalarımız var. Çoğunluğunun hepsinin yüksek lisansı yurtdışında. Yani aldığımız her türlü eğitimde, hocalarımız kendi derslerinde, derslerinin dışındaki eğitimlerde her zaman bize destek oldular, yardımcı oldular, ellerinden geleni yaptılar."

Katılımcı 15#: "Çok iyi bir üniversite. Buraya geldiğimden beri çok mutluyum. Memleketim gibi, insanlar, hocalar samimi."

Katılımcı 17#: "Güzel ve gelişmekte olan bir üniversite."

Katılımcı 5 ve Katılımcı 18'in, Üniversite'de almış oldukları eğitimin zorluğuna vurgu yapan ifadelerine ilişkin örneklemeden birtakım alıntılar aşağıda gösterilmektedir:

Katılımcı 5#: "Benim bir sorunum var. Sınavlarda sorun yaşıyorum. Sınav süresi bizim için çok az oluyor. Normal Türklerle aynı sınava giriyoruz, aynı zamanı paylaşıyoruz. Hâlbuki siz 12 sene okulda kendi dilinizi okumuşsunuz, biz Arapça harfleriyle Farsça harfleriyle okuyup yazdık. Benim bayağı okuma yazmam çok yavaş. Onlarla bir araya girdiğim zaman, onlar bitiriyor benim daha çözmemiş sorum kalıyor."

Katılımcı 18#: "Biraz yabancı olarak sıkıntı yaşıyoruz. Özellikle eğitim dilinin Türkçe olması. Yüksek lisans, lisans ve doktora öğrencileri farklı. Tömer'de Türkçe öğrendik. Doktora öğrencilerine özel bir eğitim lazım, bazı Türkçe kavramları bilmiyoruz. Özel bir kurs lazım. Muhasebe okuyorum, ama çoğu kavramları bilmiyorum. Öğrendiğimiz Türkçe kavramlar hayat için, günlük konuşma için yeterli, ama okumak için yetmez. Bölüme özgü, terimlerin öğrenileceği kurs olsaydı iyi olurdu."

Katılımcı 16 ve Katılımcı 21'in, Üniversite'nin küçük bir üniversite olmasına ve küçük bir üniversitenin getirmiş olduğu dezavantajlı durumlara vurgu yapan ifadelerine ilişkin örneklemeden birtakım alıntılar aşağıda gösterilmektedir:

Katılımcı 21#: "Küçük bir üniversite. İster istemez bazı şeyler kısıtlı. Kısıtlı olduğu için birçok şeyden mahrum kalıyoruz, aktivite olsun, bazen eğitim açısından olsun artısı eksisi oluyor. Çok şeyden eksik kalıyoruz, bunu okulun küçük olmasına veriyorum."

Katılımcı 16#: "Küçük bir üniversite olması, kalabalık olmaması benim için çok iyi. Tabii küçük olmasının avantajları da var dezavantajları da var. Mesela laboratuvardayız, laboratuvarlar çok küçük olduğu için rahatsız oluyor."

C. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde Okumanın Avantajları ve Dezavantajları

Katılımcıların çoğunluğu Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde okumayı genel anlamda bir avantaj olarak görürken, kaliteli eğitimin önemine vurgu yapmışlardır.

Genel anlamda bu üniversitede okumanın avantaj olarak görülmesine dair ve bu avantajın katılımcılar tarafından üniversitenin isminden

kaynaklandığına vurgu yapan alıntılar aşağıda gösterilmektedir:

Katılımcı 1#: “Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi’nde okudum onun gururunu yaşıyorum kendim. Mesela yurtdışına çıkıp da böyle bir üniversitede okumak benim için gurur verici. Avantaj olarak görüyorum.”

Katılımcı 7#: “Avantaj olarak ilk önce adı Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi. Ulaşımı sağlamak çok kolay.”

Katılımcı 21#: “İsmin etkisi olabilir. Bazı yerde faydası olabilir benim için diye düşünüyorum, bazı yerde faydası olmayabilir diye düşünüyorum. Çünkü ismin etkisi olacak, bazıları bu ismi sevmeyebilir, sevdiği zaman benim için faydası olur, sevmediği zaman ters tepki alabilirim diye düşünüyorum.”

Katılımcı 24’ün avantaj olarak eğitim kalitesine vurgu yaptığı alıntı aşağıda gösterilmektedir:

Katılımcı 24#: “Avantajı şu, bu üniversiteye çok yatırım yapıldığını düşünüyorum, ileride çok kaliteli bir üniversite olacak. Yine benim bölümüm için konuşuyorum eğitim kalitesi gayet iyi.”

D. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi’ni Tercih Etme Sebepleri

Katılımcılara Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi’ni tercih etme sebepleri sorulduğunda, katılımcılar öncelikli olarak arkadaş /tanıdık tavsiyesi ile buraya geldiklerini belirtmektedirler. Aynı zamanda yabancı öğrenci sınavı (YÖS) puanı ve burs ile bu üniversiteyi tercih ettiklerini belirten öğrenciler de vardır.

Katılımcı 1 ve Katılımcı 10’un bu üniversiteyi tercih etme sebepleri olarak arkadaş / tanıdık tavsiyesine vurgu yaptıkları görülmektedir. Söz konusu durum ile ilgili örneklemeden birtakım alıntılar aşağıda gösterilmektedir:

Katılımcı 1#: “Burada okuyan arkadaşlarımdan, tanıdıklarımın tavsiyesi ile. Yani yurtdışına çıkma isteğim vardı, dedim Türkiye’ye gideceğim, hangi üniversiteyi seçeyim diye sordum orada (ülkemde), nasıl üniversiteler var. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi deyince direkt burayı seçtim.”

Katılımcı 10#: “Üniversiteyi daha önce, benim Türkçe öğretmenimden duymuştum. O da Rizeliydi. Daha çok kendi memleketinden, bu okuldan bahsederdi, isim oradan aklımda kalmıştı.”

Bazı katılımcılar tercih etme sebebi olarak YÖS ve Yurtdışı Toplu-

lukları Bursu'na vurgu yaparken, burayı tercih etmelerine söz konusu bursun etkili olduğunu belirtmişlerdir. Bu durum ile ilgili örneklemeden birtakım alıntılar aşağıda gösterilmektedir:

Katılımcı 20#: "Burası aslında tercih değildi. Ben genelde aslında İstanbul taraflarına gitmeyi düşünüyordum. Sınava girdim, YÖS'e girdim, kazanamadım. Sonra buraya başvurduğum, YÖS'e başvurduğum, burası oldu. Yabancı ülkeden alınmış diplomama olsun diye tercih ettim. İstanbul dışında Eskişehir ve Bursa'yı tercih etmiştim. Burası yakın olduğu için tercih ettim burayı."

Katılımcı 15#: "Tam olarak bu üniversiteyi seçmedim. Tercih yaptım, YTB en son beni buraya gönderdi, onlar karar verdi. Burayı daha önceden tanımıyordum, sadece internetten gördüm. Cumhurbaşkanı'nın ismi olduğu için tercihlerim arasında koydum, İstanbul'daki üniversiteleri tercihlerim arasına koyma sebebim ise, orada ülkemden tanıdık kişilerin olmasıydı."

Katılımcı 16#: "Ben kendim seçmedim, Rize çıktı. YTB bursu ile geldim. Ben aslında tercihlerimi İstanbul, Ankara, Konya yapmıştım. 12 tercih yapmıştım kendi isteğimle, ama 13.tercih Rize çıktı. Büyük şehir oldukları için o tarafları tercih etmiştim. Daha önce o şehirlere gelen arkadaşlarım olmuştu, o yüzden oraları tercih etmiştim. Rize'de bizim memleketten ben tekim, ilkim."

Katılımcı 6 ve Katılımcı 22, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'ni tercih etme sebebi olarak Üniversite'nin ismine vurgu yapmışlardır. Söz konusu durum ile ilgili örneklemeden birtakım alıntılar aşağıda gösterilmektedir:

Katılımcı 6#: "12-13 üniversiteden kabul mektubu geldi bana, İzmir olsun, Samsun, KTÜ olsun. İsminden dolayı burayı seçtim, kendi adıma, ailem adına ülkem adına Recep Tayyip Erdoğan'ı çok sevdiğimiz için seçtim. Onun adını taşıyan üniversite daha güzel olur, daha güzel eğitim verilir diye."

Katılımcı 22#: "Recep Tayyip Erdoğan'ın adı ve memleketi olduğu için seçtim. Nasıl bina olduğunu bilmiyordum, sadece onun adını duyunca iyi bir üniversite olacağını sandım ve seçtim."

E. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde Karşılaşılan Olumlu / Olumsuz Durumlar

Katılımcılara Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde karşılaştıkları olumlu ve olumsuz durumlar sorulduğunda, katılımcılar arasında olum-

lu görüşlerin yanı sıra olumsuz görüşler de ortaya çıkmıştır. Örneğin, katılımcıların bir kısmı üniversitede çalışanların ve genel olarak insanların yardımsever (samimi) olduklarını savunurken; bazıları ise, uluslararası ofis üzerinde olumsuz görüşlerini belirtmişlerdir. Bu olumsuz görüşlerin sebebi olarak, uluslararası öğrencilerin ilk geldikleri zaman uluslararası ofisten haberdar olmadıklarını ve kendilerine yönelik etkinliklerin az olmasını göstermişlerdir.

Üniversitede çalışanların ve genel olarak insanların yardımsever (samimi) olduklarına yönelik katılımcı görüşlerine ilişkin örneklemeden birtakım alıntılar aşağıda gösterilmektedir:

Katılımcı 4#: “Mesela burada hocalarımız daha yumuşak kalpli insanlar. Hatta manevi şekilde destekliyorlar. Mesela ülkemde öyle bir şey yok. Ülkemde rahat rahat hocamla konuşamıyorum. Bir sıkıntı yaşadığımda, ne yapacağımı bilemiyorum. Dertleşme aramızda olamıyor. O benim için özel bir şeydir.”

Katılımcı 23#: “Buradaki halk çok iyi, yabancılara çok sıcaklar. Burası küçük bir şehir olduğu için yabancılarla pek çok karşılaşmadıkları için bizi görünce hemen hoş davranıyorlar. Çok yardım ediyorlar bize, bir ihtiyacımız varsa hemen yardım ediyorlar. Buradaki hocalar da öyle. Mesela hocalara dersle ilgili soru sorduğumda, bu konuşma sonrasında dediler ki eğer ihtiyacınız varsa, maddi durumlar eksik olursa bize gelin biz yardımcı olmaya çalışırız diyorlar.”

Katılımcıların Üniversite’de karşılaşılan olumsuz durumlarla ilişkili olarak uluslararası ofisin varlığından haberdar olmama ve yapmış olduğu etkinliklerin az olmasına dair ifadelerine yönelik örneklemeden birtakım alıntılar aşağıda gösterilmektedir:

Katılımcı 2#: “Geldiğimde hiç bilmiyordum uluslararası ofis olduğunu. Yaklaşık bir yıl oluyor, ben ve iki arkadaşım yöresel kıyafet giymiştik, orada bir Bey vardı o bizi fark etti çağırdı, yaklaşık 1 yıl sonra tanıştık. Aslında ilk geldiğinde onların ilgilenmesi lazım, ama öyle olmadı. Biz her şeyi yaptık, başvuruları yaptık, ondan sonra böyle ofis olduğunu bildik, geç bildik. Bu yıl o kadar kopuk olmadık, sıkıntı yaşamıyoruz. İlk geldiğinde insan farklı düşünüyor. Evrakların çeviri işlerini, yetenekli hocalar var, yapsa çok para vermeyeceğiz. Okuldan sadece bu şekilde beklentim var.”

Katılımcı 21#: “İlk zamanlarda öyle bir ilgi yoktu. Ama sonradan iletişime geçtiler, bazı sorunlarımız varsa ilgilenmeye çalışıyorlar.

Yeterli düzeyde yardımcı olduklarını düşünmüyorum. Bu ofis ne için var, nasıl bir hizmet veriyorlar bilmiyorum. Yabancı öğrenciler çekingendir, farklı farklı herkes kişiliğe sahiptir. Bazı insanlar çok samimidir mesela bence orada öyle bir insan olmalıdır. Oradaki insanların biraz dinlemeye hazır kişiliğe sahip olması gerekiyor bence. Okula kaydını yaptıktan sonra giden öğrenci de çok var, yapamıyorlar çünkü burada. Farklı farklı ülkelerden öğrenci getirmeleri gerekiyor. Görünüyor ki sanki bizim üniversite, ofis sadece birkaç ülkeye yoğunlaşmış. Farklı ülkelere açılabilirler. Arada sırada kahvaltı programları yapıyoruz, geçen sene de yabancı öğrenciler günü diye bir etkinlik yaptık, kendi ülkelerimizin kültürünü tanıttık, başka bir faaliyet aklıma gelmiyor.”

Katılımcı 23#: “YTB sadece bu yurttaki kalacaksın, şunu yapacaksın dedi. Buraya gelirken hiçbir şey bilmeden biz kendimiz çözmeye çalıştık. Ofis de yardımcı olmuyor. Öğrenci ofisi-bizimle ilgili ofis, bizimle ilgileniyor, ama yardımcı olmuyor. Şu belgelerinizin olması gerekiyor diyorlar, yani yönlendiriyorlar, ama sonuç bir şekilde yardımcı olmuyorlar. İlk geldiğimde nasıl yapacağımı bilmiyordum, arkadaşlar yardımcı oldu. İlk geldiğimde hiçbir etkinliği yoktu, internet sayfalarında hiç hareket olmuyordu. Bu ofis uluslararası öğrencilerine yönelik, ama duyurularını Türkçe yazıyor. Sadece Azerbaycanlılar anlayabiliyor. İngilizce ya da Arapça yazılsa iyi olur.”

F. Genel Anlamda Karşılaşılan Olumlu / Olumsuz Durumlar

Katılımcılara genel anlamda karşılaştıkları olumlu / olumsuz durumlar sorulduğunda, çoğunluğunun karşılaştıkları sorunlarını dile getirdikleri görülmektedir. Bu başlık altında katılımcılar yemek ile ilgili sorunlarından, maddi sorunlarından, dil sorunlarından, insan ilişkilerinde karşılaştıkları sorunlardan, sağlık sorunlarından, önyargılı yaklaşımın olmasından, barınma ile ilgili sorunlardan, iklimle ilgili sorunlardan, kültürel farklılıktan ve farklı giyinmenin kabul edilmemesi gibi durumlardan bahsetmiştir.

Katılımcılar yemek ile ilgili sorunlarda damak tadına uymadığı için yemeklere alışmanın zaman almasından, yemeklerin yağlı ve kendilerine göre tatsız / baharatsız olmasından bahsetmişlerdir. Söz konusu durumlar ile ilgili örneklerden birtakım alıntılar aşağıda gösterilmektedir:

Katılımcı 2#: “Kültürel sorun var. Kültürde en esas şey yemek oluyor, ilk geldiğimde kahvaltı yapamıyorum. Niye? Çünkü, biz sütlü

tuzlu çay içiyoruz. 18 yıl her sabah ben o çayı içtim. Zeytin yiyorum, zeytin yok acı geldi bana. Bir tek kahvaltıda biraz sıkıntı yaşıyorum.”

Katılımcı 3#: “Yurtta kalıyoruz, orada yemek yapıyorlar; ama hep yağlı yemekler çıkıyor midemde ülser var, fazla yiyemiyorum dışarıdan yemek sipariş ediyorum.”

Katılımcı 11#: “Gerçekten Rize’nin yemekleri, İç Anadolu gibi değil, yemek açısından zayıf olduğunu düşünüyorum. Çok sıkıntılı. Hiç yemek tadı yok yani, tatsız geliyor.”

Katılımcı 20#: “Yemekler iyi, alıştık. Burada yemek yapıyorlar, ama baharat fazla kullanmıyorlar. Sebzeli yemek daha sağlıklı aslında, ama burada sadece fasulye pilav pişiriyorlar. Kilo alıyorsun, içindeki güç gidiyor. Önceden evde kalıyordum, arkadaşlarım gidince yurda geçtim. Biz yemeklerimizi kendimiz yapıyorduk.”

Katılımcı 23#: “Yemeklere alıştım, alışmam gerektiği için.”

Katılımcıların maddi sorunlarına ilişkin ifadelerin yer aldığı örneklerden birtakım alıntılar aşağıda gösterilmektedir:

Katılımcı 3#: “Maddi durum benim için biraz sıkıntılı. Birinci sene geldim, ama bırakacaktım ben burayı. Bursa başvurayım belki çıkar dedim. Babam işi bıraktı. Biraz durumlar sıkıntılı yani.”

Katılımcı 4#: “Maddi sıkıntılarımız için ben burs alıyordum. Sponsor buldum, onun üzerine ben buraya geldim. Ama bir şey oldu, burs ayarlamıyorlar benim için. Hatta benim İngilizcem, Arapçam ve Türkçem var, iş bulamıyorum, hocalara diyorum ben çalışmak istiyorum o konuda yardımcı olmuyorlar. Sadece manevi olarak yardımcı oluyorlar, maddi sıkıntılar için değil. Özel yurtta kalıyorum, hatta bir hoca ayarladı, bedava kalıyorum. Orada sıkıntı yaşadım, seneye için almıyorlar beni, seneye nerede kalacağımı bilmiyorum. Benim için maddi sıkıntılar çok. Hatta benim sigortam yok, özel sigortam var. O da pahalı. Hasta olduğum zamanlar hastaneye gidemiyorum, çünkü 50 ya da 100 TL ödemem lazım. Hatta bazı hocalara gittim, yabancılar için bir iş, burs ayarlayamıyoruz diyorlar. Her gün yurttan dolmuş parası var, kampüse gelirken. Maddi sıkıntılarım var, ama yardım göremiyorum.”

Katılımcılar dil sorunları ile ilgili olarak özellikle ilk başlarda dilin yetersiz olmasından dolayı insanlar ile iletişim kuramama ve dersleri anlayamama üzerine vurgu yapmışlardır. Söz konusu durum ile ilgili örneklerden birtakım alıntılar aşağıda gösterilmektedir:

Katılımcı 6#: “Biz de buraya ilk geldiğimizde Türkçe’yi bilmiyoruz tabii. Mesela biz harflerin hepsini birbirine bağlarız, siz de ara bırakılıyor. Bazı harflerimiz farklı, yazı türünde bile farklılık var. Hocaların konuşmasında, mesela hoca dersi anlatırken, anlarken, yazarken, okurken zorluk çektim. İlk başlarda yarısını kendi dilimde yarısını Türkçe yazıyordum, tam çeviremiyordum. Okumada, yazmada, anlamada bayağı sıkıntılar çektik. Arkadaş ortamımız yoktu, dersi nasıl çalışacağımızı bilmiyorduk. Şimdi bizim orada gördüğümüz derslerin neredeyse hiçbirini burada görmüyoruz. Bazı dersleri ilk defa görüyoruz, sanki ilkokula yeniden başlamış gibi oluyorsun. O yüzden ilk başta bayağı zorladı bizi. Bizim burada bir şeyi başarmamız, tamam çalışırsan başarırsın ama bizim için zor bir şey.”

Katılımcı 15#: “Dil sorunun çok oldu, dilde zorlanıyorum. Çünkü yeni dil olduğu için, Türkçe bana zor geldi. Bu yüzden ilk başladığım zaman aldığım dersleri şu an alttan alıyorum. Akademik Türkçe eğitimi zorluyordu beni.”

Katılımcılar insan ilişkileri yönünde yaşadıkları sorunlar olarak genellikle insanların meraklı olmasına, sinirli, kaba olmalarına ve açık görüşlü olmamalarına vurgu yapmışlardır. Söz konusu durum ile ilgili örneklerden birtakım alıntılar aşağıda gösterilmektedir:

Katılımcı 10#: “Dışarıya çıktığımda mutlaka her gün aynı sorular içinde geri dönüyorum. Nerelisin? Niye buraya kadar geldin? Sizin orada şu var mı? Sizin orada bu var mı? Diyebilirim ki 5 senedir İlahiyat Fakültesi’nde olmama rağmen, her gün mutlaka 10 tane kişiye aynı şeyi cevaplamak zorunda kalıyorum. Ne kadar sabırlı olsan da artık bir yere kadar böyle bir keşke haberleri olsa da ben de rahat yaşayabileyim. Rize’de, okulda her yerde oluyor bu durum, ama büyük şehirde böyle sıkıntı olmuyor. Anladığım kadarıyla burada yabancı sayısı az olduğu içindir. Çok meraklı olanlar var, ya da gerçekten bir şey bilmediklerinden öğrenmek isteyenler oluyor. Onları anlayabiliyorsun, ama ayrımcılık yapanlar yok değil, var. Onlar daha rahatsız oluyor.”

Katılımcı 15#: “İlk geldiğimde herkes görünce resim çekmek istiyordu, biz alışmamıştık bu duruma. Herkes bize bakıyor, zorlandık, yani rahatsız etti bizi. Şimdi alıştık. Bizim Arapçamız var, Rize’de çok Arapça bilen var, onlarla konuşuyorduk. Buraya nasıl geldin diye soruyorlardı.”

Katılımcı 23#: "Türkler çok meraklı, mesela merkeze gittiğimizde bizi gördüklerinde hemen nerelisiniz, Afrika'da ne var, niye buraya geldiniz, burada ne yaptınız, orada üniversite yok mu diyorlar. Alışıyoruz."

Katılımcı 24#: "Burada mesela kadınla erkeğin pek kaynaşmadığını görüyorum. Bazen bir kadınla konuştuğun zaman herkes bakıyor. Bizde öyle bir şey yok. Davranış açısından çoğu sinirli. Normal bir şey derken normal şekilde konuşacağına bağırarak söylüyor. Yemekleriniz nasıl oluyor, nasıl giyiniyorsunuz diye soruyorlar. Biraz daha kültürel sorular soruyorlar. Niye hepiniz kaslısınız, niye hep sporla ilgileniyorsunuz diyorlar. Meraktan soruyorlar. Bazen fotoğraf çektirmek istiyorlar, vaktim olmadığında adam gel diyor zorla çektiriyor. Bir fotoğraf çekeceğim, niye kızılıyorsun diyor. Sokakta bazı insanlar, bence bunlar eğitimsiz insanlar, yürüyorsun geliyorlar bağırıyorlar geçip gidiyorlar. Sorulan soruların meraktan olduğunu düşünüyorum, ayrımcılık için olduğunu düşünmüyorum. Çoğu televizyondan gördüklerini soruyorlar, araba var mı yatağınız var mı diye soruyorlar. Biraz aşağılayıcı gibi oluyor, niye aç kalıyorsunuz diyorlar; ama işte televizyondan kaynaklı bu sorular."

Katılımcılar sağlık sorunları başlığı altında özel sigortalarının olduğundan, diğer bir ifade ile sigorta masraflarını kendilerinin karşıladığından, pahalı olduğundan bahsetmişlerdir. Söz konusu durum ile ilgili örneklerden birtakım alıntılar aşağıda gösterilmektedir:

Katılımcı 4#: "Benim sigortam yok, özel sigortam var. O da pahalı. Hasta olduğum zamanlar hastaneye gidemiyorum, çünkü 50 ya da 100 TL ödemem lazım."

Katılımcı 10#: "Sağlık sigortam daha önce vardı, ama şu anda yok. Sigorta bir ara yapabiliyordum, ama şu anda yapamıyorum. Çünkü çok pahalı."

Katılımcı 17#: "Sağlık sorunlarım oldu tabii ki, devlet sağlık sigortası olarak 1000 TL alıyor, bu da biz yabancı uyruklu öğrencilere fazla geliyor. Biz kalma izni alınca burada, illa sigorta belgenizi getirin diyorlar ve 1000 TL fazla olduğu için öğrenciler özel bir sigorta şirketinden 150-200 TL sigorta yapıp götürüyorlar. 6 gün hastanede yattım, normalde bir öğrencinin sigortası olduğunda para almıyorlar, ama biz yabancı uyruklu olduğumuz için ve sigortamız özel olduğu için sigorta talebinde bulunuyorlar. 5960 TL fiyat istediler."

Katılımcıların barınma sorunları, barınma yerleri bulamamaları ya

da pahalı olması üzerine odaklanmaktadır. Söz konusu durum ile ilgili örneklerden birtakım alıntılar ile aşağıda gösterilmektedir:

Katılımcı 5#: “İlk geldiğimde barınma sorunu yaşadım. Yurtlar Rize’de çok pahalı, özel yurtlar. Devlet yurduna da ismim gelmedi. Biraz geç geldiğimiz için ismim gelmedi. Evde kaldım, ev de çok pahalı. Özel yurtla ev fiyatı hemen hemen aynı, 900 TL.”

Katılımcı 13#: “Bazı arkadaşlarım burs almadığı için üniversiteyi bırakmayı düşünüyorlar. Bazı arkadaşlarımsa yurt problemlerinden dolayı bırakıyor, yani yurt kayıtları yok. Ev bakmaya gidiyorlar, ev kiralari da biraz sıkıntılı.”

Katılımcı 14#: “Burs olmadan, kendim geldim. Yurda başvuru yaptım, o da çıkmadı. Bölüm olarak evde kalmamız daha iyi bizim için, ama iki kardeş olduğumuz için ikimiz de aynı bölümdeyiz, bize ev pahalı geliyor. Çoğu kişiler de öğrenciye ev vermiyor, bir de Arap olduğumuz için bazen olumsuz bakıyorlar. Bir de her sene, her sene demeyelim de çok taşınmak zorunda kaldık biz. Türklerle de kaldık, ama anlaşılmadık onlarla.”

Katılımcı 21#: “Barınma konusunda ilk geldiğimde sıkıntı yaşadık, çünkü Rize halkı dışarıdan gelen öğrenciyi, memuru kolay kolay kabul etmiyor. Kiralık ev aradım, bulamadım. Yakın yurtlarda kontenjan azdı sanırım, yer bulamadım. En çok sıkıntı yaşadığım nokta barınmadır, hala daha sıkıntı yaşıyorum.”

Katılımcılar iklim ile ilgili uyum açısından sorunlar yaşadıklarını belirtmişlerdir. Söz konusu durum ile ilgili örneklerden birtakım alıntılar ile aşağıda gösterilmektedir:

Katılımcı 1#: “Biraz yağmura alışmam zor oldu, ama iyi. Bizim oralar biraz sıcak olduğu için, burası yağmurlu olunca yadırgadım biraz.”

Katılımcı 7#: “İklim açısından memleketimle burası arasında farklılık var. İklim şartlarına da zaman geçtikçe alışıyorsunuz, alıştık ona da. Karedeniz Bölgesi’nde her zaman yağmur yağıyor, o zorluyor.”

Katılımcı 21#: “İklime tam alışamadım aslında, yağmuruna alışamadım. Bizim oralar bu kadar yağmurlu değil. Havanın kapalı olması bazen boğuyor.”

Katılımcı 24#: “Burada bayağı yağmur yağıyor. Bizde de yağmur yağar, ama bu kadar sık yağmaz. Bu durumun biraz ruh halimi etkilediğini düşünüyorum, okula gitmesem mi yağmur yağıyor, yine

mi islanacağım diyorum.”

Katılımcılar genellikle kültürel farklılık açısından şehir içerisinde alışkın olmadıkları durumlarla karşılaştıklarından bahsetmişlerdir. Bu durumlar ilk başlarda sorun teşkil ederken, zamanla karşılıklı alışma durumunun söz konusu olduğunu belirtmişlerdir. Bu durumlarla ilgili örneklerden birtakım alıntılar ile aşağıda gösterilmektedir:

Katılımcı 10#: “Kültür sorunları çok, çünkü bayağı farklı bir ülkeden geldim. Yabancı olunca ister istemez benim daha anlayışlı olmam gerekiyor, çünkü benim size daha çok ihtiyacım var. O yüzden zamanla aşıyorum, oluyor. Aşamadığım bir sorun var, o da ten rengi.”

Katılımcı 23#: “Kültürel olarak farklı olduğumuz için sosyal yaşamda biraz sıkıntı yaşıyorum. Türkler çok konuşuyor, sohbet etmeyi, çay içmeyi seviyorlar. Güzel bir şey, ama benim için çok konuşmak hoş bir şey değil, zamanımızı boşa harcamış oluyoruz. İstemediğimde zorluyorlar beni. Bizim ülkemizde sabah erken kalkılır, ama Türkler iş olmadığında öğlen uyanabiliyorlar. Biz en geç saat 8-9’da uyanıyoruz. Burada en geç öğlen 1-2 de uyanıyorlar. Bunu hoş görmüyordum, ama yavaş yavaş ben de onlardan etkilenip ben de geç kalkmaya başlıyorum.”

Katılımcıların bazısı bir takım önyargılara maruz kaldıklarını dile getirmiş olup, bu durum ile ilgili örneklerden birtakım alıntılar ile aşağıda gösterilmektedir:

Katılımcı 23#: “Burada dışlanabiliyorsun. Geçen sene bir Türk öğrenci, ben o zamanlar TÖMER’e gidiyordum, bana asansörde sen nerelisin dedi, ben ülkemi deyince, küçümser gibi oldu, nerede biliyor musun dedim, Afrika dedi, bence bir araştırdım. Gerek yok, sen geldin benim memleketime dedi. Çok kırıldım.”

Katılımcı 24#: “Önyargı bazen oluyor. Bir gün dolmuştaydım boş yer vardı oturacaktım, yanımdaki oturmama izin vermedi.”

Katılımcılar giyim ile ilgili pek sorun yaşamamakla birlikte farklı giyinmenin dikkat çekmesi ile ilgili bir takım sorunlarını belirtmişlerdir. Söz konusu ifadelerle yönelik örneklerden birtakım alıntılar aşağıda gösterilmektedir:

Katılımcı 4#: “Sadece yurttaki giyimle ilgili sorun yaşadım. Bir idareci bir türlü kabul edemedi beni, başörtümü başka şekilde bağlıyorum diye. Yurttaki öğrenciler de bana dediler ki giyim tarzını değiştir, dar pantolonlar giyme. Ben hatta Allah yazılı bir kolye takıyorum

onu tutmuş o büyük bir kelime ona saygı göstermen lazım diyor, ben ne yapıyorum ki. Ben sadece yurttan gördüm böyle davranışları, hatta çok şaşırdım burada normalde insanlar çok iyi davranıyorlar.”

Katılımcı 7#: “Bazen kıyafet konularında sıkıntı oluyor. Mesela kısa şort giyince, kötü bakışlar var. İster istemez rahatsız oluyorsun. Üniversite içinde değil, şehirde oluyor bu durum.”

Katılımcı 10#: “Giyim konusunda çok farklı değil, aynı şeyler gibi; ama renkler açısından farklı. Burada daha çok koyu renk giyiliyor. Bizim orada biz çok fazla renkli giyeriz. Ben burada o kadar renkli giysem çok sıkıntı yaşarım, o yüzden hiç denemeyeyim dedim.”

Katılımcı 22#: “Özel yöresel kıyafetleri burada giydiğin zaman insanların çok dikkatini çekiyor. O yüzden giymiyorum. Zaten farklı olduğun için herkes bakıyor, bir de o kıyafetleri giyersem herkes bakar.”

G. Türkçe Öğrenme Süreci

Katılımcılara Türkçe öğrenme süreçlerinin nasıl ilerlediklerinin değerlendirmeleri istendiğinde, çoğunluğunun TÖMER ya da üniversitelerin dil okullarında eğitim aldıkları ortaya çıkmaktadır. Dil öğrenme sürecinde çoğunluğun karşılaştığı sorunlar olarak konuşma, yazma ve akademik dili anlamakta zorlandıkları ortaya çıkmıştır. Aynı zamanda bu sorunu giderebilmek için de katılımcıların çoğunluğu kitap okumaları, film izlemeleri ve Türk arkadaşlar ile vakit geçirmeleri gerekliliğinden bahsetmiştir.

Katılımcıların Türkçe öğrenme süreci ile ilgili olarak eğitimlerini TÖMER ya da üniversitede aldıklarına yönelik ifadelerine ilişkin örneklerden birtakım alıntılar aşağıda gösterilmektedir:

Katılımcı 15#: “Rize’de 6 ay TÖMER’de okudum, dilbilgisi okuduk sadece. Dilimizi arkadaşlar arasında konuşa konuşa geliştirdik.”

Katılımcı 16#: “Türkçe’yi TÖMER’de öğrendim. İlk geldiğim zamanlar hiçbir şey anlamıyordum. İngilizce çok az biliyorum, Arapçam da yok. Kimseyle konuşamıyordum, hep ağlıyordum. Ben buraya geç geldim, TÖMER başlayalı bir ya da iki hafta olmuştu. Kendim çalışıyordum bu süreçte. Kendim öğrenmeye çalıştım. Kendim biraz öğrenince yavaş yavaş anlamaya başladım.”

Katılımcılar Türkçe eğitim sürecinde konuşma / kelime telaffuz etme ile ilgili sorunlarına odaklanmıştır. Söz konusu durum ile ilgili ör-

neklemenden birtakım alıntılar aşağıda verilmektedir:

Katılımcı 18#: “Türkçe’de en zorlandığım kısım konuşma. Bazı kelimeleri farklı. Suriye’de bazı harfler yok. Türkler az konuşuyor bilim için. Lisans öğrencileri yurtta yaşıyorlar, benden daha iyiler. Benim ailem var, ders bittiğinde eve gidiyorum ailemle Arapça konuşuyorum. O yüzden bazı arkadaşlarım konuşmada bende daha iyiler. Anlamada, yazmada sorunum yok.”

Katılımcı 20#: “Telaffuzda zorlanıyorum. Rize’de maalesef Türkçe’yi tam konuşmuyorlar, konuşamıyorlar. Ben dışarı çıktığımda öyle bir kelime duruyordum, sözlükten arıyordum bulamıyordum. Sonra hoca öyle bir kelime bulamazsın, şivesi farklıdır dedi. O yüzden kitaplardan öğrenmeyi çalıştım Türkçe’yi.”

Katılımcı 24#: “Dille ilgili sorun oluyor, ama öğrendikçe sorunu atlatıyoruz. Artık Rize’deki konuşmayı da çözdük. Telaffuzda zorlandım, konuşmada zorlandım. Konuşunca nasıl cümle kuracağını düşünüyorsun, düşününce hata yapıyorsun.”

Katılımcılar Türk arkadaşlar ile vakit geçirerek, dizi film izleyerek ve kitap okuyarak Türkçe’nin geliştiği yönünde vurgu yapmışlardır. Söz konusu durum ile ilgili örneklemeden birtakım alıntılar aşağıda gösterilmektedir:

Katılımcı 5#: “Dil konusunda daha çok kitap okumaya çalıştım, Türk arkadaşlarla konuşmaya, takılmaya başladım dilimde daha fazla ilerleme olsun diye.”

Katılımcı 6#: “Diller arasında farklılık bayağı var. Sizin dizilerinizi, filmlerinizi izledik, kitapları okuduk. Biz sizin dilden az bir şey biliyorduk gelmeden önce. Konuştuğumda, diyelim ki 7 kelimelik bir şey konuşuyorum onun 2 kelimesini ya anlar ya anlamazlar. Ben ilk geldiğim zaman kendi ülkemizdeki arkadaşlarla kaldım. Ama evin dışında, her zaman çevreme Türk arkadaşları topladım. Bunun nedeni, Türkçemi geliştirmek, fazla arkadaş çevresi yapmak, okulda bana yardımcı olacak arkadaşlar edinmekti. Yurtdışına geldiğiniz zaman yurtdışındaki biriyle iletişime geçtiğiniz zaman başarılı olursunuz. İlk günden böyle düşündüm ve yola çıktım. Çok şükür pişman olmadım.”

Katılımcı 22#: “Yazmada sorun yok, ama sizin harfleri söylemede biraz zorluk çektim. Bazen bazı kelimeleri yanlış söylüyorum ve bu da yanlış anlama gelebiliyor. Telaffuzda zorlandım. Arkadaşlarla konuşa konuşa kendimi geliştirdim. Arkadaşlarım hep Türkler.

Normalde biz her zaman beraberiz, top oynuyoruz, beraber yemek yiyoruz. Çünkü Türkçemi de geliştirmek istiyorum. Normalde konuşkan biri değilim, Türkçe öğrenmek için çene çalışıyorum.”

Katılımcı 24#: “Bizde de Latin alfabesi kullanılıyor, yazmada sıkıntı yok. Arkadaş çevresi ile dizi film ile dilimin geliştiğini hissediyorum.”

Katılımcı 2 ve katılımcı 8 gibi katılımcılar Türkçe öğrenme sürecinde yazmada zorluk yaşanması yönünde vurgu yapmışlardır. Söz konusu durum ile ilgili örneklerden birtakım alıntılar aşağıda gösterilmektedir:

Katılımcı 2#: “Yazma açısından, şimdi ben Arapça eğitim gördüm, bu yüzden bu yıl çok fazla Türkçe yazamadım. Türkçe yazmak bilmiyorum nasıl, çünkü TÖMER bitti sonra hemen Arapça başladı.”

Katılımcı 8#: “Yazma beni zorladı. Kompozisyon yazmam biraz uzun süre alıyor. Çok düşünüyorum. Latin alfabesi zaten kullanıyoruz biz de. Grameri Türkçe’nin biraz zor ama alıştum, Türkçe’de fiil sonda olduğu için.”

Katılımcı 10 ve katılımcı 21 Türkçe öğrenme sürecinde dersleri anlamamaya vurgu yapmışlardır. Bu durumun sebebi olarak da derslerin akademik dil içermesini göstermişlerdir. Söz konusu durum ile ilgili örneklerden birtakım alıntılar aşağıda gösterilmektedir:

Katılımcı 10#: “Derslerle ilgili sorunlarım genelde, dil ile ilgili oluyor. Mesela Hukuk dersimiz var diyelim. Hukuk dersinin sanki Türkçe’den ayrı bir dili var, hoca ne kadar iyi anlatsa bile ben o dersi iki üç defa tekrar edince anca bir şeyleri almış oluyorum. Kitaplardan zaten hiçbir şey anlamıyorum. Sınav geliyor, ne kadar hazırlanmak istesem de sınavlara hazır olamıyorum.”

Katılımcı 21#: “Biz genel dili öğreniyoruz, alana girdiğimizde illa ki zorluk çekiyoruz. Çünkü alanın farklı terimleri var, üniversitede kullanılan dil biraz daha ağır bir dil.”

H. Kampüs İçerisinde / Şehirde İnsanların Yaklaşımları

Katılımcılara kampüs içerisinde ve şehirde insanların yaklaşımları sorulduğunda katılımcıların çoğunluğu dersi veren öğretim üyelerinden, uluslararası ofisten, fakülte yönetiminin ve Türk arkadaşlarının yaklaşımlarından, şehir halkının misafirperverliğinden memnun olduklarını dile getirmişlerdir. Bunun yanı sıra olumsuz yönde görüşünü bildiren birtakım katılımcı da söz konusudur. Bu katılımcılar uluslararası ofis ile iletişim kuramadıklarından bahsetmişlerdir.

Katılımcıların bazısı dersi veren öğretim üyelerinin uluslararası öğrenciler ile diğer öğrenciler arasında ayırım yapmadığını belirten ifadelere vurgu yapmıştır. Söz konusu duruma ilişkin örneklemeden birtakım alıntılar aşağıda gösterilmektedir:

Katılımcı 6#: “Kendi hocalarımdan diyeyim, tabii dışarıda da bazı hocalar tanıdık, kendi dersine girip de %100 emin olduğum hocalarımdan diyeyim, İşletme ve bazı iktisat hocaları, iktisat hocalarımdan da dersimize girenler vardı; o hocalardan bugüne kadar hiçbir dışlanmak anlamında, kendi öğrencisi sorduğunda anlatsın biz sorduğumuzda anlatmasın, ben sorduğumda dikkate almasın gibi durumlar hiç yaşamadım. Hatta ben bir şey sorduğum zaman, iki kere sorduğumda hoca bıkmayarak usanmayarak her defasında daha etkili olacak şekilde anlattı. Bugüne kadar dersine girdiğim, eğitimini aldığım hiçbir hoca ile ilgili hiçbir sıkıntım olmadı. Hepsinden çok güzel muamele gördüm, ders konusunda anlatım konusunda, her zaman kapıları açık. Hiçbir hoca bir kere gittiğimizde iyi karşılansın, ikinci gittiğimizde kötü karşılansın, böyle bir durum olmadı, hep iyi karşılandım.”

Katılımcı 12#: “Bazı hocalarımız var, notla ilgili yardım eden hocalarımız var, etmeyen de var. Yardım eden de sadece bana değil herkese veriyor. Herkese eşit davranıyor ki zaten öyle olması lazım.”

Katılımcı 4 ve katılımcı 22, kampüs içerisindeki kişilerin yaklaşımı ile ilgili olarak uluslararası ofis çalışanlarının yardımseverliğine vurgu yapmışlardır. Söz konusu duruma ilişkin örneklemeden birtakım alıntılar aşağıda gösterilmektedir:

Katılımcı 4#: “Uluslararası ofis manevi olarak destekliyor. Rahat rahat konuşabiliyorum onlarla. Çözüm bulamazlar, ama manevi olarak rahatlatırlar beni. Hatta bazen çözüm aramaya çalışıyorlar, ama bulamıyorlar. Konuşmak istediğim zamanlarda oraya gidiyorum rahat rahat, her zaman kapıları açık.”

Katılımcı 22#: “Uluslararası ofistekiler çok yardımcı oluyorlar. Normalde ben kendim gitmedim, geçen sene bir arkadaşımla gittim. Ona yardım ettiler, ben de öyle tanıdım. Uluslararası tanıtım günleri yaptılar, 2 gün. Güzeldi bence, tadını çıkardım. Bana göre iyi çalışıyorlar, her zaman iyi davranıyorlar, sıkıntımızı bilmek istiyorlar, her zaman oraya uğramamızı istiyorlar. Benim için yeterli.”

Katılımcılar kampüs içerisindeki kişilerin yaklaşımı ile ilgili olarak fakülte yönetiminin yardımseverliğine ve evrak konusunda öğrenci işleri

ile sorun yaşamamaya vurgu yapmışlardır. Söz konusu duruma ilişkin örneklemeden birtakım alıntılar aşağıda gösterilmektedir:

Katılımcı 1#: “Ülkemden evrak istendiğinde öğrenci işlerine gidiyorum oradan direkt alabiliyorum bir sıkıntı yaşamıyorum.”

Katılımcı 2#: “İlk geldik, TÖMER’i bitirdik, şimdi ilahiyata geçtik. Biz dört yabancı aynı sınıftaydık, ama farklı farklı sınıf verdiler bize. Söyledik, kabul ettiler. Yardımcı oldular, şimdi beş yabancı öğrenci bir sınıftayız. Hocalar da yönetim de iyi davranıyorlar. Bizim bazen sigorta işlemleri oluyor, belge istiyoruz veriyorlar, bir sıkıntı yaşamıyoruz.”

Katılımcı 3#: “Yönetimden yardımcı oluyorlar. Dekanımızla muhabbetim var, bazen diyor bir isteğin var mı diye soruyor. Buraya geldim kimse hayır demiyor, burada en sevdiğim şey bu. Ülkemden dolayı hocalar hep beni çağırıyor gel bir çay iç diye. Diğer yabancı öğrencilerle nasıl araları bilmiyorum. Güldürmeyi seviyorum, muhabbeti seviyorum, hocalar da beni seviyor.”

Katılımcı 4 ve katılımcı 6, kampüs içerisindeki / şehirdeki kişilerin yaklaşımı ile ilgili olarak Türk arkadaşlarının yardımseverliğine vurgu yapmışlardır. Söz konusu duruma ilişkin örneklemeden birtakım alıntılar aşağıda gösterilmektedir:

Katılımcı 4#: “Yurttaki kızlar çok iyi davranıyorlar. Çok seviyorum onları, öyle bir arkadaşlık vardı ki çok rahattım orada. Sınıf arkadaşlarımla da sıkıntı yaşamıyorum.”

Katılımcı 6#: “İlk yurtdışından geldiğim için arkadaşlara farklı geliyordum, bir de o zaman çok öğrenci yoktu yurtdışından gelen. Ama kötü muamele görmedim. Ben yabancı olduğum için hep birileri çağırıyordu. Arkadaşlarımın çok yardımı dokundu, not konusunda, ders anlatım konusunda.”

Katılımcı 6 ve katılımcı 7, kampüs içerisindeki / şehirdeki kişilerin yaklaşımı ile ilgili olarak şehir halkının misafirperver olmasına vurgu yapmışlardır. Söz konusu duruma ilişkin örneklemeden birtakım alıntılar aşağıda gösterilmektedir:

Katılımcı 6#: “Türkiye’de tüm halkı diyelim, bir tek Rize demeyelim, çok misafirperver insanlar. Misafire çok saygı, hürmet gösteriyorlar. İlk geldiğim sene ev sahibimden, oradaki komşulardan bunu gördüm. Öğrenci olduğumuz için biz hiçbir zaman unutmuyoruz. Haftada bir pişen yemekten, tatlıdan verirlerdi. Bizim ev sahibi kendisine balık alıyor, bize de alıyordu. Bu ülkede bunu çok gör-

dük. İnsanlar kötü değil, hatta iyiler. Biz yabancı olduğumuz için her taraftan hocamız olsun, Rize'deki insanlar olsun hep bize iyi davranmışlardır. İnsanlarla ilgili bir sıkıntı yaşamadık. Kimse bize yabancı muamelesi yapmadı olumsuz bir şekilde. Sorduğumuz her şeye cevap aldık, her zaman yardımcı oldular bize. Ya da ben her zaman iyi insanlara denk geldim.”

Katılımcı 7#: “Kampüs içerisinde insanların davranışları güzel, kötü diyemem, herkes memnun karşılıyor. Şehir zaten ayrı bir sevimli karşılıyor. Herkes tanışmak istiyor, evine davet etmek istiyor. Şehir çok güzel. Herkes olumlu bir şey söylüyor, kötü bir şey söyleyen şu ana kadar yok. Bana en çok kültürel farklılıkları, yemekleri soruyorlar. Buraya nasıl geldiğimi, nasıl tercih yaptığımı, alışıp alışmadığımı, bir sıkıntımın olup olmadığını soruyorlar.”

I. Akademik Danışmanlık Hizmetleri

Katılımcılardan akademik danışmanlık hizmetlerini değerlendirmeleri istenildiğinde, katılımcıların çoğunluğu herhangi bir sorun yaşadıklarında danışman öğretim üyelerinin yardımcı olduklarına vurgu yapmıştır. Bunun yanı sıra bazı katılımcılar uluslararası öğrencilere yönelik ek ders yapılması gerekliliğinden bahsetmişlerdir.

Söz konusu duruma ilişkin örneklerden birtakım alıntılar aşağıda gösterilmektedir:

Katılımcı 6#: “Biz bazı dönemlerde genellikle yurtdışında oluyoruz. Hocalarla e-posta üzerinden iletişime geçiyoruz. Bazen sıkıntı yaşadım, harç paramı geç yatırdım, kontenjan dolmuştu dersleri seçememiştim. Her zaman hocalarımız bizim için en iyisini yaptılar, saatlerce bilgisayarın başında oturdular. Ders ekleme-çıkarma konusunda olsun, yanlış yaptığım bir şeyi düzeltme konusunda olsun, he zaman danışmanlarımızın bizim üzerimizde çok büyük emeği olmuştur.”

Katılımcı 7#: “Anlamadığımız herhangi bir konuda odalarına gittiğimizde yardımcı oluyorlar. Bize ek ders yapsalar çok iyi olur, birinci sınıftan başlayarak. Yapan bir tane hoca var, Fizik hocamız yapıyordu, çok iyiydi. Ama diğerleri ek ders yapalım demiyordu. İlk geldiğimiz zaman ek ders yapsalardı çok iyi olurdu.”

Katılımcı 8#: “Hocalarımızla sosyal medyadan bile konuşabiliyoruz, ders dışında bile konuşabiliyoruz. Bize yardımcı oluyorlar.”

Katılımcı 17#: “Bazı hocalarda danışmanlık hizmeti var, bazısında

yok. Ama çoğu hocamız odamıza gelebilirsiniz, sorularınızı cevaplarız diyorlar. Zaten sıkıntımız olduğunda söylüyoruz hocalarımıza, yardımcı oluyorlar.”

J. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi’nde Alınan Eğitimin Kalitesi

Katılımcılara Üniversite’nin eğitim kalitesi sorulduğunda, öğretim üyelerinin iyi ders anlatması ve teknolojinin ve teknik altyapının derslerde kullanılması açısından olumlu görüşler yer almasına rağmen, İngilizce ve Arapça gibi bölümlerde yabancı diller konusunda yardımcı olabilecek öğretim üyelerinin yetersiz olduğu yönünde olumsuz görüş bildiren bir takım katılımcılar da yer almaktadır. Katılımcılar kendi ülkeleri ile Türkiye’de alınan eğitim arasında farklılıklar olduğundan bahsetmiştir. Bu katılımcıların çoğu söz konusu farklılıklar ile ilgili olarak, Türkiye’de alınan eğitimin daha iyi olduğuna değinmiştir. Söz konusu durumlara ilişkin örneklemeden birtakım alıntılar aşağıda gösterilmektedir:

Katılımcı 2#: “Genel olarak iyi gidiyor, eğitim sistemi olsun TÖMER olsun, iyi geçti. Hocalar iyi anlatıyor, projeksiyon kullanıyor, teknolojiyi kullanıyorlar, iyice anlatıyorlar. Bir sınıfta Türkler var, yabancılar var. Bir konu ile ilgili karışık fikirler var. Karışık fikir olunca daha geniş alan oluyor ve bizim için daha faydalı oluyor.”

Katılımcı 6#: “Burada daha önce hiç görmediğimiz dersler gördük. Bunlar bize çok yararlı oldu mu? Evet, oldu. Gelecekteki iş hayatımızda, kendi ülkemizde ya da burada çalışırken yararlı olacak mı? Evet, olacak. Benzer dersler de var. Yönetim dersleri olsun, işletme dersleri olsun, alanımızla ilgili bazı dersler farklı. Burada uygulananlar bazen ülkemizde uygulanmıyor ya da orada uygulanan bazı şeyler burada uygulanmıyor. Burada bazı hocalarımız kendi farklı eğitim aldıkları okullarındaki bilgileri bize aktarıyor ve bunlar çok önemli bilgiler olabiliyor. Çoğu zaman bir işletmecinin yarın öbür gün çalıştığında başarılı olmasında yardımcı olacak çok konular var. Görmediğimiz dersler, daha bize katkı sunan dersler var, önemli farklılık olarak.”

Katılımcı 9#: “Bizde Tıp Fakültesi 7 yıl, sizde 6 yıl. Sizde komite sistemi, bizde ders sistemi var. Bizde baraj yok, sizde baraj var. Ama ders konuları aynı. Sadece sistemler farklı. Tercih etme hakkım olsa burayı tercih ederdim, burada eğitim daha iyi. Mesela bizde dersleri veriyorlar, ama aynı gün sınav oluyorsun, bitiyor. Burada hastane olanakları daha iyi.”

Katılımcı 22#: “Buradaki eğitim standartları yüksek, hem kalite hem hocalar hem eğitim gereçleri her şey iyi.”

K. Akademik Başarının Artması için Olması Gereken Koşullar

Katılımcılara akademik başarılarının artmasına yardımcı olacak koşulların neler olması gerektiği sorulduğunda, çoğunluğu akademik dilin iyi olması gerektiği, derslere iyi bir şekilde hazırlanılması gerektiği ve maddi durumlarının iyi olması gerektiğine vurgu yapmışlardır. Söz konusu durumlarla ilgili örneklemeden birtakım alıntılar ile aşağıda gösterilmektedir:

Katılımcı 1#: “Maddi durum çok önemli bayağı etkiliyor. Çünkü öğrenciyi bayağı bir strese sokuyor, sonradan da okuyamıyor hazırlanamıyor biraz sıkıntı yaşıyor ondan dolayı. Okulda o kadar başarılı diyemem kendime, çünkü yeni başladım, akademik dile yeni alışmaya başladım. Akademik dil biraz zorladı beni.”

Katılımcı 7#: “Anladığın bir şeyi sınav zamanı kağıda dökemiyorsun, kelimelerle açıklayamıyorsun. Orada zorluk çekiyorsun. Aldığım eğitimde yer alan kelimeleri aklımda tutamayabiliyorum, ezber yapıyorsun, ama o da unutuluyor.”

Katılımcı 9#: “Fazla çalışılması lazım, Türk 1 saat çalışıyorsa, biz 5 saat çalışıyoruz. Dil farklılığından kaynaklı bir durum bu. Bir de Tıp terimleri ayrı bir dil. Bizim için ilk sene zor, ikinci sınıfta her şeye alışıyoruz ders sistemine falan alıştığımız için sıkıntı yaşamıyoruz.”

Katılımcı 15#: “Türkçe’yi keşke iyice okusaydım daha başarılı olurum.”

Katılımcı 19#: “Anlarsak notlarımız daha yüksek olacak. Dersi iyi anlayabilirsek notlar yüksek olur. Temelinde dil problemi var.”

Katılımcı 24#: “Derslere vakit ayırmak, çaba göstermek gerekiyor. Dili geliştirmek gerekiyor özellikle. Dili geliştirirsek başarı düzeyimiz artar. Çünkü bazen bir cümle okuyorsun sen başka anlam çıkarıyorsun, aslında cümle onu söylemiyor, başka anlam içeriyor.”

L. Kampüsü Sahip Olduğu Olanaklara Göre Değerlendirme

Katılımcılar kampüsü değerlendirirken, kampüsün hem olumlu hem de olumsuz yönlerinden bahsetmiştir. Bazılarının olumlu bir şekilde kampüste aradıklarını bulduklarından, kütüphane hizmetlerinden yararlanılmasından, kampüste her yere kolay bir şekilde ulaşıldığından bahsettikleri görülürken; bazılarının ise, kütüphanenin, kampüsün küçük

olması, kampüsün dağınık olması, bazı fakültelerin merkez kampüsün dışında uzak yerlerde olması, sosyalleşmenin gerçekleşmemesi gibi durumlara vurgu yaptığı görülmüştür. Söz konusu durumlarla ilgili örneklerden birtakım alıntılar ile aşağıda gösterilmektedir:

Katılımcı 2#: “Kampüsün yer biraz küçük; çünkü Rize zaten biliyorsunuz dağ, deniz. Ama yine de iyi yere konumlanmış, yeni bina yaptılar, İlahiyat Fakültesini yeni yaptılar, Kongre Merkezi’ni yeni yaptılar, yavaş yavaş geliyor büyümesi için. Yurtlar da yapıyorlar. Oynama salonu yok, ama onu da yapıyorlar, yapacaklar. Burada öğrenciler futbol, basketbol oynayabiliyor; seçenek olarak onlar var, çoğu şey yok ama onlar da yavaş yavaş gelecekler. Umuyoruz ki biraz daha vakit alacaklar, yeni kurulmuş bir üniversite olduğu için bunlar normal, gittikçe bu eksiklikleri de dolduruyoruz.”

Katılımcı 5#: “Burası sadece biraz çok küçük. Ona yapılacak bir şey yok, kendimiz seçtik. Burada sosyallik açısından hiçbir şey yok, sadece derse giriyorsun o kadar. İkinci katta bir yer var, orada yemeğe gideriz sadece. Kampüs karmaşık değil.”

Katılımcı 13#: “Benim çoğu vaktim kütüphanede geçiyor. Çoğu arkadaşarımla kütüphanede görüşüyoruz. O yüzden çok iyi vakit geçiriyoruz.”

Katılımcı 20#: “Eksiklikler var, çünkü herkes kabaca davranıyor. Gidiyorsun bir şey soruyorsun %55-60 insan gibi davranmıyor. Kampüs yeterli değil, kantin o kadar etkin değil bence. Daha büyük olabilir. Burada yemek yiyorsun, çay içiyorsun gidiyorsun, başka bir şey yok. Kütüphane küçük, öğrencilere yetmiyor. Sınav zamanı yer bulamıyorsun. Kantin çok kalabalık oluyor, ses oluyor, bir şey öğrenemiyorsun.”

Katılımcı 21#: “Yeni yapılan kütüphane çok güzel. Sınav zamanları yetersiz kalıyor ama sınav olmayınca yeterlidir. Yerleşim çok iyi değil, karışık. Başka okullarda herkesin farklı fakültelerden arkadaşı olur, maalesef bizim hiç olmadı, bir araya denk gelmiyoruz, geliyorlar mı bilmiyorum. Mühendislik fakültesi var, ama öğrenci geliyor mu hiç denk gelmedim.”

Katılımcı 24#: “Tıp Fakültesi’nde çoğunlukla yaptığımız ders çalışmak olduğu için karşılıyor. Spor salonu vardı bizde, voleybol da vardı kaldırdılar. Spor için merkez kampüse gelebiliriz, ama uzak kalıyor bize. Fiziksel, spor aktivitelerinden dolayı yetersiz buluyorum. Bizim kütüphanemiz bile değişik, yolun kenarında olduğu

için sürekli araba geçer gider, biri sürekli kapıyı açar. Ders çalışmak için çok uygun değil. Spor yapmak için de olanaklar kaldırıldı, o yüzden iyi değil. Merkez kampüs aktivite konusunda çok daha iyi, resim kursu var, büyük kütüphanesi var, spor salonu var, ama sosyal kulüplerin de aktif olması gerektiğini düşünüyorum. Tartışma kulübü mesela, özellikle üniversite farklı görüşlerin sesli bir şekilde konuşulması iyi bir şey olur. Bazı kulüpler de var, ama aktif değil.”

M. Üniversite Dışında Geçen Vaktin Değerlendirilmesi

Katılımcılara üniversite dışında vakitlerini nasıl geçirdikleri sorulduğunda, çoğunluğunun arkadaşları ile vakit geçirdiği ortaya çıkmaktadır. Bazı katılımcılar ise, ders çalıştıklarını, evde ya da yurttaki vakit geçirdiklerini ve spor yaptıklarını vurgulamıştır. Söz konusu durumla ilgili örneklerden birtakım alıntılar ile aşağıda gösterilmektedir:

Katılımcı 3#: “Derslerimiz 8:30 da başlıyor 17:00 da bitiyor diyelim, sonra yurda gidiyorum 1-2 saat uyuyorum. Sonra ders çalışıyorum. Belki hafta sonu bir sahile çıkarız arkadaşlarla, bu kadar yani. Derslerin yoğunluğundan bu şekilde oluyor, sonuçta iyi bir doktor olmam lazım, herhangi bir doktor değil.”

Katılımcı 10#: “Kızlarla daha çok vakit geçiriyorum, Trabzon’a gidiyorum. Geziyorum, gezmeyi seviyorum.”

Katılımcı 13#: “Çarşıya, sahile gidiyoruz. Futbol oynuyoruz, bazen Rize dışına çıkıyoruz.”

N. Türkiye, Rize ve Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi ile ilgili Beklentiler ve Karşılaşılan Durumlar

Katılımcıların bazısı genel anlamda beklentilerinin karşılandığı; bazısı ise, beklentileri ile karşılaştıkları arasında farklılıklar olduğunu belirtmiştir. Bu farklılıklar genellikle Türkiye ve Rize ile ilgilidir. Katılımcılardan bazısı Rize’nin yaşamak için küçük bir şehir olduğunu, halkın dini gereklilikleri tam anlamı ile yerine getirmediğini belirtmiştir. Bunun yanı sıra olumlu bir şekilde bazı katılımcılar Türkiye’nin güzel bir ülke, Rize’nin sakin bir şehir olduğundan bahsetmiştir. Söz konusu durumlara ilişkin örneklerden birtakım alıntılar aşağıda gösterilmektedir:

Katılımcı 1#: “Buraya geldiğimde beklediğim şeyle karşılaştım aslında. Hayal ettiğim şeylerin hepsi burada var aslında. Biraz endişem vardı buraya gelmeden önce, nasıl bir yer diye. Sorduğumda sakin bir yer, rahat bir yer dediler. Yine de bir tedirginlik oluşuyor insanda, çünkü yurtdışına çıkıyorsun, hiç görmediğin bir yere gi-

diyorsun tabii ki tedirginlik oluyor insanda. Ama geldikten sonra rahatladım. Çünkü rahatlığın olduğunu gördüm, insanlar çok iyi burada onu görünce rahatladım. Şehir de üniversite de benim için önemliydi. Eğitim daha önemli olduğu için üniversite daha önde geliyordu benim için. Şehrin büyüklüğüne, küçüklüğüne, üniversitenin nasıl olduğuna internetten görsellerden baktım. Eğitim düzeyine baktım, buradakilere sordum sorduşturdum, eğitim düzeyi çok iyi dediler, o yüzden geldim.”

Katılımcı 3#: “Türkiye’ye geldiğimde Rize’ye geleceğimi bilmiyordum. Başka şehre gitseydim rahat olmayacaktı, burası rahat, sakin yer.”

Katılımcı 5#: “Tabii ki beklentilerim ile karşılaştıklarım arasında farklılık oldu. Ben Rize’yi Ankara gibi bir yer biliyordum. Ankara’da herkes kendi işinde, kimse kimseye bakmıyordu. Ama burada öyle değil. Bir şey öğrenmem yeterli benim için, yeter ki eğitim olsun. Türkiye’de kalmayı düşünüyorum, Rize’de değil ama. Yaşamak için Rize’de kalmam, derslerimin bitmesi için kalırım. Yaşamak için çok küçük bir yer, alışveriş merkezi bile yok burada.”

Katılımcı 8#: “Daha önce ben başka bir ülkeye gitmek istiyordum, ama vize sıkıntısı vardı. Burada eğitim kalitesi duyduğuma göre çok iyiydi. Buradan diplomamı alırsam, ülkemde kolay bir şekilde iş bulabilirim. Ya da Avrupa ülkesine kolayca gidebilirim; ya da burada da yaşayabilirim, iyi bir ülke burası. İnternette tanıştığım Türk arkadaşlardan buradaki eğitim ile ilgili bilgi aldım, tavsiye ettiler. Arkadaşlarıma göre bu üniversite iyiydi ve evet karşılaştığım iyi bir üniversite oldu.”

Katılımcı 17#: “Türkiye’nin her şeyi kalitelidir diye düşünüyordum. Giysisidir, üniversitesi daha iyi eğitim verir gibi. Geldiğimde de öyle karşılaştım, olumlu yani.”

Katılımcı 22#: “Ülkemdeyken şöyle düşünüyordum, buraya geldiğim zaman Araplar beyaz giyiyorsa siz de öyle giyiyorsunuz sanıyordum. Buraya geldiğimde Batı gibi giyiyor olduğunuzu gördüm. Türkiye deyince herkes Müslüman ülke olarak görüyor. Ben geldiğimde başka bir Türkiye buldum, Batılı gördüm burayı. Olumsuz demiyorum, sadece beklentim o yönde değildi.”

Katılımcı 24#: “İnternete bakmadan önce daha farklı bir düşüncem vardı. Daha Osmanlı gibi düşünüyordum. İnternete baktığımda şaşırardım, baktığımda daha batı tarzı geldi. Ben Suudi Arabistan,

İran gibi düşünüyordum; ama daha özgür. Benim dinim farklı olduğu için bir tedirginlik yarattı bende ilk. Sonra baktım öyle olmadığını gördüm.”

O. Recep Tayyip Erdoğan Üniversite'nin Öğrenci Yararına Uygulamalarda Bulunmasına Yönelik Tavsiyeler

Katılımcılara Üniversite'nin uluslararası öğrenciler yararına nasıl uygulamalarda bulunması gerektiği sorulduğunda, çoğunluğu öğrencilerin maddi sorunlarının giderilmesi gerektiğinden, bu bağlamda burs imkânlarının sunulabileceğine vurgu yapmıştır. Bunun yanı sıra bazı katılımcılar da Üniversite'de aktivitelerin ve dil yetkinliğinin arttırılması konusunda görüşlerini belirtmişlerdir. Söz konusu durumlara ilişkin örneklerden birtakım alıntılar aşağıda gösterilmektedir:

Katılımcı 13#: “Burs temin edebilirler. Daha fazla aktivite yapabilirler. Mesela spor alanında yarışma yapabilirler. Öteki şeylerde sıkıntı yok. Bu sene futbol turnuvası çok iyi oldu. Güzel bir duygu yaşadık. Satranç yarışmaları yaparlarsa daha iyi olur.”

Katılımcı 15#: “Arapça daha güçlü olsaydı, yabancı öğrenci olarak daha yararlı olacaktı, ama Türkler için çok iyi. Burada ilahiyat okuyan Türkler çok fazla. İlahiyatın Arapça okunmasını daha yararlı bulurdum.”

Katılımcı 24#: “Diğer kurumlarla ilişki kurmak yurtdışı yurtçi olsun, sosyal aktiviteleri arttırmak, eğitim kalitesini arttırmak. Üniversite okuyan başarılı öğrencilere burs verilebilir, belki o zaman onların çalışmalarını için motivasyon olur.”

P. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'ne Gelmek İsteyen Uluslararası Öğrencilere Tavsiyeler

Katılımcılara Üniversite'ye gelmek isteyen öğrencilere Üniversite'yi tavsiye edip etmedikleri yönlerin neler olduğu sorulduğunda, çoğunluğu genel anlamda Üniversite'yi tavsiye edeceklerini belirtmişlerdir. Katılımcılardan bazıları gelecek öğrencilere maddi zorluklar hakkında bilgilendirme yapacaklarını belirtirken; Türkçe'yi iyi bir şekilde öğrenmeleri, derslere iyi bir şekilde hazırlanmaları, Türkçe kitaplar okumaları ve sosyalleşmeleri gerekliliğinin önemine vurgu yapmışlardır. Söz konusu durumlara ilişkin örneklerden birtakım alıntılar aşağıda gösterilmektedir:

Katılımcı 3#: “Beni motive eden, Tıp Fakültesi'nde arkadaşlar beni tanıyor zaten, onlarla çıkıyorum diyelim, muhabbetim de iyi, anlıyorum güldürüyorum. Arkadaşlar diyor ki şimdi çalışalım, ama

bazen sen çalışmıyorsun diyorlar. Biz çalışıyoruz güzel puan alıyoruz, sen almıyorsun dediler. Kapışalım sizinle dedim, kapışmaya başladık; şimdi gaza getirdiler beni, ben de çalışıyorum, çalışıyorum, çalışıyorum. Onlar sayesinde iyi puanlar almaya başladım. Temel olarak sosyalleşme, onlarla ilişki içerisinde olmam motive etti beni.”

Katılımcı 4#: “Tabii ki tavsiye ederim. Eğer paranız yeterli değilse gelmeyin, yardım edecek bir kişi yok burada diyeceğim.”

Katılımcı 9#: “Türklerle takılmasını tavsiye ederim. Dili hallettikten sonra gerisini problem olmayacağını düşünüyorum. İngilizce eğitim verilseydi burada, hiçbir sıkıntı yaşamazdık. Buraya gelmeden TOEFL aldım zaten.”

Katılımcı 13#: “Burayı tavsiye ediyorum, ama eğer burs almıyorlarsa, Rize çok pahalı. Belki başka yer, şehir daha ucuz olabilir. Kültür aynı, hiçbir sıkıntı yok. Biz burs aldığımız halde sıkıntı yaşıyoruz.”

Katılımcı 14#: “Kesinlikle gelin derim. TÖMER çok iyi bir yer. Türkçe’yi çok güzel öğrendik biz. Büyük problem para sıkıntısı. Dil varsa her şey çözülür.”

Katılımcı 15#: “Dil öğrenmek için çekinmemesi gerekir. Çekinirse dil öğrenemez. İlk geldiğimde çok çekiniyordum, çekinince Türkçemin iyileşmediğini gördüm. Çekinmeyi bıraktım Türkçem gelişti.”

Katılımcı 18#: “Türkiye’ye neden geldi, okumak için. Özellikle Türk arkadaşlar konuşmalı, onlar daha iyi olacak. Türkçe’ye daha fazla dikkat etmeleri lazım. Ders geçme puanları noktasında sıkıntısı oluyor öğrencilerin, ama ben iyi okursam, iyi çalışırsam sıkıntı olmayacak bence. Derse çalışırsan yüksek puan alacaksın.”

Katılımcı 22#: “Rizeliler iyi insanlar olduğu için burayı seçtim, insanlar yardımsever burası rahat, iyi bir ortamda okumak istediğim için burayı seçtim. Buraya gelince fazla zorluk çekmezler, geldiklerinde onlara yardım edebilirim. Türkçe bilmedikleri için çok zorlanacaklar. Burası güzel bir üniversite ve modern binaları var, büyük kütüphane var. Hocalar da iyi. Yüksek eğitim standardına sahip, uluslararası kabul olmuş sertifikalar veriyor. Yabancı arkadaşlarla vakit geçirmek iyi bir şey değil, o zaman hep İngilizce konuşur, Türkçe konuşamaz; dilini geliştiremez. Buraya geldiklerinde her zaman Türklerle takılmaları gerekiyor.”

III. SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu çalışmanın amacı, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde eğitim gören uluslararası öğrencilerin makro düzeyde Türkiye ve Rize'de, mikro düzeyde ise, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde karşılaştıkları durumları tespit ederek, görüşlerini anlamaya çalışmaktır. Böylelikle memnun oldukları durumların, karşılaştıkları sorunların neler olduğu belirlenerek, Üniversite'nin olumlu yönlerini arttırıp, olumsuz yönlerini bertaraf ederek daha tanınır ve öğrenci için cazip bir Üniversite haline getirebilmek amaçlanmaktadır. Bu kapsamda genelleme yapılamamasına rağmen, zengin bir veri elde edebilmek amacı ile nitel araştırma yöntemlerinden derinlemesine görüşmeler tekniği tercih edilmiştir. Yapılan derinlemesine görüşmelerde, Üniversite'ye mümkün olduğunca farklı ülkelerden, kültürden gelen uluslararası öğrenciler dâhil edilerek, konu ile ilgili daha fazla fikir elde edilmeye çalışılmıştır.

Uluslararası öğrencilerle gerçekleştirilen derinlemesine görüşmeler sonucunda elde edilen bulgular doğrultusunda (genellenememek ile birlikte) aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

Araştırma kapsamında uluslararası öğrencilerin genel anlamda karşılaştığı olumlu / olumsuz durumlar, 10 farklı alt başlıkta toplanmıştır. Uluslararası öğrenciler genellikle üniversite dışında karşılaştıkları sorunları dile getirmişlerdir. Bu bağlamda öncelikli olarak yemek ile ilgili sorunlar yer alırken, sırasıyla maddi sorunlar, dil sorunları, insan ilişkilerinde sorunlar yaşama, sağlık sorunları, önyargılı yaklaşımlar, barınma ile ilgili sorunlar, iklim ile ilgili sorunlar, halkın yabancıları garipsemesi, farklı giyinmenin dikkat çekmesi başlıkları yer almaktadır. Bu kapsamda uluslararası öğrenciler yemek ile ilgili sorunlarından bahsederken genellikle yemeklere alışmalarının zaman aldığından ve damak tadı açısından farklılıklar (baharatlı, yağlı olup olmama) olduğundan bahsetmişlerdir. Uluslararası öğrencilerin yemek ile ilgili sorunlarında çoğunlukla kendilerinin kahvaltıya alışkın olmamaları, ancak Türkiye'de kahvaltı kültürünün olması yönünde bulgulara rastlanılmaktadır. Güleç ve İnce (2013), de çalışmalarında benzer bir şekilde uluslararası öğrencilerin yemekler ile ilgili orta düzeyde sorun yaşadıkları sonucuna varmıştır (Güleç ve İnce, 2013: 95). Uluslararası öğrencilerin karşılaştıkları maddi sorunların kaynağı olarak Rize'nin pahalı bir şehir olması ve aynı zamanda burs olanaklarının kısıtlı olması söylenebilir. Uluslararası öğrenciler bir diğer sorun olarak, insan ilişkilerinde sorun yaşadıklarını ve bu sorunun Rize'de yaşayan insanların meraklı ve sinirli olmasından kaynaklandığını belirtmişlerdir. Bu çalışmanın sonuçları ile benzer bir şekilde, Şahin ve

Demirtaş (2014), uluslararası öğrencilerin akademik başarıları ve karşılaştıkları sorunları ortaya koymaya yönelik yaptıkları çalışmada karşılaşılan sorunların çoğunlukla maddi sorunların, yemek, ulaşım, dil, barınma sorunları olduğunu belirtmişlerdir (Şahin ve Demirtaş, 2014: 88). Perry vd. (2017) de çalışmalarında uluslararası öğrencilerin karşılaştığı sorunlar olarak maddi sorunları, sağlık ve dil sorunlarını göstermişlerdir (Perry vd., 2017: 279).

Katılımcılar kampüs içerisinde / şehirde insanların kendilerine yönelik davranışları sorusuna yanıt olarak en çok dersi veren öğretim üyelerinin uluslararası öğrencileri, diğer öğrencilerden ayırmaması olarak ifade etmişlerdir. Bu durumu sırasıyla, herhangi bir sorun yaşadıklarında uluslararası ofisin, fakülte yönetiminin, Türk arkadaşlarının yardımcı olması, şehir halkının misafirperver olması izlemektedir. Uluslararası öğrenciler dersi veren öğretim üyelerinin diğer öğrencilerle kendilerini eşit tutma açısından memnun olmakla birlikte, dersleri anlamama noktasında kendilerine daha fazla yardımcı olmalarını beklemektedirler. Bu durumun dersi veren öğretim üyeleri tarafından özellikle öğrencilerin geldiği ilk yıllarda ek ders ve sınavlarda ek süre verilerek desteklenmesi beklenmektedir.

Katılımcılar Türkçe öğrenme süreçleri ile ilgili olarak Türkçe eğitimlerini çoğunlukla TÖMER ya da Üniversitelerin dil okullarında aldıklarını belirtmişlerdir. Katılımcılar TÖMER’de aldıkları dil eğitiminin günlük kullanıma yönelik olduğunu, akademik dil ile günlük Türkçe’nin birbirinden farklı olduğunu ve bu durumun kendilerini, akademik terimlerin yoğun olduğu derslerde zorladığını belirtmişlerdir. Öğrencilerin çoğunluğunun Türkçe öğrenirken en fazla konuşmada ve kelimeleri telaffuz etmede zorlandıkları söylenebilir. Daha sonra sırasıyla Türkçe yazmada, akademik dilde sorun yaşadıklarını belirtmişlerdir. Bu tür sorunları aşabilmek için Türk arkadaşlarla vakit geçirdikleri, daha fazla Türkçe kitaplar okudukları ve Türkçe film izlediklerini söylemişlerdir. Biçer, Çoban ve Bakır (2014), uluslararası öğrencilerin Türkçe öğrenmede karşılaştıkları sorunları benzer bir şekilde öncelikli olarak telaffuz (konuşma) ve yazmada yaşadıklarını belirtmişlerdir (Biçer vd., 2014: 125).

Araştırma kapsamında farklı konularda görüşlerine başvuru alan katılımcıların, kampüsü olanaklarına göre değerlendirirken, en fazla kampüste aradıklarını bulduklarını ifade etmişlerdir. Bu durumun dışında sırasıyla, kütüphanenin küçük olması, kampüsün küçük ve dağınık olması, kampüste sosyalliğin olmaması ve kampüs içerisinde her yere kolay ulaşılabilmesi ifadelerine dikkat çekmişlerdir. Özellikle üniversitede kütüp-

hane ve çalışma alanlarının büyük ve 24 saat açık olması gerekliliğinden bahsetmişlerdir². Merkez kampüs dışındaki fakültelerde eğitim alanları taleplerinin daha fazla olduğu (kütüphane, yeme-içme yerlerinin, spor alanlarının artırılması) söylenebilir.

Katılımcılara üniversitede karşılaştıkları olumlu ve olumsuz durumlar sorulduğunda, olumlu yönden en çok insanların yardımcı (samimi) olduklarına vurgu yaparlarken, olumsuz yönde ise en çok ilk geldikleri zaman uluslararası ofisin varlığından haberdar olmamalarından bahsetmişlerdir. Bazı uluslararası öğrenciler, ilk geldiklerinde ofisin kendileri ile irtibat halinde olması gerektiğini belirtilmiş olup, kayıt işlemleri ya da barınma konularında danışmanlık hizmetleri vermeleri konusunda eksik kaldıklarını söylemişlerdir. Son zamanlarda uluslararası öğrencilere yönelik birtakım kültürel ve sportif etkinlikler gerçekleştirilmesi ile olumlu gelişmelerden memnun olan öğrenciler, bu sürecin sürdürülebilir olması yönünde taleplerini dile getirmişlerdir. Baklashova ve Kazakov (2016), uluslararası öğrencilerin başka bir ülkede başarılı bir şekilde adapte olmaları için özel hizmetlere, öğrenci birlikleri, yabancı öğrencilerin adaptasyon merkezleri ve bölümleri, uluslararası kulüpler ve çeşitli öğrenci organizasyonları gibi organizasyonlara ihtiyaçları olduğunu belirtmişlerdir. Böylelikle öğrencilere karşılaştıkları zorluklarla nasıl başa çıkmaları gerektiğine yönelik yardımcı olunmaktadır (Baklashova ve Kazakov, 2016:1828).

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nin nasıl bir üniversite olduğunu değerlendiren katılımcılar, en çok üniversitenin genel anlamda güzel ve memnun edici bir üniversite olduğunu belirtmişlerdir. Bunun yanı sıra eğitimde zorlanma ve küçük bir üniversite olduğu yönünde de görüş beyan eden katılımcılar da olmuştur. Bu durum Özkan ve Acar-Güvendir (2015)'in uluslararası öğrencilerin yaşam durumlarına yönelik yapmış oldukları çalışma ile benzerlik göstermektedir. Trakya ve Kırklareli Üniversiteleri'nden toplam 38 öğrenci ile yapılmış olan derinlemesine görüşmeler sonucunda da uluslararası öğrencilerin genel anlamda üniversite yaşamlarından, arkadaşlarından ve öğretim elemanlarından memnun olduklarını, okudukları üniversitenin beklentilerini karşıladıkları, bunun yanı sıra barınma ile ilgili sorunlar yaşadıkları ortaya çıkmıştır (Özkan ve Acar-Güvendir, 2015:174).

2 Araştırma süreci içinde, Üniversite yönetimi tarafından, öğrencilere ders çalışmaları için merkez kampüs içinde 24 saat açık çalışma alanları tahsis edilmiştir.

Katılımcılara Türkiye, Rize ve Üniversite ile ilgili beklentilerinin karşılanıp karşılanmadığı sorulduğunda, katılımcıların Türkiye'ye gelmeden önce ya arkadaş çevresine veya tanıdıklarına sorarak ya da internetten ön bir araştırma yaparak bilgi topladıklarından bahsetmişlerdir. Katılımcıların verdikleri cevaplar neticesinde, en çok beklediğim şekilde çıktı ve beklediğim ile karşılaştığım farklı çıktı ifadeleri ön plana çıkmaktadır. Beklentilerinin karşılanması eğitimin iyi olması yönündeyken; beklentileri ile karşılaştıkları arasında farklılıklar olması Türkiye'nin toplumsal yapısı, Rize'nin yaşamak için küçük bir şehir olmasından ileri gelmektedir. Katılımcılar tarafından Türkiye'nin toplumsal yapısı ile ifade edilen, bazı katılımcıların burayı gelmeden önce daha kapalı bir toplum olarak beklediklerini; geldikten sonra ise, Türkiye'nin daha çok Batı toplumlarındaki özelliklere sahip olduğunu ifade etmişlerdir.

Üniversite'de alınan eğitimin kalitesini değerlendiren katılımcılar, en çok geldikleri ülke ile Türkiye arasında eğitim açısından farklılıklar olduğunu; bu farklılıkların başında ise buradaki eğitimin ağırlıklı olarak daha iyi olduğunu (dersi veren öğretim üyelerinin dersi iyi bir şekilde anlatması ve teknolojinin ve teknik altyapının derslerde kullanılması) vurgulamışlardır. Söz konusu farklılıklar olarak, bazı derslerin kendi ülkelerinde olmaması ve ders içeriklerinin ve eğitim sisteminin farklı olmasını sıralamışlardır. Bunun yanı sıra katılımcıların bazıları eğitimde Türkçe'nin yanı sıra farklı dillerde de dersler verilebileceğini belirtmişlerdir.

Katılımcıların Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'ni tercih etme sebeplerinde, öncelikli olarak arkadaş / tanıdık tavsiyesi gelmektedir. Bunun yanı sıra Yabancı Öğrenci Sınavı (YÖS)'nden aldıkları puan sonucunda ve Yurtdışı Toplulukları Bursu'ndan (YTB) dolayı tercih etme durumunda kaldıklarını belirtmişlerdir. YTB bursu İlahiyat, Tıp ve Diş Hekimliği Fakültelerine burs imkânı sağladığı için öğrenciler aslında Üniversite'nin kendisini değil, öncelikli olarak bölümü tercih ettiklerini de söylemiştir. Ayrıca bazı katılımcılar da Üniversite'nin isminin de tercih sebepleri olduğunu belirtmişlerdir. İsmine göre tercihte bulunan öğrenciler, isminden dolayı daha kaliteli eğitim verileceğini, fiziki ve sosyal olanakların daha iyi olacağını düşündüklerini söylemişlerdir.

Üniversite dışında katılımcıların vakitlerini nasıl değerlendirdikleri sorulduğunda, büyük çoğunluğunun arkadaşları ile dışarıda gezdikleri, sahile ya da şehir dışına çıktıkları ortaya çıkmıştır. Bunun yanı sıra, vakitlerini ders çalışarak, evde ya da yurttaki kalarak, spor yaparak geçirdikleri söylenebilir. Tıp Fakültesi gibi yoğun eğitim gören alanlardaki öğrencilerin, vakitlerinin çoğunu ders çalışmaya ayırdıkları belirtilmiştir.

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde okumanın avantaj ve dezavantajlarını değerlendiren katılımcılar; sırasıyla kaliteli eğitimi, bu üniversiteye girişin kolay olmasını, üniversitenin bulunduğu coğrafyanın kültürünü, şehrin güvenli olmasını, üniversiteye yatırım yapılmasını, Türkçe öğrenebilme olanağı sunmasını, öğretim üyelerinin öğrencilere değer vermesini, kampüse ulaşımın rahat olmasını, bu üniversitede okumanın gurur verici olmasını, yeni bilgiler öğrenilmesini, ülkesine yakın olmasını avantaj olarak görürken; aktivitelerinin az olmasını, kısıtlı olanakların olmasını, bazı bölümlerde iyi olunmamasını, yabancı olmanın zorluklarını, barınacak yer ya da konut bulunamamasını, bazı öğretim üyelerinin önyargılı olmasını, bölgenin iklimini, her yerde (ülkesinde) diploma denkliğinin olmaması gibi durumları dezavantaj olarak görebilmektedir. Bu başlık altındaki ortak ifadeler az olup, görüşlerin belirli bir başlıkta yoğunlaşma göstermediği söylenebilir.

Katılımcıların akademik danışmanlık hizmetlerini değerlendirmesi istendiğinde, "danışman öğretim üyelerinin yardımcı olması" öne çıkan bir görüş olmuştur. Bazı katılımcılar ise, ek ders yapılması gerekliliğinden bahsetmişlerdir. İlk yıllarda dilden kaynaklı olarak dersleri anlayamadıkları için uluslararası öğrencilerin anlayacağı şekilde, daha yavaş bir şekilde ya da diğer yabancı diller ile (İngilizce, Arapça) desteklenerek ek derslerin yapılması gerektiği vurgulanmıştır.

Katılımcılara Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi denilince akıllarına ne geldiği sorulduğunda, ilk sırada Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı'nun ismi, daha sonra sırasıyla eğitim ve şehir ifadeleri söylenmiştir.

Katılımcılara akademik başarılarının artması için olması gerekenlerin neler olduğu sorulduğunda, akademik dilin iyi olması, derslere çalışılması gerektiği ve maddi kaygılardan uzak olunması gerektiği dile getirilmiştir. Üniversiteye gelmeden önce alınan Türkçe dil eğitiminin temel düzeyde kalması nedeniyle akademik terimlere aşina olamadıklarını ve dersleri tam anlamı ile anlayamadıklarını söylemişlerdir. Bundan dolayı diğer öğrencilere nazaran daha fazla çalışmaları gerektiğini vurgulamışlardır. Özellikle kalacak yer ve geçim konusunda sorunlar yaşadıklarında kendilerini derslere veremediklerini ve bu durumların akademik başarılarını zedelediğini belirtmişlerdir.

Katılımcılara Üniversitenin kendileri için yapmasını istedikleri uygulamaların neler olabileceği sorulduğunda, katılımcıların bazıları maddi sorunların giderilmesini, aktiviteler düzenlenmesini, ders veren öğretim üyelerinin ve öğrencilerin yabancı dil yetkinliğinin arttırılmasına yönelik çalışmaların yapılmasını vurgulamışlardır. Uluslararası öğrenci-

lerin bir kısmı YTB ve kendi ülkeleri tarafından finanse edildikleri için maddi konularda ve barınmada bir sorun yaşamazken, bunun dışında kalan öğrencilerin bu konuyla ilgili ciddi sorunlar yaşadığı söylenebilir. Sorun yaşayan öğrencilerin sadece burs imkânı biçimde değil, danışmanlık hizmetleri ve iş olanakları sunulması yönünde de hizmetler beklediği söylenebilir.

Katılımcılara Üniversite'ye yeni gelecek olan öğrencilere ne gibi tavsiyelerde bulunacakları sorulduğunda, burayı tercih edecek öğrencileri, maddi konular ile ilgili bilgilendireceklerini, Türkçe bilmenin avantaj sağladığını, Türk öğrencilere göre daha fazla ders çalışmaları ve Türkçe kitaplar okumaları gerektiğini, Türk arkadaşlarla sosyalleşmelerinin yarar getireceğini belirtmişlerdir. Türkçe'yi daha rahat öğrenebilmeleri ve dersleri daha iyi anlamaları açısından sosyal ortamlarda bulunmalarının önemli olduğunu vurgulamışlardır. Genel anlamda da gelecekleri şehre (iklimi, kültürel ve toplumsal yapısı), üniversiteye, bölüme yönelik araştırma yaparak gelmeleri gerektiğini tavsiye etmişlerdir.

Literatürden ve saha araştırmasından elde edilen sonuçlara göre aşağıda bir takım öneriler sunulmaktadır:

- Yurt ve kampüs içerisinde yer alan yeme içme mekânlarının artırılıp, yemek çeşitliliği öğrencilerin damak tatlarına uygun olarak geliştirilebilir. Bu bağlamda baharatlı, sebze ağırlıklı ya da yağsız yemek çeşitleri sunulabilir.
- Öğrencilere maddi imkânlarına, sportif ve akademik başarılarına göre burs imkânı ya da üniversite harcı, yemek gibi maddi giderlerine yönelik kolaylıklar sağlanabilir.
- Kampüs içerisindeki öğrencilerle sosyalleşmelerini teşvik edecek aktiviteler yapılarak Türkçelerinin gelişmesine imkân tanınabilir.
- TÖMER ve Üniversitelerin genel Türkçe eğitiminin yanı sıra, eğitim görecekları alana yönelik Türkçe eğitim almaları gerekmektedir.
- Uluslararası öğrencilere yönelik oryantasyon programının yapılması gerekmektedir. Bu programlarda üniversite ve bölüm bilgilerinin yanında kültür başta olmak üzere yöreye yönelik bilgiler de verilebilir (yöresel halkın davranışları gibi).
- Üniversiteye başvuran öğrencilerin, gelmeden önce Uluslararası Öğrenci Ofisi tarafından bilgileri alınarak; konaklama, kayıt gibi konularda rehber olunabilir.

- Üniversitenin internet sayfasında uluslararası öğrencilerin ihtiyaçlarına yönelik özel bir bölüm oluşturulmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.
- Eğitim gördükleri ilk yıl ek ders verilmesi ve sınavlarda ek süre tanınması gibi kolaylıklar sunulabilir.
- Uluslararası öğrencilerin kültürlerini hem üniversitedeki öğrencilere hem de şehirdeki insanlara tanıtabilecekleri etkinliklerin artırılması ve sürdürülebilir olması gerekir. Bu durumun kültürlerarası kaynaşmayı beraberinde getireceği ve oluşması muhtemel önyargılı yaklaşımların bertaraf edilmesine imkân tanıyacağı düşünülmektedir.
- Kütüphane ve çalışma alanları gibi öğrencilerin zamanlarının büyük bölümünü geçirdikleri yerlerin artırılması ve mevcut olanların da genişletilmesi gerekmektedir.
- Yeme-içme ve rekreasyon alanlarının artırılması ve öğrenci istek ve ihtiyaçlarına uygun hale getirilmesi gerekmektedir.
- Öğrencilerin ve akademik personellerin yabancı dil yetkinliklerini artırmaya yönelik çabaların gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Özellikle dünya dili olarak İngilizceye ve bunun yanı sıra uzman olunan alanda sıklıkla kullanılan akademik dile yönelik yetkinliğin kazanılması gerekmektedir.
- YÖS başvuru ve sınava girme tarihlerinin diğer üniversitelerle uyumlu (yakın) tarihlerde yapılması ve başvuru sürelerinin genişletilmesi öğrencilerin üniversiteyi tercih etmeleri açısından yararlı olabilir.
- Merkez kampüs dışındaki diğer kampüslerin en az merkez kampüs kadar sosyal olanaklara sahip olması memnuniyeti artırmada önemli olabilir.
- Son olarak, bazı bölümlerdeki ders içeriklerinin uluslararası ölçekte düzenlenmesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Ahmad, S. Z., (2015). Evaluating student satisfaction of quality at international branch campuses. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 40(4), 488–507.
- Altaş, D. (2006). Üniversite öğrencileri memnuniyet araştırması. *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 21(1), 439-458.
- Arambewela, R. & Hall, J. (2001). Post choice satisfaction among international postgraduate students from Asia studying in Victorian universities. In S. Chetty & B. Collins (Eds.), *ANZMAC 2001 : Bridging marketing theory and practice, conference proceedings* (pp. 1–7). Auckland: ANZMAC. Erişim: <http://dro.deakin.edu.au/view/DU:30020925>
- Arambewela, R. & Hall, J. (2007). A model of student satisfaction: International postgraduate students from Asia. In S. Borghini, M. A. McGrath, & C. Otnes (Eds.), *E - European Advances in Consumer Research Volume 8* (ss. 129–135). Duluth: Association for Consumer Research. Erişim: <http://www.acrwebsite.org/volumes/13925/eacr/vol8/E-08>
- Arambewela, R., Hall, J. & Zuhair, S. (2005). Postgraduate international students from Asia: Factors influencing satisfaction. *Journal of Marketing for Higher Education*, 15(2), 105–127.
- Baklashova, T.A. & Kazakov, A.V. (2016). Challenges of nternational students' adjustment to a higher education institution. *International Journal of Enviromental & Science Education*, 11(8), 1821-1832.
- Belk, R., Fischer, E. & Kozinets, R.V. (2013). *Qualitative Consumer & Marketing Research*, Sage Publications.
- Berkeley, (2011). Comprehensive International Student Needs Assessment Survey, *Berkeley International Office*, Erişim: <https://internationaloffice.berkeley.edu/about-us/statistics/needs-assessment-2011> (E.T. 26.03.2019)
- Biçer, N., Çoban, İ. & Bakır, S. (2014). Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin karşılaştığı sorunlar: Atatürk Üniversitesi örneği. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(29), 125-135.
- Creswell, J.W. (2009). *Research Design, Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches* (3rd ed.). California: Sage Publications.
- Daymon, C. & Holloway, I. (2002). *Qualitative Research Methods in Public Relations and Marketing Communications* (1st ed.). Routledge.
- Diamantis, G.V. & Benos, V. K. (2007). Measuring student satisfaction with their studies in an international and European studies department. *An International Journal Operational Research*, 7(1), 47–59.

- Güleç, İ. & İnce B. (2013). Türkçe öğrenen yabancıların günlük yaşama ilişkin kültürel algıları üzerine bir araştırma. *Sakarya University Journal of Education*, 3(3), 95-106.
- Kıroğlu, K., Kesten, A. & Elma, C. (2010). Türkiye’de öğrenim gören yabancı uyruklu lisans öğrencilerinin sosyo- kültürel ve ekonomik sorunları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 26–39.
- Lewitz, N. (2016). *Noel Levitz Student Satisfaction Inventory*, Independence community College, Office of Institutional Research, Kansas, USA. Erişim: [http://www.indycc.edu/about-us/institutional-research/files/documents/2016 Noel Levitz Student Satisfaction Inventory Report.pdf](http://www.indycc.edu/about-us/institutional-research/files/documents/2016%20Noel%20Levitz%20Student%20Satisfaction%20Inventory%20Report.pdf) (E.T. 26.03.2019).
- Min, S., Khoon, C. C. & Tan, B. L. (2012). Motives, expectations, perceptions and satisfaction of international students pursuing private higher education in Singapore. *International Journal of Marketing Studies*, 4(6), 122–138.
- OECD (2018), *Education at a Glance 2018: OECD Indicators*, OECD Publishing, Paris.
- Özkan, G., & Acar-Güvendir, M. (2015). Uluslararası öğrencilerin yaşam durumları: Kırklareli ve Trakya Üniversiteleri örneği. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 174–190.
- Patton, M. Q. (2002). *Qualitative Research & Evaluation Methods* (3rd ed.). California: Sage Publications.
- Perry vd. (2017). International students’ perceptions of university life. *College Student Journal*, 51(2), 279-290.
- Sığırı, Ü. (2018), *Nitel Araştırma Yöntemleri*. İstanbul: BETA Basım Yayım.
- Şahin, M. & Demirtaş, H. (2014). Üniversitelerde yabancı uyruklu öğrencilerin akademik başarı düzeyleri, yaşadıkları sorunlar ve çözüm önerileri, *Milli Eğitim Dergisi*, 44(204), 88-113.
- Yağcı vd. (2007). Yurt dışına giden Hacettepe Üniversitesi Erasmus öğrencilerinin memnuniyet düzeyleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(33), 229-239.
- Yardımcıoğlu, F., Beşel, F. & Savaşan, F. (2017). Uluslararası öğrencilerin sosyo-ekonomik problemleri ve çözüm önerileri (Sakarya Üniversitesi örneği). *Akademik İncelemeler Dergisi*, 12(1), 203–254.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (8. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

EK-1: Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Uluslararası Öğrenci Memnuniyeti ve Sorunları Anket Formu

Sevgili Katılımcı,

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi uluslararası öğrenci memnuniyeti ve sorunlarını tespit etmeye yönelik bu araştırma, Üniversitemizin gelecek stratejilerini belirlemede doğru kararlar vermesi ve sorunlar karşısında sağlıklı çözümler üretebilmesi bakımından son derece önemlidir.

Anketler, sadece araştırmacılar tarafından değerlendirilecek olup, üçüncü şahıslar ile paylaşılmayacaktır. Bizim için çok kıymetli olan samimi katkılarınız için teşekkür eder, saygılar sunarız.

Dr. Öğr. Üyesi Burcu KARTAL

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, İşletme Bölümü

Proje Yöneticisi

		EVET	HAYIR
1	Herhangi bir yerden burs alıyor musunuz?	( )	( )
2	RTEÜ'deki eğitiminiz için kendi ülkenizden maddi destek alıyor musunuz?	( )	( )
3	RTEÜ'deki eğitiminiz için Türkiye Cumhuriyeti devletinden maddi destek alıyor musunuz?	( )	( )
4	Sağlık sigortanız var mı?	( )	( )
5	Geldiğiniz ülke		

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde eğitim almanızda etkili olan aşağıdaki unsurlara katılma derecenizi belirtiniz.						
(1=Kesinlikle Katılmıyorum ... 5= Kesinlikle Katılıyorum)						
	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
6	Eğitim kalitesi	1	2	3	4	5
7	Dini Yakınlık	1	2	3	4	5
8	Kültürel Yakınlık	1	2	3	4	5
9	Bilimsel Başarılar	1	2	3	4	5
10	Konumu	1	2	3	4	5
11	Aile Tavsiyesi	1	2	3	4	5
12	Türk Tanıdıklar	1	2	3	4	5
13	Arkadaş Tavsiyesi	1	2	3	4	5
14	Coğrafi Yakınlık	1	2	3	4	5
15	Burs İmkânı	1	2	3	4	5
16	Hayat pahalılığının olmaması	1	2	3	4	5
17	Ülkemde kolay iş bulma fırsatı	1	2	3	4	5

		EVET	HAYIR
18	Türkiye'deki Eğitiminizi Yarıda Bırakıp Ülkenize Dönmeyi Düşündünüz Mü?	( )	( )
Cevabınız HAYIR ise lütfen 28. soruya geçiniz.			

Lütfen aşağıdaki ifadelere katılma derecenizi (1-5 arasında) belirtiniz.						
(1=Kesinlikle Katılmıyorum ... 5= Kesinlikle Katılıyorum)						
	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
19	Beklediklerimi bulamamak	1	2	3	4	5
20	Maddi sıkıntı yaşama	1	2	3	4	5
21	Memleket özlemi	1	2	3	4	5
22	Yeterli desteğin verilmemesi	1	2	3	4	5
23	Arkadaşlarla anlaşamama	1	2	3	4	5

24	Ayrımcılıkla karşılaşma	1	2	3	4	5
25	Türkiye'ye uyum sağlamama	1	2	3	4	5
26	Türkçe'yi Öğrenememe	1	2	3	4	5
27	Irkçılıkla karşılaşma	1	2	3	4	5

Lütfen aşağıdaki ifadelere katılma derecenizi (1-5 arasında) belirtiniz.

(1=Kesinlikle Katılmıyorum ... 5= Kesinlikle Katılıyorum)

		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
28	Kendimi bu üniversiteye ait hissediyorum	1	2	3	4	5
29	Bir birey olarak fakültemin beni önemseydiğini düşünüyorum.	1	2	3	4	5
30	Üniversitede aldığım eğitim kalitesinin iyi olduğunu düşünüyorum.	1	2	3	4	5
31	Güvenlik görevlileri yardımseverdir.	1	2	3	4	5
32	Üniversite öğrenci işlerindeki personeller yardımseverdir.	1	2	3	4	5
33	Akademik danışmanuma her zaman ulaşabilirim.	1	2	3	4	5
34	Uluslararası öğrenciler için burs imkanı mevcuttur.	1	2	3	4	5
35	Ders programlarının öğrenci odaklı hazırlandığını düşünüyorum.	1	2	3	4	5
36	Eğitim programımda staj/pratik uygulama imkanları sunulmaktadır.	1	2	3	4	5
37	Acil durumlarda güvenlik görevlileri hemen gelmektedir.	1	2	3	4	5
38	Akademik danışmanım, hedeflerim doğrultusunda çalışmam için bana yardımcı oluyor.	1	2	3	4	5
39	Kütüphane hizmetlerini yeterli buluyorum.	1	2	3	4	5
40	Bazı durumlarda biraz zorluk yaşasam dahi istediğim dersleri seçebiliyorum.	1	2	3	4	5
41	Üniversitenin bireysel olarak her bir öğrenci ile ilgilendiğini düşünüyorum.	1	2	3	4	5
42	Kampüs içinde yeterli sayıda ders çalışma alanı bulunmaktadır.	1	2	3	4	5
43	Kampüs içindeki insanlar birbirlerine karşı saygılıdır.	1	2	3	4	5
44	Fakülte, öğrencilerin sahip olduğu kültürel farklılıklara anlayış gösterir.	1	2	3	4	5
45	Akademik danışmanım, bireysel başarılarım ile ilgilidir.	1	2	3	4	5
46	Kütüphane çalışanları yardımseverdir.	1	2	3	4	5
47	Kampüs çalışanları yardımseverdir.	1	2	3	4	5
48	Bu üniversitede öğrenci olmak güzel bir deneyimdir.	1	2	3	4	5
49	Fakülte yönetiminin, tüm öğrencilere adil davrandığını düşünüyorum.	1	2	3	4	5
50	Kampüs öğrenciler için güvenlidir.	1	2	3	4	5

51	Akademik danışmanım beni yönlendirme konusunda bilgilidir.	1	2	3	4	5
52	Bilgisayar laboratuvarları yeterlidir.	1	2	3	4	5
53	Üniversite'ye kayıt için gerekli olan evraklar internet sitesinde açıkça belirtilmektedir.	1	2	3	4	5
54	Bu kampüste olmak öğrenciyi kendini iyi hissettirir.	1	2	3	4	5
55	Fakülte'deki öğretim elemanları, ders anlatımında öğrenci farklılıklarını dikkate alır.	1	2	3	4	5
56	Fakülte yönetimindeki kişiler eğitimlidirler.	1	2	3	4	5
57	Laboratuvarlarda son teknolojik araç/gereçler yer almaktadır.	1	2	3	4	5
58	Ders Ekle/Çıkar işlemleri kolay bir şekilde yapılmaktadır.	1	2	3	4	5
59	Kampüs içinde neler olduğu hakkında genellikle bilgi sahibiyimdir.	1	2	3	4	5
60	Bu üniversite Türkiye'de iyi bir üne sahiptir.	1	2	3	4	5
61	Fakülte öğrencilerin ders durumları ile ilgili bilgilendirme yapmaktadır.	1	2	3	4	5
62	Kariyer planlamamda bana yardımcı olabilecek yeterli hizmetler sunulmaktadır.	1	2	3	4	5
63	Fakülte'deki uygulamalı ders (bilgisayar, lab.) imkanlarının yeterli olduğunu düşünüyorum.	1	2	3	4	5
64	Eğitim hedeflerime ulaşmamda üniversitenin yeterince yardımcı olduğunu düşünüyorum.	1	2	3	4	5
65	Ders değerlendirme süreci (sınav, ödev...vb) uygun bir şekilde yapılmaktadır.	1	2	3	4	5
66	Fakülte, akademik sorunlarımla ilgilenir.	1	2	3	4	5
67	Üst yönetime (Rektör, Dekan, Müdür...vb) rahat bir şekilde ulaşabilirim.	1	2	3	4	5
68	Hemen hemen tüm fakülteler alanlarında iyi olduğunu düşünüyorum.	1	2	3	4	5
69	Oryantasyon programı, öğrencilerin üniversiteye uyum sağlamasına yardımcı olur.	1	2	3	4	5
70	Fakülte, mesai saatlerinden sonra açıktır.	1	2	3	4	5
71	Bu kampüste herhangi bir konu hakkında bilgi edinmek için idari engellerle nadiren karşılaşırım.	1	2	3	4	5
72	Öğrencilerin şikayetlerini bildirecekleri yerler vardır.	1	2	3	4	5
73	Bulduğum kampüs temizdir.	1	2	3	4	5
74	Bulduğum kampüs içinde çeşitli sertifikalı kurs imkanları vardır.	1	2	3	4	5
75	Üniversitede entelektüel bilgi düzeyimin arttığını düşünüyorum.	1	2	3	4	5
76	Uzaktan eğitim ile aldığım derslerin kalitesinden memnunum.	1	2	3	4	5
77	Ders içerikleri eğitimimi destekler niteliktedir.	1	2	3	4	5
78	RTEÜ dünya çapında bilinen bir üniversitedir.	1	2	3	4	5
79	RTEÜ benim ülkemde değerlidir.	1	2	3	4	5
80	RTEÜ'den mezun olmak iyi bir iş imkanı sağlar.	1	2	3	4	5

81	RTEÜ'den alınan diplomalar prestijlidir.	1	2	3	4	5
82	RTEÜ'den mezun olduktan sonra yüksek maaşlı bir iş bulabileceğimi düşünüyorum.	1	2	3	4	5
83	Aldığım derslerin içerikleri ülkemdekilere benzerdir.	1	2	3	4	5
84	Okuduğum bölüm, kariyerim için beni hazırlar.	1	2	3	4	5
85	Derslerim beni entelektüel olmaya teşvik eder.	1	2	3	4	5
86	Okuduğum bölümün uluslararası anlamda denkliği vardır.	1	2	3	4	5
87	Dersi veren öğretim üyeleri alanlarında uzman kişilerdir.	1	2	3	4	5
88	Dersi veren öğretim üyeleri konuları ilgi çekici bir şekilde anlatır.	1	2	3	4	5
89	Dersi veren öğretim üyeleri, akademik alanlarla ilgili konularda yardımcı olmakta isteklidirler.	1	2	3	4	5
90	Üniversitedeki öğretim üyeleri, akademik olarak donanımlıdır.	1	2	3	4	5
91	İhtiyaç duyduğumda dersi veren öğretim üyeleri ile kolaylıkla iletişim kurabilirim.	1	2	3	4	5
92	Dersi veren öğretim üyeleri, derse olan ilgimi artırmaktadır.	1	2	3	4	5
93	RTEÜ, modern eğitim-öğretim olanakları sunar.	1	2	3	4	5
94	RTEÜ yeterli altyapıya sahiptir. (sınıflar, laboratuvarlar, amfiler...vb)	1	2	3	4	5
95	RTEÜ uluslararası kültürü deneyimleme imkanı sunar.	1	2	3	4	5
96	Bölümümde, eğitim kaynaklarının sunulmasında teknolojiden yararlanılmaktadır.	1	2	3	4	5
97	Kütüphane tüm öğrenme ihtiyaçlarımı karşılamaktadır.	1	2	3	4	5
98	Derslerde kullanılan teknolojik araç gereçler yeterlidir.	1	2	3	4	5
99	Ödev sunarken bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanırım.	1	2	3	4	5
100	Dersi veren öğretim üyeleri, eğitim öğretim sürecinde çeşitli teknolojik araç gereçler kullanır.	1	2	3	4	5
101	Dersi veren öğretim üyeleri, öğrencileri adil bir biçimde değerlendirir.	1	2	3	4	5
102	Uluslararası öğrenci ofisi beklentilerimi karşılamaktadır.	1	2	3	4	5
103	Uluslararası öğrenci ofisi, öğrenciler için her zaman ulaşılabilir bir yerdir.	1	2	3	4	5
104	Uluslararası öğrenci ofisi, çoğu öğrenci için uygun olan saatlerde açıktır.	1	2	3	4	5
105	Uluslararası öğrenci ofisi, personeli bireysel olarak öğrencilerle ilgilenmektedir.	1	2	3	4	5
106	Üniversitede, akademik konularla ilgili danışabileceğim birilerini her zaman bulabilirim.	1	2	3	4	5
107	RTEÜ yeterli sosyal alanlara sahiptir. (kafeterya, dinlenme alanları, spor ve eğlence alanları)	1	2	3	4	5
108	RTEÜ öğrencilere birçok aktivite olanakları sunar (kulüpler, topluluklar vb).	1	2	3	4	5

109	RTEÜ öğrenciler için konaklama imkanı sunar.	1	2	3	4	5
110	RTEÜ'de öğrenciler için birçok boş zaman aktivitesi sunulmaktadır.	1	2	3	4	5
111	Okuduğum bölüm beklentilerimi karşılamaktadır.	1	2	3	4	5
112	Lisansüstü eğitim düşünürsem tekrar bu üniversiteyi tercih edeceğim.	1	2	3	4	5
113	Bu üniversiteyi başkalarına tavsiye ederim.	1	2	3	4	5
114	Bu üniversiteyi seçmekle doğru bir karar verdiğimi düşünüyorum.	1	2	3	4	5
115	Bu üniversite ile güçlü bir duygusal bağa sahibim.	1	2	3	4	5
116	Üniversitemde uluslararası öğrenciler için düzenlenen etkinlikler vardır.	1	2	3	4	5
117	Yemekhane damak zevkime uygun menülere sahiptir.	1	2	3	4	5
118	Yemekhanedeki yemeklerin besleyici olduğunu düşünüyorum.	1	2	3	4	5
119	Yemekhanenin sağlıklı olduğunu düşünüyorum.	1	2	3	4	5
120	Yemekhanedeki yemek ücretleri bütçeme uygundur.	1	2	3	4	5
121	Türk öğretim üyeleri ile ilişkilerim iyidir.	1	2	3	4	5
122	Türk arkadaşlarımla iletişimde sorunlar yaşıyorum.	1	2	3	4	5
123	Kendimi Türk arkadaşlarımla yanında rahat hissediyorum	1	2	3	4	5
124	Türk olmayan öğretim üyeleri ile ilişkilerim iyidir.	1	2	3	4	5
125	Yabancı öğrencilerin diğer yabancı öğrencilere karşı tutumu iyidir.	1	2	3	4	5
126	Dil problemim yüzünden Türklerle iletişim kurmakta zorlanıyorum.	1	2	3	4	5
127	Türk arkadaşlarım bana genellikle yardım ediyorlar.	1	2	3	4	5
128	Türk arkadaşlarım bana karşı anlayışlıdır.	1	2	3	4	5
129	Yabancı öğrenciler için sağlık hizmetleri ucuzdur.	1	2	3	4	5
130	Yabancı öğrencilere sunulan sağlık hizmetleri yeterlidir.	1	2	3	4	5
131	Sağlık sorunum olduğunda yeterli tedavi imkanı buluyorum.	1	2	3	4	5
132	Yabancı öğrencilerin sağlık hizmetlerine ulaşımı kolaydır.	1	2	3	4	5
133	Türkiye'nin iklimime kolaylıkla uyum sağladım.	1	2	3	4	5
134	Sağlık sigortası ile ilgili sorun yaşıyorum.	1	2	3	4	5
135	Sağlık Hizmetlerinden faydalanırken sorun yaşıyorum.	1	2	3	4	5
136	Damak tadıma uygun yemek bulmakta zorluk çekiyorum	1	2	3	4	5
137	Türkiye'deki yaşam tarzına alıştım.	1	2	3	4	5
138	Türk adet ve göreneklerini anlamakta zorlanıyorum.	1	2	3	4	5

139	Türkiye’de sağlıklı beslenemediğimi düşünüyorum.	1	2	3	4	5
140	Türk yemeklerine alışamadım.	1	2	3	4	5
141	Sağlık sigortanın maliyeti yüksektir	1	2	3	4	5
142	Kalacak yer maliyetlerim yüksektir.	1	2	3	4	5
143	Ekonomik olarak zorluk çekiyorum.	1	2	3	4	5
144	Çevremdekilerle rahat ilişki kuramıyorum.	1	2	3	4	5
145	Farklılıklarımız sebebiyle dışlandığımızı düşünüyorum.	1	2	3	4	5
146	Türkiye’de insanlar yabancı öğrencilere karşı önyargılıdır.	1	2	3	4	5
147	Memleketimden ayrı kalmak beni üzüyor.	1	2	3	4	5
148	Ailemi çok özlüyorum.	1	2	3	4	5
149	Türkiye’de kendimi yalnız hissediyorum.	1	2	3	4	5
150	Aldığım eğitimden memnunum.	1	2	3	4	5
151	Aldığım eğitimle ülkemde kolay bir şekilde iş bulabileceğimi düşünüyorum.	1	2	3	4	5
152	Aldığım eğitim gelecek planlarıma yardımcı oluyor.	1	2	3	4	5
153	Aldığım eğitim akademik beklentilerimi karşılıyor.	1	2	3	4	5
154	Üniversite ile ilgili bir sorunla karşılaştığımda yardım edecek birilerini bulabiliyorum.	1	2	3	4	5
155	Dersi veren öğretim üyeleri ile rahat iletişim kuramıyorum.	1	2	3	4	5
156	Dersi veren öğretim üyelerinin ders anlatımını takip edemiyorum	1	2	3	4	5
157	Dersleri anlamakta zorluk çekiyorum.	1	2	3	4	5
158	Şehirdeki kültürel imkanlar (sinema, tiyatro..vb) yeterlidir.	1	2	3	4	5
159	Şehirde sosyal imkanlar öğrenciler için yeterlidir.	1	2	3	4	5
160	Rize’de yaşamaktan mutluyum.	1	2	3	4	5
161	Türkiye’de yaşamaktan mutluyum.	1	2	3	4	5
162	Rize güvenli bir şehirdir.	1	2	3	4	5
163	Ev/yurt sahiplerinin yabancı öğrencilere karşı davranışları iyidir.	1	2	3	4	5
164	Şehirdeki esnafın yabancı öğrencilere karşı davranışları iyidir.	1	2	3	4	5
165	Şehirdeki halkın yabancı öğrencilere karşı davranışları iyidir.	1	2	3	4	5
166	Bir sorunla karşılaştığımda sorunumu çözmeme yardımcı olacak kişi bulabiliyorum.	1	2	3	4	5
167	Sosyal ortamlara katılmakta zorlanıyorum.	1	2	3	4	5
168	Türkiye’deki kurallara uymakta zorlanıyorum.	1	2	3	4	5
169	Kaldığım yer güvenlidir.	1	2	3	4	5
170	Kaldığım yer ile üniversite arasında ulaşım kolaydır.	1	2	3	4	5
171	Kaldığım yer temizdir.	1	2	3	4	5

172	Türkçe bir metni kolaylıkla okuyabilirim.	1	2	3	4	5
173	Türkçe bir metni kolaylıkla yazabilirim.	1	2	3	4	5
174	Türkçe'yi rahat bir şekilde konuşabilirim.	1	2	3	4	5
175	Türkçe'yi rahat bir şekilde anlayabilirim.	1	2	3	4	5
176	Yeterli düzeyde Türkçe kelime bilgisine sahibim.	1	2	3	4	5

177. Cinsiyetiniz

Kadın Erkek

178. Yaş

18-22 23-27 28 ve üzeri

179. İkamet ettiğiniz yer;

KYK Yurdu Özel Yurt
 Kiralık Ev Diğer .....

180. Bireysel Geliriniz;

0-500 501-1000 1001-1500 1501-2000
 2001-2500 2501-3000 3001-3500 3501 ve üzeri

181. Türkiye'de bulunduğunuz süre; .....yıl .....ay**182. Ülkenize gitme sıklığınız;**

Ayda Bir Üç Ayda Bir Altı Ayda Bir
 Yılda Bir Bir Yılda Fazla

183. Öğrenim Durumu

Önlisans Yüksekokul Lisans
 Lisansüstü

184. Öğrenim Türü

I. Öğretim II. Öğretim

185. Kaçınıcı Sınıf Öğrencisiniz.

TÖMER 1. 2. 3. 4.
 Yüksek Lisans Doktora

186. MYO/Yüksekokul/Fakülte/ Enstitü

- ( ) Adalet Meslek Yüksekokulu
- ( ) Ardeşen Meslek Yüksekokulu
- ( ) Fındıklı Meslek Yüksekokulu
- ( ) Pazar Meslek Yüksekokulu
- ( ) Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu
- ( ) Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu
- ( ) Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu
- ( ) Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu
- ( ) Fındıklı Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu
- ( ) Güneysu Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu
- ( ) Sağlık Yüksekokulu
- ( ) Yabancı Diller Yüksekokulu
- ( ) Ardeşen Turizm Fakültesi
- ( ) Diş Hekimliği Fakültesi
- ( ) Eğitim Fakültesi
- ( ) Fen Edebiyat Fakültesi
- ( ) Güzel Sanatlar, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi
- ( ) Hukuk Fakültesi
- ( ) İ.İ.B.F.
- ( ) İlahiyat Fakültesi
- ( ) Mühendislik Fakültesi
- ( ) Su Ürünleri Fakültesi
- ( ) Tıp Fakültesi
- ( ) Turgut Kıran Denizcilik Fakültesi
- ( ) Ziraat ve Doğa Bilimleri Fakültesi
- ( ) Fen Bilimleri Enstitüsü
- ( ) Sosyal Bilimler Enstitüsü
- ( ) Sağlık Bilimleri Enstitüsü

ANKETİNİZ SONA ERMİŞTİR. KATKILARINIZDAN DOLAYI TEŞEKKÜR EDERİZ.

EK-2: Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrenci Üniversite Memnuniyeti Anketi Sorularının Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Madde No	Maddeler	$\bar{X}$	S
s28	Kendimi bu üniversiteye ait hissediyorum	3.468	1.2333
s29	Bir birey olarak fakültemin beni önemseydiğini düşünüyorum.	3.409	1.1615
s30	Üniversitede aldığım eğitim kalitesinin iyi olduğunu düşünüyorum.	3.520	1.0535
s31	Güvenlik görevlileri yardımseverdir	3.801	1.1094
s32	Üniversite öğrenci işlerindeki personeller yardımseverdir.	3.977	1.0401
s33	Akademik danışmanuma her zaman ulaşabilirim.	3.561	1.2129
s34	Uluslararası öğrenciler için burs imkanı mevcuttur.	2.538	1.3985
s35	Ders programlarının öğrenci odaklı hazırlandığını düşünüyorum.	2.977	1.2317
s36	Eğitim programımda staj/pratik uygulama imkanları sunulmaktadır.	3.263	1.1960
s37	Acil durumlarda güvenlik görevlileri hemen gelmektedir	3.643	.9617
s38	Akademik danışmanım, hedeflerim doğrultusunda çalışmam için bana yardımcı oluyor.	3.345	1.1848
s39	Kütüphane hizmetlerini yeterli buluyorum.	3.544	1.1843
s40	Bazı durumlarda biraz zorluk yaşasam dahi istediğim dersleri seçebiliyorum.	3.450	1.1791
s41	Üniversitenin bireysel olarak her bir öğrenci ile ilgilendiğini düşünüyorum.	3.117	1.1521
s42	Kampüs içinde yeterli sayıda ders çalışma alanı bulunmaktadır.	3.386	1.2284
s43	Kampüs içindeki insanlar birbirlerine karşı saygılıdır.	3.637	1.0669
s44	Fakülte, öğrencilerin sahip olduğu kültürel farklılıklara anlayış gösterir.	3.491	1.0311
s45	Akademik danışmanım, bireysel başarılarım ile ilgilidir.	3.310	1.1797
s46	Kütüphane çalışanları yardımseverdir.	3.859	.9749
s47	Kampüs çalışanları yardımseverdir.	3.930	.8512
s48	Bu üniversitede öğrenci olmak güzel bir deneyimdir.	3.819	1.0666
s49	Fakülte yönetiminin, tüm öğrencilere adil davrandığını düşünüyorum.	3.509	1.1343
s50	Kampüs öğrenciler için güvenlidir.	3.813	1.0404
s51	Akademik danışmanım beni yönlendirme konusunda bilgilidir.	3.398	1.0818
s52	Bilgisayar laboratuvarları yeterlidir.	3.111	1.2530
s53	Üniversite'ye kayıt için gerekli olan evraklar internet sitesinde açıkça belirtilmektedir.	3.754	1.0892

s54	Bu kampüste olmak öğrenciye kendini iyi hissettirir.	3.468	1.1130
s55	Fakülte'deki öğretim elemanları, ders anlatımında öğrenci farklılıklarını dikkate alır.	3.140	1.2239
s56	Fakülte yönetimindeki kişiler eğitimidirler.	3.760	1.0323
s57	Laboratuvarlarda son teknolojik araç/gereçler yer almaktadır.	3.193	1.1025
s58	Ders Ekle/Çıkar işlemleri kolay bir şekilde yapılmaktadır.	3.485	1.0310
s59	Kampüs içinde neler olduğu hakkında genellikle bilgi sahibiyimdir.	3.392	1.1187
s60	Bu üniversite Türkiye'de iyi bir üne sahiptir.	3.392	1.1395
s61	Fakülte öğrencilerin ders durumları ile ilgili bilgilendirme yapmaktadır.	3.480	.9722
s62	Kariyer planlamamda bana yardımcı olabilecek yeterli hizmetler sunulmaktadır.	3.327	1.0837
s63	Fakülte'deki uygulamalı ders (bilgisayar, lab.) imkanlarının yeterli olduğunu düşünüyorum.	3.228	1.1685
s64	Eğitim hedeflerime ulaşmamda üniversitenin yeterince yardımcı olduğunu düşünüyorum.	3.515	1.0974
s65	Ders değerlendirme süreci (sınav, ödev...vb) uygun bir şekilde yapılmaktadır.	3.497	1.1851
s66	Fakülte, akademik sorunlarımla ilgilenir.	3.246	1.0619
s67	Üst yönetime (Rektör, Dekan, Müdür...vb) rahat bir şekilde ulaşabilirim.	3.649	1.1245
s68	Hemen hemen tüm fakülteler alanlarında iyi olduğunu düşünüyorum.	3.316	1.1033
s69	Oryantasyon programı, öğrencilerin üniversiteye uyum sağlamasına yardımcı olur.	3.327	1.0107
s70	Fakülte, mesai saatlerinden sonra açıktır.	3.216	1.2005
s71	Bu kampüste herhangi bir konu hakkında bilgi edinmek için idari engellerle nadiren karşılaşırım.	3.363	.9986
s72	Öğrencilerin şikayetlerini bildirecekleri yerler vardır.	3.363	1.0161
s73	Bulduğum kampüs temizdir.	3.696	1.0352
s74	Bulduğum kampüs içinde çeşitli sertifikalı kurs imkanları vardır.	3.152	1.1325
s75	Üniversitede entelektüel bilgi düzeyimin arttığını düşünüyorum.	3.462	1.0015
s76	Uzaktan eğitim ile aldığım derslerin kalitesinden memnunum.	3.281	1.1441
s77	Ders içerikleri eğitimimi destekler niteliktedir.	3.503	.9227

EK-3: Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrenci Kalite Memnuniyeti Anketi Sorularının Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Madde No	Maddeler	$\bar{X}$	S
s78	RTEÜ dünya çapında bilinen bir üniversitedir.	3.041	1.2431
s79	RTEÜ benim ülkemde değerlidir.	3.164	1.2209
s80	RTEÜ'den mezun olmak iyi bir iş imkanı sağlar.	3.550	1.0746
s81	RTEÜ'den alınan diplomalar prestijlidir.	3.409	1.0609
s82	RTEÜ'den mezun olduktan sonra yüksek maaşlı bir iş bulabileceğimi düşünüyorum.	3.298	1.1162
s83	Aldığım derslerin içerikleri ülkemdekilere benzerdir.	3.140	1.1748
s84	Okuduğum bölüm, kariyerim için beni hazırlar.	3.690	1.0588
s85	Derslerim beni entelektüel olmaya teşvik eder.	3.485	1.0021
s86	Okuduğum bölümün uluslararası anlamda denkliği vardır.	3.415	1.1260
s87	Dersi veren öğretim üyeleri alanlarında uzman kişilerdir.	3.731	1.0617
s88	Dersi veren öğretim üyeleri konuları ilgi çekici bir şekilde anlatır.	3.310	1.1339
s89	Dersi veren öğretim üyeleri, akademik alanlarla ilgili konularda yardımcı olmakta isteklidirler.	3.532	1.0420
s90	Üniversitedeki öğretim üyeleri, akademik olarak donanımlıdır.	3.649	1.0086
s91	İhtiyaç duyduğumda dersi veren öğretim üyeleri ile kolaylıkla iletişim kurabilirim.	3.731	1.0393
s92	Dersi veren öğretim üyeleri, derse olan ilgimi artırmaktadır.	3.526	1.0193
s93	RTEÜ, modern eğitim-öğretim olanakları sunar.	3.532	1.0862
s94	RTEÜ yeterli altyapıya sahiptir. (sınıflar, laboratuvarlar, amfiler vb)	3.538	1.0860
s95	RTEÜ uluslararası kültürü deneyimleme imkanı sunar.	3.573	.9198
s96	Bölümümde, eğitim kaynaklarının sunulmasında teknolojiyen yararlanılmaktadır.	3.532	.8697
s97	Kütüphane tüm öğrenme ihtiyaçlarımı karşılamaktadır.	3.339	1.1741
s98	Derslerde kullanılan teknolojik araç gereçler yeterlidir.	3.374	.9883
s99	Ödev sunarken bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanırım.	3.550	.9951
s100	Dersi veren öğretim üyeleri, eğitim öğretim sürecinde çeşitli teknolojik araç gereçler kullanır.	3.532	1.0134
s101	Dersi veren öğretim üyeleri, öğrencileri adil bir biçimde değerlendirir.	3.585	1.0779
s102	Uluslararası öğrenci ofisi beklentilerimi karşılamaktadır.	3.357	1.0439
s103	Uluslararası öğrenci ofisi, öğrenciler için her zaman ulaşılabilir bir yerdir.	3.550	1.0801
s104	Uluslararası öğrenci ofisi, çoğu öğrenci için uygun olan saatlerde açıktır.	3.556	1.0296
s105	Uluslararası öğrenci ofisi, personeli bireysel olarak öğrencilerle ilgilenmektedir.	3.544	.9653

s106	Üniversitede, akademik konularla ilgili danışabileceğim birilerini her zaman bulabilirim.	3.520	1.0366
s107	RTEÜ yeterli sosyal alanlara sahiptir.(kafeterya, dinlenme alanları, spor ve eğlence alanları)	3.322	1.2159
s108	RTEÜ öğrencilere birçok aktivite olanakları sunar (kulüpler, topluluklar vb).	3.304	1.1886
s109	RTEÜ öğrenciler için konaklama imkanı sunar.	3.164	1.1309
s110	RTEÜ'de öğrenciler için birçok boş zaman aktivitesi sunulmaktadır.	3.094	1.1440
s111	Okuduğum bölüm beklentilerimi karşılamaktadır.	3.444	1.1067
s112	Lisansüstü eğitim düşünürsem tekrar bu üniversiteyi tercih edeceğim.	3.363	1.2356
s113	Bu üniversiteyi başkalarına tavsiye ederim.	3.579	1.0838
s114	Bu üniversiteyi seçmekle doğru bir karar verdiğimi düşünüyorum.	3.520	1.0865
s115	Bu üniversite ile güçlü bir duygusal bağa sahibim.	3.398	1.1856

*EK-4: Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrenci
Problem Anketi Sorularının Ortalama ve Standart Sapma Değerleri*

Madde No	Maddeler	$\bar{X}$	S
s116	Üniversitemde uluslararası öğrenciler için düzenlenen etkinlikler vardır.	3.47	1.08
s117	Yemekhane damak zevkime uygun menülere sahiptir.	2.85	1.20
s118	Yemekhanedeki yemeklerin besleyici olduğunu düşünüyorum.	2.89	1.12
s119	Yemekhanenin sağlıklı olduğunu düşünüyorum.	3.03	1.14
s120	Yemekhanedeki yemek ücretleri bütçeme uygundur.	3.59	1.03
s121	Türk öğretim üyeleri ile ilişkilerim iyidir.	3.60	1.00
s122	Türk arkadaşlarımla iletişimde sorunlar yaşıyorum.	2.40	1.25
s123	Kendimi Türk arkadaşlarımla yanında rahat hissediyorum	3.56	1.14
s124	Türk olmayan öğretim üyeleri ile ilişkilerim iyidir.	3.52	1.02
s125	Yabancı öğrencilerin diğer yabancı öğrencilere karşı tutumu iyidir.	3.70	1.07
s126	Dil problemim yüzünden Türklerle iletişim kurmakta zorlanıyorum.	2.61	1.41
s127	Türk arkadaşlarım bana genellikle yardım ediyorlar.	3.69	1.09
s128	Türk arkadaşlarım bana karşı anlayışlıdır.	3.64	1.14
s129	Yabancı öğrenciler için sağlık hizmetleri ucuzdur.	2.69	1.25
s130	Yabancı öğrencilere sunulan sağlık hizmetleri yeterlidir.	2.92	1.13
s131	Sağlık sorunum olduğunda yeterli tedavi imkanı buluyorum.	3.10	1.09
s132	Yabancı öğrencilerin sağlık hizmetlerine ulaşımı kolaydır.	3.06	1.13
s133	Türkiye'nin iklimine kolaylıkla uyum sağladım.	3.60	1.07
s134	Sağlık sigortası ile ilgili sorun yaşıyorum.	2.75	1.27
s135	Sağlık Hizmetlerinden faydalanırken sorun yaşıyorum.	2.92	1.24
s136	Damak tadıma uygun yemek bulmakta zorluk çekiyorum	2.78	1.26
s137	Türkiye'deki yaşam tarzına alıştım.	3.61	1.11
s138	Türk adet ve göreneklerini anlamakta zorlanıyorum.	2.73	1.25
s139	Türkiye'de sağlıklı beslenemediğimi düşünüyorum.	2.90	1.25
s140	Türk yemeklerine alışamadım.	2.88	1.29
s141	Sağlık sigortanın maliyeti yüksektir	3.54	1.19
s142	Kalacak yer maliyetlerim yüksektir.	3.68	1.15
s143	Ekonomik olarak zorluk çekiyorum.	3.26	1.14
s144	Çevremdekilerle rahat ilişki kuramıyorum.	2.70	1.25
s145	Farklılıklarımız sebebiyle dışlandığımızı düşünüyorum.	2.56	1.22
s146	Türkiye'de insanlar yabancı öğrencilere karşı önyargılıdır.	3.01	1.22

s147	Memleketimden ayrı kalmak beni üzüyor.	3.65	1.22
s148	Ailemi çok özliyorum.	4.25	1.07
s149	Türkiye’de kendimi yalnız hissediyorum.	2.80	1.26
s150	Aldığım eğitimden memnunum.	3.68	1.04
s151	Aldığım eğitimle ülkemde kolay bir şekilde iş bulabileceğimi düşünüyorum.	3.42	1.07
s152	Aldığım eğitim gelecek planlarıma yardımcı oluyor.	3.63	1.02
s153	Aldığım eğitim akademik beklentilerimi karşılıyor.	3.46	0.99
s154	Üniversite ile ilgili bir sorunla karşılaştığımda yardım edecek birilerini bulabiliyorum.	3.56	1.07
s155	Dersi veren öğretim üyeleri ile rahat iletişim kuramıyorum.	2.83	1.26
s156	Dersi veren öğretim üyelerinin ders anlatımını takip edemiyorum	2.91	1.17
s157	Dersleri anlamakta zorluk çekiyorum.	3.00	1.26
s158	Şehirdeki kültürel imkanlar (sinema, tiyatro..vb) yeterlidir.	2.89	1.23
s159	Şehirde sosyal imkanlar öğrenciler için yeterlidir.	2.87	1.25
s160	Rize’de yaşamaktan mutluyum.	3.50	1.18
s161	Türkiye’de yaşamaktan mutluyum.	4.10	0.91
s162	Rize güvenli bir şehirdir.	3.88	1.09
s163	Ev/yurt sahiplerinin yabancı öğrencilere karşı davranışları iyidir.	3.29	1.24
s164	Şehirdeki esnafın yabancı öğrencilere karşı davranışları iyidir.	3.40	1.11
s165	Şehirdeki halkın yabancı öğrencilere karşı davranışları iyidir.	3.44	1.07
s166	Bir sorunla karşılaştığımda sorunumu çözmeme yardımcı olacak kişi bulabiliyorum.	3.56	1.05
s167	Sosyal ortamlara katılmakta zorlanıyorum.	2.80	1.15
s168	Türkiye’deki kurallara uymakta zorlanıyorum.	2.50	1.16
s169	Kaldığım yer güvenlidir.	3.99	0.86
s170	Kaldığım yer ile üniversite arasında ulaşım kolaydır.	3.71	1.19
s171	Kaldığım yer temizdir.	3.88	1.05
s172	Türkçe bir metni kolaylıkla okuyabilirim.	4.05	0.99
s173	Türkçe bir metni kolaylıkla yazabilirim.	3.99	1.06
s174	Türkçe’yi rahat bir şekilde konuşabilirim.	4.10	0.97
s175	Türkçe’yi rahat bir şekilde anlayabilirim.	4.12	0.94
176	Yeterli düzeyde Türkçe kelime bilgisine sahibim.	4.04	1.00

EK-5: Uluslararası Öğrencilerin Üniversiteye İlişkin Memnuniyet Düzeylerinin Anlaşılmasına Yönelik Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

Sayın Katılımcı,

Uluslararası öğrencilerin Üniversitemiz ile olan memnuniyetlerini ortaya çıkarabilmek amaçlı bu görüşmeler yapılmaktadır. Elde edilen bilgiler ışığında, beklentileri karşılayacak bir Üniversite haline gelinmesi amaçlanmaktadır. Görüşmeler sonucunda elde edilecek olan bilgiler, görüşmenle kiminle yapıldığı belirtilmeksizin, sadece bilimsel amaçlarla kullanılacaktır. Görüşme esnasında sözlü ifadelerin tamamının anında kaydedilmesinin zor olmasından dolayı, ses kaydı alınacak ve geniş zamanda sözlü ifadeler yazılı metne dönüştürülerek bilimsel araştırma için incelenecektir.

Görüşlerinizi bizimle paylaştığınız için teşekkür ederiz.

Katılımcı Bilgileri

Bölümü	
Cinsiyet	
Eğitim Düzeyi	
Kaldığı Yer	
Türkiye’de Kalma Süresi	
Geldiği Ülke	
Görüşme Tarihi / Saati	
Görüşme Yeri	

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi denilince aklınıza neler geliyor?

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi sizin için nasıl bir üniversitedir?

Başka bir üniversitede okumanın avantaj ve dezavantajları sizce nelerdir?

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi’ni tercih etme sebepleriniz nelerdir?

Üniversite’de karşılaştığınız olumlu / olumsuz durumlar nelerdir?

- Memnun olduğu durumlar
- Karşılaştığı sorunlar (maddi sorunlar, sosyal sorunlar, sağlık sorunları, kültürel sorunlar, dil sorunları, akademik sorunlar, insan ilişkileri, önyargılı yaklaşım, yemek, barınma, giyim, iklim şartları vs.)

Karşılaştığı sorun varsa, Karşılaştığınız sorunlarla nasıl başa çıkıyorsunuz? Nerelerden yardım alıyorsunuz?

Türkçe öğrenme süreciniz nasıldı?

- Karşılaşılan sorunlar nelerdir? (dil bilgisi, konuşma, konuşmaları anlamama, yazma, vs.)

Kampüs içerisinde / şehirde insanların size yönelik davranışları nasıl?

- Dersi veren öğretim üyelerinin size karşı yaklaşımları nasıl?
- Türk arkadaşlarınızın size karşı yaklaşımları nasıl?
- Uluslararası ofis çalışanlarının size karşı yaklaşımları nasıl?
- Fakülte yönetiminin size karşı yaklaşımları nasıl?

Akademik danışmanlık hizmetlerini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Danışmanlık hizmetleri nasıl olmalı? Beklentilerinizi karşılıyor mu?

Üniversite’de almış olduğunuz eğitimin kalitesi sizce nasıl?

- Ülkenizdeki eğitimle benzerlikleri / farklılıkları nelerdir?
- Akademik beklentilerinizi karşılıyor mu?

Akademik başarınızın artması için sizce nelerin olması gerekir? (Planlı çalışma, uyum sağlama, maddi sıkıntılarının olmaması vs.)

Kampüsü sahip olduğu olanaklara göre nasıl değerlendiriyorsunuz? (Bireysel ilgi, güvenlik, öğrenci merkezlik, hizmet kalitesi, bilgi edinme, teknoloji kullanımı vs.)

Üniversite dışındaki vaktinizi nasıl değerlendiriyorsunuz? Neler yapıyorsunuz?

Üniversiteye geldikten sonra rahatsızlık duyduğunuz durumlar nelerdir?

Türkiye’ye gelmeden önce Türkiye, bulunduğunuz şehir ve üniversite ile ilgili beklentileriniz nelerdi ve üniversiteye kaydolduktan sonra düşüncelerinizde bir değişiklik oldu mu? (Olduysa algılar nasıl değişti?)

Üniversitenin öğrenci yararına uygulamalarını geliştirmesi için tavsiyeleriniz nelerdir?

Üniversiteye yeni gelecek öğrencilere tavsiyeleriniz nelerdir?

*EK-6: Uluslararası Öğrencilerin Üniversite Memnuniyetine İlişkin Oluşturulan
Hipotezler ve Sonuçları*

ALTERNATİF HİPOTEZLER		SONUÇ
H1	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin, uluslararası öğrenci üniversite memnuniyeti, <u>cinsiyete göre</u> , istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.	
H1a	Kampüste Yaşam	RED
H1b	Danışmanlık Hizmetleri	KABUL
H1c	Teknik Altyapı	KABUL
H1d	Üniversiteye Aidiyetlik	KABUL
H1e	Akademik Gelişim	KABUL
H2	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin, uluslararası öğrenci üniversite memnuniyeti, <u>yaşa göre</u> , istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.	
H2a	Kampüste Yaşam	RED
H2b	Danışmanlık Hizmetleri	RED
H2c	Teknik Altyapı	RED
H2d	Üniversiteye Aidiyetlik	RED
H2e	Akademik Gelişim	RED
H3	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin, uluslararası öğrenci üniversite memnuniyeti, <u>kaldıkları yere göre</u> , istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.	
H3a	Kampüste Yaşam	KABUL
H3b	Danışmanlık Hizmetleri	KABUL
H3c	Teknik Altyapı	RED
H3d	Üniversiteye Aidiyetlik	KABUL
H3e	Akademik Gelişim	RED
H4	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin, uluslararası öğrenci üniversite memnuniyeti, <u>bireysel gelire göre</u> , istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.	
H4a	Kampüste Yaşam	RED
H4b	Danışmanlık Hizmetleri	RED
H4c	Teknik Altyapı	RED
H4d	Üniversiteye Aidiyetlik	RED
H4e	Akademik Gelişim	RED
H5	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin, uluslararası öğrenci üniversite memnuniyeti, <u>Türkiye'de bulunma süresine göre</u> , istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.	
H5a	Kampüste Yaşam	RED
H5b	Danışmanlık Hizmetleri	RED
H5c	Teknik Altyapı	RED
H5d	Üniversiteye Aidiyetlik	RED

H5e	Akademik Gelişim	RED
H6	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin, uluslararası öğrenci üniversite memnuniyeti, <u>ülkesine gitme sıklığına göre</u> , istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.	
H6a	Kampüste Yaşam	RED
H6b	Danışmanlık Hizmetleri	RED
H6c	Teknik Altyapı	RED
H6d	Üniversiteye Aidiyetlik	RED
H6e	Akademik Gelişim	RED
H7	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin, uluslararası öğrenci üniversite memnuniyeti, <u>öğrenim durumuna göre</u> , istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.	
H7a	Kampüste Yaşam	RED
H7b	Danışmanlık Hizmetleri	RED
H7c	Teknik Altyapı	RED
H7d	Üniversiteye Aidiyetlik	RED
H7e	Akademik Gelişim	RED
H8	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin, uluslararası öğrenci üniversite memnuniyeti, <u>sınıfa göre</u> , istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.	
H8a	Kampüste Yaşam	RED
H8b	Danışmanlık Hizmetleri	RED
H8c	Teknik Altyapı	RED
H8d	Üniversiteye Aidiyetlik	RED
H8e	Akademik Gelişim	KABUL
H9	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin, uluslararası öğrenci üniversite memnuniyeti, <u>alanlarına göre</u> , istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.	
H9a	Kampüste Yaşam	RED
H9b	Danışmanlık Hizmetleri	KABUL
H9c	Teknik Altyapı	RED
H9d	Üniversiteye Aidiyetlik	KABUL
H9e	Akademik Gelişim	RED
H10	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin, uluslararası öğrenci üniversite memnuniyeti, <u>geldikleri ülkeye göre</u> , istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.	
H10a	Kampüste Yaşam	RED
H10b	Danışmanlık Hizmetleri	KABUL
H10c	Teknik Altyapı	KABUL
H10d	Üniversiteye Aidiyetlik	KABUL
H10e	Akademik Gelişim	RED

EK-7: Uluslararası Öğrencilerinin Kalite Memnuniyetine İlişkin Oluşturulan Hipotezler ve Sonuçları

ALTERNATİF HİPOTEZLER		SONUÇ
H1	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin, uluslararası öğrenci kalite memnuniyeti, <u>cinsiyete göre</u> , istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.	
H1a	Öğretim Elemanı ve Öğrenim Kalitesi	KABUL
H1b	Öğrenci Memnuniyeti	KABUL
H1c	Uluslararası Ofis Memnuniyeti	KABUL
H1d	Teknoloji Etkin Kullanımı	KABUL
H1e	Program Kalitesi	KABUL
H1f	Üniversite İmajı	KABUL
H1g	Üniversitede Sosyal Yaşam	KABUL
H2	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin, uluslararası öğrenci kalite memnuniyeti, <u>yaşa göre</u> , istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.	
H2a	Öğretim Elemanı ve Öğrenim Kalitesi	RED
H2b	Öğrenci Memnuniyeti	RED
H2c	Uluslararası Ofis Memnuniyeti	RED
H2d	Teknoloji Etkin Kullanımı	KABUL
H2e	Program Kalitesi	RED
H2f	Üniversite İmajı	RED
H2g	Üniversitede Sosyal Yaşam	RED
H3	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin, uluslararası öğrenci kalite memnuniyeti, <u>kaldıkları yere göre</u> , istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.	
H3a	Öğretim Elemanı ve Öğrenim Kalitesi	KABUL
H3b	Öğrenci Memnuniyeti	RED
H3c	Uluslararası Ofis Memnuniyeti	RED
H3d	Teknoloji Etkin Kullanımı	RED
H3e	Program Kalitesi	KABUL
H3f	Üniversite İmajı	RED
H3g	Üniversitede Sosyal Yaşam	RED
H4	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin, uluslararası öğrenci kalite memnuniyeti, <u>bireysel gelire göre</u> , istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.	
H4a	Öğretim Elemanı ve Öğrenim Kalitesi	RED
H4b	Öğrenci Memnuniyeti	RED
H4c	Uluslararası Ofis Memnuniyeti	KABUL
H4d	Teknoloji Etkin Kullanımı	RED

H4e	Program Kalitesi	RED
H4f	Üniversite İmajı	RED
H4g	Üniversitede Sosyal Yaşam	RED
H5	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin, uluslararası öğrenci kalite memnuniyeti, <u>Türkiye'de bulunma süresine göre</u> , istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.	
H5a	Öğretim Elemanı ve Öğrenim Kalitesi	RED
H5b	Öğrenci Memnuniyeti	KABUL
H5c	Uluslararası Ofis Memnuniyeti	RED
H5d	Teknoloji Etkin Kullanımı	KABUL
H5e	Program Kalitesi	RED
H5f	Üniversite İmajı	RED
H5g	Üniversitede Sosyal Yaşam	RED
H6	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin, uluslararası öğrenci kalite memnuniyeti, <u>ülkesine gitme sıklığına göre</u> , istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.	
H6a	Öğretim Elemanı ve Öğrenim Kalitesi	RED
H6b	Öğrenci Memnuniyeti	RED
H6c	Uluslararası Ofis Memnuniyeti	RED
H6d	Teknoloji Etkin Kullanımı	RED
H6e	Program Kalitesi	RED
H6f	Üniversite İmajı	RED
H6g	Üniversitede Sosyal Yaşam	RED
H7	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin, uluslararası öğrenci kalite memnuniyeti, <u>öğrenim durumuna göre</u> , istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.	
H7a	Öğretim Elemanı ve Öğrenim Kalitesi	RED
H7b	Öğrenci Memnuniyeti	RED
H7c	Uluslararası Ofis Memnuniyeti	RED
H7d	Teknoloji Etkin Kullanımı	RED
H7e	Program Kalitesi	RED
H7f	Üniversite İmajı	RED
H7g	Üniversitede Sosyal Yaşam	RED
H8	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin, uluslararası öğrenci kalite memnuniyeti, <u>sınıfa göre</u> , istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.	
H8a	Öğretim Elemanı ve Öğrenim Kalitesi	RED
H8b	Öğrenci Memnuniyeti	RED
H8c	Uluslararası Ofis Memnuniyeti	RED
H8d	Teknoloji Etkin Kullanımı	RED

H8e	Program Kalitesi	RED
H8f	Üniversite İmajı	RED
H8g	Üniversitede Sosyal Yaşam	RED
H9	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin, uluslararası öğrenci kalite memnuniyeti, <u>alanlarına göre</u> , istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.	
H9a	Öğretim Elemanı ve Öğrenim Kalitesi	KABUL
H9b	Öğrenci Memnuniyeti	RED
H9c	Uluslararası Ofis Memnuniyeti	RED
H9d	Teknoloji Etkin Kullanımı	RED
H9e	Program Kalitesi	RED
H9f	Üniversite İmajı	KABUL
H9g	Üniversitede Sosyal Yaşam	KABUL
H10	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin, uluslararası öğrenci kalite memnuniyeti, <u>geldikleri ülkeye göre</u> , istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.	
H10a	Öğretim Elemanı ve Öğrenim Kalitesi	KABUL
H10b	Öğrenci Memnuniyeti	RED
H10c	Uluslararası Ofis Memnuniyeti	RED
H10d	Teknoloji Etkin Kullanımı	KABUL
H10e	Program Kalitesi	RED
H10f	Üniversite İmajı	RED
H10g	Üniversitede Sosyal Yaşam	RED

EK-8: Uluslararası Öğrencilerin Problemlerine İlişkin Oluşturulan Hipotezler ve Sonuçları

	ALTERNATİF HİPOTEZLER	SONUÇ
H1	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin, uluslararası öğrenci problemleri, <u>cinsiyete göre</u> , istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.	
H1a	Dil Yetkinliği	KABUL
H1b	Arkadaşlık ve İletişim	KABUL
H1c	Sağlık Hizmetleri	KABUL
H1d	Akademik Hizmetler	KABUL
H1e	Şehir Etkileşimi	RED
H1f	Yemekhane Hizmetleri	RED
H1g	Sağlık Sorunları	RED
H1h	Sosyal Yaşam	RED
H1ı	Kültürel Sorun	KABUL
H1j	Ekonomik Sorun	RED
H1k	Güvenlik	RED
H1l	Akademik İletişim	RED
H2	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin, uluslararası öğrenci problemleri, <u>yaşa göre</u> , istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.	
H2a	Dil Yetkinliği	RED
H2b	Arkadaşlık ve İletişim	RED
H2c	Sağlık Hizmetleri	RED
H2d	Akademik Hizmetler	RED
H2e	Şehir Etkileşimi	KABUL
H2f	Yemekhane Hizmetleri	RED
H2g	Sağlık Sorunları	RED
H2h	Sosyal Yaşam	RED
H2ı	Kültürel Sorun	RED
H2j	Ekonomik Sorun	RED
H2k	Güvenlik	RED
H2l	Akademik İletişim	RED
H3	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin, uluslararası öğrenci problemleri, <u>kaldıkları yere göre</u> , istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.	
H3a	Dil Yetkinliği	RED
H3b	Arkadaşlık ve İletişim	RED

H3c	Sağlık Hizmetleri	KABUL
H3d	Akademik Hizmetler	KABUL
H3e	Şehir Etkileşimi	RED
H3f	Yemekhane Hizmetleri	RED
H3g	Sağlık Sorunları	RED
H3h	Sosyal Yaşam	KABUL
H3ı	Kültürel Sorun	RED
H3j	Ekonomik Sorun	KABUL
H3k	Güvenlik	RED
H3l	Akademik İletişim	RED
H4	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin, uluslararası öğrenci problemleri, <u>bireysel gelire göre</u> , istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.	
H4a	Dil Yetkinliği	RED
H4b	Arkadaşlık ve İletişim	RED
H4c	Sağlık Hizmetleri	KABUL
H4d	Akademik Hizmetler	RED
H4e	Şehir Etkileşimi	RED
H4f	Yemekhane Hizmetleri	KABUL
H4g	Sağlık Sorunları	RED
H4h	Sosyal Yaşam	KABUL
H4ı	Kültürel Sorun	RED
H4j	Ekonomik Sorun	RED
H4k	Güvenlik	RED
H4l	Akademik İletişim	RED
H5	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin, uluslararası öğrenci problemleri, <u>Türkiye'de bulunma süresine göre</u> , istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.	
H5a	Dil Yetkinliği	RED
H5b	Arkadaşlık ve İletişim	RED
H5c	Sağlık Hizmetleri	RED
H5d	Akademik Hizmetler	RED
H5e	Şehir Etkileşimi	RED
H5f	Yemekhane Hizmetleri	RED
H5g	Sağlık Sorunları	RED
H5h	Sosyal Yaşam	RED
H5ı	Kültürel Sorun	RED
H5j	Ekonomik Sorun	RED

H5k	Güvenlik	RED
H5l	Akademik İletişim	RED
H6	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin, uluslararası öğrenci problemleri, <u>ülkesine gitme sıklığına göre</u> , istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.	
H6a	Dil Yetkinliği	RED
H6b	Arkadaşlık ve İletişim	RED
H6c	Sağlık Hizmetleri	KABUL
H6d	Akademik Hizmetler	RED
H6e	Şehir Etkileşimi	RED
H6f	Yemekhane Hizmetleri	RED
H6g	Sağlık Sorunları	KABUL
H6h	Sosyal Yaşam	RED
H6ı	Kültürel Sorun	RED
H6j	Ekonomik Sorun	RED
H6k	Güvenlik	KABUL
H6l	Akademik İletişim	RED
H7	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin, uluslararası öğrenci problemleri, <u>öğrenim durumuna göre</u> , istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.	
H7a	Dil Yetkinliği	RED
H7b	Arkadaşlık ve İletişim	RED
H7c	Sağlık Hizmetleri	KABUL
H7d	Akademik Hizmetler	RED
H7e	Şehir Etkileşimi	KABUL
H7f	Yemekhane Hizmetleri	RED
H7g	Sağlık Sorunları	RED
H7h	Sosyal Yaşam	RED
H7ı	Kültürel Sorun	RED
H7j	Ekonomik Sorun	RED
H7k	Güvenlik	KABUL
H7l	Akademik İletişim	KABUL
H8	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin, uluslararası öğrenci problemleri, <u>sınıfa göre</u> , istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.	
H8a	Dil Yetkinliği	RED
H8b	Arkadaşlık ve İletişim	RED
H8c	Sağlık Hizmetleri	RED

H8d	Akademik Hizmetler	RED
H8e	Şehir Etkileşimi	RED
H8f	Yemekhane Hizmetleri	RED
H8g	Sağlık Sorunları	RED
H8h	Sosyal Yaşam	KABUL
H8ı	Kültürel Sorun	RED
H8j	Ekonomik Sorun	RED
H8k	Güvenlik	RED
H8l	Akademik İletişim	RED
H9	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin, uluslararası öğrenci problemleri, <u>alanlarına göre</u> , istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.	
H9a	Dil Yetkinliği	KABUL
H9b	Arkadaşlık ve İletişim	RED
H9c	Sağlık Hizmetleri	KABUL
H9d	Akademik Hizmetler	RED
H9e	Şehir Etkileşimi	KABUL
H9f	Yemekhane Hizmetleri	RED
H9g	Sağlık Sorunları	RED
H9h	Sosyal Yaşam	RED
H9ı	Kültürel Sorun	KABUL
H9j	Ekonomik Sorun	RED
H9k	Güvenlik	RED
H9l	Akademik İletişim	RED
H10	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde öğrenim gören uluslararası öğrencilere ilişkin, uluslararası öğrenci problemleri, <u>geldikleri ülkeye göre</u> , istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.	
H10a	Dil Yetkinliği	KABUL
H10b	Arkadaşlık ve İletişim	RED
H10c	Sağlık Hizmetleri	KABUL
H10d	Akademik Hizmetler	KABUL
H10e	Şehir Etkileşimi	KABUL
H10f	Yemekhane Hizmetleri	RED
H10g	Sağlık Sorunları	RED
H10h	Sosyal Yaşam	RED
H10ı	Kültürel Sorun	KABUL
H10j	Ekonomik Sorun	KABUL
H10k	Güvenlik	RED
H10l	Akademik İletişim	RED